

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Libri XXXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

LIBER SEPTIMVS ET
TOTIVS OPERIS TRIGE-
SIMVS SECVNDVS.

DE CENSVRIS ECCLESIASTICIS, PROVT EARVM
notitia facit ad rationem iudicandi de peccatis.

N tradenda ratione iudicandi de peccatis tractationi Sacramentorum, adiungenda est tractatio censurarum Ecclesiasticarum: tanquam poenarum, ab illorum vsu excludentium iis ligatum: ita vt peccet cum tali vinculo siue suscipiens, siue administrans quodcunque Sacramentum paucis casibus exceptis, quæ in sequentibus propriis locis commemorabuntur. Atque illud de nomine censuræ præmittendum est; quia apud Romanos Censorita præerat populo, vt ipsum corrigeret: ipsum esse nomen nõ tantum officii, sed etiam correctionis & poenæ, vt cum Satyricus dixit, *Vexat censura columbas*: qua acceptione censura hic capitur: nimirum pro Ecclesiastica correctione culparum, id est, pro poena qua quis ab Ecclesia ob aliquam culpam priuatur vsu bonorum, quorum dispensatio est illi diuinitus commissa. Sicque acceptæ, tres ex cap. Quærenti, De verborum signific. distinguuntur species: excommunicatio, suspensio, & interdictum. Quam distinctionem vt Doctorum communem Syluester refert in verbo interdictum l. n. 3. Nec videtur audiendus Sotus in quartum distinct. 2. quæst. 3. art. 1. dum addit cessationem à diuinis: quia cum hæc nihil sit aliud quam intermissio diuinorum officiorum, facta ob aliquam iustam causam, quemadmodum Nau. in Enchir. cap. 27. num. 164. & 188. bene notat, ponenda, non est in numero censurarum. Accedit quod reuocari possit ad interdictum, cuius rationem quandam inducit. Nec item audiendus videtur Viguerius in cap. 16. Institutionum suarum § 6. vers. 13. addens degradationem, depositionem & irregularitatem, quoniam hæ non censura, sed inhabilitates sunt dicendæ: vt pote quæ non priuant solo vsu bonorum spiritualium, sed quoad fieri potest, facultate eis vtendi. Iam pro triplici memorato censurarum Ecclesiasticarum genere, tres tractatus hic liber continebit. Primus erit de excommunicatione, secundus de suspensione, & tertius de interdicto.

REGINA
DE
PRAVITATE
EDR
E.V

TRACTATVS I.

De excommunicatione.

VIplex sit excommunicatio & quæ ad illius validitatem requiratur ex parte causarum ex quibus pendet, sufficienter expositum est à nobis in præced. libro 9. simul cum iis quæ spectant ad absolutionem ab eadem. Hoc vero loco addenda restant peculiariter faciendæ ad rationem de peccatis iudicandi nobis propositam. Suntque illa quibus excommunicatio ita priuat, vt si hæc irretitus, illa vsurpet, peccet: simulque ceteri commutantibus ipsi, nisi interueniat causa aliqua excusans. Atque ita procedemus, vt primo loco persequamur: sigillatim ea quibus excommunicatio maior priuat excommunicatum. Secundo vero, ea in quibus ceteri cum illo, communicare prohibentur. Tertio, ea quæ talem communicationem excusare possunt à peccato. Ad extremum aliquid addemus de excommunicatione minore.

CAP. I.

Maiorem excommunicationem priuare passiva Sacramentorum participatione.

SVMMARYM.

- 1. Maiore excommunicatione inmoderate suscipiendo aliquod Sacramentum, peccat mortaliter: quantumuis sit occultus, aut penitent.
- 2. Quatenus ignorantia in eo excuset.
- 3. Peccatum ministrantis excommunicato Sacramentum.

4. Collatio Sacramenti excommunicati facta etiam scienter est valida, excepta collatione Sacramenti penitentia.

Xcommunicacionem maiorem priuare Sacramentorum participatione passiuam, manifestum est ex cap. Si celebrat De Clerico excomm. & ex cap. Cum illorum De sentent. excomm. & ex cap. Engeltrudâ 3. qu. 4. Idque Doctores quorundam plures commemorat Vgolimus tabula 2. De censuris cap. 7. initio, communi consensu admittunt, ita vt excommunicatus percipiendo Sacramenta (addit alijs citatis idem Vgolimus in eod. 7. §. 3. num. 2.) sacrilegium committat, & peccet mortaliter. Intellige autem quantumuis sit occultus: iuxta illud quod tradetur in sequenti capit. ultimo sectione 2. De privilegio Concilij Constantinensis, quod nullo modo sit datum in fauorem excommunicatorum: sed ceterorum tantum fidelium. Intellige etiam quantumuis non stet per excommunicatum quominus absoluat iuxta Adrianum in 4. De confess. quæst. 4. §. Si petas: & Syluest. Excommunicatio 3. nu. 12. Sicut enim homicida quantumuis contritus de peccato manet obnoxius poenæ iuris, donec à Principe ea sit illi remissa, ita excommunicatus obnoxius est incommodis censuræ, donec absolutus sit. Intellige adhuc, quantumuis excommunicatio sit iniusta, dummodo sit valida, iuxta eundem Syluest. ibid. Et ratio est, quæ præcedentia quoque confirmat, quod de natura excommunicationis sit, priuare passiuam participationem Sacramentorum: adeo vt nulla excommunicatio detur quin priuet tali participatione.

Quamquam tamen, vt post Palud. Adrianum & Caiet. docet Sotus in 4. dist. 22. qu. 1. art. 1. dubio ult. & post Nau. atq. alios, Vgol. De censuris Tabu. 2. cap. 7. §. 2. n. 6. si quis inuincibiliter ignoret vel factum, hoc est, se esse excommunicatum: vel ius, hoc est, non licere excommunicato accedere ad Sacramentum, non modo non peccabit passiuam participationem Sacramentorum; sed etiã fructum gratiæ diuinæ recipiet. Nam nõ ponet obicem per peccatum: sufficienter, vt supponimus, dolens de eo: excommunica-

municationeque non obstante, resinebit habitate suscipien- di sacramenta, quam baptismalis character indelebilis illi tribuit. At tamen executionem ordinis ignoranter suscepi in excommunicatione, non habet ordinatus: sed statim ac no- uerit excommunicationem tenetur ab eiusdem ordinis usu abstinere ut per cap. Illorum De sentent. excommunicationis notat Vgolin. sub finem sequentis §. 3. citans alios.

ADVERTE vero iuxta Nauar. in Enchir. cap. 27. nu. 239. excusari posse eum, qui (re existente occultissima) ad vitandam grauem infamiam aut mortis periculum, post debitam contritionem, qua probabiliter credat se restitutum diuinae gratiae, celebraret aut communicaret. Nam nulla alia ratione valenti eiusmodi periculo obuiare, subuenit lex naturalis de fama & vita seruanda. Qua tamen in re valde circumspicendum est oportet: nec in re tanti momenti sibi blandiri, cum non sit dandum sanctum canibus Math. 7. iisue qui habendi sint, tanquam Ethnici & Publicani ex seq. cap. 38.

Aduerte praeterea, quod ut non est licitum excommuni- cato sacramenta percipere: ita nec licitum est illa ei minist- rare: ut pluribus aliis citatis docet Vgolinus in eodem cap. 7. §. 1. Patetque ex cap. Excommunicamus. 1. §. Crederetis, versus Sane Clerici, De haereticis, & ex cap. Episcoporum, De priuilegio in 6. Excipitur tamen casus in quo ministrans sacramentum ignorat eum cui administrat esse excommuni- catum: aut sit quidem excommunicatum esse, sed is est occultus, & publice petit ministrari sibi aliquid Sacra- mentum, ut Eucharistiam. Nam ne diffametur, minist- randum est ei: pro quo facit quod Dominus Eucharistiam ministraverit ludae proditori, quem cognoscebat sumere indigne.

Quaerenti autem: An si defuerit ignoratio excusans, excommuni- catio reddat sacramenta quae excommunicatus recipit, inualida nullaque: ita ut debeant iterari. Respondendum est de ceteris quidem Sacramentis certum esse quod exco- municatio non reddat ea inualida (qua de re videri possunt Sot. in 4. dist. 22. q. 1. ar. 1. Nauar. in Enchir. c. 27. n. 36. Couar. ad cap. Alma mater 1. par. §. 6. n. 5. & 6. & Vgolin. in prius cit. §. 2.) ita ut ite- randa non sint si nullus alius obex positus sit in illorum susce- ptione. De poenitentiae tamen Sacramento, seu de absolutione Sacramentali aliq. dubitationem esse: de qua quid tenen- dum sit exposuimus in fine praeced. lib. 6. Cui quidem expo- sitioni congruet, atque adeo regule iuris receptissimae. Quod poenae & odia restringi debeant: tenendum est, eo quod hic dicitur excommunicatum passiva sacramentorum participatio- ne priuari; in dicitur non quidem, quod sacramenta quae exco- municatus receperit sint nulla, sed tantum quod is sub mortali prohibitione sic illa recipere: adeo ut mortaliter peccet illa reci- piendo, neque consequatur diuinam gratiam: quae est effectus fructusque potissimus eiusmodi participationis. De qua re Vgolin. in cod. c. 7. §. 3. Ut autem sacramentorum, sic & sacra- mentali participatione fructuosa priuatur excommunicatus: quia talium spiritualis fructus pendet ex merito & applicatione Ecclesiae, quae non intendit, communibus suis suffragiis ipsum iuuare, prout idem author plenius declarat.

CAPVT II.

Maiorem excommunicationem priuare etiam actiua participatione Sacramentorum.

SVMMARIVM.

- 3 Non esse licitum excommunicato administrare sacramenta, cum qua moderatione sit accipiendum.
- 6 Quatenus possit excommunicatus etiam non toleratus, sacra- menta conferre.
- 7 Collata ab eodem sunt valida, excepto poenitentiae sacramento, extra mortis articulum collato.
- 8 Obseruandum de sacramento Ordinis collato ab excommunicato.

DE hac priuatione constat ex cap. Illud, §. Licet, De Cle- rico excomm. ministr. & ex cap. Engestrudam 3. q. 4. & per rationes quas habet Vgol. De censuris tab. 2. cap. 7. §. 4. Quo fit ut excommunicatus peccet mortaliter administran- do sacramenta, prout expressit Couar. ad cap. Alma mater 1. par. §. 6. num. 5. & post ipsum atque alios Vgol. in cit. §. 4. nu. 4.

Quod tamen est cum aliqua moderatione intelligendum. Si enim excommunicatus talis sit, quem ex priuilegio Concilij Const. int. ceteri non tenentur vitare, & aliquis ab ipso tan- quam pastore suo debite postulet sacramentum aliquod sibi conferri, potest conferre abique peccato, & irregularitate ut docet Sotus in 4. dist. 1. quest. 5. art. 6. propos. 6. & dist. 22. quest. 1. art. 4. col. 2. Nauar. in Miscell. 47. D. oratione, n. 3. & alij quorum meminit Henriquez in 1. par. suae summae lib. 13. cap. 6. l. 1. in margine. Rationes ipsorum sunt: tum quod si Parochus Parochia- no petenti sacramenta non possit ea conferre absque peccato, merito ipse a collatione se subtraheret; & ad confrendum, cum serupulo sollicitaretur ab aliis: quod utrumque alicuius est ab Ecclesiae mente censendum timoratis conscientis per ante memoratum priuilegium Concilij Constantiensis. Nec obstat excommunicatum in nullo relaxari per tale pri- uilegium, ut in eodem exprimitur: quoniam illi in hac re non fauetur in relaxationem, sed in restrictionem: ut co- gatur sustinere onus a quo, praetextu excommunicationis poterat se excusare. Aduerte vero talem excusationem a peccato intelligendam esse, de excommunicato per memo- ratum priuilegium tolerato, quem peccati propter quod excommunicatus est, aliorumque omnium suorum mor- talium praenitet: adeo ut nihil aliud obstat quam excommuni- catio.

PORRO quantumcumque Sacerdos sit excommuni- catus de numero vitandorum, hoc est, vel sit nominatim de- nunciatus, vel notorius Clerici percussor, potest, etiam non Parochus, in extrema necessitate, mortis uero articulo, cum non est alius minister, sacramentum baptismi conferre absque pec- cato, ex D. Thoma 3. part. quest. 82. art. 7. ad 2. et si id non pos- sit (iuxta Syluestrum verbo Excommunicatio tertio in effe- ctu 22.) nisi ut laicus, hoc est, sine solemnitate, cum id suffi- ciat ad satisfaciendum necessitati. Potest etiam pari ratione, dare absolutionem sacramentalem, prout exposuimus in lib. 1. cap. 7. sub initium.

Siquis quaerit, an excommunicatio maior non tantum faciat ut mortaliter peccet excommunicatus Sacramenta conferendo: sed etiam ut collata sint inualida. Responde- tur cum Couarruua in citato num. 5. & sequentibus, atque ex aliis quorum meminit Vgolinus tabul. prima cap. 13. num. 16. si non sit aliunde impedimentum, Sacramenta collata ab excommunicato, esse valida. Poena enim Ecclesiastica non est, ut Sacramenta ab excommunicato vel suscepta, vel col- lata irrita sint; sed ut licite & absque peccato suscipi aut con- ferri non possint; excepto tamen poenitentiae sacramento, quod in conferente requirit iurisdictionem, iuxta illud Concilij Tridentini, sess. 14. cap. 7. Verissimum esse synodus haec confirmat: nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert in quem ordinariam aut subdelegatam non habet iurisdictionem. Nam excommuni- catus, qui est de numero vitandorum, caret omnino, si non iurisdictione, factam uero iurisdictionis, iuxta cap. A. probandum, De sententia & re iudic. Et ratio est ex Dico Thoma in 4. dist. 2. quest. 2. artic. 2. quae sunt, quia non potest iurisdictione uti nisi communicando eum iis, quos vitare aut a quibus vitari debet ex praeccepto Ecclesiae. Proindeque impensa ab ipso absolutio nulla est: quod expresse tenent Nauar. in Enchir. cap. 9. num. 6. Medina Cod. De Con- fess. quest. 22. Couar. in citato §. 6. num. 7. conclus. 6. Vbi eam esse sententiam omnium annotat. Addens in sequenti con- clus. septima id procedere etiam si Poenitens ignoret se tali- ter excommunicato confiteri; adeo ut postquam habue- rit eius rei notitiam teneatur iterare confessionem. Pro cuius limitatione vide dicta in libro primo cap. 10. num. 116. & 117. ac excipe articulum mortis: in quo impensa absolutio etiam ab excommunicato vitando, valida est, prout Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 271. vers. 7. bene deducit ex eo quod in Concilio Trident. hoc citato generaliter & absque excep- tione dicatur in Ecclesia Dei semper custoditum fuisse ut nulla sit reseruatio in articulo mortis, ideoque omnes Sa- cerdotes, quoslibet poenitentes a quibusuis peccatis & cen- suris absolvere posse. Inde enim patet ut praecceptum de non furando, sic praecceptum de non utendo iurisdictione,

non obligare in extrema necessitate. Pro qua ratiō faciunt tradita per Couar. ad cap. Alma mater; r. par. §. 6. num. 8.

8. De sacramento. Ordinis illud peculiariter occurrit hoc loco obseruandum cum Couar. in *preceden. num. 6. & aliis*, quorum meminit Vgolinus *lib. 2. cap. 7. §. 4. sub finem*: quod et si collatum ab Episcopo excommunicato sit validum, imprimaturque characterem: eum tamen qui illud suscipit; siue sciat, siue ignoret collatorem excommunicatum esse, suspendi ab illius executione donec dispensationem sit consecutus: quam solus Papa dare potest si scien, aut per ignorantiam crassam susceperit. Si autem per ignorantiam probabilem, à proprio Episcopo; qui in eo actu minime deliquerit. Ita Couar. ibi dem: pro eo que est textus in cap. Cum illorum, §. final. De sent. excommun. & in cap. tam primo, quam vltimo. De eo qui Ordinem furtiu. suscipit. Procedit autem iuxta Nauar. in *Enchir. cap. 27. num. 241.* cum collator ipse est ex illis excommunicatis qui vitari debet: quia communicatio cum aliis permittitur, etiam in diuinis, p̄t. Extrauag. Ad euitanda, de qua dicemus in cap. vltimo.

CAPVT III.

Privare item passua participatione communium precum Ecclesie.

S V M M A R I V M.

9. Quae dicuntur commun. s. Ecclesia p̄t. s. quibus maior excommunicatio priuat.
10. Difficult. an excommunicatus per resipiscen. tiam, antequam absoluat. si et particeps precum Ecclesie.
11. Pars negans probabilior.
12. Quomodo Ecclesia in die veneris sancto oret pro hereticis & similibus: & quod Ecclesia p̄t. s. faciat per ministros peccatores non careant fructu.
13. Excommunicatus per penitentiam restitutus diuinae gratiae, non priuatur fructu sacrificij Missae.
14. Oblationem excommunicati non licet admittere.
15. Exceptiones quas id patitur.
16. De eo quod excommunicatus prohibetur sepeliri in loco sacro.
17. De pollutione Ecclesie per excommunicati in ea, sepulturam, & de eiusdem reconciliatione.
18. De celebrante in Ecclesia taliter polluta: aut donante excommunicatum Ecclesiastica sepelitur.
19. Excommunicatio lata in sepelientes in loco sacro excommunicatum.

9. **E**CCLĒSIA, Catholica sua membra facit, & ab iniuriis hostium protegit, non modo Sacramentorum usu, sed etiam precibus. Sicut ergo communis consensus est, excommunicationem maiorem priuare Sacramentorum participationem tam actiua quam passua: sic etiam est, quena modum habet Couar. ad c. Alma mater priua par. §. 6. n. 2. proposit. 2. priuare participationem earum precum quas factas per Clericos, & ministros suos publicos, Ecclesia Christi fidelibus tanquam membris ex quibus coalescit, in eandem communiter applicari, siue in celebratione Missae, siue in publica resolutione aliorum diuinorum officiorum, siue in publicis supplicationibus, quas vocant processiones. De qua re late in citato §. & duobus preced. Couar. ac post ipsum Vgolinus *tab. 2. cap. 9.* Intelligit vero cum ipso Couar. & aliis quos commemorat in sequenti §. 7. num. 5. conclus. 2. si excommunicatio iusta sit: vel vt clarius loquitur Richardus in *4. distin. 18. artic. 7. quest. 2.* iusta de causa inflicta sit. Iniusta enim de causa inflicta, non excludit ab ea generali Ecclesie intentione, quae sit secundum arbitrium Dei, non secundum arbitrium, & errorem hominum, ex capite. Illud plane, si quest. tertia.

10. Quod si quis opponat fieri posse vt excommunicatus resipiscat à peccatis, & per contritionem restitatur gratiae Dei, antequam ab excommunicatione, etiam iniusta, absoluat; vt dicitur vt tanquam Dei amicus, ac secundum Deum, membrum viuum Ecclesie, particeps sit bonorum operum eiusdem Ecclesie. Respondendum est duobus modis (quam distinctionem ex D. Thoma, Adriano & Palud. usurpat Co-

uar. in *tit. §. 6. num. 1.*) aliquem esse posse participem bonorum operum quae fiunt in Ecclesia. Altero ex quadam natura rei: nempe quod tanquam viuum Ecclesie membrum idoneus sit ad participandum bonis, quae mutuo quodam influxu membra Ecclesie censentur sibi inuicem communicare hoc nomine, quod iusti, eo quod iusti sunt, facilius impet. et, & citius exaudiuntur à Deo propter alios, cum quibus harmonia & amicitia coniunguntur. Altero modo ex intentione Ecclesie: quae preces suas per ministros suos communi nomine fidelium ita fundit, vt non intendat ipsis omnibus applicare earum fructus. Quicquid sunt: tunc satisfactio nis pro peccatis eorum qui iam restituti sunt diuinae gratiae: tum impetrationis auxilij ad sanctam conseruationem, & ad defensionem aduersus Demonum incursus, etiam eorum qui adhuc sunt in peccato, atque ad ipsorum conuersionem. Atque isto modo contingit vt precibus Ecclesie priuetur excommunicatus maiore excommunicatione: quia non intendit Ecclesia, vt is ex talibus precibus fructum vllum percipiat. Quod quidem iacturam damnumque illi adferre, dubium non est consideranti, quod superfluum esset peculiari intentione pro aliquo orare, nisi fructum maiorem perciperet ex precibus factis, quam non factis ipsius intentione.

Quid quid igitur dicat Couar. in eodem §. 6. num. 4. (vt ad rem veniamus) tenendum est cum Soto in *4. dist. 22. quest. 7. art. 1.* prout tenet Suarez *tomo 5. in 3. par. D. Thoma, disput. 9. sect. 3.* per resipiscen. tiam sine absolutione, excommunicatum non restitui communium precum Ecclesie participationi, qua per excommunicationem priuatur. Id enim satis aperte deducitur ex cap. Cum desideres, & ex cap. Sacro De sentent. excommun. & apertius ex cap. A nobis 2. eod. tit. vbi haec ratio tangitur: quod per penitentiam tollatur contumaciae culpa, non autem vinculum excommunicationis, propterea ab Ecclesia iniectum: quod debet tolli ab ipsa Ecclesia, quae illud iniicit. Iurque procedit quantumcumque excommunicatus iurauerit se Ecclesie obtemperaturus: & parti satisfacturum: imo re ipsa satisfecit vt recte Vgolinus notat De censuris *tab. 2. cap. 6. num. 5.* per citat. cap. Cum consideres, & rationem propositam. Neque vero vlla est in ea re iniustitia Ecclesie, quantumcumque excommunicatus resipuerit, & Dei amicus sit: sicut nec in supplicio quo afficitur homicida, postquam per cordis contritionem consecutus est à Deo veniam. Quae de re plenius Suarez in citata sect. 3.

ADVERTE autem ex D. Thoma in *4. dist. 18. quest. 2. art. 1. ad 1.* Ecclesiam orare quidem in die veneris sancto, pro hereticis, schismaticis, Iudaeis, & Paganis, non tamen orationibus institutis ad fouenda sua membra: sed aliis, quas pro exteris fundit, vt diuina maiestas dignetur eos ad penitentiam & veritatis notitiam adducere. De qua re in sequen. cap. 12. sectione 2.

ADVERTE etiam preces communi nomine Ecclesie factas, etiam per malum ministrum, esse semper cum fructu: quoniam eadem Ecclesia semper est in gratia. Neque obest malitia ministri: sicut nec malitia serui, per quem bonus dominus dat propter Deum elemosynam, impedit huius meritum.

ADVERTE tertio excommunicationem non priuare fructu sacrificij Missae, excommunicatum per penitentiam diuinae gratiae restitutum, sicut priuat fructu communium precum: quia enim sacrificium Missae effectum habet tantum in iis qui per fidem & charitatem Christo vniuntur ex D. Tho. *3. par. q. 79. art. 7. ad 2. ff. vt sicut excommunicatus, non ob excommunicationem, sed ob peccatum propter quod in eam incurrit, priuatur charitate: ita etiam priuatur fructu sacrificij Missae: ille vero omnis qui in charitate est, participet eo fructu quantumcumque sit excommunicatus: quod Couar. expreflit ad cap. Alma mater *par. 1. §. 6. num. 2.**

ADVERTE quarto, huc reduci posse, quod habetur ex cap. Sacris. De sentent. excommun. & bene tractatur ab Vgolino De censuris, *tab. 2. cap. 9. §. 4.* Ecclesie ministros non debere accipere oblatum ab excommunicato, vt diuina officia pro ipso faciant. Quod idem author post alios per ipsum citatos, docet procedere, etiam si non ille, sed alius pro illo offerat: quia qui per alium facit, per se ipsum facere videtur.

Item

REGINA
DE
PRAE
EDRO
E. V

Item etiam si offerat simpliciter, non autem, ut pro ipso diuina officia sint: quia species auaritia haberet, si ab ipso quem Ecclesia fugit, donum acciperetur. Imo etiam si det in elemosynam, iuxta cap. Cum voluntate, De senten. excommunicationis, §. Prædicatores. Vbi tanquam priuilegium conceditur Prædicatoribus, ut possint ab excommunicato elemosynam accipere, quæ concessio frustra fieret, nisi illud esset de se prohibitum: quia nihil plus concederetur Prædicatoribus, quam cæteris concessum esset.

35. Secus autem est si leget testamenta ad pia opera, ut idem author ibid. num. 4. tractat latius; qui etiam tradit exceptiones quibus ista restringuntur; nempe ut non procedant quoad excommunicatum toleratum, per Extrauag. Ad euitanda, de qua in seq. cap. 17. Nec item quoad non tolerati, id est, nominatum denunciatum, aut notorium percussorem Clerici, si plane nonoret talis esse: quia ignorantia probabilis excusabit accipientem: iuxta cap. Apostolica, De Clerico. excommunicato. Nec item cum excommunicatus alias, ut ex fundatione, vel decimarum iure, debet id quod offert; non enim tantum potest Ecclesia sibi ab eo debitum recipere, sed etiam ipsum compellere, si soluere nollet; iuxta cap. Qui oblationes 1. & 2. cum seq. 13. quæst. 3. Nec etiam cum vigeat necessitas, iuxta post dicenda in cap. 15. sect. 5.

16. **ADVERTE** quinto, huc etiam reduci posse quod ex cap. Sacris, De sepulchris, excommunicatus priuatur Ecclesiastica sepultura. Quod bene tractat Vgol. in cit. cap. 9. §. 5. & 6. Sufficiat autem paucis attingere quæ ille ex aliis refert & late persequitur. Primum est, nomine excommunicati intelligi, tam eum qui à iure, quam eum qui ab homine fuerit excommunicatus: quia par est vtriusque excommunicationis vis, separandi à communione fidelium. Secundum est, nomine loci sacri, qui requiritur ad Ecclesiasticam sepulturam, intelligi non modo Ecclesiam, aut cæmeterium consecratum: sed etiam locum ad eam, vel ad alia officia diuina destinatum auctoritate Episcopi, ex cap. fin. De consecrat. Ecclesiarum, vel altarum; iuncta glossa ad verb. Non consecrata. Tertium est, si excommunicatus iam sit sepultus in loco sacro, is debeat exhumari, quanto ab aliorum corporibus distingui potest, & procul ab Ecclesiastica sepultura iactari, prout habetur ex citato cap. Sacris. Quartum est, Ecclesiasticam sepulturam non esse denegandam excommunicato, etiam notorio, ac denunciato, qui in penitentiali foro, à suo Sacerdote absolutus fuit in articulo mortis, ex cap. fin. De sepulchris. Et ratio est: quia per eam abolutionem sublata est excommunicatio; ideoque propter eam non potest iure negari Ecclesiastica sepultura. Imo, ut addit idem author, si absolutus in loco prophano sepultus sit, exhumabitur, & in loco sacro sepeliatur. Quintum est, cum excommunicatus fuerit toleratus per citatam Extrauag. Ad euitanda, ipsum admitti posse ad Ecclesiasticam sepulturam; de quo vide in seq. cap. 12. sect. 2. dub. 3. Sextum est, si discerni non possint ossa excommunicati, in loco sacro sepulti, illa esse in eadem relinquenda, ex cap. Sacris, De sepulchris. Septimum, in loco non consecrato, nec deputato ab Episcopo ad sepulturam, aut diuina officia celebranda, quantumcumque Ecclesiæ, aut cæmeterio proximus sit, excommunicatum sepeli non posse, ex gloss. ad Clem. primam, De sepulchris cæmeterii. Ratio est: quia sepultura non censetur Ecclesiastica in loco ad eam non deputato auctoritate Ecclesiastica.

17. **OCTAVVM** EST. Si excommunicatus Ecclesiastica sepultura donetur, locum in quo sepelitur, pollui. Nam ex cap. Consulisti, De consecrat. Ecclesiarum vel altarum, reconciliari debet: idque ab Episcopo proprio, non autem ab alio, etiam de ipsius commissione, nisi is quoque sit Episcopus, ut habetur ex cap. Aqua, eod. tit. Nec ante reconciliationem possunt fideles in eo sepeliri, ex cap. Vnicuique, eod. tit. in 6. Vbi quoque monetur, polluta Ecclesia pollui cæmeterium ei cõtiguum, non autem remotum; polluto vero cæmeterio non pollui Ecclesiam, quia accessorium sequitur principale, non cõtra. Quoniam autem omnis res per quascumque causas nascitur, per easdem dissoluitur, ut habet regula 1. De regul. iuris; reconciliata Ecclesia cæmeterium quod ob Ecclesiam pollutum erat, intelligitur reconciliatum, ut sub fin. cit. §. 5. idem Vgol. ex aliis addit.

18. Simul adiuuens, quod definitur in cap. Is qui, De senten.

excommunicatum qui in tali loco polluto diuina scienter fecerit, non incurrere quidem irregularitatem; peccare tamen grauius, & proximum esse irregularitati, ut ibid. gloss. notat, ad verbum Notatis: quoniam ei interdicitur ingressus Ecclesiæ, per cap. Episcoporum, De priuilegiis.

NONVM EST, quod idem author in toto seq. §. persequitur, ut excommunicatus Ecclesiastica sepultura priuatur, sic nulli esse licitum donare ipsum eadem sepultura, ex cit. cap. Episcoporum, & ex Clem. 1. De sepulchris; in qua publice excommunicatum, aut nominatum interdicitur, aut vltimum manifestum temeritatis audacia, scienter sepelientes, subiiciuntur ipso facto excommunicationi, à qua non aboluuntur, nisi ad arbitrium Diocesani prius satisfecerint; non obstante quocumque priuilegio ipsorum, aut exemptione; siue sint Religiosi, siue seculares; & siue Clerici, siue laici; siue viri, & siue mulieres, ex glossa 1. ibid. Per ignorantiam tamen probabilem eos excusari satis indicant verba illa, temeritatis audacia, & scienter, neque eos illi vinculo innodari, quantumque foueam fecerint, corpusque sepelierint, nisi per se, aut per alium tumulto imposuerint, & terra obtexerint, patet: quia illud requiritur ad actum sepeliendi, pro quo ea excommunicatio imponitur.

Qui vero alij comprehendantur nomine sepelientium, incurrentium talem excommunicationem; idem author ibid. num. 3. late disputat, ac tandem statuit comprehendendi omnes illos qui eas operas præstiterint, quibus non præstitis excommunicatus non esset ibi sepultus; ut ij qui effoderunt tumulum, aut corpus imposuerunt in eum, aut terra cooperuerunt. Itemque ij qui cum debuerint, & potuerint impedire ne sepeliretur, non impediuerint, ut clerici illius Ecclesie in qua sepelitur. Item, qui mandant sepeliendum, aut qui præsentem ad sunt, ne talis sepultura impediatur. Cæteros præsentem ceter excusari ab excommunicatione, etiam eos qui cantant, vel Crucem, aut cereos portant. De eadem re videri potest Suarez tomo 5. disput. 12. sect. 4.

C A P. IV.

Præuare quoque actiua participatione communium prædum Ecclesie.

S V M M A R I V M.

- 20 Excommunicatus prohibetur sub mortali diuinis officiis interesse.
- 21 Limitationes cum quibus id accipiendum est.
- 22 In Ecclesia quo tempore non celebrantur diuina officia, excommunicatus priuatur orare posse.
- 23 Atque adeo reuocari priuatum hoc a canonicis, cum ad eas obligatur.
- 24 Quatenus liceat excommunicato intrare Ecclesiam dum officia diuina in ea celebrantur.

EA seueritate Ecclesia priuatur excommunicatum communibus, suis precibus, ut ipsum his interesse prohibeat; adeo ut ille peccet mortaliter, si vel Missam, vel diuinis officiis intersit, vel in Ecclesia cum aliis oret, siue dicendo, siue audiendo, quod vtrumque est participare in diuinis: aut etiam manendo extra Ecclesiam quidem, sed ad eam accedendo tam prope, ut diuina officia quæ in ea celebrantur, audiat; prout notant D. Anton. 3. part. tit. 24. cap. 75. Angelus Excommunicatio vlt. num. 4. Syluest. Excommunicatio 3. num. 1. vers. 3. & Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. vlt. §. Vbi scito: qui rationem talis peccati mortis ponit in præcepto Ecclesiæ; quod communiter sic intelligitur, ut directe, & principaliter excludat excommunicatum à participatione diuinorum.

Aduerte autem ista esse eum quadam moderatione intelligenda. Nam si audiret diuina officia, sed sine animo participandi, siue, ut loquitur, Caiet. interessendi diuinis, ut fieri potest si prope Ecclesiam domum habeat, vnde audire possit; non est censendus peccare audiendo. Præterea excommunicatus potest absque peccato Ecclesiam ingredi ad audiendam concionem, ex cap. Responso, De sens. excommun. sed non potest concionari, neque in publico docere, ut Sotus habet

in 4. dist. 7. 22. quest. 1. artic. 4. ubi & admonet, ipsum id agendo non peccare mortaliter, si non sit de numero vitandorum. Videri potest Suarez tomo 5. disput. 12. section. 2. num. 4. & 5.

22. Item potest ingredi Ecclesiam ad orandum priuatim: dummodo in ea non celebrentur tunc diuina officia, licet aliqui priuatim in eadem precentur; ex eodem Soto ibidem col. 7. & Nauar. in Enchir. cap. 27. nu. 19. & refert ex D. Thoma, aliiq; Theologis Suarez in seq. sect. 3. n. 5. Ratio vero bona est, quam attigit Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. vlt. vers. Illicita, quod in hac re non attendatur propinquitas, aut etiam identitas loci, sed communitio in oratione publica: cuiusmodi esse, ex Nauar. in seq. num. 36. ad 5. censentur Missa, horæ canonica, consecratio templi, aut altaris, aut virginum, benedictio solennis Episcopi, & aqua benedicta, atque officia mortuorum, & sepultura.

Orationis vero priuatæ, qua licet excommunicato orare seorsum, in eodem etiam templo, in quo aliquis alius orat: Caiet. & Nauar. locis citatis ponunt exemplum salutationis Angelicæ; ad quam publice quidem signum campanæ datur, non tamen vt ad publicam, sed vt ad priuatam orationem, vt addit Caiet. cui assentitur Henriquez in 1. par. summae lib. 13. cap. 12. in fine. Addit idem Caiet. quantumcumque in publica supplicatione à Sacerdotibus precantibus per vnum miliare excommunicatus distaret, si in tantum spatium populus subsequens extenderetur, ipsum peccare, se illi gerendo.

23. PORRO non tantum potest in Ecclesia, dum in ea non celebrentur diuina officia, excommunicatus orare priuatim aliis precibus, sed etiam persoluerre horas canonicas (ad quas priuatim recitandas si sacris initiatus sit, ipsum etiam degradatum, teneri habent aliis citatis Capuar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 3. num. 8. Henriquez, in preced. cap. 7. in margine. lit. R. & Vgol. De censuris tab. 1. cap. 13. §. 13.) dummodo casus solus reciter, ex communi sententia, prout auctoribus in eam citatis notat ibidem Couar. Addens quod non debeat dicere versiculum, Dominus vobiscum; eo nimirum nomine quod is pertinet ad communionem fidelium, à qua praeclusus est excommunicatus. Quanquam propter materiæ exiguitatem non videretur plusquam venialiter peccare, dicendo: quem admodum nec nisi venialiter peccare videtur persoluedo cum alio priuatim horas ipsas canonicas; cum talis communicatio in diuinis, non sit illi ab Ecclesia interdicta: quia non est publica, sed tantum priuata. Quo argumento Couar. loco citato probat, non nisi venialiter peccare illum, qui cum ipso excommunicato eandem horas persolueret. De hac re pluribus Suarez tom. 5. disp. 12. sect. 2. à num. 13.

24. Postremo, potest excommunicatus intrare Ecclesiam absque peccato, etiam dum diuina officia celebrantur, si id faciat non vt interit illis, sed propter aliquod negotium, vel vt transeat, vel vt ibi laicet, insequenteque effugiat: prout inquit Palud. in 4. dist. 18. quest. 6. ar. 2. sub fine, & Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. vltim. vers. Illicita autem, sub finem. Vbi addit, neque tunc peccare etiam si transiendo steterat genua, & oret priuata oratione.

chir. cap. 27. num. 21. Caiet. verbo Excommunicatio, cap. vltimo, §. Vbi scito: atque alij, cum dicunt excommunicatum esse suspensum ab officio, sumentes suspensionis nomen, non proprie, vt censura quædam est à cæteris distincta (alioqui oporteret excommunicatum semper irretiri duplici censura, quod nemo dixerit) sed generaliter: eo scilicet modo quo à Nauar. describitur in eodem cap. 27. num. 51. cum ait suspensionem generaliter acceptam, esse prohibitionem vsus officij, vel facultatis alicuius. Ita vt sensus illorum sit; excommunicatum esse suspensum ab officio, id est, prohibitum illi esse vsum potestatis ipsi competentis ratione officij sui publici.

26. Quod vero Caiet. in eod. loco illud dictum extendit ad officium etiam laicale, congruenter rationi id facit; quandoquidem ratio priuationis vsus officij in excommunicato est segregatio ipsius à communione fidelium, ex cap. Engeltrudam 3. quest. 4. & ex cap. penult. De sentent. excommunicat. Quam communicationem non minus secularis, quàm Ecclesiastici officij vsus requirit. Cum igitur potestas publici officij quædam sit Ecclesiastica, & quædam secularis; illaque sit aut ordinis, aut iurisdictionis; siue in foro interiori, siue in exteriori: hæc vero fit, vel Principum, vel iudicum secularium, vel aliorum ministrorum iustitiæ, vel tutorum aut curatorum: excommunicatum priuari vsu potestatis ordinis satis patet per illud quod habitum est in preced. cap. 2. excommunicationem priuare actiua participatione Sacramentorum.

27. Inde enim consequens est; ea quæ sunt Sacramenti Ordinis, excommunicato minime licere, siue iurisdictionem nõ requirant in ordinato; vt in Episcopo, consecrationes calicis, patenæ, & vestium ad diuina mysteria peragenda necessarium: & in Sacerdote, atque in aliis initiatis inferiori ordine, celebratio diuinorum officiorum. Siue requirant iurisdictionem: vt in Episcopo, consecrationes Ecclesiarum, cæmeteriorum, ac virginum Deo dicatarum: & collatio ordinum. Itemque in Sacerdote, administratio Sacramentorum ex officio, & commissio alicui alteri facta ad ea administranda. Ad talia enim requiri auctoritatem Superioris in subditis; patet ex his quæ statuantur in tit. De temporibus ordinationum in 6. ex alius quæ notat Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 10. §. 2.

28. Excommunicatum priuari quoque vsu iurisdictionis quam habet in subditis, multorum Doctorum & Canonum auctoritate offendit idem Vgolinus initio sequentis cap. 11. Pro quo facit ratio D. Thomæ in 4. dist. 18. q. 2. art. 2. questio. 3. quod vsus iurisdictionis in ordine sit ad alium; & excommunicatus ab aliorum communione separetur. Multa autem incommoda ex priuatione sequuntur; vnum generale, cætera particularia. Illud est, de quo ipse Vgolinus in seq. cap. 13. in principio, & in §. 2. vt excommunicatus nullam dignitatem seu officium publicum: siue Ecclesiasticum, siue laicale obtinere possit, ex cap. fin. De Clerico excommunic. ministrante, §. Si tamen scienter. Vnde habetur, vt ibid. nu. 3. notat Panorm. quod prohibitio exercitio alicuius actus, prohibeatur omne id quo peruenitur ad illum actum. Quod etiam ex principio cap. Postulatis, eod. tit. idem Panorm. nu. 1. deducit: inquit, nota primo, ex principio literæ, quod cui denegetur aliquid, denegetur & omne id per quod peruenitur ad illud.

CAPVT V.

Priuatæ præterea vsu officij publici.

SVMMARIVM.

- 25 Excommunicatum esse priuatum vsu officij publici auctores significant cum dicunt ipsum esse suspensum ab officio.
- 26 Quod est intelligendum tam de laicali, quam de Ecclesiastico officio.
- 27 Excommunicatus priuatur vsu potestatis ordinis, siue is requirat iurisdictionem, siue non.
- 28 Priuatur item vsu iurisdictionis, nisi vllam dignitatem officiumve publicum obtinere potest.

25. ISTEVS MODI priuationem significant D. Anton. 3. par. tit. 24. cap. 76. in 10. effectu, Syluester in verbo Excommunicatio tertio, num. 1. in 10. item effectu, Nauar. in En-

CAP. VI.

De variis particularibus incommodis quis ex ante propo- sita priuatione sequuntur.

SVMMARIVM.

- 29 Excommunicatus non toleratus, conferre nequit beneficia.
- 30 Nec potest eligere, aut electum confirmare: nec potest presentare, aut presentatum instituire.
- 31 Nec potest censuram ferre, aut latam tollere: nec item indicare.
- 32 Explicatio difficultatis; An delegatus iudicare possit, si in quo delegatus est, in excommunicationem incurret.

REGINA
PRAE
DORJ
E. V

33. Potest excommunicatus vocari in ius, adhiberi testis aduersus hæreticum: & quando possit instituire Procuratorem.
34. Quando valeant ab excommunicato gesta ratione publico officij, cuius vsu est priuatus.
35. Quale peccatum committat vsurpatione talis vsus, contra Ecclesie prohibitionem.

PRIMUM incommodum particulare est, excommunicatum non posse conferre Ecclesiastica beneficia: quod patet D. Anton. Syluest. & Caiet. locis cit. Palud. in 4. dist. 18. q. 4. m. 2. q. 2. & Gabr. ead. distinct. quæst. 2. versus finem. Couar. ad cap. 1. ma mater, par. 1. §. 7. num. 9. & Vgolinus tab. 2. cap. 11. §. 2. num. 2. Vbi alio adhuc refertur: & in confirmationem adfert cap. Vnicuique. Ne sede vacante in 4. Amoneque illud habere locum in omni excommunicato maiore excommunicatione; quia in omnibus est eadem ratio, & per consequens eadē iuris dispositio: ita vt quilibet talis, neque per se, neque per suum Vicarium, aut alium non habentem aliunde iurisdictionem, possit beneficium conferre: habeaturque pro intruso ille qui per eiusmodi collationem beneficium acquisierit. Aduerte tamen, quod idem pluribus docet, id ipsum non procedere quoad excommunicatum, per Extraneum. Ad euitanda, toleratum ab Ecclesia. Nam talis vt Sacramenta, sic & beneficia potest ex ipsa toleratione Ecclesie, conferre valide: ac sicut ab eo etiam excommunicato, possumus petere nobis conferri Sacramenta; ita & nobis conferri beneficia: quandoquidem Ecclesia relinquit liberam cum eo communionem in licitis, perinde ac cum non excommunicato. Quod si collatio beneficij ad Collegium spectet, & aliqui de eo sine excommunicato, id non impedit quominus ceteri à tali vinculo liberi possint: conferre, etiam si duo sint tantum; imo & tantum vnus, iuxta tradita per gloss. ad cap. Gratium, De postulatione Prælatorum, verbo Pauciores, communiter receptam, vt loco cit. notat Vgolinus.

Secundum particulare excommunicati incommodum est, non posse eligere; quod etiam tradunt citati auctores, & alij apud Vgolinum *ibidem* num. 12. Debet autem intelligi, vt non modo cum aliis, à quorum communione arcetur: sed neque solus possit eligere, prout loco supra citato notat Couarruias.

Tertium est, non posse electum confirmare, vt D. Anton. & Syluest. locis cit. significant; vterque in 10. effectu excommunicationis, habeturque ex cap. Ad probandum, De sententia & re iudicata.

Quartum est, non posse presentare: siue ipse sit patronus Clericus, siue etiam patronus laicus, prout loco cit. notat Couar. Quamquam vt aduersus ipsum Vgolinum sub finem n. 13. docet; presentatio facta à laico, censeri potest valida; cum non presentet ex officio sicut Clericus: sed tanquam administras aliquid pertinens ad suum patrimonium, perinde ac quando celebrat contractum aliquem civilem.

Quintum est, non posse instituire presentatum, q. Vgolinus in præced. n. 3. ex Rebuffo referens, probat: quia id iurisdictionis est, iuxta cap. Noui, De iis que fiunt à Prælati; & cap. Consequente De Offic. ordin. Excommunicatus autem priuatus vsu iurisdictionis, ex ante dictis.

Sextum est, non posse censuras ferre, nec ab eis absolueret, quod D. Anto. 3. par. tit. 24. c. 76. in effectu 10. recte pbat ex cap. Audiuimus, 24. q. 1. Cuius argumentum est; excommunicatum non posse excommunicare. Eadem enim ratio est de suspensione, & interdicto, argum. cap. Quarēti, De verbor. signif. Adde & patet esse rationem ligandi & soluendi, ex cap. Verbum, De penitent. distinct. 1. ita vt is qui non potest censuram ferre, nec possit latam tollere.

Septimum est non posse iudicare, ex Palud. in 4. dist. 18. quæst. 4. in 3. effectu, & D. Anton. in eod. cap. 76. in 11. effectu; & Sylu. in eod. effectu, verbo Excommunicatio 3. Soto in 4. distinct. 22. quæst. 1. art. 4. col. 5. & patet ex cap. Exceptionem, De exceptionibus: vbi sub finem dicitur, excommunicatum publice ab officio iudicis repellendum esse. Hoc autem procedit ex D. Anton. siue solus, siue cum aliis iudicet, ita vt sententiam quæ fert cum aliis, reddat irritam, ex cap. Ad probandum, De sententia & re iudicata. Adde etiam Soto, procedere, siue Iudex sit Ecclesiasticus, siue laicus. Nam in foro

quoque externo excommunicationem vni suam obtinere, habetur ex cap. Decernimus, De sent. excomm. in 6. De qua re Vgolinus in cit. cap. 11. §. 3. Ex quo in seq. §. 5. Adde amplius, siue sit Iudex ordinarius, siue delegatus, aut subdelegatus; & in §. 6. siue Iudex publicus, siue priuatus; qui arbiter dicitur, quando per consensum partium litigantium eligitur, vt Iudicis partes suscipiat, & per suam sententiam liti finem imponat, procedens seruatō ordine iudiciario. Arbitrator vero dicitur, quando eligitur, non vt Iudex super re litigiosa; sed vt amicus qui inter partes amice componat, ac quid cuique competat, definiat.

Vbi aduerte obiter ex eod. auctore, De arbitro & arbitratore, cum fuerint excommunicati non tolerati: illius, *arbitri inquam*, sententiam non valere, vt nec Iudicis ordinarij; quoniam arbitria ad iudiciorum normam rediguntur, ex leg. 1. ff. De exceptis arbitris. Arbitratoris vero sententiam esse validam: quod idem author in eod. §. 6. num. 3. copiose docet. Nobis sufficere potest illa ratio; quod quæ sunt quid facti, acta ab excommunicato valeant, ex Panorm. ad cap. Veritatis, De dolo & contum. num. 42. Arbitratoris autem arbitrium tale est. Tum quia rationem habet contractus transactionis: tum quia arbitratoris potestatem esse facti cuiusdam, ex eo constat quod is non cogatur ius seruare, sed permittatur quod sibi videtur, suo arbitratu declarare.

De sententia autem delegati, cum ille à quo delegatus est, in excommunicatione incurrerit, quid sit tenendum idem Vgolinus in præced. §. 5. explicat quatuor conclusionibus. Prima est: Delegati iurisdictionem non tolli, delegante incurrente in excommunicationem. Ratio est, quia excommunicatio non adimit ius quod quis habet: sed impedit ne eo vtatur, De quo videri potest idem author in eadem tab. 2. cap. 6. Secunda est. Vbi delegatio facta est ab ordinario, si delegatus quid egerit vnde res integra desierit esse, is delegante in excommunicationem incidente, non impeditur quominus causam prosequatur. Ratio est, quia nec eiusdem delegantis morte ipse impeditur, ex cap. Licet, De officio delegati. Qua ratione pariter ostenditur, quod delegato incidente in excommunicationem, cum iam res desit esse integra, subdelegatus possit causam persequi. Postrema, cum res est adhuc integra, quia scilicet delegatus nondum cepit suam iurisdictionem vti, quando delegans incidit in excommunicationem, tunc delegatus ipse non potest causam cognoscere. Hæc habetur etiam ex citato cap. Licet, & confirmatur: quia antequam subdelegatus iurisdictione vtatur, illa in ipsum non transfuit efficaciter, ex cap. Quamuis, De officio delegati in 6.

Octauum excommunicati incommodum particulare est: nec accusare, nec testificari posse. Hoc in antecitis locis tradunt D. Anton. Sylu. & Soto. Et probatur ex cap. Decernimus, de sent. excomm. in 6. Vbi iudicibus præcipitur, vt excommunicatos in suis curiis & iudiciis repellant ab agendo, patrocinando, & testificando.

Vnde etiam intelligitur, nonum incommodum; nempe excommunicatum in iudiciis nec agere, nec patrocinari posse: quod glossa eiusdem cap. ad verbum Patrocinando, habet, intelligendum esse non tantum in Aduocato, sed etiam in Procuratore. Imo, vt habet Armilla in verbo Excommunicatio, n. 9. sub finem, nullus potest exercere actus publicos: quales sunt non modo Aduocatorum, & Procuratorum, sed & Tabellionum: ac etiam tutorum (quorum autoritas licet à priuata utilitate sit instituta, est tamen publica) iuxta Syluest. Excommunicatio 3. num. 2. vers. 2. Quodque de tutoribus dicitur, esse pariter de curatoribus dicendum, nec vt Vgolinus tab. 2. cap. 14. in princip.

Quamuis autem hæc ita sint, tamen ex cap. Intelleximus, De iudiciis; potest excommunicatus in ius vocari (de qua re latius in sequen. cap. 16. Vgolinus) quia aliqui sua malitia ei prodesset, vt ibidem dicitur. Item ex cap. In fidei fauorem, De hæreticis in sexto, conceditur vt in negotio inquisitionis aduersus hæreticos excommunicati ferant testimonium.

Decimum particulare incommodum est: non posse institui Procuratorem, nec posse Procuratorem instituire, prout habet Sylu. Excomm. 3. num. 1. vers. 12. A tamen, vt monet Caiet. in verb. Excommunicatio, c. ult. §. Vbi scito, quando

tanquam

tanquam reus in iudicium vocatur, potest Procuratorem instituire: quod manifestum est cit. cap. Intelleximus. Neque consentaneum est, ut prohibeatur facere, quae ad legitimum defensionem suam pertinent.

Vndecimum est, non posse administrare non modo spiritualia; sed neque temporalia, iuxta D. Anton. 3. par. tit. 24. cap. 76. vers. 15. & Panorm. ad cap. Pastoralis, De appellationibus num. 18.

Addi potest duodecimum, quod excommunicatus non toleratus nequeat beneficia dare in commendam.

Et decimum tertium, quod nequeat dare coadiutorem.

Et decimum quartum; quod nequeat quem beneficio priuare.

Et decimum quintum; quod nequeat postulare, aut nominare ad beneficium.

Et decimum sextum, quod possit indulgentias conferre.

Ac postremo, quod executor constitutus non possit providere de beneficio: haec enim omnia requirunt vnum iurisdictionis, quo excommunicatus priuatur. Vide Vgol. in cit. tab. 2. cap. II. §. 2. Et adde si lubet quae Suarez tom. 5. disp. 14. late persequitur de priuatione vsus iurisdictionis Ecclesiasticae ob excommunicationem maiorem.

34. Iam vtrum validi sint antecitati actus, si excommunicatus contra Ecclesiae prohibitionem se illis ingerat, late disputatur a Panorm. ad cap. Veritatis, De dolo & contumacia, a Felino ad cap. Ad probandum, De sentent. & re iudic. ab Angelo. Excommunicatio vlt. n. 19. a Sylu. Excommunicatio, 3. n. 2. & sequentibus, ab Alphonsa Castro lib. 2. De lege poenali, cap. vlt. concl. 2. vers. Alterum; & passim ab Vgolino in tab. 2. De censuris. Sed quia id magis pertinet ad forum externum quam ad internum, cui haec doctrina seruit, breuiter tantum monebimus; habentem officium publicum si in excommunicationem incurrat, ea quae ante ipsius denunciationem, & dum adhuc ab Ecclesia toleratur geruntur ab ipso, ratione eiusdem publici officij, seu quatenus habet publicam auctoritatem, valida esse. Quod communiter probant a similibus: quia quantumuis seruus non possit esse Iudex, valent tamen quae dum pro libero habetur, ab ipso geruntur ratione publici officij, ex cap. Infamis, 3. q. 7. & ex lege Barbarius, ff. De officio Praetoris. Quae vero geruntur post denunciationem excommunicationis, inuvalida esse: quia nimirum tunc excommunicatio plene obtinet suam vim priuandi excommunicatum vsu publici officij. Quod idem iudicandum est de excommunicato ob notoriam Clerici percussione, qui sicut denunciatus ponitur in numero eorum qui non tolerantur ab Ecclesia, vt habetur in seq. cap. vlt.

35. AN autem mortaliter peccet excommunicatus ingerendo se illis actibus? Calet. in verb. Excommunicatio cap. vlt. vers. Vbi scito, ait non esse adeo clarum, videri autem rationabile non peccare mortaliter, nisi tali usurpationi officij, aliquid ex suo genere mortale se immisceat: sicut se immisceat, inquit ille, cum excommunicatus iudicat: quia tunc incidit in vsurpatum iudicium, quod est peccatum mortale ex suo genere: quoniam per illud iniuriam facit, tum iis quos iudicat exercens in eos potestatem, quam & ligatam habet, & prohibetur exercere: tum etiam communitati, cuius actum grauem sibi inique vsurpat. Quae ratio etiam Soti in 4. distm. 22. quest. prima, artic. 4. colum. 5. Similiter se immisceat, cum ipse eligit beneficia, aut ea confert: quia facit iniuriam aliis electoribus, & collatoribus, quorum numerum iniuste auget. Ita Calet.

CAPVT VII.

Priuare adhuc fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum.

SVMMARIVM.

36 Vnde constat de tali priuatione, & quod excommunicatus ipso facto illam incurrat non expectata Iudicis sententia.

37 Aliquot corollaria inde deducta.

38 Obligatio restituendi fructus perceptos in excommunicatione, non tollitur per obtentam abolutionem ab excommunicatione.

39 Non potest excommunicatus ex fructibus sui beneficij suis subuenire: & moderationes cum quibus id accipiendum est.

40 Vt fructus percepti in excommunicatione retineri possint, oportet dispensationem.

41 Quod in hac re fructibus beneficij dicitur, pari ratione dicitur est de alijs fructibus Ecclesiasticis.

42 Cui cedere debent fructus ipsi restituendi.

EXcommunicatum maiore excommunicatione non facere fructus suos si beneficium habeat, tradunt tum aliorum Vgolinus meminit tab. 2. cap. 12. num. 1. etiam Palud. in 4. distinct. 18. quae st. 4. in 2. eff. & Calet. verbo Excommunicatio, cap. vlt. §. Vbi scito (qui & docet illum peccare mortaliter faciendo suos eisdem fructus, propter iniustitiam quam in eo committit) probaturque ex cap. Pastoralis, De appellacionibus: cuius finis sic habet. Illi proventus Ecclesiastici merito subtrahuntur, cui Ecclesiae communitio denegatur. Sicque ea verba accipit ibidem Panorm. num. 17. Reiciens quod glossa eiusdem cap. docet, excommunicato non subtrahi redditus beneficij, nisi hoc sit expressum in sententia: seu, quod idem est, excommunicatum non esse ipso facto priuatum fructibus sui beneficij: sed per Iudicis sententiam debere priuari. Cuius contrarium praclare ostendit Suarez tom. 5. disp. 13. sect. 2. vt & Vgolinus lococitato. Ratio vero praecipua est: quod memoratis verbis Summus Pontifex significet, eam de qua loquimur priuationem in excommunicatum cadere eo ipso quod Ecclesiae communitio ei denegatur: in quam denegationem ipso facto, nulla expectata Iudicis sententia, incurritur per excommunicationem: vt pote trahentem secum, ex eodem cap. Pastoralis, suam executionem. Adeo vt eadem memorata verba non sint interpretatione referenda ad ius, ex quo Iudex sententiam proferre debeat: sed ad executionem, qua excommunicato per separationem ipsius ab Ecclesiae communitio, fructus beneficiorum subtrahuntur de facto; ita vt illos non faciat amplius suos. Quae interpretatio cum sit communis, vt iidem auctores annotant; certum est magnam auctoritatem habere debere in praxi pro conscientiae securitate.

EX HAC autem doctrina multaliter inferre. Ac primo, quod Vgolinus in eodem num. 1. habet ex Panorm. ad memoratum cap. Pastoralis, num. 6. illud incommodum habere locum (quod satis aperte deducitur in ex cod. cap. Pastoralis) quantumcumque; ass. rat. qui se iniuste excommunicatum, & ideo appellet. Secundo, quod idem refert ex Innocentio ad cap. 1. verb. Episcopatum De iudicis, locum item habere tam in Clericis maioribus & Episcopis, quam in minoribus seu simplicibus beneficiariis. Tertio, quod tractat Suarez in citata sect. 2. num. 10. locum quoque habere non modo in excommunicatis denunciatis, & notorijs percussoribus Clericorum: sed etiam in omnibus alijs maiori excommunicatione irretitis: quia per Extrauag. ntem. Ad euitanda, in nullo consultum est priuatae utilitati excommunicati; vt patet ex illius expressis verbis apud Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 35. Vnde & tales cum eiusmodi fructus non faciant suos, tenentur eosdem tanquam alienos iniuste detentos, restituere non expectata Iudicis executione.

Quibus adde cum eodem Vgolino ibidem vers. Sexto ex Rebuffo: quod nec absolutio a censuris quam Summus Pontifex dare solet ei cui confert beneficium, liberet excommunicatum a proposito incommodo: quia talis absolutio prodest solum quoad collationem: ideoque excommunicatus sic absolutus, non faciet ob illam fructus suos: quia priuatio fructuum beneficij distincta est ab impedimento acquisitionis beneficij; de quo dicitur in sequenti capite.

Adde idem cum eodem; neque obtenta abolutione, excommunicatum facere suos fructus quos percepit tempore excommunicationis. Id quod post glossam final. ad cit. cap. Pastoralis; habent D. Anton. 3. par. tit. 24. cap. 76. in effectu 9. & Sylu. in verbo Excommunicatio tertio, num. 1. vers. 9. Ratio vero est: quia absolutio tollit tantum excommunicationis, in eum, non item detrimentum ex eo facta, quae ad terrorem contumacium relinquuntur: eo quod facilitas ve-

niz, in-

REGINA
DE
PRAE
DORJ
E. V

nia, in centum prebeat delinquendi, ut dicitur in fine cap. Est iniusta, 2. quæst. 4.

Adde adhuc cum eodem Vgolino paulo superius, nec excommunicatum posse ex fructibus beneficii ea capere quæ sibi sint ad sustentationem necessaria, ex glossa citata: quanti sequuntur Nauar. in Enchir. cap. 25. num. 124. & Couar. lib. 3. var. res. resol. cap. 13. num. 8. vers. 12. & alij quorum idem Vgolinus meminit, & quibus accessit Suarez in cit. scilicet 2. n. 12. & alij quot sequ. Ratio autem est, quia censetur se talibus propria voluntate priuare, cum ei liberum sit à contumacia desistendo, absolutiois beneficium obtinere.

VERVM TAMEN id intelligendum est cum aliquot moderationibus. Prima est, si fame alias periturus sit: quia illi subueniri debet, tanquam ei qui adhuc poterit ad Ecclesiam redire, prout habeat antememorata glossa. Adde quod in tali necessitate constituto sit sub peccato mortali subueniendum: argum. cap. Pafce, & cap. Non satis, dist. 86.

Alteræ moderatio est, ut si excommunicatio sine iusta causa in eum lata sit, possit excommunicatus suos fructus facere in conscientia prout notant D. Anton. & Syluest. locis antea citatis, & Palud. in 4. dist. 18. quæst. 4. in 2. effect. & alij apud Vgolin. in cit. cap. 12. num. 4. Et ratio est: quia qui non deliquit, pena affici non debet. De qua re Suarez in cit. scilicet 2. num. 19. & 20.

Tertia moderatio est, ut illud habeat locum pro eo solummodo tempore quo excommunicatus est in mora petende, & procurande absolutiois, iuxta Caiet. verbo Excommunicatio, cap. vlt. vers. Vbi scito, & Nauar. cap. 25. nu. 124. Et ratio est quæ prædicta glossa indicat: quia ideo in nullo est prouidendum excommunicato de fructu (sicut prouidetur deposito, eo quod non possit fructus beneficii sui amplius recuperare) quia cum positum sit in ipsius potestate respiciendo talibus fructibus frui, vult contumax perseverare in contemptum clauium Ecclesiæ.

Quarta moderatio est: ut illud non habeat locum in fructibus perceptis ante excommunicationem, neque in fructibus patrimonij, quod ipsi excommunicato fuerit pro titulo assignatum: nec in fructibus beneficii, qui creditoribus Clerici, ante ipsius excommunicationem assignati essent. Nec item quando consuetudo est in contrarium, ut scilicet Clerici excommunicati non priuentur fructibus suorum beneficiorum. Ita secutus alios per ipsum citatos, docet Vgolinus in citato num. 4. versus finem. Subiungens percipientem dictos fructus contra ius & consuetudinem, nec irregularitatem propterea fieri, nec priuari suo beneficio. Huc spectant dicenda in seq. tractat. num. 19.

Vltima moderatio est: ut excommunicatus post obtentam absolutioem, obtineat ab eisdem beneficii ordinario collatore dispensationem super fructibus perceptis tempore excommunicationis, prout post Palud. in 4. dist. 18. q. 4. in 2. effect. tangit D. Anton. 3. part. tit. 24. cap. 76. in effect. 9. simul admonens id esse intelligendum cum exceptione: nisi tempore quo electio, aut collatio, aut confirmatio beneficii facta illi est, fuerit excommunicatus: quia tunc nullum ius acquisiuit; ideoque non sufficit talis dispensatio; sed requiritur noua collatio; pro quo vide dicenda in seq. num. 49. 50. 51. & 53.

CÆTERVM quæ de fructibus beneficii in hac re dicuntur, dicenda sunt pariter de quibuscumque fructibus Ecclesiasticis, ut in eod. cap. 12. num. 2. admonent Vgolinus, & in sequenti num. 21. Suarez: quia in omnibus eadem ratio valet; vnde, inquit Vgolinus, non potest excommunicatus pensiones exigere, nec oblationes recipere: nec id quod ob emphyteusim præstat Ecclesiæ, & multo minus quotidianas distributiones habere, quæ nec iis qui studiorum causa à Diuini officij absunt, dantur, ex cap. Licet vobis, De præbendis.

Si quæras, cui cedant dicti fructus quos excommunicatus capere non potest? Idem Vgolinus post plures alios quos commemorat in sequenti num. 3. respondet, ex illis esse procurandum ut aliquis ipsius excommunicati munera obeat, præstando officium quod debet suæ Ecclesiæ, ne ea detrimentum patiat, diuinaque intermitantur; sique aliquid fuerit reliquum, in alium eiusdem Ecclesiæ vsum conuertatur, exceptis distributionibus: quando consuetudo habet ut de-

negatæ iis qui à diuino officio absunt, accrescant iis, qui præsentibus absunt. Videri potest Suarez in eodem loco nu. 21. & sequentibus.

CAPVT VIII

Excommunicationem maiorem impedire beneficii acquisitionem.

SVMMARIVM.

- 43 Huius effectus probatio.
- 44 Inualida est collatio beneficii facta excommunicato.
- 45 Excommunicatus ad beneficium nec elegi potest, nec presentari, nec potest facere beneficii permutationem, nec potest ei conferri pensio, nec pro eo impetrata litera ad beneficium valent.
- 46 Quomodo hæc ipsa sint accipienda.
- 47 Locum habent etiam si excommunicatio sit iniusta, dummodo valida.
- 48 De quibusvis beneficiis sunt intelligenda: & quod mortaliter peccat excommunicatus accipiendo beneficium.

Hic effectus habetur aperte ex cap. Postulatis, De Clerico excommunicato ministrante, cum dicitur; Clericis excommunicationis vinculo innodatis, Ecclesiastica beneficia conferri non possunt, nec illi valent ea licite retinere, nisi forte fuerit cum iis misericorditer dispensatum. Aperte etiam sequitur ex eo quod ante in cap. 5. habitum est, excommunicatum priuari vsu officij publici, & per consequens ipso officio: quia hoc propter illum est. Sequitur, inquam, ex eo, quod beneficium item est etiam propter officium: argum. cap. Cum secundum Apostolum, De præbendis. Ideoque sicut excommunicatio maior reddit incapacem officij Ecclesiastici, reddet & beneficii. De qua tota re Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 7. quinque primis numeris: & post ipsum alios quoque citans Vgolinus De censuris, tab. 2. cap. 13. §. 1. ac Suarez tom. 5. disput. 13. sect. 1. bene differunt. Paucis autem perstringemus quæ illi tractantur latius.

PRIMUM EST: collationem beneficii factam excommunicato, esse nullam per cit. cap. Postulatis: & ita communiter tenent Doctores, quorum plures Vgolinus commemorat sub initium citatis §. 1. Addens id ipsum esse amplian dū vt procedat. Primo, siue lata sit excommunicatio à iure, siue ab homine, cum in citato cap. Postulatis, Summus Pontifex absolute & sine distinctione loquatur. Deinde, quia eadem vis est maioris excommunicationis à quocumque feratur valide.

Secundo, vt procedat quantumuis talis collatio facta sit motu proprio: motus enim proprius, inquit Couar. in memorato §. 7. num. 2. vers. Quarto: licet et alioqui multa operetur ad tollendam surreptionem, non inducit tamen dispensationem aliquam, nec tollit vim, quod quis patitur, & ex quo impeditur iure obtinere illi conferri. Excipe, nisi Summus Pontifex non ignarus impedimenti, quod quis habet scienter ei motu proprio beneficium conferat: quia tunc censetur tacita quadam dispensatione tollere eiusmodi impedimentum.

Tertio, vt procedat quantumuis excommunicatus tempore collationis fuerit de iis qui tolerantur ab Ecclesiâ, per Extravag. Ad Euitanda. Cum enim ea constitutio nihil faueat excommunicatis, vt iam antea monuimus, vetera iura quoad eos sunt adhuc omnino obseruanda. Adde etiam siue fuerit excommunicatus in ead. diocesi, in qua est beneficium, siue ab alio. Quarto, vt procedat quantumuis postmodum secuta sit legitima absolutio ab excommunicatione: quia ex eo collatio habet, vt sit nulla, quod tempore excommunicationis sit facta, neque ex absoluteione vires assumat; sicut ex aduerso, nec si talis collatio facta esset alicui, quo tempore nondum erat excommunicatus, ea censetur nulla esse, ob excommunicationem superuenientem, vt in memorato nu. 2. vers. 8. Couar. notat. Quinto, vt procedat quantumuis excommunicatus ignorauerit tunc se excommunicatum esse. Rationem reddit Couar. num. 3. vers. 10.

quia licet ignorantia valeat ad effugiendas poenas, quae a iure statuta sunt aduersus excommunicatos, aliquid prohibitum agentes, non facit tamen ad valorem ipsius actus: seu ut quod ab aliquo geritur validum sit, quod alias absente ignorantia, minime valeret.

45. SECUNDUM EST. Excommunicatum non posse eligi ad beneficium Ecclesiasticum, eiusque electionem esse inuvalidam. Quod iisdem modis, ac praecedens de collatione, ampliandum est, vt bene declarat Vgol. in seq. §. 2. Tertium est, excommunicatum non posse praesentari a patrono laico, vel Clerico ad beneficium iuris patronatus, nec ad aliud postulari, aut nominari. De quo ibid. Vgol. in. Rationem illius hanc reddens, quod per haec praenaturad collationem: & prohibito aliquo, omne illud per quod ad illud peruenitur, prohibitu esse censetur, argum. cap. vlt. de Clerico excommunicato ministrante. Quartum est, permutationem beneficiorum per excommunicatum factam, minime valere: nam in illa contingit et utraque collatio; vt bene declarat ibid. Vgol. num. 6. Quintum est, non posse conferre excommunicato pensionem super beneficio Ecclesiastico. Quod Couar. probat: quia licet haec non sit beneficium Ecclesiasticum, est tamen ius percipiendi redditus Ecclesiasticos, quibus excommunicatu frui non est consentaneu. De qua re plura idem Couar. in pract. quaest. cap. 36. n. 10. Sextum est, non tantum collationem beneficij Ecclesiastici factam excommunicato esse nullam, sed etiam impetrationem literarum ad beneficia illi obtentam, nullam item esse: ita vt collatio ipsi facta vigore earundem literarum, nulla sit. Qua de causa (inquit Couar. in prius cit. §. 7. n. 3.) quoties in Romana curia confertur aliquod beneficij, datur eidem cui confertur absolutio a quacumque excommunicatione.

46. Admonet autem consequenter num. 4. idem Couar. antedicta esse vera, quando agitur de acquisitione iuris, & tituli ad beneficium Ecclesiasticum: quia si tantum tractetur de beneficij acceptance; vt fieri potest cum quis ante excommunicationem literas ad beneficium vacatum, & contingit hoc vacare eo tempore quo excommunicatus est, tunc potest virtute literarum suarum illud acceptare, eritque collatio suspendenda donec fuerit ab excommunicatione absolutus. Quod pluribus idem author tractat lib. 3. var. resolut. cap. 16. num. 4.

47. QVI adhuc in illo memorato §. 7. num. 5. de antedictis addit, intelligenda esse cum excommunicatio valida fuerit: si enim inuvalida sit, non adfert excommunicato impedimentum, neque collationem beneficij Ecclesiastici ipsi factam reddit nullam. Item esse intelligenda, quantumvis excommunicatus sit iniusta, dummodo sit valida, prout adhuc idem ibid. addit nu. 7. per eius finem. Id deducens ex eo quod ante docuerat: quoad Deum quidem excommunicationem iniuste seu absque causa legitima latam non obligare; quoad poenas tamen a iure statutas aduersus excommunicatos vim omnino obtinere, ita vt non debeant ante obtentam absolutionem se diuinis immiscere, & per consequens nec possit beneficium, quod ad illa ordinatur, ei competere. Quod autem excommunicatio proposito modo iniusta liget, probat ex eo quod alleganti se excommunicatum iniuste, absolutio perinde ac consentienti se iuste excommunicatum esse, detur absolute; non autem solum ad cautelam, sed sub conditione prout datur alleganti excommunicationem in se latam nullam esse. Quam differentiam ille deducit ex cap. Solet, & ex cap. Venerabilibus, §. Po. o. & §. Sed si, De sent. excommunic. in 6. Mitius autem de hac re sentientem Suarez in tom. 5. in 3. par. disput. 4. sect. 7. praesertim a num. 26. ad 31. qui vollet, sequi poterit.

48. DVO his supersunt addenda. Alterum, ea esse intelligenda de quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, siue secularibus, siue regularibus, siue curatis, siue simplicibus, siue dignitatibus. Cum enim supra citatum cap. Postulastis, simpliciter, & absque distinctione loquatur, parque sit omnium ratio, nihil est cur distinguere debeamus. Alterum, iuxta Caiet. verbo Excommunicatum, cap. vltimo, vers. Vbi scito, excommunicatum peccare mortaliter, vt faciendo fructus suos, sic & accipiendo beneficium, quia iniuste sibi usurpat bona Ecclesiastica, quorum participatione priuatus est.

CAPVT IX.

De eo quod agendum est, vt beneficium acquisitum in excommunicatione tua conscientia retineri possit.

SVMMARIVM.

- 49 Quando is qui Excommunicatus est, possit, aut non possit beneficium in eo statu acceptum retinere.
- 50 Sublata per legitimam absolutionem excommunicatione, titulus beneficij inuvalidus in ea acceptus, reuvalidari potest per Episcopum.
- 51 Exceptiones aliquot.
- 52 Quatenus dum reuvalidatio procuratur, fructus beneficij retineri possint, & quod eo tempore per alium ab Episcopo constitutum non per se inuvalidum habens titulum praestare debet officium eidem beneficio annexum.
- 53 Quatenus retineri possint fructus percepti, & quod titulus non obtentus canonice nunquam praescribatur.

DE hoc agit Henricus in 1. parte sua Summa lib. 13. c. 14. cum quo ex variis Doctoribus aliquot documenta proponemus.

PRIMUM EST: si is qui beneficium habet in excommunicatione acquisitum, ostendat hanc fuisse inuvalidam, poterit beneficium retinere, & gaudere fructibus illius. Istud patet, quia excommunicatio inuvalida, sine effectu est; vt omnium iudicio receptum esse habet Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 7. num. 5. ac proinde acquisitionem beneficij non impedit.

SECUNDUM EST: si is aduertit irritam esse beneficij collationem: quia illam recepit ligatus valida excommunicatione, tenetur etiam post obtentam absolutionem curare, vt noua collatione ei validetur beneficij titulus. Hoc post Palud. in 4. dist. 18. quaest. 4. in 2. effectu habet Syluester verbo Excommunic. 3. num. 1. ver. 9. & post Archidia. & Ancharan. Couar. in praeced. num. 2. ver. 7. Et ratio est: quia ex antedictis, collatio nulla fuit; atque, vt habet 18. reg. iuris in 6. non firmatur temporis tractu, quod de iure initio non subsistit. Unde talis tenetur, & beneficium acceptum relinquere, & omnes fructus perceptos restituere; & recte Nauar. notat in Enchir. cap. 27. num. 21. ver. 7.

TERTIVM EST. Si per absolutionem datam ab eo qui de iure potest, sublata sit excommunicatio, proprius Episcopus potest titulum beneficij, quod ob eam fuit inuvalidum, reuvalidare. Hoc de communi Doctorum sententia aliquot citatis tradunt Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 7. n. 8. & post Rebuffum Vgol. in tab. 2. De censuris, cap. 13. §. 1. num. 3. Et probant: quia ubi dispensatio a iure permittitur, nec quis dispenset declaratur; Episcopis dispensandi potestas permixta esse existimatur; argum. cap. Nuper, De sent. excommunic. in fine. Ex quo loco, tum caeteri, quorum meminit Couar. tum etiam glossa ad cap. Excommunicamus 1. De haereticis, §. Credentes, verbo Apostolica, id ipsum colligunt. At in cap. Postulastis, De Clerico excommunic. ministrante, permittitur dispensatio cum illo, cui in excommunicatione collatum est Ecclesiasticum beneficium, nec declaratur quis dispenset. Eam igitur dare potest proprius Episcopus. Quod aduerte procedere in quacumque excommunicatione, etiam reseruata Papae; postquam sublata est per absolutionem datam ab habente potestatem sufficientem, ex Panorm. ad cit. cap. Postulastis, num. 8.

Sed patitur aliquot exceptiones. Prima est, quam in seq. n. 9. habet Panorm. cum ipsemet Episcopus scienter beneficium ipsum contulit excommunicato: quia tunc non censetur dignus habere talem potestatem, sicut nec quando fimoniacae contulit, argum. cap. Praesentium 1. quaest. 5.

Alter exceptio est, cum collatio facta fuit per Papam: quia ex quo Papa manu apposuit, alius quod deest supplere non potest, argum. cap. Cum in distribuendis, De temporibus ordinat. Ex quo habetur, a Papa ordinatum in inferiori ordine, non posse ad superiorem ordinem promoueri sine eiusdem Papae licentia. Quae exceptio ex Couar. in eod. num. 8. sub finem, procedit, etiam si talis collatio ad Episcopum ipsum

REGINA
DE
PRACTICA
DORIS
E. V

ipsum alioque pertinisset. Nam neque tunc Episcopus potest quod Papa ceperit consummare: adeo ut beneficium alicui collatum a Papa, si aliqua de causa collatio inutilis, aut nulla fuerit, nequeat Episcopus eidem, aut alteri conferre, quantumvis ad ipsius collationem pertineat. Pro qua re plures auctores refert ibid. Couar. & post ipsum Henriquez in cit. lib. 13. cap. 14. lit. O, in margine.

Cum vero collatio facta fuerit per Prælatum inferiorem Episcopo, potest tunc Episcopus ipse dispensare, perinde ac si fuisset per ipsum facta. Nec obstat quod non possit tale beneficium conferre, sicut nec obstat quominus interponat suam auctoritatem permutationi beneficiorum ad aliorum collationem spectantium; argumento cap. Quæsitum, De rerum permutatione. Ita notat Panorm. in cit. num. 9. Et addit interveniente dicta Episcopi dispensatione, non esse opus alia collatione. Id quod Couar. in eod. loco monet non videri ad attendendum, nisi si etiam ad quem pertinet beneficij collatio, *quæ non est privatus*, consentiret tali dispensationi; quandoquidem talis consensus ad permutationem auctoritate Episcopi faciendam est necessarius, prout cum glossa ad cap. vnicum, De rerum permut. in 6. & ad Cl. men. viij. tam, eodem tit. Doctores notate Couarruias ibidem testatur.

Tertiam exceptionem in fine cit. num. 3. addit Vgolinus, si Romanus Pontifex dispensationem eiu modi referuaret alteri, quam proprio Episcopo: argumento cap. Graue, in fine, De præbendis, & cap. Cum illorum, De sentent. excommunic.

QUARTVM DOCUMENTVM EST. Interim dum reus curat intra breue, & necessarium tempus obtinere dispensationem, & reualidationem tituli, potest retinere fructus, tanquam depositarius cõseruando illos. Hoc habet Henriquez in cit. cap. 14. §. 2. circa med. Et probatur à simili: quia par ratio est in eo, ac quando quis rem alienam detinet, donec cognoscat verum dominum, ut possit illam ei restituere, vel remissionem obtinere.

Vbi aduerte, eum qui beneficium Ecclesiasticum iniuste, nec canonice habet, teneri quidem statim resignare illud in manu eius à quo conferri potest, atque fructus perceptos restituere, prout explicat D. Antonius 2. par. titulo 1. cap. 5. §. 11. in fine, & Tabienfis, ac Syluester in verbo Beneficium 3. ille numero 5. & hic numero 20. itemque Armilla eodem verbo, numero 56. & adhuc Syluester in verbo Resignatio, numero 3. Nilominus tamen, ut habet Henriquez loco citato, litera Q. in margine; si subit causa, ut quia ad titulum talis beneficij initiatum est sacro ordine, aut non potest dimittere illud, nisi cum scandalo deregat culpam occultam, aut ob aliam similem causam; potest interim illud retinere, quamdiu diligentia debita adhibet ad imperandam dispensationem, & reualidationem, fructusq; diligenter custodire, aut in Ecclesiæ vtilitat in expendere, aut etiam tantum sibi sumere de consilio Confessarij, quantum sibi necessarium est ad vitam, ut non opprimatur egestate.

QVINTVM DOCUMENT. quod tangit Henriquez in eod. m. §. 2. ut habens beneficium non canonice, ob excommunicationem, ne in vitio intrusionis maneat, officium eidem beneficio annexum non debeat per se præstare, sed per Vicariam ab Episcopo designatam: nisi forte ad tempus sit periculum scandali, cui, tanquam prohibito iure diuino, cedit ius Ecclesiasticum priuans excommunicatum in Sacramento, & publici officij. Quamquam interea dum Papæ dispensationem expectat ad celebrandum, curare potest se ab excommunicatione absolui, & ab irregularitate dispensare Episcopum; qui vtrumque potest in delicto occulto, ex Concil. Trid. sess. 24. cap. 6.

Imo, ut idem auctor in sequenti num. 3. addit ex quorundam sententia, qui pro conscientia foro ex tacita commissione Papæ, potest iusta de causa reualidare prædictum beneficij titulum; quandoquidem Episcopus tanquam Pastor iure diuino institutus in animarum remedium, multum potest præsertim in iis qui non sunt expresso iure reserua Papæ. Sic enim tacita commissione in occulto impedimento matrimonioj iam contracti dispensare potest, quando non patet ad Papam aditus, ut bene Henriquez bene explicat in

præced. lib. 12. cap. 3. Iusta causa autem censi potest, si is cum quo dispensandum est, bene meritus sit, pro ratione sui status indigeat, aut cui sine scandalo vix liceat beneficium habitum deserre, aut qui ob paupertatem non habeat commode recursum ad Papam.

SEXTVM DOCUMENT. Prædictum beneficiarium obtenta reualidatione tituli, posse retinere fructus perceptos, quia fructus beneficij vacantis referuatur successori, quem admòdum notat Sylu. verbo Beneficium §. in initio. Et post eum Henriquez sub fine memorati capitis 14. Vbi & addit quod si dispensationem obtinere non potuerit: dimisso beneficio possit eam portionem fructuum perceptorum sibi retinere, quæ ad honestam sustentationem, ei debebatur iuxta seruitium, eidem beneficio annexum, si illud præstiterit. Quæ doctrina est Nauarri in lib. 1. consil. tit. 18. consil. 5. num. 5. Et ita, quod idem ibidem tangit, pauper Clericus, qui titulo inutilido beneficium habuit, si officium debitum præstiterit, retinere potest quæ fuerunt ei strictè necessaria ad vitam. Pro quo aliquot auctores nobiles Henriquez refert in eodem libro 13. cap. 3. §. 3. in margine lit. C. Quæ tamen in re ad conscientie tranquillitatem consultum est, ei præsertim qui mala fide beneficium habuit, condonationem fructuum à Superiore petere cum tituli validatione: quod timoratis est in vsu positum.

Cæterum, is qui in excommunicatione, aut alias non canonice beneficium obtinuit, nunquam præstabit, ut ex Archidiacono habent Sylu. & Tabienfis in verbo Beneficium 3. ille num. 20. & hic num. 5. atque Armilla eodem verbo num. 56. Confirmarique potest ex cap. Postulastis, De Clerico excommunicato. Neque ad id iuuat tolerantia Superioris: nisi esset Papæ expressa; siue per seipsum, siue per alium de ipsius mandato, ut Syluester ibidem, & Tabienfis in sequenti num. 7. annotant. Vide tamen in præced. lib. 30. tractat. tertio, num. 179. in fine, qualiter nonnulli id moderandum censeant.

CAPVT X.

Excommunicationem maiorem priuare, tam actiua, quam passiva conuersatione humana.

SUMMARIVM.

- 54 Quod excommunicatus teneatur ceterorum fidelium conuersationem humanam vitare.
- 55 De peccato excommunicati conuersatione contra eam prohibitionem.
- 56 Aliquot casus in quibus ab eo peccato excusatur.
- 57 Obligatio quam ceteri fideles habent abstinendi a conuersatione cum excommunicato.
- 58 Tractatio difficultatis, an specialiter excommunicatus vitari debeat in conuersatione, antequam sit publicatus.

SENSVS huius effectus est, excommunicatum maiore excommunicatione, debere in humana conuersatione, & alios vitare & ab aliis vitari. Ac vitare quidem debere alios eam Panor. ad cap. Nulli, De sent. excomm. expresse tradunt Angelus, Excommunicatio vlt. §. 1. & Sylu. Excommunicatio 3. num. 1. vers. 5. aliq. passim. In confirmationem autem Vgolinus de censuris, tab. 2. cap. 22. num. 1. adfert cap. penultimum, De sententia excommunicationis, vbi excommunicatus dicitur à communionem separatus; nec distinguitur à qua: atque vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Itemque cap. Illud, De Clerico excommunicato, & cap. Engeltrudam 3. qua. 1. 4. Admonet quoque in sequenti num. 2. istud procedere etiam in eo qui tantum per famam, se excommunicatum esse nouit, & in num. 3. procedere etiam respectu aliorum excommunicatorum: ita ut nequeat cum eis, ut nec cum cæteris fidelibus conuersari. Adde procedere quoque etiam si excommunicatus sit occultus, prout expressit Alphonsus à Castro in lib. 2. De potestate legis penalis, cap. vlt. conclus. 2. Et ratio est, quod Extraneus ad euitanda ne quidem, tali faueat.

Admonet etiam idem ibidem: itemque Nauar. De penit.

distinct. 6. §. Laboret, sub finem, eundem excommunicatum magis peccare non vitando alios, quam hos non vitando ipsum contra Ecclesie prohibitionem. Ratio est quæ habetur in cit. cap. 11. ad: quia propter proprium delictum, & in penam illius obligatur vitare alios: hi vero non in penam sui delicti; sed ipsius excommunicati tenentur eum vitare. Adde ex iisdem, fieri posse ut ceteri cum eo conuersentur sine peccato, ipse tamen non excusetur à peccato; quia non est ei sicut illis facta potestas conuersandi, quantumcumque occultus sit. Verum tamen conuersando peccat solum venialiter, ex Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. vltim. vers. Vbi scito: quia cum preceptum Ecclesiasticum excludat excommunicatum directe cõmunionem fidelium, prout fideles sunt; & per quandam tantum extensionem, & quasi consecutionem à excommunicatione ipsorum, prout homines sunt, communi fidelibus cum infidelibus: ille se ingerens huic posteriori cõmunioni, quam nomine conuersationis humanæ significamus, censetur tantummodo agere præter inhibitionem Ecclesie, & ideo peccare solum venialiter: quæ ratio sumpta est ex D. Thom. in 4. distinct. 18. quest. 2. art. 4. questiuicula 3. ad secundum.

56. Sunt etiam aliquot casus in quibus excommunicatus conuersando cum aliis fidelibus, non peccat, quos in eodem cap. 22. §. 1. Vgolinus persequitur. Primus est, cum conuersatur procurando suam absolutionem apud Superiorem. Ecclesia enim non negat illi conuersationem per quam à contumacia exeat. Secundus est, cum probabiliter ignorat se excommunicatum esse: talis enim ignorantia, ut à peccato, sic & à pœna peccati excusetur. Tertius est, cum premitur necessitate excusante, qualis est famis, cum scilicet non habet unde viuat; ita ut ab aliis petere, & accipere debeat victum: aut quæ morbo premitur, ideoque indiget medicinis, & medici opera: aut quando vocatus est in ius, & respondere cogitur. Ratio autem est, quod necessitas facit licitum id quod non est legitimum, ex cap. 4. De regulis iuris. Quartus casus est, cum cum quibus conuersatur, non sunt Christiani. Nam à fidelium tantum cõmunionem, ut bene memoratus aut hoc ostendit, excommunicatio separatur; unde conuersatio cum infidelibus relinquitur ei perinde libera ac ceteris.

Iam cur fidelibus permittatur potius cum infidelibus communicatio quam cum excommunicatis, idem author in sequenti cap. 23. in initio numer. 9. rationem hanc adfert, quod si illi, qui sunt extra Ecclesiam, ad conuersationem non admittantur, neque ad illam attrahentur. Excommunicati vero, illam iam ingressi, sed in illa membra putrida per suam contumaciam effecti, tanquam resecti à reliquis membris per excommunicationis gladium, repelluntur à conuersatione.

57. QVOD VERO attinet ad obligationem quam ceteri habent ipsum vitandi. Antiquo iure quidem per plures canones (eos refert Vgolinus in principio memorati cap. 23.) statutum est, ut quiuis excommunicatus, maiore excommunicatione à quouis qui eum talem sciat, vitari deberet, etiam si non esset denunciatus, aut notorius. Atque vitari publice ab eo qui excommunicatum esse sciret, publice secrete vero ab eo qui sciret secrete, iuxta totum expressum in cap. Cum non ab homine, De sentent. excommunic. Idque ex Panorm. ad idem cap. num. 3. siue à iure, siue à homine excommunicatus esset: item siue mentis compos, siue mente captus esset, & effectus furiosus; cum illis eadem sit ratio, ac sopiti somno, prout docet loco citato Vgolinus num. 6. Qui & addit in seq. num. 8. siue viuus esset, siue mortuus: quia in cap. Sacris, De sepulturis, præscribitur ut quibus non communicamus viuus, non communicemus defunctis. Sed enim per Concilij Constantiensis constitutionem, quæ incipit; Adeuian-da, illud generale statutum restrictum est ad excommunicatum denunciatum nominatum, & ad notorium Clerici percussorem.

58. Quamquam eo quod illa ipsa constitutio (prout præ se ferunt hæc eius verba; Prætextu cuius cum que sententiæ, aut censure Ecclesiasticæ, à iure, vel ab homine generaliter promulgatæ) loquitur de excommunicato generaliter, id est, de eo qui incurrit sententiam excommunicationis latam generaliter; controuersia est, quam proponit, sed non satis dirimit Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 2. num. 7. illatione 4. num

vitari etiam debeat is qui scitur esse specialiter, sive nominatione excommunicatus, antequam ipse denunciatus sit publice, ut vniuenit cum citatus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ob contumaciam non comparendi, aut non parendi, incurrit in talem excommunicationem, necdum est per Iudicem denunciatus excommunicatus? Atque Adrianus in 4. De confess. dub. 9. putat eum vitari deberet quia cum indulgetur tantum communicatio cum excommunicato generaliter, aut denunciato nominatum, aut non notorio Clerici percussore; ius antiquum est retinendum circa specialiter, seu nominatum excommunicatum, etiam si non denunciatum.

Sed Caiet. in verbo Absolutio, vers. Absolutionis impedimenta, & in verbo Excommunicatio, cap. vltimo, vers. Excommunicatio minor, præter notorium Clerici percussorem nullum alium ponit vitandum, quam nominatum excommunicatum publice: & Nauar. in Euch. cap. 27. n. 93. in fin. aperte docet ob speciale excommunicationem, excommunicatum vitandum non esse, nisi sit denunciatus. Idem dixit ante eum Cosmas in pragmatice sanctione, tit. De excommunicatis non vitandis, & post eum Henriquez alios ad huc citans in 1. par. sua summa lib. 13. cap. 5. §. 1. Atque id ipsum Nauar. ex professo confirmat, De pœnitentia, dist. 6. cap. 1. §. Laboret, num. 23. Ratio præcipua est, quod fere omnium vsus habeat, neminem ob excommunicationem etiam speciatim in eum latam vitare, donec denunciatur. Consuetudo autem est optima legum interpretis, cap. Cum dilectus, De consuetudine. Et quamuis verba memorata constitutionis videantur ad solam generalem excommunicationem pertinere; interpretatio tamen eius, ut idem author recte ait, ad specialem extendi potest, cum instituta sit ad vitanda timoratarum conscientiarum scandala: quibus perinde specialis, ac generalis excommunicatio potest esse occasio.

Quod vero in eadem constitutione dicitur, censure Ecclesiasticæ, aut sententiæ à iure, aut ab homine generaliter promulgatæ, sic optime explicari potest, ut generaliter dicatur pro vniuerso, seu quæcumque illæ sint, nulla dempta: nisi fuerit à iudice publicata, aut lata in notorium Clerici percussorem, ut in eadem constitutione exprimitur. Iam congruenter prædictis, posteriorem Caietani, & Nauarri sententiam sequenturi ad plenam intelligentiam eius quod statuit de nominatum denunciato & notorio Clerici percussore euitando; deinceps exponemus. Primo, quædam dubia de eadem euitatione: deinde trademus quænam sint illa in quibus prohibemur cum talibus excommunicatis communicare; & postremo quænam sint illa, quæ possunt nobis reddere licitam communicationem cum iisdem.

CAP. XI.

In quo exponuntur dubia quedam de euitatione excommunicati nominatum denunciati, aut notorii percussoris Clerici.

SUMMARIUM.

- 59 Explicatio difficultatis, siue semper vitandus is, qui scitur esse excommunicatus non toleratus ab Ecclesia.
- 60 Vitandus est excommunicatus, qui viri grauis testimonio, aut ex publica fama cognoscitur denunciatus.
- 61 Vitandus est excommunicatus, qui se denunciatum confessus est extra sacramentalem confessionem; non autem qui solummodo in tali confessione.
- 62 Quatenus excommunicatus in vna diœcesi denunciatus, debeat in alia vitari.
- 63 Obiectio cum solutione.
- 64 Prelati inferiores Papa tenentur vitare excommunicatum quem ipsi denunciant. Et quid de ipso Papa.
- 65 Quatenus vitari debeat is de quo dubitatur an sit denunciatus.

PRIMUM DVBIUM EST; an eum quem scimus esse nominatum denunciatum, aut notorium percussorem Clerici, teneamur semper vitare: ut verbi gratia: si post annum videam illum, quem scivi denunciatum esse? Ad quod respon-

detur

detur cum Palud. in 4. dist. 18. quæst. 6. artic. 2. & Adrian. in 4. item, De quibus. quæstione 3. vers. Septimâ exceptio. Nauas. in Enchirid. cap. 27. num. 36. in principio, nos teneri vitare in omnibus quibus ipsam priuari habitum est hæcenus; donec constet nobis de absolutione. Id quod aperte probatur ex cap. Sicut nobis, De sentent. excommunic. Et procedit quantumcumque ipsum omnino pœniteat contumaciæ, & satisfecerit parti, atque adeo sublata sit causa, propter quam excommunicatus est: quia sola absolutione excommunicatio tollitur, non autem satisfactione, vt plurimum Doctorum auctoritate Vgolinus habet De censuris tab. 2. cap. 23. initio, nu. 2. Pro quo est textus in cap. Cum desideres, De sentent. excommunic. §. fin.

Iam, vt censetur nobis constare de absolutione, sufficere potest quod vnus aut alter vir grauis & fide dignus affirmet illam datam esse: quia id sufficit ad moralem certitudinem: neque sufficere, quod excommunicatus se absolutum dicat, nisi id probet, prout latius tractat Vgolinus in seq. num. 7. habetur ex cap. Sicut nobis, De sentent. excommunic. illis verbis, nisi excommunicati à te super absolutione sua literas nostras, vel illius cui vices nostras in hac parte commiserimus, reportauerint, aut alio modo legitime de illorum absolutione tibi constiterit; tu ipsos pro excommunicatis habes vt prius, & facias euitari. Hæc tibi. Veruntamen in foro pœnitentiali pro se ac de se loquenti pœnitenti credendum est; ex recepta sententia, pro qua ibidem auctoritates, & rationes Vgolinus adfert.

SECUNDVM DVBIVM EST; an quem publica fama, aut viri aliqui graues testantur esse nominatim denunciatum, teneamur vitare? Ad quod respondendum est cum Palud. loco citato, col. 3. & D. Anton. 3. part. tit. 25. cap. 1. §. 1. quod etiam ex Hostiensis habet Vgolinus in cit. cap. 25. §. 10. num. 1. nos teneri euitare; atque adeo veritatem inquirere, nec ante desistere ab euitando, quam redditi sumus certi. Ad hoc facit, quod per famam se tantum se excommunicatum esse sciens debeat gerere se pro excommunicato, ex cap. Illud, §. Licet autem, De Clerico excommunicat. ministrante, & ex cap. Cum desideres, §. Secundæ quæstioni, De sentent. excommunic.

Iam si coniecturas habeamus probabiles, falsam esse talem famam, vt v. g. quod sparsa sit ab æmulis eius qui fertur denunciatus, aut ab hominibus non adeo fide dignis, vel viuos illos graues deceptos fuisse; tunc absq; serupulo poterimus cum eo de quo agitur communicare, vt ibid. ait Palud. cui subscribit Sylu. in verbo Excommunicatio §. n. 4. & 28. Idemque dicendum est, vt post Panor. habet Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 2. n. 6. & post vtrumq; Vgolinus in supra cit. §. 10. n. 1. cum is qui sciebatur denunciatus, communiter habetur pro absoluto, aut verosimile est absolutum esse; vt cum est vir integer vitæ, & animæ suæ curam gerens, longumq; tempus effluxit ex quo excommunicatus fuit.

TERTIVM DVBIVM EST. An debeat quis vitari, si extra confessionem, in secreto tamen, dixerit alicui se nominatim denunciatum, aut notorium peccatorem Clerici, necdum absolutum; vt fieri potest si roget pro se geri aliquod negotium quod per se non potest, quod sit nominatim denunciatus? Ad quod respondetur cum Palud. loco citato, & Syluest. in memorato numer. 28. vitari debere; ne, inquit Syluester, detur ei occasio ingerendi se communioni aliorum contra iuram; debere, inquam, occulte, ac quam commode fieri potest, sine scandalo. Quod si in confessione id dixerit, & Confessarius nesciat aliunde, is non tenetur; imo non potest licite illum vitare, ne quidem occulte, iuxta D. Anton. loco citato, & Syluest. in eod. num. 28. quod quidem Couar. recte tractat ad cap. Alma mater, 1. par. §. 2. num. 3. Ratio vero est, tum quia sigillum confessionis, omnium maximum, id ipsum exigat; tum quia excommunicatio cum feratur in foro exteriori, patefieri debet per actum exteriorum. Actus vero confessionis qui in foro exteriori fit Deo, etiam si fiat coram Sacerdote, non patefacit exterius excommunicationem sufficienter ad hoc, vt obligatio euitandi sequi censetur.

QUARTVM DVBIVM EST. An illum quem scimus in vna diœcesi fuisse nominatim denunciatum, teneamur euitare in alia? Ad quod respondetur cum Syluestro in eodem verbo, num. 26. & Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 3.

num. 2. teneri; exceptio quod vbi communiter ignoratur fuisse denunciatus, occulte soluitur modo vitari debet, nisi forte apud te habeas instrumenta, aut testes, quibus facile possis probare excommunicationem, & eius denunciationem; tunc enim teneris, si vult Leonius, de quibus in sequenti cap. 12. te excuset, illum publice etiam vitare; vt iidem auctores ex eo docent, quod Ecclesia nullam cum excommunicato denunciato communionem interdat excommunicare, per Extravaag. Ad euitanda.

Nec est, quod quis obiiciat Prælato alterius diœceseos in qua facta est denunciatio, non potuisse obligare illos, qui sunt extra illam diuersam diœcesim. Nam, vt bene argumetur Gabriel in 4. dist. 18. quæst. 3. litera T. lex de vitando nominatim denunciato, vim & auctoritatem habet à Papa, qui obligare potest vbiq; & omnes; quacumque dignitate, siue Ecclesiastica siue laica polleant, iuxta cap. Solita, De maiori tate & obedientia.

Adeo vt quilibet Prælatus inferiores Papa eos etiam quos ipsi nomen nominatim excommunicatos denunciauerint, teneantur vitare; prout de ac ceteri, ex cap. Cum desideres, De sentent. excommunic. §. Secundæ quæstioni; pœnamque minoris excommunicationis incurrit cum illis communicando, iuxta Syluest. in verbo Excommunicatio §. num. 10. in fine, Palud. in 4. dist. 18. quæst. 6. art. 2. sub fine, & Couar. in cit. §. 2. num. 2. De Papa vero notat Syluest. in eod. n. 10. ipsum non incurere quidem minorem excommunicationem participando cum excommunicato nominatim denunciato; quia talis pœna est iuris Ecclesiastici, cui ipse non subiicitur; peccare tamen, quia is quem ob contumaciã Ecclesia vitandum esse publica sententia statuerit, sicut ethnicus & publicanus habendus est, Christi præcepto, cui Papa subiicitur. Quamquam si ipsa participatione intendat excommunicatum absolueret, quia eo ipso vere absoluit, cum non sit adstrictus formæ absoluendi præscriptæ à iure, sicut sunt Episcopi, vt bene ibidem ait Palud. nullus tunc est peccati locus, vt patet. Aduerte obiter cum Vgolino tabula 2. cap. 23. in principio, num. 5. ver. 8. Romanum Pontif. non censeri absolueret excommunicatum conuersando cum eo, nisi id exprimat speciatim, ex Clementina finali, De sentent. excommunic. Aduerte etiam ex eodem præced. num. 3. priuilegium, quod Summis Pontifex deditur communicandi cum excommunicato, non valere, nisi interueniente iusta causa: sicut nec dispensatio in voto valet data sine causa: quia vitare eum quem vt contumacem Ecclesia statuit vitandum, iuris diuini est, per illum Christi; Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.

QUINTVM DVBIVM EST. An teneamur vitare eum, de quo dubiamus an sit denunciatus? Ad quod respondet Adrian. in 4. de clauibus, quæst. 3. & quodlibeto 2. pag. sexta, teneri, si id prætare possumus sine ignominia & præiudicio ipsius; alias non. Quod etiam Vgolinus Nauarram & Jacobum à Graphis citat. tenet in memorato cap. 23. §. 10. num. 2. Suarez autem tomo 5. in tertiam partem, disp. 15. sect. 3. num. 4. & aliquot sequenti bus, contrarium probabiliter sequitur. Quod accomodatius est ad retinendam conscientie tranquillitatem.

CAPVT XII

De iis in quibus conuersatio humana ob excommunicationem prohibetur.

SUMMARIUM

- 66 Quæ ex parte iudicij ob excommunicationem prohibeantur.
- 67 Pertinentia ad contractum, vel testamentum, ob eandem prohibita.
- 68 Prohibetur locutio cum excommunicato.
- 69 Itemq; ei exhiberi signa pacis, & munera mittere.
- 70 Prohibita excommunicato communicatio in diuinis cum alijs.
- 71 Quid agendum sit si excommunicatus nõ toleratus Ecclesiam ingrediatur cum diuina celebrantur.
- 72 Nolens exire incurrit nouam excommunicationem, & præsumens

sumens coram eo celebrare, peccat quidem grauius, sed non sit irregularis.

- 73 Quatenus liceat orare pro excommunicato.
 74 Oratione publicā pro excommunicato orare non licet, ne quidem in genere.
 75 Limitationes cum quibus intelligendum est, si excommunicatio sit inualida, aut si excommunicatus vere penitens faciat quod in se est ad absolutionem obrinendam.
 76 Si cum sufficientibus contritionis signis è vita excesserit: aut pro eo fiant orationes instituta pro externis.
 77 Quis Missæ valor possit ei applicari.
 78 De oratione quæ pro illo fieri potest in priore Memento.
 79 Prohibitio orandi pro excommunicato publicis precibus, non procedit quoad excommunicatos toleratos ab Ecclesia.
 80 Quatenus licitum sit recipere Sacramenta ab illis toleratis, aut possint illis administrari.
 81 Illicitum est salutare, aut resalutare excommunicatum.
 82 Item, illi assurgere, aliave reuerentia signa exhibere.
 83 Non est licita communicatio cum excommunicato in actibus legitimis, nec in contractibus ineundis.
 84 Nec licet cum eo operari.
 85 Quatenus cum excommunicato mortuo liceat communicare in humanis.
 86 Prohibita cibi & potus sumptio cum excommunicato.
 87 Similiter & dormitio cum illo.

66 **H**VIUS generis prohibitorum nonnulla pertinent ad iudicia: idque, vel ex parte actoris, vt agere, implorare iudicis officium, petere vt sententiam ferat, vel latam exequatur, restitutionem petere, accusare vel denunciare aliquem, vel in eum inquirere: à quibus repellitur excommunicatus, vt fuisse declarat Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 15. Vel ex parte Rei, vt se defendere, aut constituere Procuratorem ad se defendendum, respondere ad sibi obiecta, excipere, seu actionem excludere obiciendo, siue contra Iudices, siue contra actorem, aut ipsius Procuratorem, siue contra testes, itemque appellare: ad quæ excommunicatum admitti, fuisse tractat idem Vgolinus in sequen. cap. 16. Vel ex parte testis, vt ferre testimonium; ad quod in iudicio, nisi contra hæreticum, non admittitur excommunicatus; neque ad confessionem, siue in istis temporum, siue contractuum, siue testamentorum, vt idem explicat in cap. 17. Vel ex parte Aduocati, aut Procuratoris, de quibus idem in seq. cap. 18. & 19.

67. Nonnulla vero, orundem prohibitorum pertinent ad contractum; vt emere, vel alium contractum imitare; quod excommunicatus (excepto voto simplici) non potest sine peccato: quamquam initus valet. Item agere ex contractu inito; quod non potest quamdiu manet excommunicatus: imo nec promissionem iurata tenetur, quis ei tunc implere. Quæ omnia latius persequitur idem author in cap. 20. Nonnulla item eorundem pertinent ad testamenta: vt testari, testem esse in testamento, codicillos, legata, aut fideicommissa facere: hæredem institui, succedere ab intestato, adire hæreditatem, possessionem adipisci, agnoscere bonorum possessionem, legatum capere. In quibus omnibus tunc peccat excommunicatus, cum vitur hominum communionem, alias non; neque quominus valida sint, impedit excommunicatio. De qua re potest idem Vgolinus videri in cap. 21. neque in talibus necesse est nos immorari, cum ad forum tantummodo externum spectare videantur: ac pro foro interno satis sit notare tunc in illis contingere peccatum (mortalene an veniale iudicandum est per post dicenda in cap. 13.) cum contingit communicatio cum aliis contra Ecclesiæ prohibitionem.

Nonnulla denique pertinent ad vsum quotidianum: quæ diligentius considerare proprium est huius instituti. Ea autem omnium consensu quinque sunt significata primis dictionibus huius versus:

Os, orare, vale, communico, mensa, negatur:

Quarum proinde explicationem persequemur sigillatim.

Os.

SECTIO I.

68. **O**S igitur significat prohiberi locutionem cum excommunicato: quod habetur ex cap. Sicut Apostoli, & duobus sequentibus, 11. quest. 3. & ex cap. A nobis, De exceptionibus, & ex cap. Nuper, De sententia excommuni. etiam illam quæ fit per literas, aut per nuntius, aut per nuntium, iuxta D. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 2. & consentiunt Angelus verbo Excommunicatio 8. num. 4. Syluester eodem verbo 5. num. 2. Caiet. eodem item verb. cap. vltimo, §. Illicita, & Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 2. num. 1. alios citans, vt & Vgolin. tab. 2. cap. 2. §. 1. num. 7. (iniquis esse communem tam Theologorum, quam Iurisperitorum sententiam) ac Henricus in 1. part. suæ summæ lib. 13. cap. 7. §. 3. Procedit vero siue locutio palam fiat, siue clam; ex cap. Cum excommunicato, 11. quest. 3. Item siue fiat excommunicato respondente ac colloquente, siue tacente, vt in preced. num. 3. habet ex Zabarella Vgolinus. Immo, vt in sequen. num. 6. id. in ait, procedere etiam si quis tantum dicat excommunicato: Volo tecum colloqui, nec colloquatur: quia id præambulum est prohibiti locutionis, & per consequens illius quædam pars.

Significat præterea proposita vox, prohiberi osculum pacis, secundum D. Thomam in 4. distinct. 18. quest. 2. art. 1. & Adrianum in 4. De clauibus, quest. 3. Eadem ratio esse potest amplexus, & aliorum signorum pacis, iuxta Sotum in 4. distinct. 22. quest. 1. art. 4. Et colligitur ex eo quod in cap. Excommunicatos 11. quest. 3. prohibitum sit communicare excommunicato in cibo aut potu, aut osculo, aut aue ei dicere.

Postremo, eadem vox significat prohiberi missionem munerum ad excommunicatum, vel acceptionem eorundem ab illo, iuxta D. Anton. Sylu. & Angelum locis citatis. Idque siue excommunicatus illa mittat suo nomine, siue nomine alterius: siue etiam ab alio mittantur nomine excommunicati, secundum Palud. in 4. distinct. 18. quest. 6. art. 2. col. 3. Vbi addit, si quid ab alio detur amore ipsius excommunicati, quod non fit eius, posse quidem recipi: sed alio nomine, quam eiusdem excommunicati.

Orare.

SECTIO II.

70. **O**RARE vero, vt locis cit. tradunt Angelus, Syluest. & Caiet. significat indictam esse omnem cum excommunicato communicationem in diuinis: ita vt non possit Missam ab ipso celebratam audire, nec eam coram ipso celebrare: nec etiam simul cum eo diuinis officiis interesse, iuxta Caiet. in eodem loco, & Nauar. in Miscellaneo 47. De oratione, num. 4. & Sotum in dist. 22. quest. 1. art. 4.

Quid faciendum sit excommunicato ingerente se d. vniis.

71. **H**IC tres dubitationes occurrunt. Prima est, si excommunicatus vitandus ingrediatur in Ecclesiam ad communicandū cæteris in diuinis, illi qui ibi sunt, quidnā facere teneantur? De qua re (quam plenius Suarez tractat tomo 5. dist. 12. sect. 1. à num. 11.) dicendum est teneri inde exire, iuxta glossam ad cap. Sicut Apostoli, 11. quest. 3. verbo, vel orauerit: aut exitum illius procurare, aut monendo illum vt exeat, aut vi expellendo: ita tamen vt id fiat sine sanguinis effusione, prout monet Palud. in citata quest. 6. art. 3. colum. 6. Quod si nec monitus exire velit, nec commode expelli possit, non modo alia diuina officia, sed etiam Missa incepta, dimittenda est, nisi antequam ipse intraret, aut Sacerdos celebrans eum videret, iam peruentum esset ad canonem inceptis verbis, Te igitur clementissime pater: quia tunc Sacerdos ipse progredi debet simul manente tantum eo qui sibi sacrum scienti assistit, aliis exeuntibus finitoque canone, ac summo sanctissimo Sacramento monere debet ipsum excommunicatum vt exeat, vel illum eicere, si potest. Quod si non possit, rediens in sacrificium, ibi dicat cætera quæ restant, hoc est, post communionem, & quæ sequuntur. Ita D. Anton.

tradit

REGINALDUS
 DE
 PRACTICA
 MORUM
 E. V.

tradit 3. part. tit. 23. cap. 2. Quamquam Nauarr. De oratione cap. 16. num. 7. 60. admodum probabiliter docet, quod si Sacerdos nondum peruenit ad consecrationem, etiam si canonem, Te igitur, &c. inceperit, debeat Missam omittere. Nam illorum verborum quæ in canone antecedunt consecrationem, ratio eadem est in hac re, quæ aliorum antecedentium: si quidem vt recte ait Palud. in 4. dist. 18. q. 1. art. 1. concl. 4. omnia quæ antecedunt consecrationem, preparationes quædam sunt, & non internæ inchoationes illius. Vnde idem author ibid. cum D. Thom. 3. par. quæst. 83. art. 6. ad 2. definit: si Sacerdoti celebranti in mentem veniat aliquid impedimentum, quo prohibeatur celebratio: vt exempli gratiâ, se aliquid comedisse eo die, aut se irretitum esse excommunicatione, idq; accidat ante consecrationem, debere Missam inchoatam relinquere; nisi graue scandalum inde proventurum esset.

Porro Excommunicatus ille qui admonitus non vult exire, incurrit in nouam excommunicationem per Clem. n. Grauis De senten. excommunicationis. Sacerdos vero præsumens celebrare coram excommunicato, etiam si grauitur peccet, non incurrit tamen irregularitatem, vt notat Couarr. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 6. nu. 9. Pro quo textus est in Cap. Is qui, De senten. excommunic. in sexto.

Dubium de oratione pro excommunicato non tolerato.

SECUNDA DUBITATIO EST. Num liceat orare pro excommunicato? Ad cuius explicationem obseruandū est, orationem aliam esse particularem seu priuatam, quæ fit in propria priuataq; persona: aliam vero communem seu publicâ, quæ fit à ministris Ecclesiæ in persona populi, vt ex D. Thoma habet Armilla in vero Oratio, n. 4. seu quæ fit pro membris Ecclesiæ: cuiusmodi Nauarr. De oratione cap. 19. nu. 67. vult esse omnes orationes Missarum, & horarum canonicarum. Cum igitur hoc ita sit, pro explicatione propositi dubij dicitur, quod ex D. Thoma in 4. dist. 18. q. 2. art. 1. questiuicula 1. ad 1. Nauarr. habet loco cit. & in Enchir. cap. 27. nu. 36. ver. ad 1. oratione quidem priuatâ licitum esse orare pro excommunicato, nō tamen oratione publicâ. Quam esse communem sententiam annotat Couarr. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 6. num. 4. & Vgol. in tabula 2. De censuris, cap. 9. §. 2. num. 1. qui in sequenti §. 3. plures in eam citat. Ratio vero est: quia istud posterius directe pugnat cum intentione Ecclesiæ, quæ oratione pro suis membris ad hoc factas vt in pace agant, & salutem habeant, proficiantq; in Dei gratia & virtutibus, non vult excommunicato prodesse: vt satis ostendit, dum prohibet eas fieri pro excommunicatis, etiam illis qui cum signis contritionis ex vita discesserint; ex Cap. A nobis 2. & Cap. Sacris, De senten. excommunic. Illud vero prius non pugnat cum dictâ intentione. Vnde sequitur, quod sicut licitum est pro peccatore viuo non excommunicato orare, etiam oratione publicâ, quoniam Ecclesia non intendit illum hac priuare: ita etiam liceat pro excommunicato orare priuatâ oratione, quia Ecclesia non intendit illum ea priuare. Dixi pro peccatore viuo: quia pro eo quem constat ex vita excessisse mortaliter mine, orare non licet; vt multi, alijs citatis in eâ sententiam notat Couarr. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 6. n. 4. concl. 1.

Quod autem post Hostiensem Ioan. Frisburgensis in summa Confessorum lib. 3. tit. 33. qu. 159. & Syluester verbo Excommunicatio 1. nu. 2. volunt licitū esse ministro Ecclesiæ publicâ oratione pro excommunicato orare in genere (etiam si non liceat in particulari pro hoc, vel illo) adducti eo, quod in die Veneris sancto Ecclesia oret in genere pro hæreticis: merito Nauarr. in prius citato cap. 19. n. 70. rejicit. Cum enim Ecclesia precibus quæ pro ipsius membris fiunt, nullo modo intendat excommunicatis prodesse: sicut fieret contra ipsius intentionem orando publicâ oratione pro hoc, vel illo excommunicato in particulari: ita & similiter orando in genere pro excommunicatis.

De illa vero oratione quæ fit in die Veneris sancto pro hæreticis in genere, iam in præced. cap. 4. admonemus ex D. Thoma, non esse de numero earum quæ fiunt pro membris Ecclesiæ. Quod etiam post eundem annotant Nauarr. in

seq. n. 71. & Couarr. in cit. §. 6. n. 3. Cur autem peculiariter id genus orationis Ecclesia tunc vsurpet, ratione reddit Sotus in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 1. quod se conformare velit Christo pro omnibus hominibus morienti, adeoq; pro inimicis suis oranti. Quam rationem quibusdam alijs repudiatis Vgolinus in cit. §. 2. nu. 2. approbat.

Ex dictis ad Sacerdotum instructionem Nauarr. De oratione cap. 19. nu. 67. deducit, male agere, atq; adeo mortaliter peccare (vt idem ex D. Thoma habet in Enchir. cap. 27. n. 36. ver. ad 1.) eos qui Missam & orationes publicas, tanquam ministri Ecclesiæ dicant pro excommunicatis. Quod tamen, vt ipse admonet, ac piendum est cum aliquot limitationibus. Prima est: vt non referatur ad inualidè excommunicatos esse quos iure ministri ipsi non reputant excommunicatos, seu excommunicatione validâ: tunc enim possunt pro illis celebrare diuina, nisi obstat scandalum; quia intentio Ecclesiæ non est ob inualidam excommunicationem priuare quempiam communibus precibus.

Secunda est: vt nec referatur ad eos excommunicatos, quos merito credimus respicisse à peccato propter quod excommunicati fuerunt, si quam diligenter possunt, curent impetrare absolutionem. Nam vt Couarr. ait in prius citato m. 4. concl. 9. potest quis vt Ecclesiæ minister pro illis orare, secreto tamen, iuxta Hostiensem communiter receptum, ad Cap. Cum voluntate, De senten. excommunic. & Missam eiusque valorem eis applicare, saltem sub conditione, si eos vere poeniteat.

Ad illud vero quod in contrarium Vgol. in cit. §. 2. num. 3. opponit, talem esse vere excommunicatum quoad Ecclesiâ, ex Cap. A nobis 2. De senten. excommunic. & ideo manere priuatum ijs quibus ex intentione Ecclesiæ ipsum priuat: atque illum qui facit pro eo publicas orationes, facere contra intentionem Ecclesiæ. Respondendum est, intentionem Ecclesiæ (cuius ante meminimus num. 10. & 11.) in hac re esse cum quadam *intentione* intelligendam: nempe vt cum sermo est de oratione quæ pro excommunicato fieri prohibetur, si is contritus sit, neq; stet per ipsum quominus sit absolutus, ea non fiat quidem in publico pro ipso: fieri tamen possit in secreto. Quo modo prædictum Cap. A nobis Panor. ibid. n. 6. intellexit; & potest intelligi Cap. Sacris, eod. tit. vbi de eadem oratione agitur.

Dices, ergo potest similiter dari illis Sacramenta in secreto. Respondetur negando; quia non potest id fieri nisi illi his se ingerant passue, quod non possunt sine peccato mortali. Orari autem potest aut fieri sacrum Missæ pro ipsis, absque eo quod concurrant se ingerendo talibus orationibus.

Tertia limitatio est: vt non referatur ad eos qui ex hac vita excesserunt cum contritionis signis, ob quæ merito creduntur mortui extra peccatum mortale. Pro his enim, inquit Nauarr. in eod. cap. n. 68. licet Missam dicere eiusq; valorem illis applicare, etiam an æquàm absoluantur; non publicando tamen, eam pro illis dici; quia sicut coram Deo occulte tantum vniumus Ecclesiæ per charitatem: sic occulte tantum pro eis dici possunt preces quas Ecclesia pro suis membris instituit. In hoc enim casu petinde ac in præcedenti, per *intentionem* in fauorem filij serio respicientis, possumus interpretari, matris Ecclesiæ intentionem.

Quarta est: vt non referatur ad orationes institutas in Ecclesia ad orandum pro externis. Quamuis enim (inquit Nauarr. sub finem sequentis nu. 71.) nemo Ecclesiæ nomine, seu quatenus Ecclesiæ minister debeat pro excommunicatis orare precibus institutis ad orandū pro membris Ecclesiæ; potest tamen precibus accommodatis ad orandum pro externis: qualis est illa dici Veneris sancti pro hæreticis & schismaticis. Deus qui saluas omnes, & neminem vis perire, &c. Item illa quæ habetur in Missa ad tollendum schisma. Deus qui errata corrigis, & dispersa congregas, &c. vel alia quæcunq; eiusmodi de nouo composita, vt inquit Nauarrus.

Quinta est, quam habet idem Nauarr. consequenter num. 72. vt quamuis nemo debeat applicare excommunicatis orationes Missæ, neque earum valorem ad satisfaciendum pro illis, possit tamen proprium meritum actus orandi seu celebrandi Missam, aut recitandi preces canonicas eo refer-

re, ut Deus dignetur illos, aut aliquem illorum contētere. Vnde cum triplex sit valor boni operis meritorij, ut post multos alios notat Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 5. numer. 5. vnius specialissimus, qui operanti competit & applicatur; alter specialis, qui competit pro quo quis operatur, nempe orat vel ieiunat; tertius generalissimus, qui est totius Ecclesie, conuenitque omnibus ipsius membris propter illam Sanctorum communionem, de qua mentio est in Symbolo. Cum inquam hoc ita sit, primus valor operis orandi orationibus Missæ, potest applicari excommunicato, non item reliqui. Et istud est quod sibi vult Nauar. ibid. numer. 73. inquit quod Sacerdos potest nomine suo priuato celebrare Missam, & horas canonicas in eum finem recitare, ut respiciat excommunicatus, non quidem orando pro eo orationibus Missæ, aut precibus canonicis, neque applicando earum valorem illi: sed offerendo diuinæ maiestati exhibitionem illius seruitij, quod pro ijs pro quibus debet, secundum Ecclesie intentionem persoluit aut persoluitur est: ut dignetur illos ad sanam mentem reuocare. Sicque accipiendum est ex eod. Nauar. quod aliqui aiunt se toties dixisse Missam pro conuersione alicuius hæretici, aut alterius infidelis.

78. Addit adhuc his ibid. Nauar. & cum eo Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 6. numer. 4. concl. 7. & ante vtrumque tradiderunt Syluest. Excommunicatio 1. num. 2. & Missa 1. quest. 8. dicto 4. Angelus eod. verbo numer. 51. & Tabiena Excommunicatio 1. num. 4. estque communis recentiorum sententia (quorum nonnullos Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 9. §. 3. sub finem commemorat) posse Sacerdotem in priore, ut vocant, Memento, ante consecrationem hostiæ orare nominatim specialiq; oratione pro excommunicato. Ratio eorum est, quod Sacerdos tunc orat ut priuata persona. Sotus vero in 4. dist. 22. quest. 1. art. 1. est propensus in contrariam partem. Cui fauet, quod excommunicatis non possit offerri sacrificium Missæ, illaq; oratio fiat pro ijs pro quibus sacrificium offertur, prout significant verba illa: Et omnium circumstantijs quorum tibi fides cognita est, & nota deuotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis.]

Cæterum videtur bona esse distinctio, quæ Iosephus Angles vitur in Floribus questionum De excommunicatione, art. 3. diff. 4. ut in eo spatio quod Sacerdoti datur ad orandum proprijs orationibus, is non possit pro excommunicato orare nomine Ecclesie; nec proponere pro illo sacrificium offerre: possit autem orare nomine suo proprio tanquam priuatus: quia tunc oratio eiusdem conditionis erit ac si fieret in cubiculo, nempe erit priuata, & non publica.

Dubium de oratione pro excommunicato, tolerato.

79. TERTIA DVBITATIO EST. An quod dictum est, non esse pro excommunicato orandum publicis orationibus, pertinet etiam ad eos quos per constitutionem Concilij Constantiensis non tenemur vitare. Nam & hos Ecclesia intendit illis priuare. Cui dubit. Nauar. in Enchir. cap. 27. numer. 36. ad secundum dubium, respondet, pro excommunicato non denunciato, nec notorio Clerici percussore, posse nunc orari publice, per memoratam constitutionem, sicut per eandem nunc non negatur sepultura ijs qui excommunicati non denunciantur, nisi interueniat aliud impedimentum, ut hæresis, propter quam neganda est sacra sepultura, ex Cap. Quicumque, De hæreticis in 6. sicut & propter mortem obitam in duello, ex Concilio Tridentino, sess. 25. cap. 19. De reformatione, & propter manifestam vsuram, ex Cap. Quia in omnibus, De vsuris. Quæ doctrina quantumcunque possit alicui videri difficultatem habere: quia tamen per ipsum Concilium Constantiense cum excommunicatis non denunciatis, nec notorijs percussoribus Clericorum concessa est communicatio, tam in diuinis, quam humanis, ea admitti posse videtur. Nam quamuis citra priuilegium in diuinis communicare cum excommunicato, peccatum sit mortale: quædam directe & contrauenire intentioni Ecclesie; non est tamen si id fiat (prout potest publica oratio fieri pro excommunicatis non denunciatis) cum ipsius

met Ecclesie priuilegio, & absq; scandalo, seu inductione alterius ad peccatum, aut ad contemptum clauis in eiusdem Ecclesie.

Ab iisdem quoq; excommunicatis non vitandis esse hodie licitum Sacramenta recipere, expressit Caiet. 3. part. questione 64. art. 6. ad 2. & in verbo Absolutio, ver. Absolutio in impedimenta. Quod intellige etiam extra casum necessitatis recipiendi Sacramenta ipsa, iuxta Sotum in 4. distinct. 1. quest. 5. art. 6. propos. 5. & Adrianum in 4. De confessione dub. 9. Imo si fit casus extremæ necessitatis, ab excommunicato nominatim denunciato, aut notorio percussore Clerici licet Sacramenta recipere; qui potest illa tunc conferre, iuxta tradita libr. 1. cap. 7. sub initium. Aduerte autem non esse vsurpandam illam licentiam suscipiendi Sacramenta ab excommunicato non vitando, si is credatur inde accepturus occasionem contemendi excommunicationem, aut non procurandi absolutionem, vel si credatur administraturus Sacramenta in peccato mortali, nulla; sit legitima causa petendi, quæ eum excusare possit, ne peccet conferendo; iuxta ea quæ tradidimus in precedenti numero 5. Nec item licere Sacramenta conferre excommunicato non vitando, post Adrianum in 4. De clauibus questione 3. bene monet Couar. ruuias ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 2. in fine, per eam rationem, quod is non possit illud recipere sine peccato; atq; Sacramentum conferens illi quem scit excommunicatum, eidem tribuat occasionem peccandi, quod illicitum est omnino. Intellige autem etiam si non sit excommunicatus notorius, sed tantum occultus, iuxta Sotum in 4. distinct. 22. questione 1. articulo 4. columna 5. nisi quod iuxta Panormitanum ad Cap. Si Sacerdos, De officio Ordinarij, numer. 6. non debeat Sacerdos corpus Christi denegare excommunicato occulto, illud publice petenti, nec peccatum ipsius occultum prodatur, sicut nec Christus Iudæ proditori idem Sacramentum negauit; sed cum cæteris discipulis illud ei contulit, ex Cap. Christus, 1. quest. 1.

Vale.

SECTIO III.

81. Hæc dictio significat primo prohibitum esse salutare excommunicatum, iuxta D. Thom. in 4. dist. 18. quest. 2. articulo 1. quest. 1. quem alij communiter sequuntur. Intellige autem, siue saluatio fiat presenti, siue etiam absenti per Epistolam, aut nuncium; eo modo quo de locutione dictum est sect. 1. Significat secundo, prohibitum esse resalutare excommunicatum, iuxta Sotum in 4. dist. 22. quest. 1. art. 4. etsi liceat dicere illi, Deus te illuminet, vel aliquid simile, iuxta Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. ultimo, ver. Illicita. Atq; si ad illum in casu licito scribatur, non est salutandus, sed loco salutationis hæc verba vsurpari possunt; Spiritus consilij sanioris, iuxta Paludanum in 4. distinct. 18. quest. 6. art. 2. in principio, & Syluestrum Excommunicatio 5. nu. 3. Vbi aduerte, quod habet Henriquez in prima parte sue Summe libro 13. capite 7. §. 3. resalutare & rescribere non prohiberi quatenus talia; cum sint quid debitum etiam respectu inimici. Quod igitur allatum est ex Soto, debet intelligi de resalutatione, cum fit, sicut & saluatio, ad deferendum honorem alteri.

82. Significat tertio proposita dictio, prohibitum esse assurgere excommunicato, aut ei nutu reuerentia exhibere, seu inclinare se ad illum quasi resalutando ipsum, etiam si nullum verbum dicatur, ex Palud. in cit. art. 2. & Nauar. in Enchir. cap. 27. nu. 20. atq; alijs quorum meminit Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 23. §. 1. num. 10. Vbi contra sentientes, eo quod nihil tale sit in iure expressum, si rejicit: quia etsi non est specialiter expressum, et tamen generatim, ex quo communicatio excommunicati prohibetur nobis per plures Canones, 11. qu. 3. & per Cap. Cum non ab homine. De sententia excommunicationis. Potest tamen, ex Nauar. ibid. sententia ipsorum in foro conscientie procedere, si talia signa fiant sine animo saluandi, aut resalutandi, dicendo intra semetipsum;

Deuste conuertat, aut aliquid simile.

**

**

Communi

Communio.

SECTIO IV.

HÆc dictio primo significat, ex *Caet. loco citato*, prohibitum esse communicare cum excommunicato in actibus legitimis: quales sunt iudicare, patrocinari, testificari; & alij eiusmodi, de quibus copiose Vgolinus tab. 1. De censuris cap. 15. & quatuor sequentibus. Significat deinde prohibitum esse (quod expressit D. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 2. in principio, versu 5. & tractat Vgol. in eadem tabula cap. 20.) contrahere cum excommunicato, siue vendendo, siue emendo; imo neq; cum ipsius famulo, si eius nomine contrahat, iuxta Palud. loco cit. quod tamen intellige nisi excuset necessitas; de qua dicitur in sequenti cap. 15. sect. 5. Aduerte autem quod et si non liceat cum excommunicato contrahere, factum tamen contra factum, etiam cedentem in ipsius utilitatem, valet; vt ostendunt Couar. ad cap. Alma mater. 1. par. §. 1. num. 9. & Vgol. in citato cap. 20. §. 1. quia nullum ius est quo reddatur irritus, nec vlla est illius prohibitio, quam ea quæ includitur in generali prohibitione communicationis cum excommunicato. Vnde nec est alia poena contrahentium, quam communis communicatio cum excommunicato in humanis: nempe venialis peccati, & minoris excommunicationis, vt postea tradetur. Quam sententiam Diuus Antoninus loco citato aperte sequitur, inquis post Innocen. omnes contractus initos etiam scienter, & durante excommunicatione, tenere; ex ipsiq; agi contra excommunicatum, etiam si non possit excommunicatus agere ex illis, nisi post absolutionem. De qua re ex instituto Vgol. in sequenti §. 2.

Significat præterea prohibitum esse cooperari excommunicato, seu facere aliud opus simul cum eo, iuxta Nauarr. in cit. num. 20. ita vt alteri non liceat simul cum ipso vel adificare parietem, vel dolare ligna, vel quadrare lapides, nec etiam cum eo tanquam cum socio facere iter: imo, vt probabile est (quamuis aliter sentiat Sotus in 4. distinct. 22. questio. 1. artic. 4.) nec legere coram eo, nec audire lectionem cum eo. Eadem enim videtur talis communionis ratio, quæ a iudicatum. Audire autem concionem cum eo, licet: quia in his quæ ad salutem animæ ipsius, & emendationem faciunt, licita est conuersatio humana, vt dicitur in sequ. capit. 15. sect. 1. Iam vero, si in memoratis quæ ex se mala non sunt, cum excommunicato communicare non liceat, multo minus licet in ijs quæ mala sunt: vt in furando, vel in occidendo; adeo vt qui in talibus communicat cum excommunicato, non tantum peccet peccato furti, vel homicidij: sed etiam peccato communicationis cum excommunicato, propter quam incurrit etiam in minorem excommunicationem. Id quod notant Angelus Excommunicatio 8. §. 2. & Sylu. Excommunicatio 5. nu. 6. vers. 2.

Postremo, significat prohibitum esse cum excommunicato mortuo communicare, etiam in humanis: vt v. g. ipsum lauando, aut vestiendo, prout tractat Vgolinus tabul. 2. De censuris cap. 23. in principio, num. 8. Et prohibetur per illud in Cap. Sacris, De sepulturis, & in Cap. A nobis 2. De sententia excommunic. Non communicetur mortuo, cui non est communicatum & viuo. Excipitur tamen, vt ex Felino addit Vgol. is qui talem sepelit in loco profano ne aerem eorum pat: nam ea de causa, & à peccato, & à minori excommunicatione excusatur.

Mensa.

SECTIO V.

HÆc demum dictio significat prohibitam esse cibi & potus sumptionem cum excommunicato in eadem mensa, ex D. Thoma in 4. distinct. 18. quest. 2. art. 1. questiuicula 1. & Palud. in cit. art. 2. iuxta Cap. Excommunicatos, & sequ. in quest. 3. & Cap. Nuper, De senten. excommunic. Quod intellige, siue in propria, siue in aliena domo fiat sumptio, dummodo in eadem mensa, ex Sylu. Excommunicatio 5. num. 3. sub finem, & D. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 2. in principio, versu 1. In diuersa autem mensa, vt cum iisdem authoribus habet Caictan. verbo Excommunicatio, cap. ultimo, versu. Illicita, & Nauarr. in Enchir. cap. 27. num. 20. non est prohibitum comedere etiã

in eadem domo: nisi (vt post plures alios habet Vgol. in cit. capite 23. §. 2. numero 3.) ab eodem vterque esset inuitatus: quia hoc esset communicare in eodem conuiuio cum illo. Notat etiam Henriquez in 1. par. sue sumpt. lib. 13. cap. 7. §. versu finem, in diuersorio vbi est longa tabula pro mensa, licere comedere separatim in diuersa parte tabulæ: quia moraliter alia mensa reputatur.

Atque quod de sumptione cibi dicitur, simili modo de dormitione intelligendum esse, voluit D. Anton. Syluest. & Nauarr. locis citatis: nempe esse prohibitum dormire simul cum excommunicato in eodem lecto, siue domus sit propria, siue aliena: non autem dormire in eadem domo, aut in eodem cubiculo, in diuersis lectulis, dummodo aliter non communicetur.

CAP. XIII.

De peccato quod committitur communicando cum excommunicato in prohibitis.

SUMMARIVM.

- 88 Peccatum mortale committitur comunicando cum excommunicato in diuinis prohibitis.
- 89 Communicare in diuinis non prohibitis solum est veniale.
- 90 Itemq; communicare in humanis.
- 91 Casus excepti.
- 92 Quatenus crebro cum excommunicato in humanis communicare, sit, vel non sit mortale.

HÆc communicatio si in diuinis specialiter prohibitis sit, peccatum est mortale, ex Diui Thoma quodlibet 11. questio. 8. in 4. distinctio. 18. questio. 2. artic. 4. & questiuicula 3. ad secundum, & Caictan. in verbo Excommunicatio, cap. ultimo, versu. Circa tertium, & ex alijs quos referunt Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 3. num. 7. & Vgol. De censuris tab. 2. cap. 23. §. 14. Et ratio est: quod præceptum de euitandis excommunicatis directe respiciat diuina, quæ sunt propria fidelium, quatenus fideles sunt: & ideo qui excommunicatum euitandum ad diuina admittit, aut cum eo in diuinis communicat, tanquam faciens directe contra præceptum de re quæ datum, ac contra potissimam illius rationem, mortaliter peccat. Excipe nisi id fiat ex inaduerentia: quia hæc communicante non excusaret à peccato mortali, vt constat ex commun. doctrina de ignorantia inuincibili.

Dixi autem in diuinis specialiter prohibitis, quoniam communicare cum excommunicato in diuinis, quibus est ei sub generali tantum communicationis nomine interdictum: vt exempli gratia, recitare cum eo priuaticas horas canonicas, non est peccatum nisi veniale, vt idem Couar. in sequ. 8. multis authoritatibus confirmat. Quando igitur Doctores absolute dicunt peccatum mortale committi si quis cum excommunicato communicet in diuinis: id intelligendum est in diuinis specialiter prohibitis, hoc est, in Sacramentis, sepultura Ecclesiastica, & diuinis officijs quæ publice in Ecclesia recitantur communi nomine fidelium; sic vt celesantur bona esse communia fidelibus, prout fideles sunt, à quorum participatione excommunicatus excluditur.

Si vero talis communicatio sit in humanis, committitur solummodo peccatum veniale iuxta communem Theologorum ac Canonistarum sententiam (vt plures eorum commemorans notat Gabr. in 4. distinct. 18. questio. 3. liter. K. 2.) quam sequuntur Adr. in 4. De Clauib. questio. 3. versu. Secunda propositio, Sotus in 4. dist. 22. quest. 1. art. 4. concl. 2. sub finem (vbi etiam ait esse omnium sententiam) Couar. item in prius cit. nu. 7. ac Nauarr. in Enchir. cap. 27. num. 28. & recentiores communiter, quemad. notat Henriquez in 1. part. lib. 13. capit. 8. in margine lit. A. Fundamentum autem quod ex D. Thoma afferunt est, quod is qui in humanis communicat cum excommunicato, non facit contra propriam rationem præcepti, quod principaliter ac directe respicit diuina, vt iam diximus. Neq; est necesse quamlibet præcepti diuini, aut Ecclesiastici transgressionem peccatum esse

morta-

mortale, vt recte in citata concl. 2. ostendit Sotus ex mendacio iocoso.

91. Verumtamen etiam si cum excommunicato in humanis communicare non sit peccatum mortale ex vi præcepti de excommunicatis vitandis, potest nihilominus aliunde esse; nempe si ea fiat in contemptum, vel Ecclesiæ, vel excommunicationis, vel Iudicis, iuxta D. Thom. in 4. dist. 18. quæstio. 2. art. 4. quæstiuncula 3 & 3. & Palud. ead. dist. quæst. 6. art. 3. Gabr. loco cit. Adri. in citata qu. 3. vers. His præmissis, Sotum in sequenti concl. 3. Huiusmodi enim contemptus, ex suo genere peccatum est mortale, ex Caiet. in verbo Contemptus. Vide traditam regulam lib. 15. cap. ultimo, sectione secunda. Deinde si Pontifex ferret sententiam in aliquem hoc modo: Excommunico te cum omnibus participantibus tibi (qualem sententiam nullus exterorum Prælatorum ferre potest, ex Cap. Statuimus, De sentent. excommunic. in 6.) communicans peccaret mortaliter: vt Panor. ad Cap. Quod in dubijs, De sentent. excommunic. num. 3. notat. Et ratio est, quia omne id propter quod maior excommunicatio incurritur, peccatum est mortale, vt patet ex cap. Nemo Episcoporum, & ex Cap. Nullus tr. qu. 3. Postremo, qui cum excommunicato communicat in aliquo mortali crimine, siue sit illud propter quod is excommunicatur, siue sit aliud, committit peccatum mortale, ex D. Thom. loco cit. & Sylu. Excommunicatio 5. nu. 6. Ratio est, quia mortaliter peccat qui cõsentit, aut participat in peccato mortali, ex cap. i. Epistol. ad Romanos in fine.

92. CÆTERVM Sotus loco cit. rejiciens id quod Durandus dixit, peccatum etiam mortale esse, cum excommunicato ita crebro communicare, ac si non esset excommunicatus: rationi congruenter facit, si quidem spectetur tantum frequentatio actus. Nam vt Adrianus ea de re agens argumentatur in cit. quæst. 3. versu Respondeo ad hac argumenta, in fine: si nuda frequentia actus de se aggrauaret mortaliter, seu traheret ad conditionem peccati mortalis; toti fere mundo peccatum mortale esset otiose loqui; paulo plus sumere de cibo & potu, quam necesse est, officiose vel iocose mentiri. & sic de eiusmodi alijs: quod absurdum est. Sin autem spectetur eidem frequentia adiuuatum scandalum, hoc est, quod illo modo se gerens contra prohibitionem Ecclesiæ, inducatur ipse, aut inducat alios ad spernendam Ecclesiæ censuram non videtur excusandus à mortali, vt pote qui vacando rei illicitæ, occasiõnem præbet peccandi mortaliter: quam absq; iusta causa suppeditare repugnat charitati, ideoq; peccatum est mortale, prout in re simili Nauarrus argumentatur in Enchiridio cap. 25. num. 78.

CAP. XIV.

De peccatis qua incurruntur communicando cum excommunicato in prohibitis.

SUMMARYM.

- 93 Incurritur minor excommunicatio.
94 Aliquot casus in quibus incurritur excommunicatio maior.
95 De participante in crimine criminoso cum excommunicato.
96 Pœna suspensionis ab ingressu Ecclesiæ, eorum qui excommunicatum admittunt ad diuina.

93. Communicando cum excommunicato in prohibitis, incurritur maxime minor excommunicatio, ex Diuo Thoma in 4. distinctione 18. quæstione 2. articulo 4. quæstiuncula 2. Diuo Antoni. 3. part. tit. 25. capite 1. in principio, Caietano in verbo Excommunicatio, Nauarro in Enchiridio cap. 27. nu. 26. Couarruuia ad Caput Alma mater, 1. parte, §. 3. trum. 3. Et probatur ex Cap. A nobis, De exceptionibus, & ex cap. Statuimus, & Cap. Constitutionem, De sentent. excommunic. in 6. Incurritur etiam irregularitas iuxta traditam in lib. 30. tractatu 2. cap. 14. Videri potest Vgolinus De censuris tab. 1. cap. 14. §. 1.

94. Interdum etiam incurritur excommunicatio maior (quod notant Nauarr. & Couarr. locis citatis.) Primo, quando ali-

quis Clericus scienter, & sponte admittit ad diuina officia eum qui à Papa excommunicatus est viâ iuridicâ (secus est, si ab eodem Papa per suas constitutiones iussu cõmune sit excommunicatus) ex Angelo Excommunicatio 8. §. 3. & Sylu. uelro Excommunicatio 5. nu. 6. Nauarr. in Enchiridio cap. 27. num. 93. Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. 58. Soto in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 4. conclus. 4. & probatur ex Cap. Significauit, De sententia excommunic.

Secundo, cum quis sepelit in loco sacro nominatim interdictum, aut excommunicatum publicum, qui denunciati sunt pro talibus, aut manifestum v. iurarium, iuxta Clement. 1. De sepulturis, & eiusdem interpretationem apud Nauarr. in Enchir. cap. 27. nu. 137. Adde, & cum quis sepelit hæreticos, credentes, receptatores, defensores, vel fautores eorundem, iuxta Cap. Quicumq; in principio, De hæreticis in 6. A qua censura non debet absolui, nisi proprijs manibus publice extumulet, & proijciat huiusmodi corpora damnatorum, vt in eodem cap. habetur; additurq; vt locus ille perpetua careat sepultura, id est, vt habet glossa, reputetur prophanus ita vt in eo non sint amplius sepelienda fidelium corpora.

Tertio, cum excommunicatio est lata contra aliquem, & contra participantes cum eo in diuinis, aut in humanis. Nam tunc non solum is in quem lata est, sed etiam cum eo communicantes in prædictis, incurrunt in maiorem excommunicationem, iuxta Cap. Quod in dubijs, De sentent. excommunic. & tener D. Thomas loco cit. Quod tamen aduerte per tradita à Nauarr. in Enchir. cap. 27. num. 4. & ab alijs quos Henriquez citat in 1. par. summae suæ lib. 13. cap. 8. lit. F. in margine, non habere iam locum, per Cap. Statuimus, & Cap. Constitutionem, De sentent. excommunic. in 6. quando inferior Papâ excommunicat participantes cum excommunicatis à se, nisi eos nominatim exprimat, præmissâ trinâ monitione, cum interuallo aliquot dierum. Secus est, si excommunicet participantes cum excommunicato per alium habentem excommunicandi potestatem, vt ibidem Nauarrus monet.

Quarto, cum quis cum nominatim excommunicato in crimine criminoso, seu pro quo excommunicatus est, participat, siue exhibendo se ei socium operis, siue dando auxilium, fauorem, aut consilium, vt in eodem crimine permaneat; sententiam maioris excommunicationis incurrit per Cap. Nuper, & Cap. Si concebitur, De sentent. excommunic. traditq; Nauarrus in Enchiridio, cap. 27. num. 33. & nu. 112. cum pluribus alijs quos refert Henriquez in citato lib. 13. cap. 9. littera D. in margine. Vbi aduerte ex eodem num. 112. ad talem excommunic. incurrendam requiri. Primo, vt quis in crimine participet post ipsum commissum, ac post incursum propter ipsum excommunicationem. Secundo, vt participet post denunciationem nominatim factam eius qui illam incurrit. Tertio, vt scienter participet, seu vt sciat factam esse denunciationem. Et ita, vt Henric. ibid. habet in textu, §. 2. excusatur ab hac excommunicatione, participans cum non denunciato nominatim, nec notorio Clerici percussore; itemq; participans per ignorantiam; nisi ea sit affectata: ac demum participans, antequam aliter incurreret in excommunicationem, & sit nominatim denunciatus.

Aduerte autem aliquando eadem lege quâ aliquid facientes excommunicantur, excommunicari quoque participantes, prout exemplum habetur ex cap. Felices, De sentent. excommunic. in 6. de quo Nauarr. in Enchir. cap. 27. numer. 97. Videri potest de hac materia Vgolin. tab. 2. De censuris cap. 23 §. 13.

Iam præter pœnam excommunicationis, illi qui ad Sacramenta, vel diuina officia, aut Ecclesiasticam sepulturam admittunt excommunicatum denunciatum, incurrunt suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, vt habetur ex cap. Episcoporum, De priuilegijs in 6. Quod tamen aduerte intelligi de exemptis admittentibus, vt patet consideranti verba textus: notatq; Nauarr. post plures alios quos ipse citat in Enchir. cap. 25. num. 94. De eadem re quoque

Vgolinus in fine citati ca-

pitis 23.

CAP. XV.

De ijs que reddunt licitam conuersationem cum excommunicato.

SUMMARIUM.

- 97 Licitam reddi posse communicationem cum excommunicato, & casus in quibus redditur.
- 98 Casus utilitatis, sive nostre, sive illius.
- 99 Cauenda in ea communicatione.
- 100 Casus in matrimonij, in quo uxori communicare viro excommunicato licet in obsequijs ei debitis.
- 101 Aliquot exceptiones.
- 102 Quatenus licitum sit viro communicare cum uxore excommunicata.
- 103 Difficultas an possit communicare in alijs humanis (vt in colloquio) quam in obsequijs debitis.
- 104 Rationes pro parte affirmatiua, cum solutione earum que adferuntur in partem contrariam.
- 105 Difficultas, an licitum sit coniugi excommunicato petere ab altero obdugere debitum conjugale.
- 106 Pars affirmans teneri potest.
- 107 Quatenus vxor à marito excommunicato possit dotem repetere.
- 108 De licita conuersati, ne subditorum cum Superioribus excommunicatis, ac primo de licita liberorum cum parentibus.
- 109 Que locum habet in liberis emancipatis, & in natis post excommunicationem, & quantumcunque excommunicatio sit parentum cum communicantibus cum eis.
- 110 Casus aliquot, in quibus id patitur exceptionem.
- 111 Licita est seruis etiam tantum mercenarijs cum dominis excommunicatis conuersatio, nisi sit in crimine.
- 112 Licita conuersatio Clericorum cum Episcopo excommunicato, de cuius sunt familia. Item Religiosorum cum suo Superiore excommunicato. Itemq; eorum qui sunt de familia Regis, cum ipso excommunicato.
- 113 Restrictio cum qua sunt hec accipientes.
- 114 Non obstat excommunicatio, quæ debeat excommunicato solui debitum, nisi in sententia id sit specialiter prohibitum.
- 115 Solutio eius quod obijciunt in contrarium.
- 116 Quatenus sit, vel non sit licitum addicere se excommunicati seratio.
- 117 Communicatio licita parentum cum liberis, & dominorum cum seruis.
- 118 Casus in quibus eadem est illicita.
- 119 Quatenus licita sit fratris cum fratre, & serui cum conseruo excommunicato conuersatio.
- 120 Ignorantia excusans conuersationem cum excommunicato.
- 121 Non est licitum excommunicato ingerere se conuersationi eorum, qui cum ignorent ipsum esse excommunicatum, non peccant conuersando cum eo.
- 122 Casus in quibus id patitur exceptionem.
- 123 Licitum est de se, suppeditare excommunicato necessaria ad vitæ sustentationem: illiq; adesse in grati necessitate famæ, aut rei familie: is peritura, nisi in futurum sit deterior.
- 124 Licitam esse cum excommunicato conuersationem, ob necessitatem accipiendi ab eo sustentationem, vel corporis conuersationem.
- 125 Itemq; ob necessitatem vitandi magnum damnum proprij matrimonij, aut status.
- 126 Itemq; ob necessitatem consilij.
- 127 Excusatur communicans cum excommunicato, per v. n. compulsi.
- 128 An etiam excusetur metu ad actus, explicatur aliquot propositionibus.

130 Quando Superioris iussio excuset communicantem cum excommunicato.

VIDERETUR forte alicui non posse fieri licitam conuersationem cum excommunicatis, præsertim hæreticis, cum ea iure diuino sit prohibita. Namque Diuus Paulus ad Tit. 3. hereticum hominem post vnam, aut secundam correptionem cuitandum præcipit: & D. Ioannes in 2. sua Epistola hæreticum non esse recipiendum in domum, nec aue ei dicendum. Sed quia vsus Ecclesiæ ostendit rem aliter se habere; proposita loca sic accipienda sunt, vt prohibeant eam conuersationem cum hæreticis, ex qua damnum animæ sequitur. Et si enim quævis conuersatio perniciosa animæ, illicita sit, & prohibita iure diuino, iuxta illud prioris ad Corinth. capit. 5. Si is qui frater nominatur, est fornicator, aut auarus, aut idolis seruiens, aut maledicus, aut ebrius, aut rapax, cum huiusmodi nec cibum sumere. Ea tamen quæ cum hæreticis est, merito prohibetur specialiter, tanquam omnium perniciosissima, maximeq; periculosa: tum alijs; sermo enim eorum vt cancer serpit, ex cap. 2. posterioris ad Timotheum etiam ipsismet hæreticis, vt indicat illud posterioris ad Thessal. capit. 5. Si quis non obedit verbo nostro per Epistolam, hunc notate, nec commiscemini cum illo, vt confundatur. Non enim dubium est, perniciosum esse quod reddit confusione dignum.

Iam vero sicut iuri antiquo non est derogatum per constitutionem Concilii Constant. quoad excommunicatos nominatim denunciatos, & notorios Clericorum percussores, in casibus in quibus illicita est communicatio cum excommunicato: ita nec in ijs casibus in quibus eadem licita redditur; quales sunt ij quorum fit mentio in quæst. 3. Cap. Quoniam multos, & nonnullis alijs eiusdem quæstionis; itemque tituli de sentent. excommunic. Solent vero dictionibus huius verficuli;

Vtile, lex, humile, res ignorat a, necesse;

significari apud Diuum Thomam in 4. distinctione 18. quæstio. 2. art. 1. quæstiuncula 1. Palud. eadem distinct. quæst. 6. art. 2. Syluest. Excommunicatio 5. nu. 4. Adrianus in 4. De clauib. quæst. 3. Sotum in 4. distinct. 2. quæstione 1. artic. 4. concl. 5. & Caiet. verbo Excommunicatio, cap. vltimo vers. Circa tertium; & vt notat Vgol. tab. 2. De cen. iuris cap. 23. §. 4. in fine, Doctores communiter post glossam ad cap. Cum desideres, De sentent. excommunic. Earundem explicationem sigillatim persequemur deinceps.

Vtile.

SECTIO II.

HOC vocabulo significatur licitum esse cum excommunicato non tolerato communicare ob nostram, vel ipsius utilitatem. In duobus tamen tantum casibus, vt ex memorata glossa, & D. Thoma, nullusq; alijs notat Vgolinus in cit. cap. 23. §. 5. in fine. Prior est, cum nobis debet aliquid; posterior cum id salus animæ ipsius exigat adeo vt Couarr. recte eam significationem expressisse videatur ad Cap. Alma mater, l. part. §. 1. tum sub finem numeri 8. Inquens licitam esse communicationem cum excommunicato, ad exigendam ab ipso debitam pecuniam, aliamve rem quampiam, iuxta Cap. Si vere, De sentent. excommunic. etiam trahendo ipsum in ius, iuxta Cap. Intelleximus, De iudicijs: quia excommunicatus reportaret alioqui de sua malitia commodum. Tum etiam in sequenti numero. 10. addens licitum, adeoque pium esse cum excommunicatis communicare in ijs quæ ad eorum correctionem, & animarum salutem pertinent: mimum ad illos auocandos à contumacia, & reuocandos ad Ecclesiæ obedientiam.

De qua re textus est apertus in Cap. Cum voluntate, De sentent. excommunic. In quo etiam conceditur alia verba incidenter interponi, ad facilius ex familiaritate proficiendum cum eo. Fit quoque specialis mentio de Prædicatoribus, & Confessarijs qui ad eorum instructionem destinati sunt, de quibus Palud. loco citato. Vnde sumitur fundamentum eorum quæ ex alijs habet Henriquez in summa lib. 13. cap. 22.

§. i. licitum esse audire excommunicati confessionem, etiam si non esset ob indispositionem absolendus: item concionari apud excommunicatos, spiritualia consilia eis dare, etiam admittendo alia verba vrbantatis, quibus benevolentia, & attentio captari solet; siq; hæc per Epistolam fiant, præmittere consuetam salutationem; item legere coram excommunicato sacram Scripturam, aut alium librum pium, vt ipse vtiliter audiat, aut recitare cum eo aliquam orationem priuatam, quæ ad eius conversionem iuuat.

99.

Videndum est autem, vt ista sincere, hoc est, animo fraternæ dilectionis, & correctionis fiant, & absq; fraudulenta simulatione. Nam vt post Maiorem Conarr. *sub finem cit. num. 10.* ait, si quis alloquatur excommunicatum sciens tale colloquium ad salutem illius nihil conducturam, seipsum decipit, nec penam iure statutam euadit. Videndum etiam est, ne talis communicatio extendatur ad ministerium Sacramentorum, vel ad admissionem ad diuina, vt recte monet Adrianus in 4. *De clauibus, quest. 3. in exceptione 3.* Nam id nõ licere patet ex Cap. Antecessor 11. *questione 3.* Ratioq; est: quia cum excommunicatus non possit ingerere se diuinis absque damnatione animæ suæ, id non esset saluti ipsius consilium, sed perniciem ei creare. Dicitis adde ex Nauarr. in *Enchir. cap. 27. numer. 27.* sicut licet cum excommunicato communicare pro sua salute, licere quoque pro nostra, aut aliena; nempe pro nobis perendo spirituale consilium, immo & pro commodo temporali valde necessario, quando non occurrat alius similis à quo petatur; quod etiam loco cit. habet Henriquez.

Lex.

SECTIO II.

100.

DICTIO lex hæc pro matrimonio ponitur ex Palud. in 4. *distin. 18. questio. 6. art. 2.* Angelo Excommunicatio 8. *num. 7.* & Sylu. Excommunicatio 5. *num. 4.* quos sequitur Vgol. in *cit. capit. 23. in fine §. sexti*: rationem reddens, quod in matrimonio mulier sit sub lege viri. Significat igitur licitum esse vxori communicare cum marito excommunicato, nõ modo in petitione, & redditione matrimonialis debiti, sed etiam alterius cuiuscunque debiti: vt communem sententiam esse ibidem notat Sylu. colligiturq; ex cap. Quoniam multos 11. *quest. 3.* & ex Cap. Inter alia, de sententia excommunicationis: vbi vxori communicatio mariti excommunicati simpliciter permittitur; atq; adeo quoad omnia obsequia debita. Vbi enim lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, argumento legis De pretio, ff. De publiciana in rem actione. Quod Vgol. in memorato §. 6. *num. 1.* notat; & monet proinde, etiam si matrimonium sit inualidum, dummodo contractum sit bonæ fide, impedimentumque validitatis adhuc ignoretur. Item etiam mulier ei quem sciuit excommunicatum esse, nupserit. Ratio est, quia ius in hæc re loquitur absolute de vxore, prout obligatur ad obsequium viro præstanda. Atque in illis etiam casibus obligatur; in posteriore quidem, tanquam vera vxor; in prioro vero tanquam bonæ fide habita pro vera. Non solum autem redditionem, sed etiam petitionem debiti licite marito fieri ab vxore, multorum autoritate idem habet *num. 2.* Et confirmatur, quia excommunicatus reportaret alioqui de sua malitia omnimodum, quod absurdum est, ex Cap. Intelleximus, De iudicijs.

101.

Attamen tale priuilegium non habet locum si excommunicatio lata sit propter matrimonium ipsum male celebratum, ex Palud. Angelo, & Sylu. locis citatis, ac D. Anton. 3. *par. tit. 25. ca. 1. §. 1.* Nam tunc, vt hic & Sylu. expresserunt, si ob talem causam, etiam in alterum tantum coniugum lata sit excommunicationis sententia, neuter potest cum altero communicare: sicut nec potest in quocunque alio crimine pro quo excommunicatus sit, vt habetur ex *cit. Cap. Inter alia, in fine.* Idem sentientes plures alios refert Sanchez lib. 9. de matrim. *disp. 14. nu. 9.*

Necitem sic extendi debet hoc priuilegium, vt existimetur licere vxori communicare cum eo excommunicato cum quo maritus communicat: quin potius existimandum est contrarium, cum exclusio vnus expresse facta à lege (vt facta est viri in citato Cap. Quoniam multos) sit inclusio alio-

rum; argumento Cap. Nonne, De presumptionibus: quæ ratio est Vgolini *ibid. n. 4.* Sicq; vt D. Anton. Sylu. & Angelus locis citatis aiunt; si vir simul cum altero excommunicato cibum sumat, non potest vxor cum eis in eadem mensa comedere: potest tamen in eadem domo; sed in alia mensa ita remota, vt minime censetur simul comedere.

Nec etiam debet hoc priuilegium extendi ad diuina, num casus licite conuersationis cum excommunicatis, expressi quinque memoratis dictionibus sumi debeant extra diuina; sicut tangit Caietan. in verbo Excommunicatio *cap. vltimo, vers. Circa tertium.* Ita vt nec vxori cum viro excommunicato, nec viro cum vxore excommunicata communicare in diuinis liceat. Quod etsi tutius est: contrarium tamen non caret probabilitate, iuxta ea quæ habet Sanchez in præced. *num. 5.* Adde ex Vgolino in eodem *num. 4.* nec debere extendi ad sponsum, cum nondum sit vxor; necdum obligetur ad obsequia viri. Neq; ad vxorem quæ diuortio separata est à marito: quia per separationem liberatur ab onere obsequendi marito.

Significat quoq; proposita dictio licitum esse viro communicare cum vxore excommunicata (intellige nisi excommunicatio in eam lata sit propter male celebratum matrimonium, iuxta paulo antedicta) in ijs quæ vxor debet marito; vt sunt copula, & obsequia domus, ex Palud. Syluest. & Caiet. locis cit. Item in ijs quæ maritus debet vxori, vt sunt gubernatio, & prouisio rerum necessariorum. Quod confirmatur ex eo quod D. Thomas pro certo habet in 4. *distin. 18. quest. 2. art. 4.* in responsione ad primam questionem, licitam esse cuius siue cum suo superiore, siue cum suo inferiore communicationem in illis ad quæ ei præstanda obligatur. Porro sicut inferior obligatur ad obsequium superioris; ita & superior ad regimen inferioris, & obligatur ad ei prouidendum de necessarijs. Atq; adeo, prout D. Thomas recte ait, sicut in ijs quæ vxor debet viro, ita & in ijs quæ vir debet vxori, potest vir cum vxore excommunicata communicare.

An possit etiã in cæteris vt in *comestione, locutione, & huiusmodi alijs*, sicut potest vxor cum viro excommunicato, prout ante diximus, difficultas est. Nam non posse existimat Syluest. in verbo Excommunicatio 5. *numer. 4.* citans alios, vt etiam citat Vgolinus in memorato §. 6. *numero 6.* Addens pro eis rationes has: tum quod ius soli vxori det priuilegium respectu mariti excommunicati: tum quod maritus facile possit vxorem inducere & compellere, vt suam liberationem ab excommunicatione procuret, non contra. Couar. autem ad Cap. Alma mater, 1. *par. §. 1. num. 8.* cum Angelo in verbo Excommunicatio 8. *numer. 8.* & Adriano in 4. *De clauibus, questio. 3. exceptione 6.* & alijs (quos referunt & sequuntur in eodem loco Vgolinus, & in eadem disput. Sanchez *num. 16.*) existimat virum posse in prædictis communicare cum vxore excommunicata.

Et probat ex conditione societatis: nam iuxta glossam penultimam ad Cap. Si vere, De sententia excommunicati, excommunicatus ratione societatis toleratur: siue, vt habet Adrian. licitum est non dissoluere societatem propter excommunicationem in socio superuenientem, si dissolutio sine præiudicio proprio fieri nequeat. Vnde consequens est ob maximum quod inter coniuges est societatis vinculum, virum cum vxore excommunicata posse communicare in omnibus in quibus vxor potest cum viro excommunicato. Deinde, vt argumentatur Vgolinus: Ex communi Doctorum sententia in correlatiuis, dispositum in vno, locum habet etiam in altero. At maritus & vxor sunt correlatiua. Ergo quod ante proposuimus esse dispositum in Cap. Quoniam 11. *quest. 3.* & in Cap. Inter alia, De sententia excommunicati, vt vxori liceat communicare cum viro excommunicato in obsequijs ei ab ipsa debitis; ita accipiendum est, vt viro quoque liceat vxori excommunicatæ communicare in obsequijs ei ab ipso debitis: præsertim cum ratio dispositionis eadem sit in vtroque casu. Nam ratio permittendi talem communicationem fuit, tum obligatio vxoris præstandi marito varia obsequia, tum difficultas eorum separatio, tum fornicationis periculum: quæ perinde vrgent ex parte vxoris ac ex parte viri.

Vnde satis constat quid respondendum sit ad priorem

ratio-

REGINA
DE
PRAE
DORJ
E. V

rationem contrariam. Ad posteriorem autem respondendum est, quod quamuis maritus (prout per Cap. Negligere 2. quæstio. 7. docet Angelus, in cit. numer. 8.) peccet mortaliter si neglexerit uxorem iure maritali corrigere, & auertere à contumacia, pro qua in excommunicationem incurrit, nisi forte talis esset, quæ ipsa correctione peior efficeretur: ex eo tamen non sequitur priuari societate illius, ac pœna iuris incurrere communicando cum illa, in colloquio, mensa, & alijs.

105. PORRO cum priuilegium istud significatum per dictionem *lex*, non sit institutum in fauorem coniugis excommunicati, sed alterius: ut patet consideranti textum memorati Cap. Quoniam multos: ideoque non videatur magis licitum coniugi excommunicato ingerere se communicationem alterius coniugis, extra ea quæ specialiter ei præstare obligatur, quam liceat cui cumq; alteri excommunicato ingerere se excommunicationem eorum, quibus a eo conuersari concessum est per Concilij Constant. constitutione. Cum, inquam, id ita sit, difficile est statuerè vtrum coniugi excommunicato sit licitum ab altero coniuge petere debitum etiam coniugale.

Et quidem glossa eiusdem Capituli Quoniam multos, ad verbum *Vxores*, aperte docet non licere: quam sententiam ex Instituto refutat Vgol. in cit. §. 6. num. 3. & post eum Sanchez 2. in eadem disput. 14. numer. 20. Præcipua ratio est, quod coniux non excommunicatus coniugi excommunicato perinde teneatur obsequia debita præstare post excommunicationem acante eam, iuxta antedicta. Quare excommunicatus indigens illis, si non exhibeantur vltro, potest ea exigere, præsertim debitum coniugale, à quo sine periculo incōtinentiæ abstinere cōuersando perinde cum vxore ac prius, difficillimum est. Ne igitur excommunicatio quæ medicinalis est, ex capit. 1. De senten. excommunic. in 6. sit offendiculum, tenendum est non ob stare quin excommunicatus possit debitum coniugale petere. Palud. vero in 4. dist. 18. quæst. 6. art. 2. *versus finem*, ait excommunicato licere debitum coniugale petere etiam in iudicio; non item debitum temporale. Caietan. autem in verbo Excommunicatio, cap. vlt. *versus Vbi scito*, & post ipsum Sotus in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 4. *concl. 2. sub finem*, volunt licere excommunicato vtrumque illud debitum exigere: etiam possit debitor aduersus eum excipere, hoc est, actionem eius excludere, allegando excommunicationem: quia excommunicatus non potest stare in iudicio tanquam actor, sed conueniri tanquam reus, ex cap. Intelleximus, De iudicijs: prout communem illius interpretationem esse glossa ibidem notat. De qua re Sanchez in sequen. num. 24.

106. Cæterum licet si difficile statuerè, quod potissimum istorum teneri debeat propendeo tamen in Caietan. & Soti sententiam: tum quia in hac disciplina recentioribus deferendum est, præcipue si qui fuerint & diligentes, & scilicet ingenio præditi, prout ex glossa & Iasone ad principij legis Galus, ff. De liberis & posthumis, notat Nauarr. in Miscell. 47. De oratione num. 3. quales citra controuersiam fuerunt Caiet. & Sotus. Tum quia licitum est Superiori excommunicato ingerere se conuersationi subditi, in ijs quæ hic tenentur ipsi præstare. Inter illa autem numerari potest directio ipsius subditi quando ea indiget in exhibitione obsequij ad quod tenetur ratione subiectionis. Nemo enim dicat excommunicatum non posse monere suum subditum de ijs quæ seruare debet, ut satisfaciatur suæ obligationi. Quia ergo creditor rationem quandam superioris habet comparatione debitoris, ille potest debitum ab hoc petere per modum directionis ei necessaria ad satisfaciendum suæ obligationi, maxime cum ad petendum aliqua legitima causa vrget, ut periculum fornicationis, vrget petitionem debiti coniugalis: sicut aliqua penuria, aliaue necessitas vrget petitionem reliquorum debitorum.

107. Aduerte quod vxor (cum iuxta antedicta debeat cum marito excommunicato perinde esse atq; antea) non possit dotem ab eo repetere propter excommunicationem; nisi ipse tandiu in illa perseueret, ut pro hæretico condemnatus, ipso iure bonis suis priuetur, iuxta Cap. Cum secundum leges, §. 111. De hæreticis in 6. Quod idem iudicium est si ipse in hæresim incidisset propter quam incurrerit in excommu-

nicationem, argumento Cap. Decreuit, de dot. tit. & lib. Quod vtrumq; nota Vgolinus in citato §. 6. num. 3.

Humile.

S E C T I O III.

108. HAc dictione iuxta cōmunem interpretationem significatur licitam esse subditis conuersationem humanam cum excommunicatis quibus subditi, etiam denunciatis, aut notorijs Clericorum percussoribus. Habetur enim talis licentia ex Cap. Quoniam multos 11. quæstio. 3. ob bonam rationem quæ redditur in Cap. Inter alia, De sententia excommunic. scilicet quod per excommunicationem non debeat tolli obligatio quæ subditi ante illam tenentur ad obsequium familiare sui superioris, quod quidem exhibere ei non possunt sine humana conuersatione.

PRIMUM ergo licitum est filijs & filiabus conuersari cum patre & matre excommunicatis. Quod extendendum est ad omnes filios cuiuscunq; conditionis sint, ut ostendit Vgol. 1. ab 2. De censuris cap. 23. §. 7. nempe siue naturales, siue adoptiui sint, & siue in primo, siue in vltiore gradu: puta nepotes, pronepotes, abnepotes. Adde & eos, quæ ratione affinitatis sunt loco filiorum, ut gener, nurus, priuignus, vel priuigna. Nam cum omnes tales comprehendantur nomine filiorum, ad eos omnes propositi priuilegijs extenditur: cum sit beneficium Principis, quod est latissime interpretandum, argumento Cap. Cum dilecti, De donationibus, & Cap. Olim De verborum significatione.

109. Neque esse excipiendos filios emancipatos & à patria potestate liberatos, idem *ibidem* numer. 7. tenet, non modo contra D. Thomam, Hostien. & Gabr. & Sor. per ipsum citatos, sed etiam contra Palud. in 4. dist. 18. quæst. 6. art. 2. & D. Anton. 3. part. tit. 25. cap. 1. §. 1. qui sicut illi, absolute excipiunt emancipatum. Illud etiam quod Angelus Excommunic. 8. numer. 10. & Sylu. Excommunicatio 5. num. 4. *versus 3.* & Armilla eodem verbo num. 46. volunt emancipatum quidem si sit commensalis patris, esse excipiendum; non item si commensalis patris non sit: ipse Vgolinus censet habere tantum locum in filio adoptiuo emancipato: cuius emancipatione omne ius paternum tollitur, ex §. Adoptiui, Instit. De exheredatione liberorum.

Fundamentum autem illius contra tot ac tantos auctores, est, quod simpliciter permittatur filijs cōmunicatio cum parentibus excommunicatis in cit. Cap. Quoniam multos; neque iure non distinguente, nos debeamus distinguere, argumento legis Pretio, ff. De publiciana in rem actione. Deinde quod illius permissionis ratio sit ex cit. Cap. Inter alia, obligatio filiorum præstandi obsequia parentibus; quæ non tollitur emancipatione filiorum, aut eorum separatione à communi parentum mensa. Adde ex eodem Cap. Inter alia, filium non tantum posse, sed etiam debere cōmunicare cum patre excommunicato. Idq; præcedere, ut *ibid.* num. 9. & 10. docet Vgol. siue ante, siue post patris excommunicationem natus sit; cum in vtroq; casu ad obsequia paterna teneatur. Imo etiam procedere etiam si pater sit excommunicatus cum ijs qui cum ipso communicauerint.

110. Veruntamen idipsum exceptiones patitur. Prima est, ut non possit filius cōmunicare in crimine pro quo pater excommunicatus est, ex eod. cap. Inter alia. Secunda, ut nec possit cōmunicare quando id daret illi causam perseuerandi in contumacia sua, ex cit. Cap. Quoniam multos, *versus Vxorium consilio*. Tertia, vbi periculum esset propriæ subuersionis, ut cum denunciatus esset ob hæresim, argumento Cap. fin. De hæreticis. Quarta, cum communicatio fuerit in diuinis: talis enim non debetur patri quatenus pater est; vnde Parochus patri suo denunciato, aut notorio Clerici percussori non debet Sacramenta administrare, nec coram eo Missam dicere.

111. SECVNDO licitum est seruis & ancillis conuersari cum dominis excommunicatis. Quod intelligendum est non modo de mancipijs, sed etiam, iuxta Palud. & ceteros supra memoratos, de alijs qui ad seruendum illis obligantur; siue sint famuli domestici gratis aut pro mercede seruientes: siue rustici pretio conducti ad colendas terras dominorum suorum; siue coloni partiarj, id est, qui pro cultura agrorum

capiunt certam fructuum portionem. Nam & his licitum est, vt notant D. Anton. & Syluest. cum dominis excommunicatis communicare, quantum exigit cultura quam susceperunt.

Idem iudicandum est de ceteris, qui sunt de talium dominorum familia, vt iuxta eosdem authores, de nutricibus, & alijs similibus personis quæ societatem contraxerunt cum aliquo tali, à quo si recederent, non haberent, vnde viuerent. Quæ doctrina probatur ex eo, quod in citato Cap. Quoniam multos, post exceptos seruos & ancillas, seu mancipia: tanquam diuersi ab illis, excipiuntur rustici & seruientes, ac omnes alij, illius scilicet generis, qui non adeo curiales sunt, vt eorum consilio scelera perpetrentur, id est, vt glossa ibidem ad verbum *Scelera*, interpretatur: tales sunt qui non seruiunt Domino in crimine: ijs enim qui taliter seruiunt, ius non patrociniatur, sed aduersatur omnino, vt patet ex textu citati Cap. Inter alia, & ex glossa finali eiusdem. Id quod intelligendum est de seruientibus in crimine criminoso, seu propter quod irretitus est excommunicatione, satis significatur in ead. glossa, cum dicitur illos ex tali excommunicatione eadem quæ illi sententiâ irretiti, per Cap. Nuper, & Cap. Si concubina, De sententia excommunicati in quibus sermo tantum est de crimine criminoso.

113. TERTIA (quod expresse docent D. Anton. 2. part. tit. 25. cap. 1. §. 1. Adrian. in 4. De clauib. quæst. 3. exceptione 6. Sylu. Excommunicatio §. num. 4. versu 3. & Armilla eodem verbo num. 46.) licitum est Clericis qui cohabitant Episcopo; suntq; de eius familia, cum eodem excommunicato conuersari titulo ei seruientium; non est autem licitum reliquis ipsius Clerici, iuxta Cap. Miratus, dist. 93. Similiter licitum est (quod idem docent & Sor. in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 4. concl. 5.) Monachis conuersari cum suo Abbate excommunicato, quia indissolubiliter sunt ipsius familie incorporati. Verum est tamen quod ei in illis quæ superioritatem dignitatis respiciunt obedire non tenentur, sicut nec Clerici Episcopo suo excommunicato: quod vtrumq; probat Richardus in 4. dist. 18. art. 11. quæst. 2. & 3. approbatq; Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 23. §. 9. in fine hac ratione: quod vterq; ille per excommunicationem, officij vsu careat. Qui etiam paulo ante monet licitum esse ijs qui sunt de familia Regum aut aliorum Principum (tanquam seruientibus scilicet) cum ipsis innotatis excommunicatione, ac denunciatis versari, non autem ceteris subditis eorundem, argumen. Cap. Nos sanctorum 15. quæst. 6.

114. Aduerte autem hoc seruorum priuilegium non extendi ad communionem cum dominis in crimine criminoso, & contumacia illius, aut in diuini, aut cum periculo propria subuersionis: quia ratio eadem valet in eis, atque in vxoribus & filijs. Sicut & valere potest ad asserendum illud quod idem Vgolinus habet in proced. §. 8. nu. 1. circa medium: id ipsum priuilegium procedere quantumuis dominus sit excommunicatus cum omnibus ei communicantibus: nisi sit additum (prout addi posse paulo post dicitur) etiam in obsequijs debitis.

115. Hic se offert dubitatio. An si quis vel iuramento, vel aliâ aliquâ legitima obligatione tenetur aliquid intra certum tempus prestare, aut soluere alicui qui interea nominatim denunciatur, possit seingere illius conuersationi ad satisfaciendum tali obligationi? De qua re nonnulli apud Syluest. Excommunicatio §. num. 18. existimant id non esse licitum, quia iuxta Cap. Quod in dubijs, & Cap. Inter alia, De sententia excommunicationis; nemini licet communicare cum nominatim denunciato, nisi personis expressis in Cap. Quoniam multos supra memoratis. At in eo nulla mentio fit de debitoribus: Non est ergo licitum debitori se communioni excommunicati ingerere soluendo ei debitum. Palud. vero in 4. dist. 18. quæst. 0. 6. art. 2. D. Anton. 3. parte tit. 25. cap. 1. §. 1. & Sylu. loco citato cum alijs nonnullis quos ipse commemorat, existimant id licere. In eadem sententia est glossa ad Cap. Nos sanctorum 15. quæst. 6. quam Syluester hac ratione confirmat, quia lege naturæ quisque tenetur soluere quod legitime debet. At faciendo id ad quod lex naturæ obligat, nullum creatur animæ periculum: imo creatur potius non faciendo. Quare qui tenetur aliquid soluere ex-

communicato; potest id soluere absque detrimeto animæ suæ.

116. Quod autem oppositum est, i priuilegium caponis. Quoniam multos, pertinere tant. m. a. personas in eo expressis; ita cum Sylu. accipiendum est, vt sensus sit, non pertinere ad alias personas, nisi habitâ ratione communicationis quæ minor sit, aut quæ maiore de causa vsurpari possit, quæ ea quæ illic conceduntur: sicut est communicatio in solutione debiti, quæ multo minor est cõ nuntiatione domesticâ, aut eâ quæ est colonis licita propter obligationem colendi terræ excommunicati: quandoquid maior est obligatio reddendi quod iam acceperis quam dandi, vt accipias: sicut dat colonus suam operam, vt fructuum partem accipiat.

117. ADHUC se offert dubitatio. Num liceat se dedere alienius seruitio, postquam est denunciatus excommunicatus? Ad quam Vgolinus propositis pro vtraq; parte authoribus in cit. cap. 23. §. 9. nu. 8. distinctione respondet: nempe esse licitum in necessarijs ad vitæ ipsius sustentationem: alioquin & molitor possit ei frumentum molere, nec pistor panem coquere: aut ei præsto esse ad rerum ipsius vitandam iacturam, redundantem in detrimentum Reipublicæ cuius interest res ciuium bono loco esse. In alijs autem sine quibus vitam sustentare potest & res proprias in suo statu conseruare, non est licitum. Hocque est quod ait Adrian. in 4. De clauib. art. 3. §. Sed quoniam, exceptione 4. licere cum excommunicato communicare in ijs quæ concernunt damni euitacionem: quamuis non in ijs quæ concernunt lucri acceptionem; nisi id lucri ipsius sustentationi necessarium videretur.

118. RESTAT DICENDVM de conuersione Superioris, hoc est, patrum aut dominorum cum subditis suis, hoc est, cum filijs: aut seruis excommunicatis: & eorundem subditorum cum aliquo ex ipsis excommunicato. Ergo licitum esse patri cum filio excommunicato conuersari; negarunt quidem aliqui, sed plures contra affirmant, vt videre est apud Vgol. De censuris tab. 2. cap. 23. §. 7. nu. 12. Qui in sequen. §. 8. n. 2. cum Nauar. in En hir. cap. 27. num. 27. docet similiter licitam esse domini conuersionem cum seruo excommunicato. Tam autem hoc, quam illud confirmatur: quia dispositum in vno ex correlatiuis cuiusmodi sunt pater, filius: dominus & seruus, locum habet in altero, vt in Iuris periti cõ tinniter dicunt, teste ipso Vgolino. Sicut ergo dispositione iuris, tum filio cum patre: tum seruo cum domino excommunicato permittitur conuersatio; censenda est similiter permitti, tum patri cum filio, tum domino cum seruo excommunicato; idq; tam in ijs quæ superior, id est, siue pater, siue dominus, prestare tenetur suo subdito, id est, siue filio, siue seruo (quod tradunt D. Thomas in 4. dist. 18. quæstio. 2. art. 4. quæstio. 1. D. Anton. loco cit. Caiet. verbo Excommunicatio, cap. vlt. vers. Circa tertium, & satis patet ex præcedentis dubij explicatione) quam in ijs quæ vice versâ inferiori superiori prestare tenetur quod Sotus expressit in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 4. colum. 10. & insinuant Palud. & Adrian. locis cit. cum aunt non teneri quemquam cum præiudicio detrimentoque suo carere sibi debito famulatu, vel subiectione excommunicati. Ratioque est ex cap. 2. De constitutionibus deducta, ne innocens sine sua culpa damnum patiatur: & nocens ex sua malitia lucrum faciat, si que occasione capiat in ea perseuerandi. Quod cum absurdum sit, licere debet ab excommunicato exigere, & recipere debitum. Quo fundamento nixus D. Anton. facultatem conuersandi cum excommunicatis, extendit ad eos qui conduxerunt mercenarios, quos sine magno suo incommodo vitare non possunt; itemque ad socios qui habentes aliquid commune, non possunt societatem dirimere sine magno suo incommodo.

119. Extra illa autem, in ijs quæ ad humanam conuersationem pertinent, non licet superioribus ipsis communicare cum suis subditis excommunicatis, insinuat D. Antoninus, ei quod proxime ex ipso retulimus, subiungens. Alias autem non possumus communicare. Adrianus vero absolute dicens licitum esse patri cum vxore, filijs, & alijs de familia communicare, contrarium significat; quod est minus probabile: quia constat prohibitam esse in genere humanam conuersationem cum excommunicatis; non constat vero tales perso-

REGINA
DI
PRAE
EDRO
E. V

nas excusari extra obsequia familiaria ad quæ tenentur, extraque ea, sine quibus illa nequeunt exhiberi. Id quod potest intelligi ex Cap. Inter alia, De sentent. excommunic. ac ratione confiderari: quia ad excommunicatum abducendum à contumacia (in quem finem vitari iubetur) plurimum valet, ut non modo foris, sed etiam domi quantum iustitia patitur, vitetur; cum inde magis confundatur.

Aduerte autem exceptiones, quas ante fecimus de communicatione in crimine criminoso, & in diuinis, & cum periculo propria subuersionis, hic etiam habere locum. Et adde, quod si pater filium, aut dominus seruum non corrigit, nec inducat quantum potest ad deponendam contumaciam, & obtinendam absolutionem, ipse delinquit, ut monet Palud. Imo, quia id esset quodammodo fouere ipsorum contumaciam, contra ante memoratos Canones. Quoniam multos, & inter alia; quibus conceditur priuilegium, de quo agimus: priuari eodem priuilegio, nec eisdem, siue patres, siue dominos posse cum ipsis suis filiis, aut seruis conuersari, ut nec cum alijs excommunicatis, iuxta D. Antoninum in 3. par. tit. 15. cap. 1. in 3. excusatione, vers. 6. citatem alios, quorum sententiam approbat Vgolinus in cit. cap. 23. §. 7. in fine.

QUOD ATTINET ad conseruos, & ad fratres, tenendum est cum Vgolino in sequenti §. 8. in fine, fratrem, ut cum patre, sic cum fratre excommunicato esse posse: quia filius est pars quædam patris, & ex quo simul habitant, necessitas simul versandi eos excusat, etiam mortuo patre. Secus autem esset si habitatione separarentur. Similiter seruum cum conseruo excommunicato esse posse, tum ratione necessitatis: quia subiectus dominio alterius, abire non potest; tum ratione utilitatis quia non habet aliam conditionem commodam locandi suas operas. Idem tamen, ut ille addit, quantum polsunt, debent talem excommunicatum vitare, ut inde rubore perfulsus resipiscat.

Res ignorata.

SECTIO IV.

HÆC dictio significat eum qui cum excommunicato communicat per ignorantiam probabilem, seu minime coniunctam cum negligentia crassa, vel affectata (quod latius tractatum videri potest apud Thomam Sanchez libr. 9. De matrim. disput. 32. quæstio. 6.) quærendæ cognitionis, quam tenetur, & potest habere, excusari, iuxta Cap. Quoniam multos, in quæstio. 3. & Cap. Apostolicæ, De Clerico excommunic. etiam si, ut monet Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. ultimo, vers. Circa tertium, communicatio fit in diuinis. Quod etiam iuxta Cap. Si vero 2. De sentent. excommunic. sentiendum est de eo qui communicauerit per inaduertentiam, prout habet Caiet. in 2. quæstio. 6. art. 8. (ut habent Palud. in 4. distinctio. 18. quæstio. 6. art. 2. & Adrianus in 4. De clauibus, quæstio. 7.) de eo qui habitu sciens aliquem esse excommunicatum, per surreptionem communicat cum ipso, statimque ac id aduertit, retrahit se. Et ratio est: quia talis actus non est deliberatus, & ideo nullam rationem habet peccati. Qua de re nihil opus est plura dicere: quoniam, ut bene monet Nauarr. in Enchir. cap. 27. numer. 27. post priuilegium Concilij Constant. ea quæ pertinent ad hoc excusationis genus, non estimantur ex nuda ignorantia excommunicationis, sed ex defectu notitiæ denunciationis requisitæ, ut teneamur excommunicatum vitare; quæ notitia qualis esse debeat, habetur ex traditis in præced. capit. 1.

OCVRRIT autem dubitatio; an ut ex eo, quod quis ignoratur esse excommunicatus, licite alij cum eo communicant; sic & ipse cum alijs possit licite communicare? De qua, prout meminit Syluester Excommunicatio 3. numer. 1. vers. 5. fuit quorundam sententia, cui subscribit Alphons. à Castro lib. 2. De potestate legis pœnalis, cap. ultimo, concl. 2. vers. Circa istos, non peccare excommunicatum occultum intrando Ecclesiam, & cum alijs communicando in diuinis: quia non debet se prodere (sicut nec alij debent ipsum) quia peccaret dando scandalum.

Contrariam autem sententiam, illa reiecta, idem Syluester amplectitur: quia cum occultus perinde ac manifestus, excommunicatus incurrat penam excommunicationis, per sen-

tentiam Superioris impositam, ut ostensum est in præced. libr. 9. cap. 9. quæstio. 3. ipse tenetur eam acceptare, & seruare. Deinde seruare Superioris mandatum legitimum, actus est virtutis. Ergo per eum non datur scandalum, sed potius bonum exemplum. Si quid verò scandali consequatur ex eo, quod mandatum Superioris obseruandum se manifestauerit, id non potest imputari tali obseruationi, sed peccato ex quo consecuta fuit obligatio ad penam, quam sustinendo manifestat se. Nec debet videri alienum, quod quis obligetur ad aliquid; unde peccatum ipsius occultum manifestetur. Nam in veteri lege, ut recte ait Syluest. ex mandato Dei erant determinata sacrificia, quæ cum offerebantur, cognoscabatur quo peccato se obstrinxisset illi pro quibus offerebantur. Cui sententiæ Syluestri, quoad diuina, assentitur Coar. ad Cap. Alma mater, 1. part. §. 2. nu. 11. sub finem, eamque approbat Sotus in 4. distinctio. 12. quæstio. 1. art. 4. non longe à fine, cum dixit excommunicato, nec propter officium, nec propter scandalum, aut generale præceptum Ecclesiæ de communione, licere ad Sacramentum Eucharistiæ accedere.

Esti autem hæc sententia tutior est, videtur tamen id saltem esse admittendum, quod D. Thomas 3. par. quæstio. 83. art. 6. ad 2. attingit; nempe, excommunicatum occultum si abstinendo ab aliorum communione, contraheret infamiam, ex qua nasceretur grauissimum scandalum, nec tentatis omnibus alijs vijs, vllam inueniret, quæ illud impedire posset, non teneri tunc abstinere; si cum omni humilitate, & firmo proposito procurandi, & obtinendi quamprimum poterit absolutionem, reiecto omni alio obice, disponere se ad agne communicandum. Ratio est: quia eum Ecclesia vitatur excommunicatione ad continendos in officio, reuocandosque à vitijs subditos suos, non est probabile velle, ut cum grauissimo scandalo aliorum (quod ei fini plane aduersatur) excommunicatus teneatur abstinere ab aliorum communicatione. Deinde quando non possunt duo præcepta simul seruari, tunc quod minus est, cedit maiori: at vitare infamiam ad occurrendum grauissimo scandalo, est iuris naturæ, & excommunicatum abstinere à communione aliorum, ad summum est de iure tantum positum diuino, quod iuri naturali cedit. Quare non est negandum, quin excommunicatus occultus ad vitandum grauissimum scandalum, si aliter non potest; prius condepto firmo proposito procurandæ quamprimum, & obtinendæ absolutionis, communicare possit cum alijs, etiam in diuinis, sublato à se omni alio obice.

Neesse.

SECTIO V.

HÆC dictio significat primo licitum esse communicationem cum excommunicato propter necessitatem sustentationis ipsius; hoc est, excusari eos qui illi indigent ad vitæ sustentationem largiuntur elemosynas: quod expresse docent Palud. in 4. distinctio. 18. quæstio. 6. art. 2. & Adrianus in 4. De clauibus, quæstio. 3. exceptione. 8. & alij apud Vgolinum in cit. capit. 23. §. 11. numer. 8. Et manifestum est ex Cap. Quoniam multos, in quæstio. 3. & Cap. Inter alia, §. Illud item, De sentent. excommunic. ac confirmatur: quia necessitas non subiecit iuri, ex Cap. Quanto, De consuetudine, & ex cap. 2. De obseruatione ieiuniorum, sub finem, & ex Cap. Quod non est, De regulis iuris. Intelligendum est autem de necessitate sustentationis, non modo quoad ea quæ ad vitam pertinent, verum etiam quoad ea quæ ad ad vestitum, & hospitium, ex quibus pendet vitæ sustentatio. Neque in his largiendis (nisi forte per id nutriretur in errore, vel largiaris ei magis intuitu mundanæ amicitiae, quam elemosynæ, ut loco cit. excipit Palud.) expectandam esse necessitatem extremam, sed satis esse, ut monent D. Anton. 3. par. tit. 15. cap. 1. §. 1. sub finem, & Sylu. Excommunicatio 5. nu. 5. quod indigeat, nec facile possit aliunde habere. Nec enim, inquit idem, hospites cum excommunicatus petit ab ipsis hospitium, tenetur expectare donec ab omnibus alijs illud sit denegatum. Eadem ratione, ex Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. ultimo, vers. Circa tertium, licet medicamentis subuenire excommunicato ægro, si illis ad vitæ conseruationem egeat. Alia autem quæ non sunt vitæ necessaria, sed tantum comoda; ut forforium,

securis, aliave utensilio, ut inquit D. Antoninus, & Syluester, illi penitenti danda non sunt.

Adhuc, in graui necessitate famæ, aut rei familiaris peritura, licet ei subuenire. Namq; ad eam non extenditur prohibitio Ecclesiæ, iuxta illud quod ante proposuimus; necessitatem non subiciunt: quæ de re Vgolinus in cit. §. 11. num. 9. & 10. Duo addens in num. 11. Alterum, esse potius non excommunicato subueniendum in pari necessitate, quam excommunicato, nisi sit consanguineus. Alterum, quando ex prædicta communicatione excommunicati fierent deteriores, aut Respublica graue caperet detrimentum, posse talem subuentionem prohiberi, ut quando Papa sub excommunicatione prohibet, ne quis exulibus grassantibus necessaria vitæ subministrat, ut sic extinguantur.

125. SIGNIFICAT secundo proposita dictio, licitum esse alicui cum excommunicato conuersari propter necessitatem sustentationis suæ, hoc est, si quis non possit vitæ necessaria aliunde habere, quam ab excommunicato, posse ab ipso ea accipere; quod patet ex Cap. Quoniam multos, 11. quæ sit. 3. in quo peregrini, viatoribus, & alijs transeuntibus per terram excommunicatorum, sit potestas accipiendi necessaria ab excommunicatis, si non possint aliunde emere, aut si non habeant unde emant. De quo in cap. Si vero, De sententia excommunicatis, dicitur; cautum esse iure, quod si quisquam per terram hæreticorum, aut quorumlibet excommunicatorum transierit, necessaria emere, & recipere possit ab iisdem. Necessaria intellige, ut prius, non tantum quoad victum, sed etiam quoad vestitum, & hospitium. Si enim hæc excommunicato indigenti largiri licet, multo maiore ratione alter qui non est in culpa, poterit indigens eadem ab excommunicato accipere.

Intellige etiam quantumuis necessitas non sit extrema; sed potuerim quæ mihi illic foris necessaria mecum portare, aut possim ab alijs elemosinam petendo mihi providere, sed mea conditio id non patitur; de quo Vgolinus in eod. §. 11. num. 3. Addens ista locum habere, non solum pro nobis, sed etiam pro alijs qui tali necessitate premuntur. Atque quod dicitur de necessarijs ad sustentationem, simili modo dicendum est de ijs quibus quis eget ad corporis curationem, nempe si quis periculosa infirmitate laboret, nec habeat aliud medicum quam excommunicatum, poterit ad hunc recurrere, ut idem author consequenter notat. Addens in sequenti num. 4. ubi periculum imminet, ne famam perdamus, si alius desit qui opem ferat, nos posse ad excommunicati auxilium confugere.

126. SIGNIFICAT tertio eadem dictio, tum quod Vgolinus in sequenti numero 5. habet post Angelum Excommunicatio 8. numer. 19 & Sylu. Excommunicatio 5. num. 5. ob necessitatem vitandi damnum sui patrimonij, vel iudicij statum proprium, communicantem cum excommunicato excusari; nisi sit communicatio in aliquo crimine, aut in diuinis. Tum etiam quod Caiet. loco cit. deducit ex Cap. Si vero, De sententia excommunicationis, ratione vitandi ex contractu inito, licitum esse communicare cum excommunicato ad executionem talis contractus, qui mille non vult rescindere ad vitandam damnum, quod innocens inde alioqui incurreret. Porro, nullam necessitatem vrgere, atque ob solam commoditatem, non debent antedicta ab excommunicato, vel peti, vel accipi. Nam ut ait glossa ad Cap. Inter alia verbo Necessitas, De sententia excommunicatis, alia sustinenda est incommoditas, ut iustitia Ecclesiastica seruetur. Quamquam tamen opus non est eam necessitatem esse extremam, sed sufficit, ut monet Adrianus in 4. De Clauibus, questione 3. in 8. exceptione, esse magnam; seu esse incommoditatem notabilem quoad victum, & cetera quæ memorata sunt.

127. SIGNIFICAT quarto proposita dictio, quod expresse tradunt Palud. in 4. distinctione 18. questione 6. art. 2. & Caietan. verbo Excommunicatio, capite ultimo, vers. Circa tertium, licitum esse conuersari cum excommunicato propter necessitatem consilij spiritualis, hoc est, eos qui non habent alium idoneum quam excommunicatum, à quo possint commodum consilium petere, posse ad illum necessitate exigente recurrere. Si enim, inquit Caiet. licet mihi, quod habetur ex Cap. Cum voluntate, & ex Cap. Responso, De sententia excommunicatis, cum excommunicato communicare pro salute

animæ ipsius; consequens est, id etiam mihi licere pro salute animæ meæ. Adde, & pro salute animæ alicuius tertij: quod idem quoque author ibidem expressit, ut exempli gratia, si Confessarius ad satisfaciendum conscientiæ penitentis sui indigeat consilio excommunicati, quia doctus est, eo vi potest. De conuersatione propter necessitatem consilij temporalis, id est, ad vitandum damnum temporale, eodem modo videtur sentiendum, quo de conuersatione propter necessitatem periculose infirmitatis.

128. SIGNIFICAT postremo eadē dictio; excusari illos qui per vim absolutam, seu coactionem communicant cum excommunicato; etiam si communicatio sit in diuinis; quod Angelus Excommunicatio 8. num. 17. expressit. Et probatur ex Cap. Sacris, De ijs quæ vi metusve causæ sunt: ubi ratio hæc redditur, quod talis magis pati, quam agere videatur. Dicitur autem vis absoluta, quando ille cui inferitur, habet se omnino passiuē, ita ut ad actionem nihil propriam voluntate conferat: sed illa actiue sit tantum ab externo principio, ut illa de qua mentio est distin. 50. Cap. Presbyteros: cum refertur quod ij qui constanter se Christianos profitebantur, eo visq; constringebantur, ut tortores manus ipsorum apprehendentes, violenter attraherent, & funestis sacrificijs admouerent, ut aliquid polluti cibi per necessitatem sumere cogerentur. Præter illam vero alia datur vis, quæ dicitur conditionata: estq; cum quis ad aliquid agendum, quod alioqui ex insita propensione non egisset, metu, aut blanditijs inducitur, ita ut inductio potius, aut persuasio, quam vis, simpliciter dicenda sit.

129. ATQUE de hac dubitatio mouetur; Vtrum si quis metu mortis inducatur ad communicandum cum excommunicato excusetur? Et autem satis sit sequentibus propositionibus. Prima est. Si quis cum excommunicato communicauerit in humanis, hoc est, in locutione, sumptione cibi, & huiusmodi alijs metu mortis, aut alterius mali magni; velut verberum, aut aliorum cruciatuum corporis, excusari à peccato, & ab excommunicatione minore. Quam esse communem sententiam notat Sylu. Excommunicatio 5. num. 23. eamq; probat Caiet. verbo Excommunicatio cap. ult. vers. Circa tertium, argumento à minori ad maius: quia si secundum ius, prout ante habitum est, licet extra diuinam communicare causa necessitatis damni vitandi ex contractu inito, multo magis licet causa damni vitandi ex metu mortis, aut verberum: quia damnum hoc maius est illo.

Intelligenda autem est propositio ex eodem Syluestro & Nauarr. in Enchir. capite 27. num. 36. nisi talis metus incutatur in contemptum Ecclesiæ, & præiudicium fidei: quia tunc, inquit Nauarrus, oportet potius mori, quam ita communicare: cum magis teneamur defendere articulum fidei de Ecclesiastica potestate ferendi excommunicationem, quam vitam nostram corpoream; iuxta Cap. Nolite, 11. questione 3. Vbi obligatio libere defendendi veritatem fidei, etiam cum periculo mortis, deducitur ex illis verbis Domini Matth. 10. Nolite timere eos qui occidunt corpus, &c. Sic etiam si non teneat cum periculo vitæ præceptum Ecclesiæ de non vescendo carnibus in Quadragesima: tamen si hæretici mihi minitantes mortem nisi comedam, credant me comedendo ipsorum hæresi consentire; potius debeo mori, quam comedere: quia tunc præcepto Ecclesiæ accedit ratio iuris diuini obligantis me ad confitendam fidem.

Secunda propositio est. Si quis in officijs diuinis (ut exempli gratia, celebrando Missam coram eo) communicauerit cum excommunicato ob metum mortis, vel cruciatuum corporis; incensum, non quidem in contemptum clauium Ecclesiæ, nec in præiudicium fidei: sed ex stultitia, aut vanitate illius qui incutit, aut ex alia aliqua causa: ipsum nec peccare, nec aliquam censuram Ecclesiasticam incurrere. Hanc Angelus Excommunicatio 8. nu. 18. & Sylu. eodem verbo quinto, num. 23. probant: quia non teneatur quis obedire Prælati præcipienti, ut exponat se morti, vel cruciatibus, nisi pro fide, aut communi salute, quando id necessarium est ad illius defensionem. Vnde consequens est, præceptum Ecclesiæ de non communicando in diuinis cum excommunicato, non ita obligare, ut oporteat illum seruare cum damno mortis, aut cruciatuum corporis.

Et certe tale quid non esse de illius intentione, satis colligitur ex eo, quod ad consulendum timoratis conscientijs, & ad tollendas occasiones peccandi, duobus tantum casibus exceptis, tam communicationem indulserit. Si enim hanc in infinitis casibus, nullo etiam urgente metu mortis, concesserit, quomodo censerebitur in duobus eandem tantam severitate prohibuisse, ut quantumcumque nulla fidei, aut disciplinae Ecclesiasticae conferuandae necessitas exigat, declinanda sit cum periculo vitae, & cruciatuum corporis? Accedit quod non sit existimanda pia mater Ecclesia intendere afflictionem dare afflictis. Hanc doctrinam alij in eam citatis Couar. habent ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 3. sub finem.

Tertia propositio est. Si quis in causa mortis, aut cruciatuum corporis cum excommunicato communicauerit in peccato mortali, ut in furto, vel in fornicatione, ipsum peccare mortaliter, excommunicationemque minorem incurrere (atque iuxta antedicta num. 94. interdum maiorem) sicut peccat, & incurrit minorem excommunicationem communicando cum detrimento fidei, aut contemptu clauium Ecclesiae. Secundum quam propositionem Angelus, Sylu. Nauarr. & Couar. locis cit. limitandum volunt Cap. Sacris, De ijs quae vi metusve causa fiunt: dum definit excommunicationis labe contaminari communicantem cum excommunicato per metum; qui extenuat quidem culpam, sed eam non tollit; quoad quidem pro nullo metu debet quis peccatum mortale perpetrare. Limitandum, inquam, ut sensus eorum verborum sit, non quidem quemcumque, qui per metum, etiam in diuinis communicauerit cum excommunicatis, penam iuris incurrere: sed eum qui ita communicauerit, ut communicatio sit in crimine, seu sit perpetratio actus de se illiciti; vel sit in praedictum fidei Catholicae, vel in contemptum disciplinae Ecclesiasticae.

Ceterum haec haec tenus dicta de metu excusante, intelligenda sunt de iusto, quem dicunt cadentem etiam in constantem virum: alius enim metus, communicantem cum excommunicato siue in diuinis, siue etiam in humanis, non excusat a censura, ut nec a peccato, quantumuis absit contemptus: etsi negandum non est aliquantulum attenuare peccatum ipsum. Quis autem sit metus cadens in constantem virum, habes expositum in praeced. libro quinto cap. 8.

Quaerere tandem potest aliquis, An praecipit quoque Superioris iubentis communicationem cum excommunicato, excuset communicantem? Cui respondendum est, praecipit quidem Episcopi non excusare. Nam ex quo ipse ut in eo potest excommunicati communionem, iuxta Cap. Cum desideres, De sententia excommunicat. nec alijs. Id concedere, aut praecipere potest, iuxta regulam 54. iuris, ff. Nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habeat: praecipit tamen Papa excusare; quia ex quo Papa potest quacumque ratione ab excommunicatione absolueret, argumento Clementinae finalis De sententia excommunicat. existimabitur potius absoluisse, quam praecipere illicitum.

CAP. XVI.

Ex antedictis corollaria quaedam.

SVMMARIVM.

- 131 Cur excommunicatio dicatur poena, qua nulla maior in Ecclesia.
 132 Excommunicationem, poenam esse non tantum externam, sed etiam internam, contra Lutherum.
 133 Obiectio pro eodem Luth. ro. cum responsione.
 134 Quo sensu excommunicatus dicatur separatus ab Ecclesia, & Sathana traditus.
 135 Potestatem diabolo datam per excommunicationem, non esse irrationabilem.
 136 Per excommunicationem anima damno afficitur.
 137 Dicitur a Nauarro, non esse licitum audire Missam publici concubinarum, reijcitur.

Valerij Par. II. Tom. 3.

138 Ea quibus ille se rueri posse videtur, reijcuntur.

139 Moderatid cum qua accipi debet contrarium eius quod docet.

LX haec tenus dictis de effectibus excommunicationis maioris, deque eorundem impedimentis, nonnulla sequuntur paucis perstringenda, antequam de minore excommunicatione dicere aggrediamur.

PRIMUM EST. Cum tot per maiorem excommunicationem incurrantur incommoda, merito in Cap. Corripiantur, 24. quaest. 3. eam dici poenam, qua nulla maior est in Ecclesia. De quo dicto videri potest Vgolinus tab. 2. cap. ultimo, §. 1. num. 8. & 9. ut & in praeced. num. 6. & 7. de eo quod eadem excommunicatio dicitur, tum macro Episcopi, 16. quaest. 2. Cap. Visis, in fine, & Cap. Quoniam in plerisque, De officio Ordinarij: tum etiam mors, in Cap. Per venerabilem, prope finem, Qui filij sint legitimi. Merito quoque Concil. Trid. sess. 25. cap. 3. De reform. praecipere, excommunicationem quantumuis sit neruus Ecclesiasticae disciplinae, & ad continendos populos valde salutaris, sobrie exercenda esse: neque, si aliter, quam excommunicatione, delinquens coerceri possit, eam esse usurpandam. Cui sententiae congruenter Sotus in 4. dist. 22. quaest. 1. art. 2. col. 7. damnat eos Praelatos, qui aut pro exiguo furto olerum, aut fructuum, excommunicationem decernunt: aut nihil nisi sub poena excommunicationis praecipere norunt: aut etiam citationis schedulas subscriptas notarijs concedunt, in quibus ipsi quorum voluerint nomina inscribant: aut demum qui per excommunicationem cogunt aliquem soluere debita, qui possit ad id compelli in foro civili, aut alia via seculari. Quod postremum specialiter Concil. Trid. loco citato vetat. Vide in eandem sententiam alia apud Couarruiam ad Cap. Alma mater. 1. parte, §. 9. num. 1.

SECUNDUM EST. Excommunicationem maiorem, non solum esse poenam externam, ut perperam sensit Lutherus art. 23. eorum, qui a Leone decimo damnati sunt (quem confutant Dominicus Sotus in 4. dist. 22. quaest. 1. artic. 1. col. 7. & alter Sotus in Institut. Sacerdot. de excommunicatione, lect. 2. & Couarruias ad Cap. Alma mater, in principio, num. 9.) sed etiam internam animae, quam priuatio adiumentis communium precum Ecclesiae, perceptionis Sacramentorum, & piorum colloquiorum. Quae priuatio licet non tollat ab anima gratiam gratum facientem: quia id tantum fit per peccatum mortale, ex Concil. Trid. sess. 6. cap. 15. tollit tamen dispositiones ad eandem. Non enim dubium est per participationem Sacramentorum, & auditionem diuinorum officiorum, ac pia colloquia, sanctamque aliorum conuersationem, tales dispositiones nobis facile contingere. Et ita intelligendum est quod Syll. Excommunicat. nu. 1. vers. 2. inter excommunicationis effectus ponit, excludere a regno caelorum; quod nimirum priuatio adiumentis quibus homo disponitur facilius ad gratiam gratum facientem, sic qua regnum caelorum nequit haberi. Nec enim sensus esse potest is quem verba praefereunt; quia cum excommunicatio maior non feratur nisi ob peccatum mortale, ex Cap. Nemo Episcoporum, 11. quaest. 3. in eo in quem fulminatur, inuenit effectum ipsum excludendi a regno caelorum, tanquam necessario comitantem peccatum mortale.

Si quis obijciat pro Luthero, excommunicationem esse medicinam animae, iuxta Cap. Cum medicinalis, De sententia excommunicat. in 6. ideoque non debere obesse animae, sed tantum prodesse. Respondendum est primo, sicut quae purgant corpus, mederi dicuntur, etiam si multis damnis interea illud afficiant, si ipsum tandem sanitati restituant: sic etiam excommunicatio mederi dicitur, quia damno afficit in eum finem, ut tandem pulsa contumacia, vitae spiritali quis restituitur. Respondendum est secundo, etiam si excommunicatio non sit medicinalis excommunicato indurato, esse tamen reliquis membris Ecclesiae; quia per eam consulitur incolumitati totius reliquae communitatis, sicut cum membrum, ne vlcus eius serpat latius, praesequitur a toto corpore, ut incolumitati huius consulatur. Quae utraque responsio attingitur in ante memorato Cap. Corripiantur.

TERTIUM EST. Licet excommunicatus non ita separatur ab Ecclesia, ut desinat esse verum eius membrum, si

retineat fidem (quam ad hoc sufficere, vt quis sit Christianus, habetur ex Concilio. Tri den. sess. 6. Can. 28. De iustificatione) sicut nec quando pater filio propter aliquod scelus eius denegat necessaria ad sustentationem, is definit esse illius verus filius. Attamen quis separatur à participatione adiutorum quibus fideles muniuntur aduersus dæmonis incursionem, ideo censetur traditus Sathanae. Quem accipere maiorem potestatem in hominem per excommunicationem, quam per peccatum mortale, confirmat Couarr. ad Cap. Alma mater, in initio, nu. 6. & aperte colligitur ex cap. 5. prioris ad Corinth. vbi D. Paulus ait se iudicasse fornicarium tradere Sathanae in interitum carnis. Dum enim illum, qui peccando se dæmoni mancipauerat (iuxta illud 2. Petri 2. A quo quis superatus est, huius & seruus est) ait se tradere Sathanae: sin dubio indicat aliquam dæmonis potestatem maiorem quam per peccatum obtinuerat. Certe Panor. in Rubricam Defenten. excommunicationis, n. 4. post glosam ad Cap. Audi, 11. quæst. 3. non dubitat dicere diabolum vt excommunicato, velut quodam pecore, perinde ac rusticus vti iumento suo; atq; Angelum deputatum ad custodiam, in ipso minus operari, quam antea.

135. De qua potestate per excommunicationem data diabolo, D. Thom. in 4. dist. 18. qu. 2. art. 1. in explicatione 2. quæst. ad 3. duo notat consideranda. Alterum est, in primitiua Ecclesia, quando oportebat homines per signa ad fidem inuitare, sicut donum Spiritus sancti visibili signo manifestabatur; ita excommunicationem innotuisse per vexationem corporalem à diabolo. Alterum est, non esse inconueniens, vt q. desperatus non est, tradatur hosti: quia non traditur quasi damnandus, & afficiendus extremo supplicio, sed quasi corrigendus; non quod dæmon eam correctionem propositam habeat, sed quod homo ipsius incursionibus vexatus, ad seipsum corrigendum adducatur. Sic D. Paul. loco cit. ait se tradidisse Sathanae fornicarium, vt spiritus ipsius saluus fieret in die Domini. Et in prioribus ad Timoth. cap. 1. se Alexandrum, & Hymenæum tradidisse Sathanae, vt discederent non blasphemare. Sic vero Ecclesia excommunicando tradit Sathanae, vt integra ei sit quoties voluerit illum à tali potestate liberare.

Non sunt autem in hac re crudeles habendi Ecclesiastici Iudices; sicut nec pastor qui pecudæ morbidam, pecus suam inficientem, extra caulas constituit, aut Medicus qui vulnus latius serpens abscondit. De quo in Cap. Corripiantur, 24. quæstione 3. Et certe illud quod congruenter Christi institutioni, & Apostolorum exemplo fit, dicere crudele, blasphemum quadam est. Adde quod imitatione diuinæ iustitiæ ad reuocandum peccatorem ad sanam mentem, Ecclesia vtiatur excommunicatione, prouidendo illum, tum humana conuersatione, vt confundatur; iuxta illud 2. ad Thessal. 3. Non commisceamini cum illis, vt confundatur; tum etiam adiumentis spiritibus, vt sibi ipse relictus in firmitatem suam sentiat. Nam Deus peccatorem ad se reuocat interdum flagellis, & confusione, iuxta illud Psal. 83. Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine; interdum vero auxilij subtractione, quam expertus Dauid Psal. 29. dixit; Auertisti faciem tuam, & factus sum conturbatus. Adde, quod Ecclesia vtiatur tantum hac poena in contumaces, quibus nihil profuit benignitas monitionum, vt bene declarat Vgolinus tab. 2. cap. 23. in initio nu. 9.

36. QUARTVM EST. Merito à Couarr. ad Cap. Alma mater, in initio sub fine nu. 8. glosam ad Cap. Quod quicunque, 24. quæstione 1. reprehendi in eo quod habet, excommunicationem nullum effectum habere quoad Deum, sed solum quoad Ecclesiam militantem, id est, non priuare bonis interioribus animæ, sed solum exterioribus. Nam ante habitum est priuare communibus Ecclesiæ precibus, & Sacramentorum usu. Merito etiam à Soto in 4. dist. 22. quæstione 1. artic. 1. non procul ab initio, reprehendi Gabrielem in 4. dist. 18. quæstio. 2. art. 1. notab. 3. corol. 3. dicentem quod Ecclesia per sententiam excommunicat, neminem damnificat, sed solum ostendat hominem à seipso per suum peccatum damnificari. Traditum est enim excommunicatum esse multis incommodis obnoxium, quibus peccator non subijcitur per delictum suum, prout bene ostendit Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 9. §. 2.

137.

QUINTVM EST. Non videri quietendum Nauar-

ro, in eo quod ait in Enchir. cap. 25. num. 80. illos qui audiunt Missam publici cœcubinarii, mortaliter peccare, nisi probabilis ignorantia iuris illos excuset. Nam et si peccari non potest talem prohibitionem aliquando factam esse in Ecclesia, vt constat ex Cap. Nullus, & Cap. Præter, distinctione 32. atque Cap. Vltra, & Cap. Quælitum est, De cohabitatione Clericorum, & mulierum, & quibusdam alijs: nec dubium est sententiæ ipsius D. Thomam, & alios antiquiores Theologos fauere; nihilominus idem Nauarr. De penitentia, distinctione 6. cap. 1. §. Laboret, num. 10. tangit post D. Anto. 2. par. titul. 9. cap. 10. §. 1. vers. Sextum, & Sylu. in verbo Missa 2. quæstio. 3. ac Adrian. in 4. tractatu de Eucharistia, in quæstione de ijs quæ impediunt Ministerium, ne sacrum ministerium possit perficere, vers. Quantum ad 3. per constitutionem Concilij Constantiensis (de qua dicitur in sequenti cap.) talia iura non retinens suam vim, aut certe sic temperata sunt, vt non ante obligent, quam denunciata, seu publicata sit excommunicatio eiusmodi fornicarij. Vnde consequens est, non peccare mortaliter eum qui Missam illius antequam denunciatus sit, audierit, quandoquidem memorata constitutio indulget timoratis conscientijs, vt nemo deinceps teneatur abstinere à communionem alicuius in Sacramentorum administratione, vel receptione, aut alijs quibuscunque diuinis, vel extra illa; prætextu cuiuscunque sententiæ, aut censuræ Ecclesiasticæ, nisi ille fuerit nominatim denunciatus, aut notorius Clerici percussor. Hanc sententiæ sequuntur Sotus in 4. distinctione 13. quæstione 1. art. 9. in fine, & Couarruias ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 2. num. 10. atq; alij quos refert, & sequitur Henriquez in 1. par. suæ summæ, lib. 9. cap. 25. §. 13. littera S.

138. Neque est quod quis dicat prohibitionem audiendi Missam fornicarij, non esse ratione excommunicationis, sed ratione peccati fornicationis; per constitutionem autem Concilij Constantiensis temperata esse iura antiqua, tantum quoad prohibitionem factam ratione excommunicationis; idcoque manere antiquam obligationem vitandi fornicarij. Non est, inquam, quod quis hoc dicat: quia in Cap. Nullus, & in Cap. Præter, ante memoratis, ratio prohibitionis in eis factæ ista redditur; quod sub excommunicatione statuat, ne talis fornicarius Missam cantet. Instabis, nihil fuisse necesse ratione excommunicationis talem prohibitionem fieri; cum in genere communicatio in diuinis cum excommunicato prohibita esset. Respondetur ex Soto loco cit. id propterea fieri potuisse, quod fornicator peculiari quadam fœditate cômactetur ministerium sacrosanctæ Eucharistiæ, & vt maiore diligentia occurreretur peccato, ad quod homines prioribus sunt; & quod tantopere repugnat puritati eiusdem Sacramenti.

139. CÆTERVM aduertendum est, hæc esse accipienda cum moderatione quam habent Diuus Antoninus, & Syluester. Primo quidem consultus sit ab alio, quam à tali sacerdote celebratam Missam audire: quia secundum omnes, prout Nauarrus habet in ante citato capite 25. numero 79. licet quoad essentialia Missæ; scilicet continentiam realem corporis, & sanguinis Domini, & quoad effectum operis operati, par sit Missa boni sacerdotis, & Missa mali; quoad preces tamen, & effectum operis operantis, multo efficacior est Missa boni (cuius anima accepta est Deo) quam mali sacerdotis. Secundo vero, vt nullum talem debeamus inducere celebrandum, etiam si nobis solis eius malitia, & indignitas nota sit. Postremo tandem, vt ab illius cômunionem debeamus abstinere, quantum nouerimus necessarium esse, vel ipse reuocetur ad sanam mentem, vel alijs auferatur licentia peccandi, vel ne nos exponamus peccandi periculo, quod nec sibi, nec alijs creare licet.

De poenis quibus subijcitur excommunicatus contumaciter perseverans in excommunicatione per annum; quoriam ex spectant, potissimum ad forum contentiosum, nihil est, cur dicamus. Videri possunt Couarr. ad Cap. Alma mater, 1. parte, §. 7. n. 10. & Vgolinus De censuris tab. 1. cap. 14. §. 3.

CAP.

CAPVT. XVII.

De minore excommunicatione.

S Y M M A R I V M.

- 140 Definitio minoris excommunicationis.
- 141 Ligatus minore excommunicatione peccat mortaliter suscipiendo quodcumq. Sacramentum.
- 142 Sacramenta ab ipso collata sortiuntur effectum, sed ipse peccat conferendo, non tamen mortaliter, nisi id faciat ex contemptu.
- 143 Peccat mortaliter dicens Missam, si eligatur ad beneficium, electio non censetur canonica, si sine valida, difficultas est distinctione explicata.
- 144 Potest eligere, & exercere ea que sunt iurisdictionis.
- 145 Potest Ecclesia intrare, & in choro cum ceteris canere. Nec illicitum est cum eo communicare.
- 146 Non incurrit excommunicationem minorem per quodcumq. peccatum mortale.
- 147 Minor excommunicatio imponi potest ob peccatum veniale, & quis possit eam imponere.
- 148 Minor excommunicatio incurritur tantum communicatione cum excommunicato nominatim denunciato, aut notorio Clerico percussore.
- 149 Quomodo poterit Ecclesia ad illos duos casus talem poenam restringere.
- 150 Talem restrictionem non esse factam in fauorem excommunicari. Quid prosit aliis fidelibus.
- 151 A minore excommunicatione absolueri potest, qui a maiore.
- 152 Sententia Nauarri, quod quilibet Sacerdos absolueri possit a minore excommunicatione: contraria est communis.
- 153 De potestate absoluedi ab excommunicatione facta in cap. Nuper, De sentent. excommunic.
- 154 Nauarri opinio teneri potest in praxi, & quid ex parte excommunicati absolutio a minori excommunicatione requiratur.
- 155 De modo absoluedi ab excommunicatione minore, notanda.

MINOR excommunicatio dupliciter dicitur; vno modo generaliter de omnia, qua restringitur maior ad aliquam tantum partem eorum que pertinent ad externam fidelium communionem; quo modo excommunicatio minor dicitur ea, qua in cap. Episcopi, 11. quest. 3. communicatione aliorum Episcoporum priuatur is Episcopus, qui innocentes, aut minimis ex causis culpabiles excommunicauerit. Altero modo specialiter minor excommunicatio dicitur de ea que excludit tantum a participatione passiuia Sacramentorum. De qua sola hic agitur, quoniam habet quendam que non intelliguntur intellectis illis que de maiore excommunicatione dicta sunt; sicut intelliguntur ea que ad ceteras excommunicationes minores pertinent: quandoquidem non alia differentia separantur ab excommunicatione maiore, quam quod ex respectu tantum certarum personarum, priuatur iis quibus ipsa maior excommunicatio priuat respectu omnium fidelium. De qua re Vgolinus De censuris tab. 3. cap. 7. De ea autem que specialiter dicitur minor excommunicatio, tria pro iudicio de peccatis docenda occurrunt: primo, quid sit: secundo, quomodo incurratur: tertio, quomodo tollatur.

Quid sit minor excommunicatio.

SECTIO I.

CUM omnis priuatio ex forma, qua proxime priuat, cognoscatur: ad explicandam propriam rationem minoris excommunicationis, de qua agimus; videndum est cuius rei ipsa sit priuatio. Communis ergo consensus est sacrorum Canonum sanctione, excommunicatum minore excommunicatione priuari proxime sola Sacramentorum (omnium intellige, excepto Baptismo, ante quem suscepiunt nulla censura Ecclesiastica incurritur) participatione passiuia, iuxta cap. Si celebret, De Clerico excommunic. & cap. Si quem, De sentent. excommunic. Quocirca propria ratio illius plene explicatur trita definitione, qua dicitur censura

Ecclesiastica separans fidelem a passiuia Sacramentorum participatione.

Cui definitioni congruenter hęc statui possunt. Primo, excommunicatum minore excommunicatione peccare mortaliter ingeredo se passiuę participationi alicuius Sacramenti; quod expresse tradunt Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. vlt. sub finem, & Couar. ad cap. Alma mater, par. 1. §. 8. nu. 2. vbi eius rei hanc rationem adfert, quod is faciat contra speciale preceptum datum in re graui, vtpote quę taliter excommunicati prohibentur Sacramenta percipere. Reicite; sententiam Hostiensis, & Innoc. exflimantium excommunicatum minore excommunicatione celebrantem, ideo peccare mortaliter, quod celebret in peccato mortali constitutus. Non enim potest esse illa ratio, cum minor excommunicatio incurratur etiam ob peccatum veniale, vt propter communicationem cum communicato in humanis: puta in colloquijs, mensa, &c. quę de se non sunt materia grauis, qualis requiritur ad mortale.

Secundo statui potest, Sacramenta collata ab excommunicato minore excommunicatione, sortiiri effectum suum, vt v. g. valere absolutionem ab ipso collatam, etiam si (quidquid in contrarium dicat Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 24.) conferendo peccet, vt aperte constat ex cap. Si celebrat, De Clerico excommunic. in quo sic habetur. Peccat autem (de excommunicato minore excommunicatione loquitur) conferendo Ecclesiastica Sacramenta, sed ab eo collata non carent effectu, cum non videatur a collatione, sed a participatione Sacramentorum, quę in sola perceptione consistit, remota. Quod peccatum, quamuis Syluest. Excommunicatio 4. num. 1. putet esse mortale; melior tamen est Soti sententia in 4. distinct. 22. q. 2. art. 3. non longe a princip. atque aliorum quorum meminit Couar. uias loco cit. tantum esse veniale. Non enim aliunde ratio ea peccati prouenit, quam ex veniali quadam (inquit Sotus) irreuerentia, siue ex quadam indecentia, quę in eo cernitur, quod is qui non potest Sacramenta suscipere, illa communicet alijs. Quod si loqueretur Syluester de tali collatione, quatenus potest ex contemptu Ecclesiasticę disciplinę fieri, recte sentiret. Tunc enim est peccatum mortale, cum ob illud possit excommunicatio ferri, ex memorato Cap. Si celebrat, in fine.

Tertio, statui potest excommunicatum minori excommunicatione celebrando Missam peccare mortaliter; cum id facere non possit absque participatione passiuia Eucharistię, a qua suspensus est: etiam si inde non incurrat in irregularitatem, prout habetur ex initio eiusdem cap. Si celebrat.

Quarto, statui potest, cum ille qui eligitur ad beneficium, consequenter eligatur ad aliquam receptionem Sacramentorum, prout notatur in eo ipso cap. Si celebrat, excommunicatum minore excommunicatione, quia arceatur ab omnium Sacramentorum receptione, vt dictum est, non eligi canonice ad beneficium Ecclesiasticum. Id quod attingunt Sylu. Excommunic. 4. num. 4. Sotus loco supra citato, & Couar. in memorato §. 8. num. 3. Vbi & disputat; num si talis electio fiat, ea valeat: atque illatis pro vtraque parte auctoribus, statuit non valere, irritamq. esse. Sed sententia contraria Felini ad cap. Dilecti, num. 3. De exceptionib. & Richar. in 4. distinct. 18. art. 7. quest. 4. quos Suarez sequitur tomo 5. in 3. partem disput. 24. quest. 2. num. 21. non caret probabilitate, ob conformitatem quam habet cum verbis dicti cap. Si celebrat: vbi tantum scienter facta electio dicitur irritanda.

Ad id vero quod glossa ad idem cap. habet, ignorantiam non reddere illum ad hoc habilem, vt eligi possit; respondeo, illum non esse inhabilem, nisi vt per canonem redditur inhabilis. Predictus canon autem loquitur tantum de iis qui scienter eliguntur: neque poenę sunt interpretatione extendendę, sed potius restringendę, iuxta cap. Poenę, De poenit. distinct. prima. Atque quod dicitur de electione, vt videre est apud Vgolinum tab. 3. cap. 6. §. 3. similiter de collatione beneficij dicendum est. Vnde & de vtraque auctores indifferenter loquuntur.

Quinto, statui potest excommunicatum minore excommunicatione posse eligere, & exercere ea que sunt iurisdictionis: quod

141.

142.

143.

144.

ais: quod expresserunt Syllu. Excommunicatio 4. nu. 3. Sot. in 4. dist. 22. quæst. 2. art. 3. Nauar. cap. 27. num. 74. & habetur ex cit. cap. Si celebrat. Ratioq; est, quo talia in ipso excommunicato nullo modo ordinentur ad susceptionem Sacramentorum, ideoq; prohibitione perceptionis Sacramentorum, non sunt censens a consequenter prohiberi. Quare non male sentit Nauar. loco cit. cum non peccare absoluoendo ab excommunicatione, siue maiore, siue minore: cum talis absolutio sit actus solus iurisdictionis Ecclesiasticæ, à qua non suspenditur.

145. Sexto, statui potest excommunicatum minore excommunicatione posse absque vlla culpa intrare Ecclesiam, audire Missam, suscipere pacem, & panem benedictum, interesse diuinis officiis, imo illa in choro cū cæteris dicere: dummodo non recipiat Sacramenta. Ita tenent Palud. in 4. dist. 18. quæst. 6. art. 3. Syllu. Excommunicatio 4. num. 4. sub finem. D. Anton. 3. part. tit. 25. cap. 2. §. 1. sub finem. Nauar. loco cit. Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 8. num. 2. Et ratio est, quia Ecclesia illum priuando participatione Sacramentorum, non priuat participatione generalium precum, quæ fiunt in templo. Deinde quantumuis oculus pacis, & panis benedictus successerint in locum sacræ communionis, à qua excommunicatus minore excommunicatione, ardetur, non sunt tamen sacra communio: & vt recte ait Paludan. ideo successerunt, vt qui indigni essent ipsa sacra communione, saltem ad illa admitterentur.

Postremo statui potest, cum excommunicatus minore excommunicatione non priuetur cœtu fidelium, nō modo non incurri excommunicationem committendo cum illo, sed neque committi peccatum. Quod vtrumque Syluester expressit in verbo Excommunicatio 5. initio.

Quomodo incurrat minor excommunicatio.

SECTIO II.

146. GABRIEL in 4. distinct. 18. quæst. 2. lit. B. in fine, & Angelus in verbo Excommunicatio 4. existimant propter quodcumque peccatum mortale excommunicationem minorem incurri: quia homo per illud se indignum reddit sacra Eucharistia, reliquorumque Sacramentorum receptione. Sed eam sententiam recte Sotus refutat in 5. distinct. 22. quæst. 1. art. 1. col. 4. quia excommunicatio non inducit quamcumque indignitatem suscipiendi Sacramenta, sed illam quæ ab Ecclesiastica sententia prouenit. Quantumuis autem ille qui se per peccatum mortale diuina gratia priuauit, ob deformitatem peccati reddiderit se diuina lege indignum perceptione Sacramentorum: nihilominus tamen non censetur proprie excommunicatus, donec per Ecclesiasticam sententiam ab eadem perceptione arceatur. Hæc; de causa, quantumuis minore excommunicatione irretitus, per contritionem respiciens constituitur in gratia Dei; non ante tamen, quam ab eadem excommunicatione fuerit absolutus, dignus est Sacramentorum perceptione.

147. VT AUTEM docemus quomodo incurrat. Primo obseruandum est, eam imponi posse non solum ob peccatum mortale, sed etiam ob veniale: nempe ob communicationem cum excommunicato in alloquio, mētia, aliisque humanis, in quibus non cernitur Dei irreuerentia, aut proximi, vel sui lesio notabilis. Quod si quis opponat videri graue, vt pro veniali culpa fidelis priuetur participatione Sacramentorum, quæ bonum est maximum. Respondet Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. col. 3. Sacramentorum perceptionem non esse quouis tempore necessariam, minoremque excommunicationem posse tolli facillime: ita vt fidelis minus puniatur hac priuatione, quam cum per maiorem excommunicationem priuetur publicis Ecclesiæ precibus, quæ sunt continua, & perennia vitæ spiritalis subsidia. Obseruandum est secundo, non aliam excommunicationem minorem, quam à iure, esse in vfu: etiam si possit quoque ab homine ferri, prout multis authoribus citatis habet Vgolinus De censuris tabul. 3. cap. 1. in principio. Vbi etiam docet, eum tantum hominem posse illam ferre qui potest maiorem: quia illa, vt hæc, requirit iurisdictionem fori contentiosi: qua quoniam simplex Parochus caret, negandus est, quicquid aliqui contradixerint, ean-

dem ferre posse. Qua de re ipse Vgolinus plenius consequenter in §. 1. num. 2.

148. Obseruandum est tertio, plura quidem à D. Anton. 3. parte, tit. 25. cap. 2. §. 1. & à Syllu. in verbo Excommunicatio 4. n. 2. referri peccata ob quæ à iure incurritur excommunicatio minor: sed sequendum esse quod indicant Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. vltimo, ver. Excommunicatio minor. & Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 25. & 35. cum dicunt in Ecclesia vnum obtinuisse, vt ea nō incurrat nisi ob participationem cum excommunicato maiore excommunicatione denunciato, aut cum notorio Clerico percussore: ad eos enim duos casus poena minoris excommunicationis (cui per cap. Cum excommunicato, n. quæst. 3. generaliter subicitur participans cum excommunicato maiore excommunicatione) restricta est in Concil. Constantiensi sub Martino V. Cuius decretum non reperitur quidem in acta eiusdem Concilij: refertur tamen à D. Anton. in 3. parte, tit. 25. cap. 3. vbi & ostendit editum fuisse in eodem Concilio, & à Martino quinto confirmatum in perpetuum. Refertur quoque plurimi alij, quorum meminit Couar. ad cap. Alma mater, 1. part. §. 2. num. 7.

149. DE QVA restrictione, antequam ad sequentia veniamus, quædam annotanda sunt. Primum est, ei non repugnare quod dicitur, Ecclesiam non posse dispensare in iure diuino. Nam vt obseruat Sotus in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 1. & post ipsum Vgolinus De censuris, tab. 1. cap. 2. initio: licet potestas excommunicandi sit de iure diuino, quia instituta est à Christo; effectus tamen potestatis, nimirum priuare hominem hoc, vel illo bono, vt participatione Sacramentorum, aut cōmunibus precibus, aut humana conseruatione, tantum est de iure Ecclesiastico: quia cū Christus non definerit, vel formam, vel effectum excommunicationis, reliquit arbitrio Ecclesiæ ea de re statuere. Quamquam tamen postquam Ecclesia sic interpretata est eam suam potestatem, vt hac v-tendo statueret priuare excommunicatum participatione certorum bonorum, ille iis iure diuino priuatus censeri debet hoc nomine, quod priuatio eiusmodi habeat fundamentum in institutione Christi, à quo accepit Ecclesiæ excommunicandi potestatem. Sicq; verum est quod Couar. ad c. Alma mater, par. 1. §. 1. n. 1. & 2. contendit communionem cum excommunicato prohibitam esse iure diuino. Si enim aliter accipiat, vix explicari potest quomodo valida sit restrictio de qua agimus, Concilij Constantiensis.

150. Secundum est, non esse institutam eam restrictionem in fauorem excommunicatorum, sed aliorum fidelium: quod Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 35. notat, vt & Couar. in citata 1. par. §. 2. num. 11. ex Concilio Basiliensi, in quo inuolutioni constitutionis memoratæ Concilij Constant. verba hæc subiunguntur: Per hoc tamen huiusmodi excommunicatos, suspensos, interdictos, seu prohibitos non intēdit, *supple Synodus*, in aliquo releuare, nec eis quomodolibet suffragari. Idem quoque patet ex principio eiusdem constitutionis, in quo satis indicatur, cum facta esse dicitur in gratiam nō contumacium, *quales sunt qui excommunicantur*, sed timoratarū conscientiarum; sic enim incipit: Ad euitandum scandala, & multa pericula, quæ conscientis timoratis cōtingere possint, Christi fidelibus tenore præsentium misericorditer indulgemus, &c. Vnde Couar. colligit quod excommunicatus etiam ante denunciationem teneatur eodem modo abstinere ab iis quæ interdicta sunt excommunicatis, quo tenebatur ante illam constitutionem. Intellige ex Nauar. in citat. nu. 35. siue is manifestus sit, siue occultus, quia in iis quæ tendunt in fauorem excommunicati, non est inter occultum & manifestum differentia, prout habet Panorm. ad cap. Postulasti, num. 4. De Clerico excommunicato. Colligi etiam potest excommunicatum non magis cum altero excommunicato communicare posse, quam poterat ante factam eam de qua agimus, restrictionem.

151. Tertium est, hanc restrictionem, vt notat Sotus in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 4. in eo prodesse fidelibus, quod extra duos casus exceptos, ex participatione cum excommunicatis, siue in diuinis, siue in humanis, non modo non incurrat minor excommunicatio, sed nec peccatum committatur. Id quod facile est deducere ex his verbis memoratæ constitutionis Concilij Constantiensis. Tenore præsentium misericorditer indul-

ter indulgemus, quod nemo deinceps a communione alicuius, in Sacramentorum administratione, vel receptione, aut aliis quibuscumque diuinis, vel extra illa, prae textu cuiuscumque sententiae, ac censurae Ecclesiae, a iure vel ab homine generaliter promulgatae, teneatur abstinere, vel aliquem vitare, vel Ecclesiasticum interdictionem seruare, nisi, &c.

Quartum est, duplicem haberi tenorem eiusdem constitutionis, qua facta est proposita restrictio. Qua de re quantum videbatur ad institutum nostrum sufficere, iam tractatum est in lib. I. cap. 9. sect. posteriori, & in seq. cap. 10.

Quomodo tollatur minor excommunicatio.

SECTIO III.

AD huius rei cognitionem duo docenda sunt; alterum, quis absolueri possit a minori excommunicatione: alterum, quis modus sit ab absolueri.

Quod attinet ad prius, constat ex cap. Nuper, De sentent. excommunicationis; ab excommunicatione minore lata a iure, posse absolueri non modo Episcopum, sed etiam Parochum. Quod Couar. tanquam communem sententiam Canonistarum ad idem cap. & Scholasticorum in 4. distinctio. ne 18. proponit ad cap. Alma mater, 1. par. §. 12. 6. Dixi lata a iure, quia si ab homine ferretur (quod non est in usu, ut iam ante monuimus) ab ea absolueri posset tantum is qui eam tulisset, aut ipsius successor, vel superior (nisi forte esset casus necessitatis) prout habent Richar. in 4. dist. 18. art. 9. quest. 3. & Gabr. eadem dist. quest. 3. dubio penultimo.

SED DIFFICULTAS EST, an ab ea quae est a iure, possit absolueri quilibet Sacerdos, etiam ille qui talis excommunicati Parochus non est? Nauar. enim in Enchir. cap. 27. num. 25. & 19. itemq. ad cap. Placet, De penit. dist. 6. num. 25. existimat quomlibet Sacerdotem simplicem posse absolueri ab excommunicatione minore, sicut potest absolueri a peccatis venialibus non habentem mortalia: siquidem, vt Caier. notat in verbo Excommunicatio, cap. vlt. sub fin. ex eo, quod poenitens habet solum peccata venialia confitenda, consequenter habet potestatem subiiciendi se cuiilibet Sacerdoti, cum nulli de illis confiteri teneatur. Sententia autem communis est in contrarium, de qualitate Vgolinus tab. 3. cap. 4. In eo vero fundatur, quod minor excommunicatio sit censura Ecclesiastica, cuius vt impositio, sic & ablatio, actus est iuridicus; atque adeo requiritur Ecclesiasticam iurisdictionem fori contentiosum; quae Praelatorum, non aliorum Sacerdotum, nisi ex commissione: quae non inuenitur facta ad absolueri a minore excommunicatione illis omnibus qui tantummodo veniale possunt sacramentaliter absolueri.

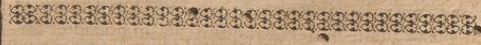
Nam in cap. Nuper, §. In secundo, De sentent. excommunic. in quo maxime censeri potest illa sententia fundari, sermo est aperte de Episcopo, & de proprio Sacerdote, seu Parocho, cui simul cum Episcopo sit vid. potestas absolueri ab excommunicatione a iure, quum huius auctor sibi non referuauerit. Quod aduerte locum habere non tantum in habente dignitatem adiunctam animarum cura, sed etiam in Parocho simplici, etiam eo qui nondum sit Sacerdos. Qua de re Vgolinus in eod. cap. 4. §. 2. Et ratio est, quia hic quoque vere habet populum proprium. Nec obicit potest, quod non quadret in eum appellatio proprii Sacerdotis: quia etsi nondum sit, debet tamen ex obligatione non multo post Sacerdos esse. Ceteris autem Sacerdotibus talis potestas non inest nisi eis committatur a Papa, vel ab Episcopo, vel a Parocho, qui etiam habet eam ordinariam, vt potest a iure annexam officio ipsius. Pro quo faciunt quae idem Vgolinus persequitur in sequenti §. 3. & 4. Adde ex eodem consequenter in §. 5. cum in memorato cap. Nuper, de propriis tantum Sacerdotibus mentio habeatur, Parochum non posse a minori excommunicatione absolueri Parochianum alterius Parochiae, sed tantum suae, nisi ex commissione; sicut nec posset simplex Sacerdos.

Ad illud autem quod pro Nauarri opinione attulimus; respondendum est, non sequi, vt si quis potestatem habeat absolueri a peccatis venialibus, habeat pariter absolueri ab excommunicatione minore incurra ob peccatum veniale. Nam diuersa sunt vincula peccati venialis, & minoris excommunicationis, propter ipsum imposita: diuersa quoque absolueri potestatem requirunt: vinculum enim peccati re-

quirit necessario potestatem ordinis, non item potestatem iurisdictionis in foro contentioso: contra vero excommunicationis vinculum necessario requirit hanc potestatem posteriorem, non item illam priorem.

Verumtamen quia minor quoque excommunicatio impedimentum est absolutionis sacramentalis, consentaneum est, existimare Ecclesiam, quae confessionem venialium relinquit adeo liberam, concedere Confessariis indifferenter potestatem requisitam ad eorundem peccatorum absolutionem debitam. Dicitur autem potest. cap. Nuper, De sentent. excommunic. esse intelligendum de excommunicatione maiore, quae incurritur tantum ob peccatum mortale: cuius absolutio solis propriis Sacerdotibus concessa est. Quocirca ad vitandas anxietates, quibus vexari possunt conscientiae timoratae, non renuerim sequi in praxi ipsius Nauarri tanti Doctoris sententiam: cui fauet communis usus, quo absolutioni a peccatis praemittitur absolutio ab excommunicatione quod inepte facerent simplices Sacerdotes audientes habentem solum venialia, si ne quidem ab excommunicatione minore possent absolueri. Ceterum ex parte excommunicati, absolutio minoris excommunicationis vt annotat Sotus in 4. dist. 2. q. 2. art. 3. c. l. 4. nihil aliud exigit quam vt ipse proponat obedire Ecclesiae, abstinendo a peccato, quod annexam habet talem excommunicationem.

Quod attinet ad posterius: hoc est, ad modum absolueri ab excommunicatione: nota primo ex Sylu. Absolutio 3. num. 1. & 5. non debere eam dari sub conditione actus futuri: puta dicendo: Absoluo te, si hoc vel illud praestiteris: quia talis conditio suspedit actum, & illum facit sine effectu. Nota secundo, ex eodem in eod. num. 5. in ea absolutione solemnes caeremonias non adhiberi, id est, nec verberari excommunicatum, nec dici preces, nec cautionem iuratoriam peti: sed solum confessionem: addo vt ad illius modum necessarium, id est, sine quo non fit, & quo seruato valida est absolutio, sufficiant haec nuda verba: Absoluo te ab excommunicatione, aut relaxo tibi excommunicationem, aut alia aequivalentia, prolata cum intentione absolueri. Imo, vt ait Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 1. sub finem, potest simul dari absolutio ab excommunicatione, & a peccatis dicendo: Ego te absoluo ab excommunicatione, & a peccatis. Ad bene esse vero, & solemnitatem quandam illius haec verba ex eodem Syluest. Absol. 6. num. 6. dicimus esse accommodata: Ego te absoluo a vinculo minoris excommunicationis quam incurristi propter participationem cum excommunicato maiore excommunicatione nominatim denunciato, aut cum notorio peccatore Clerici, & restituo te Sacramentis Ecclesiae. Quod si quis pluries eandem incurrit, dicendum erit, quam toties incurrit. Si vero casus incertus occurrat in quo dubium sit, an talem excommunicationem poenitens incurrit, conditionaliter debet dari absolutio, vt fit cum dicitur: Absoluo te a vinculo excommunicationis in quantum possum, & indiges.

TRACTATUS II.

De suspensione.

Vthores de suspensione tractantes referunt Henricus lib. 13. suae summae cap. 31. in initio, & Alphonsus a Vivaldo in initio tractatus quem de ea instituit in 2. parte candelabri aurei. Quibus accedere merito nominandi Vgolinus De censuris tabula 4. Suarez tomo 5. ad 3. partem D. Thomae disput. 25. & sex sequentibus. Dicemus autem primo De nomine & definitione suspensionis, 2. De multiplici illius diuisione, 3. De causis, 4. De effectu, 5. De illius interruptione, & cessatione, 6. De depositione & degradatione, cum quibus eam habet affinitatem, vt nonnunquam inter se confundantur, prout notat Syluest. in verbo Degradatio, sub initium, 7.

De casibus in quibus suspensio incurritur.

CAPVT XVIII.

De nomine & definitione suspensionis.

SVMMARIVM.

- 1 Modi varij quibus suspensio accipitur in iure.
- 2 Quomodo conueniant & differant excommunicatio suspensio, & interdictum.
- 3 Definitio suspensionis, prout est huius loci propria; & qua colligantur ex eo quod sit censura Ecclesiastica.
- 4 Explicatio eius quod dicitur, eam esse Ecclesiasticam personam.
- 5 Imponitur tantum ob culpam propriam.

Non suspensio (quod relatum ad mores significat prohibitionem potestatis ab usu sui officij) variis modis in iure sumi obseruatur. Primo quidem, vt ex communi Doctorum sententia Nauar. habet in Enchir. cap. 27. nu. 151. latissime, vt extendatur etiam ad officia non Ecclesiastica; quod illa sunt agendi causas in foro, promouendi ad Magisterium, vel Doctoratum, Notariatum, & similia; quæ latitudo quanta sit, videri potest in glossa ad Clementinam Cupientes, verbo *Suspensio*. De pœnis. Deinde sumi paulo angustius, vt ad sola quidem officia Ecclesiastica se extendat; sed completur eas etiam suspensiones ab usu Ecclesiastici officij, quæ sine vilo peccato contrahuntur; quales sunt contractæ ob senectutem lepram, debilitatem, aut aliam infirmitatem, prout loco citato Nauar. attingit, cap. Tua nos, cap. De Recl. tribus, cap. finali, De Clerico ægrotante, & cap. i. eod. tit. in 6. Tertio adhuc magis anguste, vt extendat se ad solas suspensiones ab usu officij Ecclesiastici, quæ contractæ sunt ob culpam; ita tamen vt amplectatur tam eas quibus Ecclesiasticus suspenditur, quoad alios tantum, quam eas, quibus vel quoad se tantum, vel quoad se simul, & quoad alios. Quam varietatem suspensionum refert & confirmat glossa ad cap. fin. De cohabit. Cleric. & mulierum. verbo *Quoad seipsum*; vbi ait suspensum quoad alios tantum dici, verbi gratia, Clericum existentem in ciuitate interdicta propter aliquod peccatum ciuium. Ibi enim existens celebrare non potest; non quidem ratione sui, quia alibi posset; sed solum ratione talium ciuium, quibus interdictum est diuinis. Suspensum vero quoad se tantum, & non quoad alios, dici omnem Ecclesiasticum existentem in peccato mortali, quia quamdiu ipsum non pœnitit peccati, nullo modo celebrare potest quin peccet mortaliter; sed alij non prohibentur ipsum celebrantem audire, iuxta textum expressum in citato cap. finali. Quarto, angustius adhuc, vt excludat eas suspensiones quæ tantum sunt quoad alios; completur vero omnes eas, quibus Ecclesiasticus ob culpam suam priuatur usu officij Ecclesiasticorum. Qua ratione nomen suspensionis extenditur ad excommunicationem & interdictum.

Vbi aduerte excommunicationem, suspensionem & interdictum posse versari in eadem re, sed diuersa tamen ratione; cum enim conueniant in hoc, quod sint censura, id est, pœnæ quibus fideles ob aliquam culpam priuantur bonis Ecclesiæ; hæcque bona spectari possunt tum secundum se, & prout sunt absolute bona Ecclesiæ; tum vt fideles in eis inter se communicant, tum demum, vt eorum exercitium, siue in conferendo, siue in recipiendo est Ecclesiasticum: in illis spectatis primo modo, versari potest interdictum; secundo vero modo excommunicatio; & tertio suspensio proprie dicta. Quæ adhuc sumitur tum generaliter, vt completur deponitionem & degradationem (quam acceptione attingit D. Anton. 3. par. tit. 27. cap. 4. vers. *Videtur autem*) tum specialiter, vt eadem excludat. Hæcque de demum acceptio est huius loci propria.

Secundum quam suspensio definitur Ecclesiastica censura, qua personæ Ecclesiasticæ, ob suam culpam prohibetur usus sui officij, vel beneficij Ecclesiastici in totum, vel ex parte; in certum tempus, vel in perpetuum. In qua definitione prima particula, hoc est, Ecclesiastica censura, (quemadmodum in memorato num. 151. Nauar. interpretatur) significat suspensionem esse pœnam quæ inferri non potest nisi ab habente Ecclesiasticam iurisdictionem in foro exteriori. Vnde colliges primo, quod si Episcopus suspensionis sententiam fe-

rat in Clericum non sibi subditum, eam nullo modo ligare. Secundo, si Confessarius in foro pœnitentiali, Clerico confitenti prohibeat usum sui ordinis, talem suspensionem non esse istius rationis, nec censuram Ecclesiasticam, cum ex hypothesis, non inferatur ab habente iurisdictionem in foro exteriori. Atque adeo (vt expressit glossa ad cap. Is qui, De sentent. excommunic. in 6. verbo *In iure*) si ille contra Confessarij prohibitionem celebraret, etiam si grauius delinqueret, non incurreret in irregularitatem cui subiiciuntur illi, qui exercent ordinis actum, a quo per censuram Ecclesiasticam suspensi sunt.

Secunda vero particula, qua prohibetur personæ Ecclesiasticæ, ex eodem Nauar. excludit quascumque prohibitiones factas, siue personis non Ecclesiasticis, siue etiam Ecclesiasticis, sed non de iis quæ ad eas spectant, prout Ecclesiasticæ sunt: nam suspensio de qua agimus, tantum ab Ecclesiastico officio, vel beneficio, vel ab vtroque simul: vt autem Ecclesiasticum officium, sic & Ecclesiasticum beneficium proprium est Ecclesiasticæ personæ, quatenus Ecclesiastica est. Videri potest Suarez tom. 5. in 3. partem D. Thomæ, disput. 26. sect. 3. num. 9. 10. & 11.

Separat quoque censuram hanc ab excommunicatione & interdicto, quibus non modo Ecclesiastici, sed etiam laici affici possunt. Ideo autem in hac definitione ponitur potius nomen Ecclesiasticæ personæ, quam Clerici (prout notat Henriquez lib. 13. cap. 31. §. 2.) quod regularis quoque non Clericus, siue vir, siue fœmina, huic censuræ subiiciatur, cum ab officio suo priuati suspensio dicitur. Imo, & ad laicum potest extendi per accidens; nempe quatenus contingit ipsum ex Ecclesiæ priuilegio habere officium Ecclesiasticum; quale est nominandi beneficium, in eo, cui ab Ecclesiâ concessum est ius patronatus.

Tertia porro particula, ob suam culpam, excludit, ex eodem Nauar. prohibitiones quæ sunt ob senectutem, vel infirmitatem, aliamve causam quæ vacantem; separatq; hanc censuram ab irregularitate, quæ impedit quidem in Clerico exercitium ordinis; non tamen sicut suspensio, prout ipsum est quoddam officium Ecclesiasticum; sed prout est quidam cultus diuinus; in quo prohibendo ratio habetur, non modo peccati; sed etiam indecentiæ. Vnde fit, vt non semper ob culpam, sed interdum ob actionem etiam bonam subiiciatur quis irregularitati; veluti Index qui vt iustitiam tueatur, nocentes afficit extremo supplicio. Reliqua demum pars indicat propriam rationem suspensionis per ea quibus priuatur; simulq; varias eiusdem species insinuat; de quibus in cap. sequenti dicendo, tradentur sufficienter ea quæ ad illius explicationem pertinent.

CAP. XIX.

De multiplici diuisione suspensionis.

SVMMARIVM.

- 6 Magna ex parte suspensio eadem ratione diuiditur quæ excommunicatio.
- 7 Diuisio in maiorem & minorem non habet in ea locum, sicut habet in excommunicatione.
- 8 Duas alias habet, quæ non cadunt in excommunicationem.
- 9 Documentum de suspensione ab officio.
- 10 Difficultas de eadem; an si fiat simpliciter ab officio, censenda sit esse & a beneficio.
- 11 Quid videatur de ea tenendum.
- 12 Simpliciter suspensus ab officio, a quocumq; officio Clericali intelligitur suspensus.
- 13 Suspensus tantum ab actibus ordinis; vel tantum ab actibus iurisdictionis.
- 14 Suspensus a diuinis, & suspensus ab ingressu Ecclesiæ.
- 15 Suspensus ab ordine inferiori, suspendi a superiori, non contra; quomodo dicitur beat. intelligi.
- 16 Suspensus (etiam simpliciter) ab usu ordinum, non impeditur Sacramenta sumere, nec psallere in choro, nec concipiari.
- 17 Suspensus a Pontificalibus.
- 18 Suspensus a beneficio.
- 19 Quatenus is possit aliquid sibi ex fructibus beneficij accipere.

20 *Suspensus a beneficio in vno loco, non censetur suspensus ab aliis beneficiis quae habentur extra territorium suspendentis: quod tamen patitur aliquam exceptionem.*

21 *De suspensione facta per distinctionem: & a facta simpliciter, neg. officio, neg. beneficio expresso.*

6. **V**T excommunicatio, sic & suspensio diuidi potest in generalem, vel specialem: a iure, vel ab homine: comminatoriam, vel latae sententiae: validam, vel invalidam: absolutam, vel conditionalem; nam vtrique ei censurae affectiones istae communes sunt: de quibus nihil speciale hic occurrit addendum ad ea quae dicta sunt in praeced. lib. 9. cap. 6. sect. 2. & sequentibus.

7. Nonnulli autem sunt; vt Angelus Suspensio 1. num. 39. & in eodem verbo num. 2. Tabiena, atque Armilla, qui indicant vt excommunicationem, sic suspensionem diuidi in maiorem & minorem: illam appellantes maiorem, cui conuenit definitio in superiori cap. tradita: minor e vero qua ob peccatum aliquod mortale Clericus ab exercitio sacri ordinis arceatur, quoad se tantum & non quoad alios, iuxta cap. Quaesitum, De cohabit. Clericorum & mulier. quod idem est ac prohiberi Sacramenta percipere, non autem aliis ea conferre, iuxta cap. Si celebrat, De Clerico excommunicato. Sed Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 152. §. 4. merito improbare videtur. Etenim hic agitur de suspensione, quae poena est Ecclesiastica, seu per Ecclesiasticos canones inducta: qualis non est prohibitio vsus ordinis sacri ob peccatum mortale, proueniens ex iure naturali, sicut Tabiena, Syluest. & Armilla in iisdem locis admittunt, citando D. Thom. in 4. dist. 24. q. 1. art. 3. quaest. 5. dicentem, quod lex (scilicet naturalis, ex Tabiena ibidem) praecipiat, vt homo iuste & sancte ea quae iusta, sancta quae sunt, exequatur. Deinde quoad a celebratione Missae prohibetur minore excommunicatione irretitus, non est necessario tribuendum censuram ab illa distinctam: sed eidem tribuitur tanquam effectus eius secundarius: nimirum quod illa arceat a perceptione cuiusvis Sacramenti, arceat quoque a Missae celebratione, quae sine aliqua tali perceptione non peragitur.

8. Duae vero dantur suspensionis diuisiones, quae non habent locum in excommunicatione. Altera est, quae dicitur lata in poenam delicti perpetrati; & quaedam lata ob contumaciam. Altera, quod quaedam suspendat ab officio tantum: quaedam a beneficio tantum; & quaedam ab vtroque simul. Atque rursum vnaquaeque horum suspendat siue ab officio, siue a beneficio; vel in totum, vel aliqua ex parte: & vel ad certum tempus; vel in perpetuum, nisi quod iuxta Panorm. ad cap. A. §. De iudiciis, nu. 7. suspensio in perpetuum accipiat rationem depositionis: sed cum alij ad depositionem requirant, vt prius sine spe restitutionis, nihil opus est nos vt ea restrictione: quia suspensus, etiam in perpetuum, relinquatur in spe impetrandae absolutionis. Quod autem diuisiones haec non habeant locum in excommunicatione; patet ex prioribus quidem, quia excommunicatio fertur tantum in contumacem. De posteriore vero, quia vnaquaeque maior excommunicatio priuat totum, iisdemque bonis, quibus altera. Vnde non potest in illis eo modo quo in suspensionibus, varietas specierum subiectarum distingui.

Documenta notanda circa diuisionem suspensionis in eam quae est ab officio, in eam quae a beneficio, & in eam quae ab vtroque.

9. **C**AETERVM circa eandem posteriorem diuisionem obseruanda sunt sequentia documenta. Primum est. Certum esse quidem, cum fertur suspensio ab officio, addita particula exclusiua tantum, illum in quem fertur, non suspendi simul a beneficio: quia sensus propositionis exclusiuae: Suspende te ab officio, tantum, sic exponitur; Suspende te ab officio, & ab aliis non te suspendo. Attamen vt fructus beneficij percipere possit; onera illius quoque ob suspensionem per se exercere non permittitur, imple debet per alium, prout tangit Henriquez lib. 13. cap. 32. §. 3. sub fin. Ad idem quod etiam si defectus ita suspensi occultus esse suspensus, quia Concilium Constant. non intendit censuram hanc fauere per suum priuilegium: nec eligi, nec promoueri posse ab officio. Intellige autem saltem licite: nam posse valide,

docet Suarez tom. 5. in 3. part. disput. 26. sect. 3. n. 8. & dist. 27. sect. 1. n. 25. quem Lessius sequitur lib. 2. De iustitia cap. 34. n. 116. in posteriori editione.

10. In controuersia autem versatur, an cum suspensio simpliciter fertur: vt cum simpliciter dicitur; Suspende te ab officio, is in quem fertur, suspendatur simul a beneficio? Parti autem affirmanti fauet, quod propter officium, datur beneficium, ex cap. fin. De re scriptis in 6. ita vt hoc nitatur i lo; sicut adificium fundamento. Iam vero (vt Panorm. habet ad cap. Cum dil. etus. De consuetud. numer. 20.) si quis suspendatur a fundamento, suspensus videtur ab omni eo, quod est supra fundamentum, iuxta cap. Cum Paulus, 1. quaest. 1. Quare qui suspenditur simpliciter ab officio, videtur & a beneficio suspendi. Parti vero neganti ex aduerso fauet, quod poena non sunt interpretatione amplianda; praesertim si nihil ad id cogat: vt accidit in hac re: quadoquidem datur suspensio ab officio, quae non est a beneficio (alioqui enim communi consensu recepta tum membrum diuisionis, de qua agimus, reicienda esset tanquam abundans) de qua possunt intelligi iura, cum loquuntur absolute de suspensione ab officio: praesertim cum nullum sit, quod definit suspensum ab officio esse & a beneficio: sique aliquod sit, quod statuat suspensioni ab officio adiunctam esse suspensionem a beneficio, clare id exprimat: vt patet ex capit. Si quis sacerdotum, & ex cap. Eos etiam, distinct. 82. Quare quando non exprimit, merito censetur tantum statuere suspensionem ab officio sine suspensione a beneficio. De qua difficultate pluries Suarez, tomo 5. in 3. part. disput. 26. sect. 3.

11. Pro resolutione autem videtur tenendum cum Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 160. suspensum simpliciter ab officio non esse pariter a beneficio, quoad ea quae dantur non interessant, vt ipse loquitur, diuinis officiis; nisi suspensio sit tam diuturna (exemplum est, quod ex aliis habet Henriquez lib. 13. cap. 32. §. 3. cum ob aliquod graue crimen suspenditur quis a iudice in perpetuum, ne possit licite exercere officium beneficio annexum) quae tacite, vel expresse vim habeat priuationis. Nam ratio ante illata pro parte affirmatiua contra negatiuam, ostendit quidem suspensionem simpliciter ab officio, merito censeri suspensionem a beneficio, quoad ea quae dantur ipsi interessant diuinis officiis, quoniam illa fundantur in ipso officio, vsu eius praesupposito: non autem quoad alia, quae fundantur in officio simpliciter: quia suspensio ab officio, non est priuatio officij, sed tantum cohibitio vsus illius. In hoc enim ratio illius consistit, vt potestatem officij, vel beneficij faciat stare & manere quasi pendente: sicut & ratio dubitationis in eo consistit, quod iudicium intellectus stare faciat, & quasi pendere. Ac proinde sicut dubius quamdiu dubius est, suspensus quidem dicitur, non tamen priuatus iudicio: ita nec irretitus hac censura, censetur officio, vel beneficio priuatus, sed tantum ab vsu impeditur vi eiusdem censurae.

12. SECVNDVM documentum est. Clericum suspensum simpliciter ab officio, intelligi suspensum non modo ab officio ordinis, sed etiam ab officio iurisdictionis: atque adeo ab alio quocumque Clericali ex Panorm. cum ante finem memorati num. 20. ait, nomen officij cum de hac re agitur, esse valde latum, ita vt quidquid praeter beneficium habet electus, id sit officium. Ad confirmationem autem facit quod, omnis suspensio sit officij vel beneficij, vel vtriusque simul. Quare omnis ea, quae non est beneficij, est officij. Vnde non videtur assentiendum glossae primae ad cap. Audiuimus, 24. quaest. 1. in eo quod habet suspensum ab officio, posse ea quae iurisdictionis sunt, exercere. Nam cum suspensio quatenus censura, vel sit ab officio, vel a beneficio, nec suspensio a iurisdictione, sit suspensio a beneficio, certe erit suspensio ab officio, atque adeo ille, qui suspensus est simpliciter ab officio, est & a iurisdictione; nec potest exercere ea quae sunt iurisdictionis. Adde ex eodem Panorm. ibid. (quod & patet ex eo ipso cap. Cum dilectus, De consuetudine) ipsum nec eligi posse, nec eligere; non quidem eligi, quia nequit exercere officium ad quod tenetur electus: neque eligere: quia is actus est officij. Ex hypothesi autem is de quo agitur suspensus est simpliciter ab officio. Latius de hac re Suarez, tomo 5. in 3. partem D. Thomae disput. 26. sect. 1.

13.

TERTIUM est, quod habet Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 160. Suspendum a actibus ordinis, non esse ab actibus iurisdictionis: nec e contra, suspendum ab actibus iurisdictionis, suspendum esse ab actibus ordinis. Ratio vero est, quia sicut intra latitudinem muneris personae Ecclesiasticae suspensio ab officio praescindit a suspensione a beneficio, & contra: sic & intra latitudinem officij eiusdem personae, suspensio ab ordine praescindit a suspensione a iurisdictione, & contra. Id vero, ut attigit idem Nauar. intelligendum est cum hac moderatione: nisi vnus actus sit alteri annexus; quia tunc suspensio vnus secum trahit suspensionem alterius: ut suspensio ab usu sacerdotij, suspensionem ab usu spiritualis iurisdictionis, qualis est ad Sacramenta administranda ex officio proprio. Eandem doctrinam latius adhuc persequitur Suarez in citata disput. 26. sect. 4. Sed ad iudicium de peccatis nobis propositum, ista quasi fundamenta icisse, sufficere potest.

14.

QUARTUM documentum est. Suspensionem a diuinis, per quam suspensus prohibetur non modo officia diuina celebrare, sed etiam illa audire dum celebrantur; intelligendam esse de celebratione diuinorum officiorum publica & solemnitate: ut argumento est, quod illa suspensus, tenetur priuatim recitare suum officium, ex communi sententia, quam Felinus confirmat ad cap. Apostolica, De exceptionibus, num. 16. Ratio vero in promptu est: quia nocens non debet esse melioris conditionis, quam innocens; neque ex sua iniquitate commodum reportare. In qua recitatione, ut idem Felinus ibid. ait, quia debet abstinere ab iis quae sunt propria personae sacris ordinibus initiatae, non poterit dicere; Dominus vobiscum.

QUINTUM est. Suspensionem ab ingressu Ecclesiae (ut habet Sylu. in verbo Suspendio, quest. 5. & patet ex cap. Is cui, De sentent. excommunicat. in 6.) hoc consistere, quod Clericum suspendat a publico in Ecclesia exercitio officij cuiusvisque diuini: siue ordinis, ut sacerdotij; siue alterius Clericalis officij, ut psallendi in choro: ita ut eiusmodi suspensione irretitus peccet, & quidem mortaliter: tum peragendo ipsa officia diuina in Ecclesia: tum eam intrando, ut oret dum illa peraguntur, tanquam inobediens scilicet prohibitioni directe factae in re graui. Quamquam tamen potest licite intrare ipsam Ecclesiam, ibique orare quo tempore diuina officia non dicuntur: ac etiam extra illam diuina officia priuatim peragere: ut exempli gratia celebrare Missam cum altari portatili in sacello, oratorio, & priuato; seu quod non est per Episcopum pro celebratione designatum in perpetuum: non tamen in publicis conuentibus populi, ut in casibus coron militibus.

Atque si non simpliciter ab ingressu Ecclesiae, sed tantum alicuius certae ingressu suspensus est, potest in alia Ecclesia celebrare diuina officia, perinde ac si liber esset ab omni suspensione. Adde, neque hoc suspensiois genus adimeret iurisdictionis usum, ex eodem Syluestro. Pro quo rationem habet Armilla in verbo Suspendio, num. 8. quod poena extendi non debeat ultra suos limites. Vnde fit, ut non impediatur quin Praelatus o modo suspensus possit excommunicare; aut ab excommunicatione absolueret, eligere; aut conferre beneficia, aliosque eiusmodi actus ad iurisdictionem pertinentes exercere.

15.

SEXTUM est, cuius meminerunt Angelus in verbo Suspendio, num. 3. Sylu. in citata quest. 5. Suspendum ab officio inferioris ordinis, suspendi simul ab officio superioris ordinis: non contra, suspendum ab officio superioris ordinis suspendi ab officio inferiorum: v.g. suspendum ab officio Diaconatus, suspendi ab officio sacerdotij; non item suspendum ab hoc, suspendi ab illo; & sic de caeteris. Ratio esse potest: quia, ex Cap. Cum illorum, De sententia excommunicat. §. Primos, maiora intelliguntur illis prohibita, quibus verita sunt minora: non tamen contra. Quae ratio similiter ostendit id, quod iidem auctores addunt, Episcopum suspendum a collatione alicuius inferioris ordinis, non posse conferre vllum ex ordinibus superioribus: suspendum vero a collatione ordinis superioris posse conferre omnes ordines inferiores. Ratio vero est, quod inferiores comparatione superiorum, non contrahunt instar fundamenti, quo sublato corrumpunt cetera quae eo nituntur.

Quod quidem intelligendum est cum duplici limitatione. Vna est, ut si feratur suspensio cum particula exclusiua, tantum, dicendo v.g. Suspendo te tantum ab exercitio, vel a collatione Diaconatus, is in quem fertur, non suspendatur a superioribus ordinibus, sicut nec ab inferioribus. Altera est, ut suspensus ab aliquo ordine, non prohibetur exercere eiusdem ordinis officium, quod permittitur iis, qui non sunt illo initiati: ut baptizare sine solemnitate, quod permittitur laico: item in Missa Epistolam sine solemnitate cantare, cereos, vel vireolos ferre, prout laicis conceditur. Quam esse communi sententiam tangit Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 163. circa medium.

Multo vero minus prohibetur exercere ea quae sunt ordinum. Quocirca suspensus, etiam simpliciter, ab usu ordinis, potest tum recipere Sacramenta, tum psallere in choro, cum neutrum sit actus ordinis, ut argumento est, quod laicus, aut saltem prima solummodo tonsura initiatus, possit ut Sacramenta recipere, sic & in choro psallere. Potest etiam concionari; quia hoc non esse officium proprium ordinis, quicquid contradicat Nauar. in cit. num. 163. versus finem: ex eo intelligitur, quod possit concedi simplici Clerico, imo & laico: prout habitum est in praeced. lib. 18. nu. 121. & notat Henriquez lib. 13. cap. 32. §. 5. At ea quae sunt propria ordinum, non nisi habentibus ipsos ordines concedi possunt. Nec refert quod in ordinatione Diaconi tradatur ei potestas praedicandi Euangelium. Id enim fit ex decencia per quamdam consequentiam; ut sicut publice legit Euangelium populo, sic possit illud eidem declarare.

Denique potest suspensus vocem dare in aliqua electione: quod non esse officium proprium ordinis, argumento est, quod Moniales possint vocem dare in electione, ex cap. Indemnitibus, De electione in 6. Nec est quod opponatur ex Clement. Ut ij qui, De aetate & qualitate. Canonicum earentem ordine prohiberi dare vocem. Nam, ut respondet Felinus ad Cap. Apostolica, De exceptionibus, num. 16. inde tantum colligitur requiri ordinem in Canonico; ut dare possit vocem, non autem absolute, quod dare vocem in electione sit actus ordinis.

SEPTIMUM est. Suspensionem a Pontificalibus esse, quae suspenditur ab officio eo, quod est proprium Episcopi; ita ut non possit conferre primam tonsuram, vel ordines, aut confirmationem, nec consecrere Christma, nec consecrere Ecclesias, aliaue similia facere; etiam si non sit adeo a iurisdictione suspensus, ex Panorm. ad cap. Cum dilectus, De consuetud. nu. 20. quem sequuntur Angelus Suspendio 3. num. 3. Syluest. eodem verbo, quest. 5.

OCTAVUM est, quod Nauar. expressit in Enchir. cap. 27. num. 160. & late tractat Suarez in citato tom. 5. disput. 27. suspendum a beneficio non suspendi ab ordine, nec a iurisdictione, quae ei conuenit alia ratione, quam beneficii a quo est suspensus. Quod de aliis officiis similiter dici posse, ex eo patet; quod non tam veniant nomine beneficii quaecumque alia officia, quae non conueniunt beneficiario ratione sui beneficii; quam ordo, vel iurisdictionis; ac proinde si suspensus quae sit a beneficio, non est interuentione ad has extendenda, iuxta cap. In penis, De regul. iur. 6. certe nec erit ad illa.

Post glossam autem ad cap. Cum Vintoniensis, De elect. verbo admiserant, notat Syluester in verbo Suspendio, quest. 5. cum eoque alij, quorum meminit Henriquez, lib. 13. cap. 32. §. 4. in margine litera C. Atque initio citatae disput. Suarez probat; quod suspensio a beneficio extendatur tantum ad fructus beneficiorum, non autem ad facultatem ministrandi in spiritualibus vel temporalibus; hoc est, impediatur tantum perceptionem fructuum, non autem executionem officiorum ob quae beneficia dantur. Ratio est, quia per se suspensionem beneficiarij non tollitur ei beneficium; ut ex eo patet, quod si nimium pertinax sit, aut addat noua crimina, eidem suspensioni addi debeat priuatio a beneficio, iuxta textum expressum in cap. Sicut, De cohabit. Clericorum, & mulierum; & in cap. Cupientes, De elect. in 6. Inde enim intelligitur suspendum a beneficio non esse illo priuatum eo ipso; adeoque manere obnoxium obligationi, quam beneficium tanquam intrinsece sibi coniunctam secum adfert; nimirum exequendi ministeria ob quae illud fuit institutum, & ei datum; siquidem

dem

REGINA
DI
PRAE
EDR
E: V

dem ex Cap. finali De re scriptis in 6. propter officium datur beneficium; quia in re non licet fraudare fundatores. Quod fructus non accipiantur, sit in pœnam iustam; quæ si haberet; coniunctam liberationem ab executione officij; non incommodaret, nec pœnæ rationem haberet.

19. **HIS ADDI** potest primo illud, de quo Felinus ad Cap. Apostolicæ, De exceptionibus, nu. 9. & 10. & communem resolutionem esse Suarez ait 10. 5. disput. 27. sect. 2. nu. 5. illum qui à beneficio suspenditur propter admisionem delicti, non ita priuari omnibus fructibus suorum beneficiorum; quin iuste possit aliquid sibi retinere ad necessariam vitæ sustentationem propter decentiam ordinis Clericalis. Intelligitur autem nisi de patrimonio, aut aliqua honesta industria vivere possit; quia tunc, inquit Felinus in eodem nu. 10. nihil habere potest de beneficio Ecclesiastico. Eum vero qui à beneficio suspenditur propter contumaciam, nihil omnino sibi ex fructibus beneficij retinere posse. Ratio est, quia habet idem Felinus nu. 9. quod ille obediendo possit talis suspensionis absolutionem obtinere quotiescumque voluerit.

Duplex tamen in hac re moderatio adhibenda est, ut idē Felinus num. 10. addit. Altera, nisi ipse suspensus aliqui fame periturus esset: altera, nisi iusta causa excusaret ipsum non valentem se expedire à tali vinculo. Cum enim hoc requiratur tempus ad conferendum de negotio, ac procedendum iuxta formam iuris, tunc cum incipit obedire; potest aliquid licite accipere.

Addi potest secundo, quod in sequen. nu. 12. confirmat Felinus; cum suspensio à beneficio fuit iniusta, vel nulla, posteaquam de eius iniustitia, vel nullitate constiterit, restituendos esse omnes fructus ablatos tali suspensio: immo & distributiones quotidianas, si priusquam suspenderetur, frequentabat chorum: non item si ante suspensionem non frequentabat; etiam si enim ea iudicetur iniusta, vel nulla, non sunt illi distributiones quotidianæ restituendæ, quæ fuissent negatæ non suspensio, tanquam non frequentant chorum. Quando vero suspensio à beneficio iusta est & valida, ea durante fructus omnes eiusdem beneficij conuertuntur in utilitatem illius Ecclesiæ in qua ipsum est erectum; distributiones autem quotidianæ debentur aliis qui chorum frequentant. Dubia porro existente validitate, vel nullitate talis suspensionis; sequentrandi sunt tunc fructus, tam beneficiorum, quam distributionum quotidianarum; atque si postea de validitate constiterit, fructus beneficij sunt applicandi Ecclesiæ, & distributiones aliis qui chorum frequentant: sin contra de nullitate constiterit, fructus sunt restituendi suspensio, & interdum distributiones quotidianæ, secundum antedicta.

Aduerte obiter, quod Suarez notat in citata disput. 27. sect. 1. nu. 29. & 30. distributiones quidem eas quæ de consuetudine, aut Superioris autoritate sunt beneficio annexæ, tanquam stipendia exercentium illius ministeria, comprehenduntur nomine fructuum beneficij, quibus istiusmodi suspensio priuat: non item alias, quæ non dantur propter prædicta ministeria, sed propter alia opera, ipsi beneficio annexa tantum ex pia fidelium voluntate & dispositione, ut sunt stipendia, seu elemosynæ quæ beneficiario dantur pro Missis, & aliis diuinis officiis extraordinarie celebrandis; ut sit in exequiis defunctorum.

20. **ADDI** potest ex eodem Felino in sequenti num. 16. Licet is qui in vno loco est suspensus ab officio, sit quoque in aliis locis (eo quod talis suspensio atineat ad ordinem impediens illum vsum qui non est ad certum locum definitus) suspensus tamen à beneficio in vno loco, non intelligi suspensum ab aliis beneficiis, quæ ipse habet, vel habere potest extra territorium suspendentis: eo quod talis suspensio à iurisdictione quæ non extenditur ultra territorium illius qui ea vitur, procedat ac pendeat totaliter.

Admonet autem idem author istud non habere locum quando suspensio est à iure; quod, sicut & iurisdictione Papæ, à quo latum est, extenditur ad omnem Christianum orbem: nisi forte esset suspensio lata ob causam, quæ certam tantum Ecclesiam concerneret: quoniam in hac tantum illa effectum suum fortiretur. Nec item locum habere cum Episcopus Clericum sibi subditum ita exigente enormitate, & infamia criminis quod patrauit, suspensio expressè ab omni

beneficio: tunc enim esset suspensus etiam ab illis beneficiis quæ sunt extra suspendentis territorium: quia licet iurisdictioni Episcopi limitata sit respectu beneficiorum; non est tamen respectu talis personæ, quam potest inhabilitare ad omnia beneficia; ut argumento est quod degradatus ab illo, priuetur omnibus beneficiis quæ vbiq; habet. Videri potest Suarez in eadem disput. 27. sect. 1. nu. 17. & aliquot sequentibus. Vbi etiam consequenter à num. 25. docet suspensionem factam ab omni beneficio; impedire acquisitionem noui beneficij, non quod collatio sit ipso iure irrita, sed quod sit à Iudice, vel Superiore irritanda.

21. **POSTREMVM** documentum est, quod Henriquez habet l. 12. cap. 22. §. 4. aliis citatis lit. E. in margine: suspensionem factam per disunctionem; nempe ab officio, vel à beneficio, non tenere: cum propter ineptam sententiæ incertitudinem, non sit maior ratio, cur in quem fertur, non eximatur ab vnius potius: quam ab alterius istorum duorum suspensione. Quod tamen non videtur admodum tutum. Nam fundamento quo nititur facile occurri potest dicendo; in pœnis iniungendis disunctionem non adferre incertitudinem, quæ reddat sententiæ irritam: ut ex eo patet, quod in foro conscientiæ Confessarius possit pœnitenti iniungere, ut vel aliquo certo die ieiunet, vel det certam elemosynam: & in foro externo possit aliquis damnari, ut vel ferat aliquot verbera, vel soluat certam pecuniæ summam. Quare & poterit aliquis in pœnam delicti à Iudice suspendi ab officio, vel à beneficio. Adeo ut glossa ad Cap. Latorem, De Cleric. excommunic. ministrante, verbo Ab officio, habeat, sic suspensus debere abstinere tam ab officio, quam à beneficio. Quamquam videri potest sufficere, ut ab altero eorum quod maluerit, abstinere: sicut in aliis pœnis quæ sub disunctione imponuntur: nisi aliam suspendentis intentionem fuisse constet; quia censura plus dependet à voluntate proferentis illam, quam ex verbis.

At vero si suspensio facta esset simpliciter, id est, non expresso officio vel beneficio (ut si per imperitiam Iudex ferat sententiæ sub hac forma; Ego te suspendo, nihil aliud addens) ab omnibus, hoc est, ab officio, & à beneficio existimanda est facta: quia sicut is qui excommunicatur sub hac verborum forma absoluta, Excommunico te: censetur, ex Cap. Si quem, De senten. excommunic. ligari maiore excommunicatione, quæ sine restrictione sortiatur excommunicationis effectus: ita qui suspenditur sub ista forma; Suspendo te: censendus est irretri suspensione, quæ absque restrictione priuet tam officio, quam beneficio, nisi aliud constet ex circumstantijs, & potissimum ex intentione Iudicis.

CAPVT XX.

De causis suspensionis.

SUMMARIVM.

22. Suspensionis causa efficiens eadem est quæ excommunicationis.
23. Prohibitio facta pœnitenti à Confessario, non habet rationem suspensionis: nec item facta ab Abbatisa Clericis sibi subiectis.
24. Sine Capituli iudicio Episcopus Sacerdotem suspendere prohibetur: & quando valeat suspensio lata à suspensio.
25. Sola persona Ecclesiastica suspendi potest.
26. Ferri potest suspensio in communitatem.
27. Ob aliquam culpam ferri debet, eamque propriam.
28. Quacumque mortalis sufficere potest, & nonnunquam venialis.
29. De forma qua ferenda est suspensio.
30. De sine ob quem ferri debet.

DE causa efficiente D. Anton. 3. par. tit. 27. cap. 4. vers. Ultimo nota, Angelus suspensio num. 3. Tabien. verbo suspensio num. 8. Sylu. eodem verbo quaest. 2. & Nauas in Enchir. cap. 27. num. 39. (communem Summistarum sententiæ esse notat Suarez tomo 5. disput. 28. numer. 2.)

volunt idem statuendum esse quod de causis efficiente excommunicationis statutum est in precedent. lib. 9. cap. 7. Ita ut communiter omnes, & soli qui possunt excommunicare, possint quoque suspendere. Dixi communiter: quia fieri potest, ut quis legitime præscribat potestatem excommunicandi, nec tamen præscribat potestatem suspendendi.

23. Cum igitur in suspendente, sicut in excommunicante, requiratur iurisdicção in foro exteriori, recte Nauar. in precedent. num. 151. infert, non esse proprie suspensionem, quando Confessarius Sacerdoti sibi confitenti prohibet ne sacram faciat. Inferri etiam potest quod in verbo Abbatis Anglus num. 5. Sylu. num. 6. & Armilla num. 4. habent ex Panor. ad Cap. Dilecta, De maioribus & obediens. non esse huius generis, proprieque suspensionem illam, qua Clericos Ecclesiarum sibi subiectarum Abbatis suspendit à suis beneficiis. Nam scilicet caret iurisdicção necessaria ad ligandum, ut censure excommunicationis; sic & censura suspensionis. Nec est quod quis obiciat, in cit. Cap. Dilecta, Summum Pontificem præcipere, ut seruetur suspensio ab officio, & beneficio, quam Abbatis quædam tulcrat. Non enim præcipit seruandam censuram Ecclesiasticam, sed tanquam præceptum Superioris. Vnde sub finem eiusdem cap. illam non iam suspensionem vocat; sed salutaria monita & mandata: ad quæ obseruanda vult Monachos & Clericos eidem Abbatis subditos compelli censura Ecclesiastica.

24. Ceterum ne Episcopus sine Capituli iudicio sententiam suspensionis ferat in Sacerdote, prohibetur in cap. 1. De excessibus Prælatorum. Cui derogatum esse consuetudine docet in sequenti num. 4. Suarez. Latam vero ab eo qui suspensus est à iurisdicção nominatim denunciatus, nullius momenti esse, ut nec excommunicationem, bene notat Henriquez lib. 13. c. 35. §. 1. Adde si secus esse de suspensio qui toleratur per Extravagantem Martini quinti; de qua in precedent. num. 148 & duobus sequentibus.

25. MATERIA suspensionis duplex statuitur, sicut & excommunicationis; vna remota, nempe ille qui suspendi potest; altera propinqua, puta peccatum propter quod suspendi potest. Atque solum personam Ecclesiasticam suspendi potest, iam in cap. 1. nu. 4. ostensum est. In quo ab excommunicatione suspensio differt, sicut & in eo, quod Episcopi, ac superiores ipsorum illam nonquam incurrant, siue à iure, siue ab homine, nisi de eis fiat specialis mentio, ex Cap. Quia periculosum De sententia excommunicationis in 6.

26. Differt adhuc in eo, quod ferri possit in communitatem Clericorum, ex Nauar. in Enchirid. cap. 27. num. 164. vers. 4. & post ipsam alius margine citat. lit. T. Henriquez in precedent. cap. 34. §. 2. lateque explicat Suarez in ead. disput. 28. sect. 3. Patet autem ex Cap. Quia sepe, De electione in 6. §. Nos ipsorum, & ex Cap. 1. Ne sede vacante, sub initium in eodem libro, & ex Extravaganti communi, Sane ne in vinea, De simonia, non longe à fine. Cuius discriminis ratio esse potest, quod excommunicatio multo plus damno afficiat etiam respectu aliorum, quam suspensio, de quo; us in Cap. Romana, §. In universitate, De sententia excommunicati in 6. prohibuit in communitatem proferri sententiam excommunicationis; ne scilicet innocentes, qui licet non essent obnoxij cæteris incommodis eiusdem sententia, nihilominus illud saltem graue molestumque paterentur, quod perinde ac alij de eadem communitate, tanquam excommunicati à reliquis fidelibus euitarentur.

27. Iam illud propter quod suspendi potest Clericus, esse culpam aliquam confirmari solet ex Cap. Cognoscentes, De constitut. iuncta glossa ad verbum Culpa caret. Manifeste autem sequitur ex eo quod suspensio sit pœna proprie; de cuius ratione est, ex D. Thom. 2. 2. quæstion. 108. articulo. 4. in corpore, ut culpam præsupponat; quia per pœnam, inquit, reparatur æqualitas iustitiæ, in quantum ille, qui peccando nimis secutus est suam voluntatem, patitur aliquid contra suam voluntatem. Vnde licet inferre, tum proferri in communi suspensionis sententia, hac non comprehendit illos de tali communitate, qui minime fuerunt in culpa. Adverte autem communitatem posse suspendi; tum præcise, prout est collectio personarum Ecclesiasticarum constituentium vnum corpus politicum; tum distributiue, ita scilicet ut

omnes & singule personæ ad eam spectantes suspentur: hocque modo non incurri suspensionem ab innocentibus; quia illa respectu horum non habet causam, val'ditatis; priore modo vero incurri etiam ab innocentibus tanquam partibus totius suspensio; de cuius pœna iusta ipsos participes esse, non est à ratione alienum. Et sic interdum contingere potest, ut ob peccatum alienum suspensio incurrat, sine propria culpa quidem, non tamen sine causa; sicut cum impressione militum facta in urbem rebellem, innocentes occiduntur cum nocentibus quibus sunt admixti.

Potest autem ad suspensionem sufficere quæcumque culpa mortalis, ex Nauar. in Enchirid. cap. 27. numer. 151. Immo sufficere potest interdum venialis, ut idem quoque addit, & repetit in sequentibus numer. 159. & 165. sub finem; Caietanusque probat in verbo Suspensio; quia si excommunicatione minor, quæ à maximis excludit (nimirum à suspensione Sacramentorum, quæ sunt maxima bona spiritalia, ut ipse homini ad æternam salutem maxime necessaria) incurri potest ex solo veniali, poterit & suspensio. Quæquam, quia pœna debet proportionata esse delicto, & vindicta ex æquo excelsi respondere, iuxta Cap. Felicis, De pœnis in 7. Illud autem illud videtur ita intelligendum, ut culpa venialis sufficiat ad suspensionem, quando hæc parum incommodat. Nam si talis esset, per quam suspensio incurreret notabile damnum, præsupponeret culpam mortalem. Vnde nota pro praxi, quod Suarez habet in citata disput. 28. sect. 4. sub finem; si grauis suspensio ab officio, vel beneficio iure imponatur ob aliquod crimen; eam non incurri ab eo qui illud committendo peccat solum veni, licet, siue ex defectu deliberationis, siue ex leuitate materiæ.

29. DE FORMA suspensionis, siue, quod idem est, de modo quo ferri debet suspensio, duo occurrunt proponenda. Alterum est, nulla esse verba præscripta in formam substantialem suspensionis, sed hæc ferri posse quibuslibet verbis (quod Nauar. notat in Enchirid. cap. 27. numer. 161. §. 6. sicut & Summularij communiter in verbo Suspensio) experimentibus in particulari actum illum quo quis suspenditur; quælibet esse possunt hæc: Suspendo te à beneficio, vel, Suspendo te ab ordine simul & beneficio. Vbi adverte in illa, perinde ac in forma excommunicationis, utrum sit oratio præteritis, vel futuri temporis notari, ad iudicandum utrum suspensio ipsa lata sententia sit; an solum comminatoria. Lata enim sententia iudicabitur esse, si dicat iudex; Suspendo, vel, Suspendimus te, vel, Sis suspensus. Comminatoria vero si dicat; Qui hoc fecerit, suspendatur. Item sitne absoluta, an conditionalis, ad iudicandum utrum hget quamprimum lata est, an tantum post expletam aliquam conditionem.

Alterum quod eadem forma proponendum occurrit, est; ex Cap. 1. De sententia excommunicati in 6. suspensionem debere ferri in scriptis; in quibus causa propter quam fertur, exprimitur; atque exemplum eiusmodi scripturæ intra mensem tradi suspensio, si requisierit. Ita enim quæ illic quoad excommunicationem definiuntur, debere ad suspensionem extendi, consentiunt Angelus Suspensio 2. in principio, & in eod. verbo Sylu. quæst. 4. Tabiena num. 7. & Nauar. cap. 27. num. 159. Qui etiam addunt eam debere ferri, sicut excommunicationem, antegressa canonica monitione, iuxta textum in Cap. Reprehensibilis, De appellat. Quod merito Sylu. & Nauar. locis cit. sentiunt restringendum ad suspensionem quæ fertur ob contumaciam. Eam enim quæ fertur in pœnam delicti commissi, non requirere præmonitionem, ex eo concluditur, quod præmonitio non sit necessaria, nisi in sententiis, quæ feruntur ad vitandum aliquid in futurum. Suspensio autem quæ fertur in pœnam delicti commissi, non respicit aliquid futurum; sed solum castigatio est pro delicto præterito. Non igitur prærequirit admonitionem.

30. DE FINE demum suspensionis, nihil aliud se offert dicendum, quam esse, sicut excommunicationis; tum correctionem illius in quem fertur; tum bonum commune Ecclesiæ, ut scilicet disciplina Ecclesiastica vigeat, suumque roborem retinet; tum demum utilitas partis petentis illam ferri ad propulsandam à se iniuriam.

CAPVT XXI.

De effectis suspensionis.

SUMMARIUM.

- 31 Violatio suspensionis peccatum est suo genere mortale.
- 32 Eadem facit dignum, tum depositione, tum modo à beneficio, sed etiam ab officio, tum excommunicatio.
- 33 De irregularitate quam inducit regula, cum sua limitatione.
- 34 Aliquot dubia ad eandem irregularitatem pertinentia.
- 35 De dubio, an suspensus nisi poeniteat, aut nisi satisfaciat, incurrat irregularitatem violatione t. l. s. suspensionis.
- 36 Suspensus ab inferiori ordine suscipiens superiorem, non incurrit irregularitatem.
- 37 Episcopus suspensus à Pontificalibus quatenus incurrit irregularitatem vtendo illis.
- 38 Violantis suspensionem excusatio ab irregularitate.

PRÆTER primarios suspensionis effectus priuandi vlu officij, vel beneficij Ecclesiastici, de quibus in cap. 2. dictum est; tanquam secundarij ponuntur sequentes.

PRIMVS est, quod exerecens aliquod munus, à quo suspensus est, committat peccatum suo genere mortale. Quod Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 163. probat argumento cap. 2. De maiorit. & obediēt. quod habet, venientem contra decretum, vel constitutionem Episcopi debere excommunicari: vnde sequitur peccare mortaliter; quandoquidem nemo est excommunicationi obnoxius, nisi ob peccatū mortale. Id vero locum habet maxime, cum decretum ipsum, constitutiove annexam habet censurā Ecclesiasticam quia tunc violatio illius non caret scandalo, aut saltē in periculo scandali, ob speciem contemptus auctoritatis Ecclesiasticę; ex qua profectum seuerum præceptum, quale est quodcumque factum sub censura, parui fieri ostenditur.

Hic notandum occurrit, suspensio non denunciatio licere multas actiones officij à quo suspenditur, si eas faciat ad petitionem aliorum fidelium, quibus tale obsequium debeat; siue ex charitate ob eorum necessitatem; siue ex iustitia, obligatus illis ex contractu, aut ex quasi contractu. Nam priuilegium per Extrauagantem Ad euitanda, fidelibus ipsis concessum non vitandi suspensum non denunciatum: quid aliud concedat, dici nequit. Nam cum suspensio non sit censura priuans communicatione hominum (in quo differt ab excommunicatione) nihil est, quod isdem fidelibus quoad ipsos concedat: ergo concedit quoad suspensum non denunciatum. De qua re Suarez tomo 5. in 3. part. disputatio. ne 28. sectione 5. a. n. 4.

SECVNDVS effectus est, quod quis sciēter violans suspensionem celebrando diuina, deponendus sit non modo à beneficio, verum etiam ab officio, iuxta Cap. Vt Clericorum, De vita & honest. Cleric. §. Si quis. Vbi in confirmationem glossa, ad verbum, Deponatur, inducit Cap. Clerici, & Cap. Latores, De Clerico excommunicato; quæ mentionem quidem exprēssam faciunt de excommunicato, & interdictione celebrante diuina officia; sed ob identitatem rationis merito ad suspensionem accommodantur. Addit eadē glossa exceptionem: Nisi probabili ignorantia excusetur, quam significauimus per aduerbium Sciēter, & habetur ex Cap. Apostolicæ, De Clerico excommunicato.

TERTIVS est, quod suspensus, qui per contemptum, & superbiam sciēter violat suspensionem qua irretitur, sit excommunicandus, iuxta cap. 2. eodem titulo.

QUARTVS est, quod quis violans suspensionem fiat irregularis, ex cap. 1. in fine, & Cap. Is cui, De sent. excommunicat. in 6. ex cap. 1. §. finali De sent. & re iudicata, eodē libro.

Vbi aduerte regulam generalem esse, vt habet Felinus ad Cap. Apostolicæ, De exemptionibus. num. 13. nullam suspensionis violationem causare irregularitatem, nisi e. sit suspensionis diuinis. Quam Sylu. in verbo Suspendio quæst. 5. 1. principio, Tabiena eod. verbo num. 10. in principio, Conar. ad Cap. Alma mater, par. 2. §. 2. num. 3. & ad Clemē. Si furio-

sus, 1. par. §. 1. num. 1. & Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 163. censent restringendam ad solam violationem suspensionis ab actibus peculiaribus alicuius ordinis, quo initiatus sit is qui suspenditur: itant, inquit, Naua. exercendo alium actum, etiam Ecclesiasticum, & ad officia diuina pertinentem (qualis est psallere in choro cum aliis, canere Litanias, & Responsoria defunctorum, aliusque eiusmodi) non incurratur irregularitas. Pro quo faciunt quæ tradit Suarez tomo 5. in 3. par. D. Thomæ disp. 26. sectione 2. num. 3. & tribus sequentibus.

Perinde autem esse in hac re, siue tales actus peculiare sint maiorum, siue minorum ordinum, idem Nauarrus addit ex communi sententia. Simil admonens id esse de vtrifque intelligendum, prout solemniter exercentur: vt sensus sit; omnem & solum eum, irregularitatem incurrere ob violationem suspensionis, qui suspensus ab actibus peculiaribus alicuius ordinis, id est, quorum exercendorum peculiaris potestas traditur in collatione eiusdem ordinis (prout Nauar. ipse ibidē interpretatur) illos exercet solemniter, id est, tanquam initiatus illo ipso ordine, cui peculiare sunt. Et ita ex communi quoque sententia eodem teste; si quis aliquos tales actus exerceat tantum sicut laicus: vt si in extrema necessitate absq; apparatu Sacerdotali baptizet, canet Epistolam sine manipulo, non incurrit irregularitatem. Aduerte obiter, quod Suarez notat in sequenti numero 7. & 8. ob communicationem cum suspēso ab officio, nullam incurri pœnam Ecclesiasticam: quia non inuenitur à iure imposita; nec suspensio priuat per se communicatione cum aliis, sicut excommunicatio.

Explicatio aliquot dubiorum de effectibus irregularitatis.

EX his nonnulla dubia solui possunt. Primum est. An si suspensus ab ordine inferiori exerceat actum superioris ordinis, non modo peccet, sed etiam irregularitatem incurrat? Respondetur, cum suspensus ab inferiori ordine, sit etiam à superiori, iuxta antedicta numero 15. ipsum incurrere irregularitatem, prout visum est Angelo in verbo Suspendio 3. numero 3. circa medium.

SECVNDVM est. An suspensus ab ordine sub tali forma, donec poeniteat; exercendo actum ordinis ante poenitentiam, fiat irregularis? Respondetur, talem sententiam non inducere suspensionem, que sit censura Ecclesiastica, de qua agimus; sed continere solummodo declarationem suspensionis, qua de iure quindō ab exercitio ordinum infectus peccato mortali arceatur. Vnde quia violatio illius non est violatio censura; non inducit irregularitatem. Ita Syluester docet in verbo Irregularitas quæst. 27. Si opponas frustra ferri talem sententiam, si ad debitum iure diuino nullam nouam pœnam inducat. Respondetur hunc vsum habere, vt ille in quem fertur magis timeat ingerere se indigne tali exercitio: dum non modo interius per conscientiam admonetur; sed etiam exterius per Iudicem.

TERTIVM est. An sit idem sciētiendum de eo qui suspēderetur ab ordine sub hac forma: Donec satisfeceris? Cui Sylu. in ead. quæst. respondet negatiue, etiam si aliqui, vt ipse tangit, affirmatiue responderint. Videtur vero adhibenda distinctio: nam si sententia suspensionis talis sit, quæ intelligatur de satisfactione faciēda Deo, ordinata ad delendam culpam (vt intelligi possit ea quæ iuxta Cap. Si quis amado distin. 81. & Cap. Sicut ad extirpandam, De cohabit. Cleric. & mulierum, ferenda est in concubinariū, donec veniat ad satisfactionem) idem quod de præcedenti, statui potest de præsentī dubio; cum talis satisfactio vix differat à poenitentia.

Si autem intelligatur satisfactio, quæ est actus iustitiæ, per se respiciens proximum, & dicitur restitutio (prout intelligenda est suspensio in Clemē. 1. De decimis, qua ab officijs, & beneficijs suspenduntur quidam Monachi, donec satisfaciant illis Ecclesijs quas fraudauerant) aliter sciētiendum esse patet: quia talis sententia non potest censeri tantummodo declaratio iuris diuini, ab vlu ordinis argentis contaminatum peccato mortali; quandoquidem ad resarciendum incommodum temporale proximo illatum; perinde statuit nouam pœnam quæ censura sit Ecclesiasti-

ca, ac si absque addita restrictione, Donec satisfeceris, prolata esse illa ipsa sententia. Unde fit vt ob violationem illius non minus quam alterius suspensionis ab ordine, irregularitas incurrat.

36. **Q**UARTVM dubium est. An ille qui suspensus ab inferiore ordine quo initiatus est, vt à Subdiaconatu: si superiorem vt diaconatum, durante ea suspensione suscipiat irregularis fiat? Respondetur, si in ordinatione nullum actum exerceat ordinis à quo est suspensus, vt v. g. suspensus à Subdiaconatu in susceptione Diaconatus non cantet Epistolam solemniter: sed solum gerat se pro Subdiacono, in habitu Subdiaconi non incurrare irregularitatem: sicut nec si in solemnibus supplicatione, in eodem apparatu incederet inter eos qui sunt initiati eodem ordine. Ratio est quia id non est exercere actum proprium Subdiaconi, sed solum ferre illius insignia: siue vt solemnitate actus, seorsim ab eodem actu. Cum igitur iuxta antedicta ad irregularitatem incurramus ob violationem suspensionis, requiratur exercitium actus eiusdem ordinis cum solemnitate: fit vt sicut exercitium actus eiusmodi sine solemnitate, non sufficit ad irregularitatem incurramus; ita nec solemnitas sufficiat sine exercitio, actus: debentque ad id simul concurrere actus proprius ordinis, & solemnitas spectans ad substantiam eiusdem actus: sicut concurrunt in Subdiacono canente cum manipulo Epistolam.

37. **Q**UINTVM dubium est. An si Episcopus suspensus à Pontificalibus, in illis celebret incurrat irregularitatem? De eo Angelus *Suspensio* 3. *num.* 3. refero. Hostiensis sensisse non incurrare. Ipse vero, vt & Nauar. in *Enchir.* cap. 27. *num.* 163. sensu incurrare. Explicandum autem videtur declaratione nominis *Pontificalibus*, quo intelligi possunt vel apparatus Pontificales, vel actus proprii Episcopi. Licet enim controuersia sit vtum Episcopus sit ordo diuersus à Sacerdotio, an tantum eius extensio: conuenit tamen inter omnes, Episcopum habere aliquam potestatem ordinis supra Sacerdotem: & per consequens habere aliquos actus ordinis proprios, vt sunt conferre ordines, benedicere Christa, nonnullique alij. Si ergo sensus propositi dubij sit, an celebrans in apparatu Pontificali incurrat irregularitatem, negandum est incurrare (etiam si peccet vsurpando solemnitate à qua est suspensus) quia talis apparatus non spectat ad substantiam celebrationis, sed solum ad solemnitatem, ad hoc institutam, vt augeatur populi deuotio, & reuerentia erga suum Prælatum.

Vbi aduerte, quod tunc solemnitas, seu apparatus censetur spectare ad substantiam ordinis, à quo quis suspenditur, cum declarat actum cui adhibetur, exerceri tanquam officium proprium talis ordinis, prout apparatus tunicellæ cum manipulo declarat tantum Epistolæ tanquam officium proprium Subdiaconatus. Si ergo durante suspensione ab aliquo ordine, apparatus eiusmodi vsurpetur exercendo solemniter actum eiusdem ordinis, incurrit irregularitas iuxta antedicta: non item alias, nempe quando apparatus ipse ad substantiam actus non spectat: sicut apparatus Pontificalis non spectat ad celebrationem Missæ, constat: quia non declarat illam exerceri tanquam officium proprium Episcopatus, quando quidem est Sacerdotij propria: adeo vt Episcopus non nisi vt Sacerdos Missam celebret: quodque dicitur Pontificaliter celebrare non est quod exerceat officium proprium Episcopatus, sed quod in celebrando utatur pompa concessa Episcopo, ad excitandam erga ipsum reuerentiam populi.

Quod sensus propositi dubij sit; vtum si suspensus à Pontificalibus celebret Pontificaliter, id est, exercendo actum aliquem proprium Episcopatus & conferendo ordines, irregularitatem incurrat, concedendum est incurrare congruenter antedictæ regula.

38. **Q**UAM aduerte ex Maiolo lib. 3. de irregularitatibus cap. 19. n. 16. non habere locum in eo qui accessit ad celebrandum sine vlla conscientia suæ suspensionis, recordatur vero illius in ipsa consecratione, vel post consecrationem, vel ante quidem, sed sine scandalo nequit desistere à celebratione. Talis enim sine scrupulo irregularitatis potest persequi Missam, quæ præceptum de integritate sacrificij & vitando scandalo est de iure diuino, cui cedit ius humanum à quo est suspensus.

CAPVT XXII.

De interruptione & cessatione suspensionis.

S V M M A R I V M.

- 39 *Suspensio è nulla redditur per procedentem appellationem.*
 40 *Quando interruptatur per appellationem sequentem.*
 41 *Quorum auctoritate interrupti possit suspensio.*
 42 *Suspensio sub conditione, cessat hac cessante.*
 43 *Simplex lata requiritur absolutionem: qua, à quo dari possit.*
 44 *Potest ab Episcopo, quando à iure lata fuerit ob contumaciam, nec reseruata: non item quando lata fuerit in penam delicti commissi, nisi illud sit adulterium, aut aliud iniuriosum.*
 45 *Ratio talis differentie.*
 46 *Parochus non potest in tali suspensione dispensare nisi ex delegatione.*
 47 *Forma absoluedi à suspensio: ne.*
 48 *Cautio iuratori adiungenda absolutioni à suspensione.*
 49 *Non vt absolutio ex communicatione, sic absolutio à suspensione danda est iniurio.*

Prior pars capituli de interrupt. suspensionis.

SU SPENSIO dupliciter interrupti potest: vno modo per appellationem; altero per auctoritatem Superioris. Appellatio vero quædam præcedit suspensionem, & quædam sequitur: atque illa quæ præcedit, non tam dicitur interruptere suspensionem, quam facere irritam, & nullam quia cum quis appellauit ad iudicem superiorem, iudex inferior non potest amplius procedere in inferèda suspensione: ita ut illata post appellationem nulla sit, prout Nauar. in *Enchir.* cap. 27. *num.* 165. deducit ex Cap. Is cui, §. finali De senten. excommunic. in 6. & ex Cap. Ad hæc quoniam, De appell. In quibus mentionem quidem tantum est excommunicationis, & interdicti: sed in suspensione est eadem ratio. Quod tamen aduerte accipiendum cum exceptione casuum, de quibus in iure habetur vt appellatione postposita, possit iudex procedere, aut etiam in quibus appellatio euidenter iniusta est, seu friuola, nec probabilis, prout habet Sylu. in verbo *Suspensio*, *num.* 3. & ratio est: quia remedium appellationis introductum est, vt oppressorum leuamen esset, non autem vt malorum patrocinium, ex Cap. Ad nostram, De appellationibus.

Per appellationem autem quæ sequitur latam suspensionis sententiam, suspensio ipsa non interruptitur, quando est à mere spiritalibus, vt ab officio, ab ingressu Ecclesie, &c. iuxta Cap. Is cui De senten. excommunic. in 6. iuncta ipsius glossa ad verbum *Sequentem*: cui assentiuntur Panorm. ad cit. Cap. Ad hæc quoniam, *nu.* 1. Angelus *Suspensio* 2. *nu.* 1. Sylu. eodem verb. *num.* 3. Interruptitur autem, vt in *ibid.* addunt, cū suspensio est à temporalibus, vt ab ingressu possessionis, pomerij, horti, &c. nisi aliter suadeat ratio, vt cū necessitas postulat sententiam ipsam executioni statim mādari.

Quod si suspensio sit à rebus mixtis, id est, partim spiritalibus, partim temporalibus, ipsa post latam sententiam interruptitur per appellationem ea ex parte qua est à temporalibus, non item ea ex parte qua est à spiritalibus. Sic enim Angelus & Sylu. loco cit. post Host. inquit latam suspensionem à beneficio non interrupti per appellationem ex ea parte qua suspendit quoad titulum, qui est quiddam spiritale, sed ex ea parte qua suspendit quoad fructus, qui iunt quiddam temporale. Quod exemplum non videtur accommodatum: quia vt cap. 2. documento 8. annotatum est, suspensio à beneficio, non est à titulo, sed solum à fructibus beneficii. Accommodatum autem potest esse suspensio à Pontificalibus, quorum nomine significatur apparatus Pontificalis, qui est temporale quiddam: ideoque suspensio ab illo potest interrupti appellatione facta post illam latam, vt loco cit. post Hostiensis tradit

Panor.

Panormit. Tum etiam actus proprius ordinis Pontificalis: qui cum sit quiddam spirituale; suspensio ab illo non interruptitur per sequentem appellationem.

Iam quæsi & lata suspensio interrupti possit per auctoritatem Superioris à quo lata est; & ex cōsequenti à successore, vel Superiorē ipsius, patet ex eo, quod possit illum in totum tollere, ac multo magis illam ad tempus interrumpere: præsertim cum censuræ Ecclesiasticæ non habeant vim, nisi ex voluntate proferentis illas, adeo ut possit, si voluerit, earum effectum suspendere, saltem absolviendo ad reincondendū, iuxta ea quæ in præced. lib. 9. cap. 3. in fine dicta sunt.

Posterior pars capituli de cessatione suspensionis.

Quod attinet ad cessationem suspensionis; quando hæc siue à iure, siue ab homine lata est in aliquem sub conditione, donec satisfecerit, aut donec poenituerit, vel ad aliquod tempus determinatum, eo ipso quod fuerit satisfactum; vel lapsum tempus præfinitū, ipsa cessat: nec est opus absolviōe; iuxta glossam ad Clemen. 1. De decimis, verbo Donec: quam approbant Panormit. ad cap. Cum tu, De usuris, nu. 6. Angelus suspensio 4. in principio, & in eodem verbo tum Syluester quæst. 8. tum Tabiena numer. 11. & Nauar. cap. 27. numer. 161. sub finem, & Couar. cum aliis quos citat in Epitome 4. Decretalium, capit. 6. numer. 16. ubi & communem sententiam esse ait.

Cum vero suspensio lata est simpliciter; ad eam tollendā, vixilem tradunt, necessaria est absolviō; quam dare potest, si quidem suspensio sit ab homine, solus ille qui tulit, vel successor, aut Superior ipsius, vel alius ex eius commissione, argumento Cap. Si Petrus, 24. quæst. 1. & cap. Pastoralis, De officio Ordin. §. Præterea. Quamquam Syll. verb. Suspendio, in fine refert tres casus in quibus non potest quis restitui à suo suspensore. Primum ex Cap. Excommunicamus, De hæreticis: secundum ex Cap. Graue, De præbendis: tertium ex Cap. Ex tua, De clericis non residentibus; sed bene nos Nauar. in sequenti num. 162. in fine reiect.

Si autem suspensio sit à iure, & reseruata, is potest illam tollere cui est reseruata, iuxta ea quæ in præced. lib. nono ca. 1. sect. 1. dicta sunt de absolviōe ab excommunicatione reseruata. Quod tamen intellige cum moderatione ea qua per Concil. Trident. sess. 24. cap. 6. licet Episcopis ab omnibus suspensionibus ex delicto occulto p̄uenientibus, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, etiam Sedi Apostolicæ referuati; delinquentes quoscumque sibi subditos in Diocesi sua, per seipos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientiæ gratis absolueri imposita salutari poenitentia.

Si vero suspensio à iure non sit reseruata; vel ea insignatur propter contumaciam, & non in poenam delicti: tuncque siue sit à iure communi, siue à particulari, & siue confirmata per Papam, siue non confirmata; ab ea absolueri potest Episcopus per se, & per suum Vicarium, ex communi sententia, teste Nauar. in Enchirid. cap. 27. num. 162. in quam citat Cap. Nuper, De sentent. excommunic. & cap. Ex literis, De constitut. ex quorum neutro satis confirmari, bene ostendit Suarez tomo 5. in 3. partem D. Thomæ disput. 29. sect. 2. num. 3. adeo ut videri possit id pendere ex legitime præscripta consuetudine, cuius testis sit communis Doctorum consensus. Vel insignitur suspensio in poenam delicti; quod vel est occultum, & tunc similiter posse Episcopum absolueri, manifestum est ex antea memorata facultate Concilij Tridentini: vel est publicum; tuncque iuxta glossam ad cap. Cupientes, De electione in 6. §. Cæterum, verbo Suspendos, & ad Clemen. primam, De hæreticis, §. Verum, verbo Excommunicationis si suspensio imponatur ad tempus præfinitum, non potest Episcopus ab ea absolueri: sin imponatur indefinite, seu ad tempus perpetuum, potest.

Quod etiam Panorm. ad cap. Tam literis, De testibus, numer. 3. communem sententiam esse fateatur: existit tamen, tum ibidem, tum ad cap. 2. De solutionibus numer. 5. & post eum Nauar. in citato num. 162. non modo cum suspensio sit temporaria, sed etiam cum est perpetua, Episcopum ab ea ab-

solueri non posse, nisi fuerit imposita ob adulterium, aut ob alia minora delicta: in quibus ille dispensare potest, iuxta Cap. At si, De iudiciis, §. De adulteriis, ubi Doctores id annotare solent: eo quod ius illi, faciendo potestatem Episcopo dispensandi in talibus criminibus, censetur facere & dispensandi in pena imposita à lege ob illa præsertim cum crimine perpetrato, dispensare in illo non possit esse aliud, quam dispensare in pena ob illud incurta.

Cur autem ab imposita propter contumaciam potius, quam ab imposita in poenam delicti, possit Episcopus absolueri, rationem hanc in dicto num. 3. Panormit. adfert, quod Iudex inferior nō debeat remittere poenam inflictam auctoritate iuris, iuxta illud in cap. Si quem, 2. quæst. 3. §. Accusatorum. Facti quidem quæstio in arbitrio est iudicantis; poenæ vero perfectio, non eius voluntari mandatur. Inde enim sequitur, quod et si Episcopus possit tollere suspensionem à iure communi impositam propter contumaciam; quia talis, inquit Panormit. imponitur quodammodo sub conditione tacita, donec satisfecerit; non possit tamen tollere suspensionem ob delictum inflictam: quoniam ipsa est poena, absolute, & absque conditione imposita per Superiorem in vindictam delicti commissi; quæ perseverat quamdiu vult idem Superior eam durare. Vnde patet illius esse efficere, ut ipsa cesset; non item alterius nisi teneat eius locum: vt successor, aut Vicarius ipsi suffectus, vel in ipsum habeat imperium, vt Superior cuius iurisdictioni subest in foro externo.

De quorū numero, sum Parochus non sit, concedendum est, nec esse de numero eorum qui possunt tollere suspensionem, nisi eis facultas ad id delegetur. Nec dici potest quod vt Parochus potest absolueri ab excommunicatione non reseruata, sic ob paritatem rationis possit & à suspensione non reseruata. Nam ratio concessæ facultatis absolviendi ab excommunicatione, est quod hæc sit impedimentum absolviōis à peccatis, quam suspensio minime impedit: nec enim hæc, sicut illa, excludit ab omni Sacramentorum perceptione. Ita videri possunt accuratius tractata apud Suarezium in citata disput. 29.

Porro licet absolviō à suspensione non habeat in iure determinatam aliquam verborum formam: sed quibuscumque verbis illam exprimentibus facta, teneat, validaque sit sicut & absolviō ab excommunicatione: cōmuniter tamē ex Syll. verbo Absolviō, 6. dub. 2. & verbo Suspendio, quæst. 8. & ex Nauar. in citato cap. 27. num. 161. à Doctoribus seruari solet istiusmodi forma; Absolui te à vinculo suspensionis, quam incurristi propter talem, vel talem causam, & restituo te pristinæ executioni, in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti. Iam cum vna suspensio tolli possit sine altera, quod est cōmune censuris omnibus, quando plurimum absolviō datur, singulari causæ sunt exprimentæ; alioqui non tollerentur omnes: sed solum designatæ per suas causas: quemadmodum de excommunicatione diximus libro 9. num. 80.

De iis quæ debent eidem absolviōi adiuncta esse, illud solum traditur, quod Nauar. in sequenti num. 165. confirmat ex cap. Venerabili, & cap. Ex tenore, De ienten. excommunicationis: in ea, sicut & in absolviōe ab excommunicatione, iurari debet; quod clarius tradit Henriquez in sua summa libr. 13. cap. 35. §. 3. inquit, in quibusdam casibus grauioribus ante absolviōem suspensionis, præmittendam esse cautionem iuratoriā de parendo mandatis, & poenis Ecclesiæ.

Cæterum quamuis absolviō ab excommunicatione interdū detur: immo dari debeat nō petenti, atq; adeo inuito, prout habitum est in præced. parte 2. libro nono cap. tertio, dubio primo: id tamen non consistit fieri in suspensione. Cuius rei ratio esse potest, quod hæc nō tā præiudicat salutis animæ, quam excommunicatio; ita ut possit quis ea irretitus (quod expressit Caiet. in verbo Suspendio) & ab excommunicatione tam maiore, quam minore, & à peccatis absolui, sicut & sacram Eucharistiā suscipere. Non enim vt absolueri, sic absolui est, officij vniuersus, quo suspensio priuatur. Adde, nec suspensum communibus suffragiis Ecclesiæ priuari, sicut priuatur innodatus maiore excommunicatione. Verum tamen ex eo quod suspensus, à peccatis absolutus sit, non habet vt possit exercere actum à quo suspenditur. Ad

tale exercitium enim non sufficit sola reconciliatio cum Deo, sed requiritur specialis absolutio à suspensione ipsa, nisi fuerit ea conditionalis, conditioque fuerit expleta.

CAPVT XXIII.

De depositione & degradatione.

SUMMARIUM.

- 50 Differentia inter suspensionem & depositionem ac degradationem, & harum duarum differentia inter se.
 51 Quando depositio sit censenda verbalis, & quando actualis.
 52 Verbalis degradatio qualiter sit faciendâ secundum Concilium Tridentinum.
 53 Quomodo sint inter se affecta, & differant degradatio verbalis & actualis.
 54 Actualis priuat privilegio Clericali; non autem verbalis.
 55 Verbalis rursus degradatus potest restitui ab Episcopo: & degradatus actualiter potest à solo Papa.
 56 Acta apud alios auctore, pro foro externo videnda.

50. **D**EPOSITIO & degradatio non ponuntur in numero censurarum, quoniam hæ sunt pœnæ medicinales, & illæ sunt tantum vindictiue. Eadem autem, vt attingit Syluester verbo *Degradatio, in principio*, priuat quidem iisdem rebus quibus suspensio, sed aliter: nimirum absque spe restitutionis in pristinum statum ysumque eorumdem bonorũ, iuxta Cap. Si quis Episcopus damnatus, & cap. Tengualdũ, 11. quaest. tertia; & cap. Veritatis, De dolo & contumacia, in fine: quæ spes non tollitur per suspensionem. Huic differentia alia accedit, quam late tractat Suarez *tomo 3. disput. 30. sect. 1.* quod suspensio à beneficio, priuet tantum fructibus beneficij, & depositio à beneficio, priuet eodem; & cum suspensio à iurisdictione, priuet tantum illius usu, depositio à iurisdictione, priuet illius possessione, & quasi dominio. Depositio autem ab ordine non potest ordine priuare, quia is amitti non potest, vt nec character illius deleri.

An autem priuet beneficio habito, idem ibidem disputat num. 13. & aliquot sequentibus: explicatque distinctionem; in quibus impositam à iure nõ priuare, quia æquiparatur irregularitati, quæ talem priuationem nõ inducit. Item, quia nulla lege habetur declaratum, depositionem ab officio includere depositionem à beneficio: neque pœna amplianda est ultra vim verborum legis. Imposita vero ab homine posse probabiliter censi priuare: quia qui dignus est perpetuo priuari officio, propter quod dicitur beneficium, dignus est etiam priuari beneficio ipso. Qualis priuatio merito fit à iudice, quando homo ratione delicti, se in eo statu constituit, vt talis pœna sit ratione consentanea, tanquã delicto proportionata. Porro beneficium habendum etiam depositio à iure imposita impedit: sicut irregularitas, propter impedimentum quod adfert exequendi officium eidem beneficio annexi.

Cum autem duplex distinguatur degradatio in cap. 2. De pœnis in 6. vna verbalis, & altera actualis: illam peculiariter significari nomine depositionis, confirmari, potest ex verbis cap. Ad audientiam, De crimine falsi, cum dicitur: verbalis degradatio seu depositio; illa enim particula distinctiua suuindicat inter degradationem verbalem & depositionem esse differentiam tantum nominis, non autem rei.

51. Aduerte tamen depositionem duplicem esse: vnã in qua tanquam absoluta sistitur, qualis censetur omnis ea que imponitur à iure: vt in cap. 2. distin. 50. & in cap. 1. §. finali, De homicidio in 6. Alteram, quæ via est ad degradationem, & exercenda ab Episcopo, tanquam degradationi præmittenda (vnde nunquam imponitur à iure: nec incurritur ipso facto) istamque esse, quæ degradatio verbalis appellatur. Tunc autem ea contingit cum depositionis sententia ab Episcopo proprio, vel ab alieno de ipsius commissione ferretur in aliquem sine ea solemnitate, qua degradatio auferuntur insignia sui ordinis. Actualis vero, siue solemnitas (quemad. vocatur, cum in eod. cap. 2. tum in Concil. Trident. sess. 13. cap. 4. De reform.) cum ab eo qui degradatur,

imitatione exauthorationis armatæ militiæ, vestimenta, & singula insignia ordinum auferuntur, incipiendo ab eo quod vltimo traditum fuerat in ordinatione, ascendendo gradatim vsque ad primum quod datur in collatione primæ tonsuræ abradendoque ac tendendo ipsius caput, ne tonsuræ seu Clericatus vestigium in eo remaneat, iuxta textum expressum in eod. cap. 2. vbi plenus de hac re agitur, proposita etiam formula verborum, quæ potest vsurpari in tali exauthoratione. In quibus, cum vix quidquam faciat ad Confessarij institutionem, nihil est quod immoremur: vt nec in eo quod ibidem habetur de verbali degradatione; si ea sit Clerici constituti in maioribus ordinibus, debere à proprio Episcopo fieri, assistente certo à canonicis definitio numero Episcoporum: sex nimirum, sit degradandus sit Sacerdos: vel trium, si Diaconus, ex ca. Felix, & sequenti 15. quest. 7. (Idem quod de Diacono esse dicendum de Subdiacono, docet glossa ad memoratum cap. 2. verbo Canonibus) vel demum duodecim, si degradandus sit Episcopus, ex eodem cap. Felix. Sin autem degradatio sit Clerici constituti tantum in minoribus ordinibus, satis esse proprii Episcopi sententiam absque aliorum Episcoporum præsentia, vt in memorato cap. 2. §. 1. expressum est; etsi vt glossa admonet ibidem ad verbum Præsentia, Capituli proprii præsentia requiratur.

Verum non est silentio prætereundum, his à Concil. Trident. sess. 13. cap. 4. De reform. derogatum esse per illud quod statuit, licere Episcopo per se, seu Vicarium suum in spiritualibus generalem, contra Clericum in sacris etiam Presbyteratus ordinibus constitutum, ad illius condemnationem, nec non verbalem depositionem: & per se ipsum etiam ad actuale & solemnem degradationem ab ipsius ordinibus, & gradibus Ecclesiasticis, in casibus in quibus aliorum Episcoporum præsentia in numero à canonicis definito requiritur, etiam absque illis procedere: adhibitis tamen, & in hoc sibi assistentibus totidem Abbatibus, vsque in ciuitate aut Diocesi reperiri, & commode interesse possint: alioquin aliis personis, in Ecclesiastica dignitate constitutis, quæ ætate graues, ac iuris scientia commendabiles existant. Hęc Concilium. De eo quod tales debeant assistere tanquam assistentes ad ferendam sententiam; ita suffragia petenda sint à singulis, nec Clericus condemnari possit nisi maior pars consentiat; videri potest Suarez *disput. 30. sect. 1. numero 20.*

53. **S**IC AUTEM inter se affectæ sunt duæ illæ species degradationis; vt actualis degradatio sit quædam executio verbalis degradationis, quemadmodum habet Angelus & Syluester verbo *Degradatio, ille in principio, & hic numer. 1. §. b. finem.* Differunt vero primò, quod actualis (vt habet quoque Syluester ibidem, & patet ex Pontificali Romano, fol. 203. col. 4.) non requirat numerum Episcoporum, sicut verbalis: quando quidem, vt prædictum est, ea requirit assistentiam Episcoporum, vel aliorum qui vices ipsorum subeant, tanquam iudicum à quibus cognita causa, decerni debet talis pœna quæ in degradatione actuali supponitur, iam decreta per degradationem verbalem: cuius, tanquam sententiæ iam latæ, executio est.

54. Secundo differunt (quemadmodum idem Syluester in sequenti numer. 8. etiam annotat & ante cum Angelus verbo *Degradatio numer. 1. & 2.* quod actualis degradatio priuet privilegio tam fori, quam canonis: ita vt ex quo aliquis est actualiter degradatus, Iudex secularis possit illum iudicare. Etsi, vt addunt idem auctores, tutius sit per Iudicem Ecclesiasticum, curiæ seculari degradatum (cum puniendus est) tradi sub ea forma quæ habetur in Pontificali Romano, fol. 209. col. 3. Vide Syluester *num. 4. & 5.* Nec item in excommunicationem incurrat qui illum percussit: Neutro autem privilegio degradatio verbalis priuat, vt Angelus & Syluester ex Panor. ad ca. Abolendâ, De hæreticis, admonet, nisi post hanc sequatur incorrigibilitas; quo etiã casu perdit omne privilegium Clericale, secundum vnum intellectum Capit. Cum non ab homine, De iudiciis; quam communem sententiam esse notat Couar. *cap. 32. prædicarum quæstionum, nu. 2.* etsi illa non admittat quoad constitutos in maioribus ordinibus. Immo illa absolute reiciat Suarez *tomo 3. disput.*

5. disput. 30. sect. 2. num. 7. & 8. ubi videndus est, vt & Co-uar. in toto illo 32. capite. Quorum singularis eruditio, & diligentia in expendendis difficultatibus multum valet reprimendam licentiam, quam sibi sumunt aliqui Clericos non degradatos actualiter supplicio afficiendi, prætextu incorrigibilitatis ipsorum. Neque est, quod se tueantur citato Cap. Cum non ab homine. Nam ipsum facere pro memorata communi sententia, Suarez in cit. num. 7. bene probat ex eo, quod ibidem statuatur depositum incorrigibilem excommunicari debere, atque anathemate feriri antequam brachio seculari puniendus tradatur.

55. Tertio, differunt, sicut adhuc notat Sylu. in verbo Casus, num. 2. casu 6. quod restitutio illius qui verbaliter solummodo degradatus est, fieri possit per Episcopum, quod etiam patet ex Pontificali Romano, fol. 205. col. 1. Vbi habetur, quod si Episcopus deponens, euidenter agnouerit in postereum emendationem vitæ, & morum depositi, vel forte sententiam tuam iniustam fuisse, possit ei de iure misericorditer restituere graduum, & ordinum executionem. Restitutio vero illius qui est degradatus actualiter fieri tantum potest in Summo Pontifice, quod iam non est in usu, cum mors soleat eam statim sequi.

56. Porro, quæ crimina digna sint degradatione, & ob quæ debeat degradatus tradi brachio seculari, videri potest apud eundem Sylu. in verbo Degradatio, quæst. 2. Superest addendum pro præxi nobis proposita, illud quod Suarez habet in eadem sect. 2. nu. 2. degradationem per se ac primario quid est esse priuationem ordinum Ecclesiasticorum, & tantummodo consequenter esse aliorum officiorum, & beneficiorum Ecclesiasticorum, sed ita nihilominus, vt non priuet caractere Clericali, & consequenter, nec obstat quin actus ordinis à degradato facti, validi sint, quantumcumque ipse peccet illos exercendo. Quæ communis Theologorum sententia est, vt idem author notat. Addens, quod non est silentio prætereundum, eidem degradationi conuenire vt non priuet oneribus illis, quæ ex ordinatione Ecclesiæ sequuntur characterem ordinis, præsertim sacri, vt sunt obligatio seruandi castitatis cum inhabilitate ad matrimonium contrahendum, & obligatio ad horas canonicas recitandas. Nec enim huius generis pœnæ instituantur ad tollenda onera, sed ad imponenda graua, honoresque tollendos.

CAPVT XXIV.

De casibus, in quibus suspensio specialiter incurritur.

SUMMARIUM.

- 57. Auctores à quibus tales casus referuntur, & tractantur.
- 58. Suspensiones à iure impositæ Episcopis, & superioribus Prælatibus, ac primo, ratione promotionis ad Prælaturam.
- 59. Deinde ratione collationis ordinum.
- 60. Exercens Pontificalia in aliena Diocesi.
- 61. Ordinans indignum, aut inuitum.
- 62. Suspensiones quæ ab ipsidem Prælatibus incurruntur ratione collationis, aut simoniacæ receptionis beneficij, vel confirmationis electi ad beneficium.
- 63. Quæ ob malam usurpationem, aut alienationem bonorum temporalium Ecclesiæ.
- 64. Quæ ob defectum commissum ratione Concilij Provincialis, aut visitationis.
- 65. Quæ ob alia delicta.
- 66. Suspensio Capitali, Conuentus, aut Collegij ob usurpationem bonorum à defuncto Prælato relictorum.
- 67. Suspensiones impositæ Iudicibus Ecclesiasticis ob abusum sui officij.
- 68. Impositæ Religiosis.
- 69. Impositæ ratione ordinis ex parte ordinantis.
- 70. Impositæ ratione ordinis ex parte temporis, vt quia ante legitimum ætatem, &c.
- 71. Impositæ ratione ordinis ex parte ordinationis.
- 72. Suspensio ob ordinationem absque beneficio, aut patrimonio sufficienti ad sustentationem.

- 73. Suspensiones quæ à Clericis incurruntur ob abusum suorum officiorum.
- 74. Suspensiones impositæ ob quædam alia Clericorum peccata, & spectatim quid videatur in hac re tenendum de Clericis duellantibus.
- 75. Suspensio Clericis imposita à iure ob concubinatum, aut fornicationem notoriam.
- 76. Responsi ad dubium, an Sodomita, & Simoniacus sic suspendantur, vt exercentes actum ordinis suam irregulares.

SPECIALIS consideratio suspensionis versatur in explanatione casuum, in quibus à iure incurritur. Cum autem hi varii sint, quos referunt D. Anton. 3. par. tit. 27. cap. 2. 3. & 4. Angelus in verbo Suspensioni per totum Sylu. eodem verb. num. 6. Nauar. in Enchir. cap. 27. à num. 154. ad 159. Felicianus in tractatu De suspensione, cap. 14. & alij recentiores, vt Alphonsus à Vivaldo in 2. par. Candelabri aurei, tractatu De suspensione, num. 19. & pluribus sequentibus. Georgius Sayrus in thesauro casuum conscientia. lib. 4. cap. 12. & tribus sequentibus. Henriquez in 1. par. suæ summæ, lib. 13. à cap. 36. ad 40. & qui loco fere omniam esse potest, Suarez tomo 5. in 3. partem D. Thomæ, disput. 31. Referunt autem eos nonnulli in magno numero, vt à Vivaldo octoginta duos: sed contenti erimus certa distinguere capita, ad quæ illi possunt reuocari, propositis in exemplum vltioribus. Quia igitur suspensioni à iure subici possunt, tum Episcopi & Prælati superiores, tum etiam ceteri Clerici cismarini, de vtrisque dicendum est, ac prius de illis, vt dignioribus.

Suspensiones quas Episcopi, & Prælati superiores incurrun.

SECTIO I.

ILLI igitur suspensionem incurrere possunt. Primo, ratione promotionis ad Prælaturam, vt ex decreto Concil. Trident. sess. 23. cap. 2. De reformat. electus in Episcopum differens suam consecrationem ultra tres menses. suspenditur à perceptione fructuum sui beneficij, ita ut ad horum perceptorum restitutionem teneatur: & ultra tres alios menses adhuc differens, ipso iure priuatur dignitate Episcopali, etiam si esset S. R. E. Cardinalis.

58. SECUNDO, ratio collationis ordinum, vt ordinans Clericos alienæ Diocesis sine licentia Episcopi proprii ipsorum siue scienter, siue affectata ignorantia, vel quocumque alio figmento quæsito, suspenditur per annum à collatione ordinum, per cap. Eos qui, De temporibus ordinationum in 6. & Concil. Trid. sess. 23. De reform. cap. 8. Vbi additur, ordinatum tandiu suspensum esse à susceptorum ordinum executione, quandiu proprio ordinario videbitur expedire. Quamquam, iuxta sequens cap. 9. excipi debet familiares Episcopi ordinatis, qui ante ordinationem per triennium cum eo commoratus est.

59. Duo notanda concurrunt circa hanc suspensionem. Vnum est bonafide agentem ad ea excusari (etiam si peccet negligenter gerens se in inquirendo quid possit in eo vel non possit) dummodo ignorantiam non affectauerit: quia tunc quidquid fingat, in mala fide esse censetur, neque excusari poterit. Alterum est, quod gloria ad memoratum C. Eos qui, verbo Ordinum, docet istiusmodi suspensionem esse à collatione omnium ordinum, etiam si mala collatio circa vnum tantum contigerit, sicut in Cap. Vel non est compos. De temporibus ordinum in 6. glossa ad verbum Suspendentes. ob malam collationem Diaconatus, decernitur suspensio à collatione omnium ordinum. Neg dici potest talem pœnam excedere culpam: quia licet excedat extensione quadam, seruatur tamen proportio, qua delinquens punitur secundum suum demeritum.

Deinde Episcopus titularis in quocumque loco, etiam si nullius Diocesis, aut exempto, aut quouis Monasterio, si subditum alterius etiam prætextu continuæ familiaritatis, aut commensalitatæ suæ, absque proprii Prælati expresso consensu, aut licentia dimissorij, ad aliquos sacros, aut minores ordines, vel primam tonsuram promouerit: seu ordinauerit, suspensus est ipso iure per annum ab exercitio Pontificalium; & taliter ordinatus, suspensus est ab exercitio susceptorum

ordinum, quamdiu Prælati suo videtur expedire, per Concil. Trident. sess. 14. De reformat. cap. 2.

60. Præterea Episcopus exercens Pontificalia in alterius Diocæsi absque expressa licentia Ordinarij eiusdem loci, aut habita licentia, ordinans alias personas eidem Ordinario non subiectas, suspenditur ipso iure ab eodem exercitio Pontificalium, & sic ordinati suspenduntur ab executione ordinum, per idem Concil. Trident. sess. 6. De reformat. cap. 5. Cæterum in illis casibus, in quibus ius statuit, ut nullus Clericum alienum præter Prælati proprii licentiam debeat ordinare, per Prælatum proprium intelligitur Episcopus ille, de cuius Diocæsi oriundus est is, qui ad ordines promoveri desiderat, aut ille, in cuius Diocæsi obtinet beneficium Ecclesiasticum, requirens residentiam, vel habet domicilium, quantumvis alibi natus, ut expresse declaratur in cap. Cum nullus, De temporibus ordinationum in 6. Vbi & additur, Prælatos inferiores Episcopo, siue sæculares, siue Religiosos, non posse dare talem licentiam, nisi à Sede Apostolica sit illis specialiter indultum, ut possint suos subditos à quo voluerint Episcopo facere ordinari. Nec item Officiale Episcopi dare possit, licet Episcopo ipso in remotis partibus agente, possit Generalis Vicarius ipso in spiritualibus, atque Sede vacante, Capitulum, siue is ad quem tunc administratio spiritualium pertinet. Additur adhuc in eodem cap. Religiosos à suis Prælati deputatos Prioratibus, etiam non exemptis, posse à Diocæsanis locorum quamdiu ibi morantur, licite ordinari, etiam si non sint oriundi ex eorum Diocæsi.

61. Adhuc Episcopus ordinans indignum suspenditur à collatione ordinum, per cap. Si qui, 1. quæst. 1. Id quod glossa ibidem, ad verbum illi, sic accipit, ut suspendatur à collatione non quidem omnium ordinum, sed tantum illius, vel illorum quos indigno contulerit.

Item ex cap. Nullus, De temporibus ordinationum in 6. conferens Clericalem tonsuram infanti id est, ut glossa ibidem interpretatur, ei qui nondum septimum annum attingit, nisi forte religionem intraret, id est traderetur religioni educandus eo sine, ut suo tempore in ea professionem faciat, aut illiterato aut homini Diocæsanis alienæ, absque licentia sui Superioris, aut demum coniugato, nisi is velit religionem intrare aut ad sacros Ordines promoveri eo modo, quo sacri Canones ei permittunt, suspenditur per annum à collatione eiusdem tonsuræ.

Postremo ordinans inuitum, aut recalcantem, suspensus est per annum à celebratione Missarum, distin. 74. cap. 1. Quod non est extendendum ad eum casum, in quo is qui ad ordinum susceptionem ratione beneficii obligatur, ad illos suscipiendos compellitur priuatione eiusdem beneficii. Eadem pœna per cap. Nullus poenitentem, distin. 55. afficitur Episcopus, qui solenniter poenitentem, vel bigamum, vel viduæ maritum ordinaverit.

62. TERTIO, possunt in suspensionem incurrere Episcopi & superiores Prælati, ratione collationis beneficiorum, proat incurrunt illi qui dant beneficia Ecclesiastica, præsertim curata, personis indignis, quæ in loco residere, & per se ipsas curam exercere non possunt. Suspensi sunt enim à collatione beneficiorum, & personæ ipsæ accipientes eidem priuantur per cap. Quia nonnulli, De Clericis non residentibus. Cuius constitutionis meminit Concil. Trident. sess. 7. De reformat. cap. 3. & illius rigorem aliqua ratione temperat: nam cum constat duabus partibus, altera, qua prohibet beneficia dari personis non residentibus, & curam per se exercere non valentibus; Altera, qua tales personas promotas ad beneficia priuat ipsis beneficiis, & collatorem suspendit à potestate beneficia conferendi ea vice: etiam si illam quoad priorem partem renouet, quoad posteriorem tamen in eo mitigat, quod eiusmodi collatione beneficiorum statuat irritandam, quod minus est, quam ipso facto priuare beneficio. Collatori vero imponat tantum pœnam, quæ habetur in cap. Graue nimis, De præbendis: v. quotannis in Concilijs prouincialibus fiat diligens inquisitio super tali collatione beneficiorum: atque si post primam & secundam correctionem fuerit quis in hac re inuentus culpabilis: per ipsum Concilium prouinciale suspendatur à collatione beneficiorum, quod quidem minus est quam esse ipso iure suspensum.

63. QUARTO, possunt ratione receptionis beneficii, ut cū in Bulla Pij IV. quæ incipit, Sane licet dudum. & Pij quinti, quæ incipit, Intolerabilis, suspenduntur ab ingressu Ecclesiæ, non modo Episcopi, sed etiam S. R. E. Cardinales, accipientes beneficia Ecclesiastica per simoniacā confidentiam, de qua re expresso agit Nauar. in Enchir. cap. 23. num. 109. & 110.

QUINTO, ratione confirmationis electi ad beneficium: ut in cap. Nihil est, de electione, qui hominem insufficientis scientiæ, vel inhonestæ vitæ, vel illegitimæ gratiæ confirmauerit electum ad beneficium, suspenditur à potestate confirmandi primum eiusdem electi successorem, & à proprio beneficio est suspendendus.

64. SEXTO, ratione dispositionis de bonis temporalibus Ecclesiæ: ut per cap. Præfenti, De officio ordinarij in 6. Episcopi, & Prælati superiores ab ingressu Ecclesiæ inferiores vero ab officio, & beneficio suspenduntur, donec restituerint: qui aliquid ex rebus dignitatum, Prioratum, aut Ecclesiarum sibi subiectarum, vel ad ipsorum collationem, custodiam, vel præsentationem pertinentium. Reditibus inquam, qui morientibus talium beneficiorum rectoribus, vel ministris, inuenti fuerint, aut tempore vacationis collecti, occupare, aut in vasa suos conuertere quoquo modo præsumunt. Aduerte autem respectu Episcoporum, & Prælatorum superiorum, talem pœnam non esse propriam suspensionis, sed interdicti. De qua re bene Suarez tomo 5. disput. 31. sect. 5. num. 11.

Item ex cap. Hoc consultissimo, De rebus Ecclesiæ non alienandis in 6. Episcopi, & alii Prælati, ipso facto ab officio & administratione (supple temporalium, ut glossa interpretatur) suspenduntur, qui commissas sibi Ecclesias, aut bona immobilia, seu iura earum, subiciunt laicis absque Capituli sui consensu, & Sedis Apostolicæ licentia speciali. Vbi quoque inferiores Clerici à percipiendis fructibus beneficiorum quæ in tali Ecclesia obtinent, per triennium suspenduntur, si scientes aliquid contra illam constitutionem attentari, id Superiori non denunciauerint. Intellige, si sufficienter scient: atque si opus sit probare, id possint sine suo graui incommodo. Aduerte autem istiusmodi suspensionem Prælati impostam, cum absolute in eos feratur, durare quoad per superiorem tollatur. Quod vero ipso Prælatorum nomine in hac re comprehendantur Episcopi inferiores habentes Ecclesias Capitulares, hoc est, Collegiatis, aut regulares sibi commissas, Suarez confirmat num. 10. ex eo, quod omnia verba illius textus quadrent in eos, ipsum etiam Prælati nomen, quod in eo habetur, non vero Episcopi. Si opponas, sententiam suspensionis non ligare Episcopum, nisi de eo fiat expressa mentio, ex cap. Quia periculosum, De sentent. excommunic. in 6. Respondet idem Suarez, ipsum nomen Prælati ad eam expressionem sufficere: quia per se primo, ac per quandam antonomasiam proprium est Episcoporum, & cæteris communicatur, quasi per participationem, & analogiam quandam.

64. SEPTIMO, ratione Conciliorum prouincialium, ut per cap. Si quis autem, distin. 18. Episcopus vocatus à Metropolitanano ad Concilium prouinciale, nec ad illud accedit cessante iusto, & graui impedimento, quale esse potest agri tudinis, aut nimis senectutis, vel deserit antequam soluatur, suspenditur à communione reliquorum Episcoporum, donec in sequenti Concilio absolutus sit. Item per cap. vltim. eadem distin. suspenditur ab officio per duos menses Episcopus, qui post Concilium prouinciale intra sex menses non conuocat Abbates, Presbyteros, & alios Clericos referens eis omnia acta, & Decreta Concilij, ut hæc per illos euulgentur in totam plebem. Quod Capitulum glossam finalem de suspensione recte intellexisse, etiam si excommunicationis nomen in eo usurpetur, argumento est, quod nomen excommunicationis nunquam alias inueniatur cum aliqua temporis determinatione.

64. OCTAVO, ratione visitationis, ut per cap. Exigit, De centibus in 6. renouatum in Concil. Trid. sess. 24. De reformat. cap. 3. Episcopus qui in sua visitatione aliquid accipit amplius, quam per Canones concessum est aut qui non visitans eadem accipit, quæ sibi visitanti debentur, nisi infra mensem duplum eius quod accipit, restituat, suspenditur ab ingressu Ecclesiæ, donec ipsum duplum restituerit.

POSTRE-

65. **POSTREMO**, ratione aliorum delictorum in usu Episcopalis officij, vt per Clementinam Multorum, De hæreticis, §. Verum; per triennium ab officio suspenduntur Episcopus, ac eo superius, qui odij, aut amoris, aut commodi temporalis causa, contra iustitiam, & conscientiam suam omiserint in crimine hæresis procedere aduersus aliquem; aduersus quem fuerat procedendum, aut idem crimen imponendo alicui, præsumperint vexare ipsum.

Item ex Concil. Triden. sess. 25. cap. 14. De reform. si Episcopus, quod absit, concubinaris sit, & à Synodo prouincia li admonitus, se non emendauerit, ipso facto suspenditur. Vbi nota cum Suarezio in fine citatæ sect. 5. ad eam suspensionem incurrendam sufficere, & necessariam esse vnam monitionem factam à Concil. prouinciali; postquam nisi statim, ac sine dilatione morali emendatio sequatur, tollaturque occasio delicti, & scandali, si adsit, sequetur statim suspensio ipsa.

Præterea ex Clem. 2. de pœnis, Prælati Ecclesiæ qui procurant, vt Clerici capiantur à Dominis temporalibus, vt resignent sua beneficia, vel vt ad Sedem Apostolicam citati, siue à iure, siue ab homine, non valeant ire ad eam; suspenduntur per triennium à perceptione fructuum suarum Ecclesiarum. De qua suspensione Suarez pluribus in ea. sect. n. 17. & aliquot sequent. quæ breuitatis studio relinquimus apud ipsum videnda; vt & illa quæ idem in præced. nu. 13. & duobus sequentibus adfert ad explicationem suspensionis, quæ per c. 1. De usuris in 6. suspensus est Episcopus, & alius Superior, qui locat, vel alio quouis titulo concedit domum manifestis usurarijs non oriundis ex sua Diocesi, vel eis permittit conducere domos in suis terris, vel ibi habitare, vel omnes huiusmodi de terris suis non expellit, nunquam admissurus.

Addiderim tamen obiter, quod cum pœnæ non sint interpretatione amplianda, non incurri posteriorem hanc suspensionem, si usurarij vellent locum habere, non quidem ad exercendas vsuras, sed aliam negotiationem, vel exercitia, siue licita, siue illicita. Deinde cum tituli quibus domus possunt concedi usurarijs; alij sint quibus non transfertur dominium, vt tituli commodati, depositi, pignoris, & similes; alij quibus transfertur dominium, vt venditio, donatio, permutatio; dubium esse, num vt Episcopus concedens illis titulis, sic & concedens his, eidem pœnæ subiacent? De quo iuxta glossam ad idem cap. 1. in verbo Titulo, statuendum est subici: quia Decretum alioqui isto sine, qui est am. 1. vi à Republica Christiana vsuras, frustraretur; quandoquidem non minus datur locus usurarijs in ciuitate per titulos posterioris, quam prioris generis.

De suspensionibus quæ à iure imponuntur Clericis qui sunt Episcopis inferioris.

SECTIO II.

67. **Q**VI vero sunt inferiores Episcopis suspensionem incurunt. Primo quidè Capitula, Conuentus, Collegia, & singulares personæ quæ Prælati vita sanctis, bona ab ipsis relicta, vel vacationis tempore obuientia, quæ in utilitatem Ecclesiarum quibus præferit, expendi, vel futuris successoribus fideliter referuari deberent, occupant, inter se diuidunt surripunt, &c. tam diu ipso facto suspenduntur ab officio, & beneficijs, quandiu non restituerint plene quidquid de iisdem bonis perceperunt, ex cap. Quia sapie, De electione in 6. non obstantibus quibuscunque privilegijs, indulgentijs, consuetudinibus, &c. quæ ibidem reuocantur, & irritantur. Legendus est Suarez disputatione 31. sectione 3. numero 3.

SECUNDO, Iudices Ecclesiastici qui ferunt sententiã excommunicationis non præmissa canonica monitione coram idoneis testibus, suspenduntur ab ingressu Ecclesiæ per mensem, in c. Sacro De sentent. excommunic. Itè, qui sine scriptis sententiam excommunicationis, suspensionis, & interdicti ferunt, aut ea scriptis quidem, sed nõ expressa in eis causa propter quam fertur, aut parti petenti talis sententia exempli, non dant intra mensem; suspenduntur per mensem, & ab ingressu Ecclesiæ, & à diuinis officijs; in cap. 1. De sentent. excommunic. in 6. Vide sequentem tractatum num. 68.

Præterea per cap. 1. De sentent. & re iudicata in 6. Iudex Ecclesiasticus, siue ordinarius, siue delegatus, qui contra conscientiam, & cõtra iustitiam in grauamen partis alterutrius quidquã in iudicio fecerit per gratiã, vel per sordes; ab officio suspenditur per annum. Ad quã suspensio quinq; debere concurrere notat Nauar. cap. 27. n. 157. Primo quidè, vt talis Iudex non sit Episcopus, prout glossa ibid. expressit ad verbum Ordinarius. Et ratio est, quod suspensio generaliter lata non comprehendat Episcopum, ex cap. Quia periculosum, De sentent. excommunic. in 6. Secundo vero; vt grauamen sit contra iustitiã. Tertio, vt simul sit contra conscientiã, itaut hoc sine illo, nec illud sine hoc, sufficiat, prout disput. 31. sect. 3. num. 16. Suarez bene declarat. Quarto, vt delinquens sit Iudex; itaut nõ sufficiat esse tantummodo executor, aut arbitrum: quia pœnæ restringendæ sunt interpretatione, non autem ampliandæ. Quinto, vt idem Iudex tale quid faciat per fauorem, vel odium, aut turpis lucri gratia.

Aliam idem Nauar. ibidem suspensionem præmittit ex cap. finali De officio delegati; vbi non vno ab officio suspenditur conseruator Sedis Apostolicæ, qui scienter cognoscit de causis quæ iudicalem indaginẽ exigunt. De hac videri potest Suarez in sequenti nu. 17. vt & in nu. 18. de illa quam ex Concil. Triden. sess. 24. ca. 1. De reform. matrimonij, incurrit Parochus, vel alius Sacerdos, siue secularis, siue regularis qui alterius Parochiæ sponso sine licentia Parochi ipsorum, matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit; etiã si prætextu priuilegij, vel immemorialis consuetudinis id faciat; suspenditur inquam, donec absoluaatur ab Ordinario illius Parochi, qui matrimonio interesse debebat, & à quo benedictio erat suscipienda. Quam suspensione in latam indeterminate Suarez ipse sub fine eiusdem sectionis 3. determinandam censet ad officium Sacerdotalè: quia dicere quod suspendatur ab omni Clericali officio, & beneficio, videtur durum, cum talis culpa non sit tanta, quæ tam graui pœnæ respondeat proportionem. Sitque contentaneum, vt in eo quis puniatur, in quo deliquit, atque adeo, vt qui munere Sacerdotalis officij abusus est, ab illius usu suspendatur. De quo videri potest Sanchez lib. 3. De matrim. disput. 48. num. 4.

TERTIO, Prælati religionum, quorum Religiosi commiserint excessus qui memorantur in Clementina De priuilegijs, eorumque occasione alicui Ecclesiæ, aut personæ Ecclesiasticæ præiudicium fecerint, si postquam fuerint requisiti, Ecclesiæ, aut personis Ecclesiasticis, ita legis infra mensem satisfactionem plenariam non exhibuerint, suspenduntur absolute per eandem Clem. §. 2. donec satisfecerint; non obstantibus quibuscunque statutis ac priuilegijs. De qua re videri potest Suarez in memorata disp. 31. sect. 6. num. 11.

QUARTO, Religiosi qui Ecclesiis fraudare præsumunt circa decimas eis debitas, si requisiti per illos quorum interest, infra mensem non desistant, vel vsurpata, aut retenta infra duos menses non restituant, suspensi sunt ab officijs, administrationibus, & beneficijs, si hæc habeant: sin autem non habeant, sunt excommunicati per Clem. 1. De decimis. Videri adhuc potest de hac suspensione Suarez in præced. num. 9.

Item fratres ordinum Mendicantium recipientes aliquem ad professionem ante elapsum annum probationis, sunt ipso facto suspensi à receptione quorumcumque, neq; sic professus obligatus est illi ordini ex Cap. Non solum, & Cap. Constitutionem, De regularibus in 6. De qua item suspensione videri potest idè Suarez ibid. n. 6. & 7. vt & de ea quam late tractat initio citatæ sectionis 6. & habetur in capite vltimo De Apostatis, lata in Religiosos Apostatas, qui in Apostasia perseverantes aliquem sacrum ordinem suscipiunt. Quantumcumque enim reconciliati sint Abbati, & pœnitentiam susceperint, absq; Romani Pontificis dispensatione in illo ordine ministrare nequeunt. Itemque de ea quæ per Clem. 1. §. Si quis autem, De statu Monachi, imponitur Religioso Benedictino non vrenti vëstita secundum formam præscriptam in ea ipsa Clement.

In gratiam Parochorum, quorum maxime institutio n. bis est præposita, referendum est quod in seq. n. 12. idem author annotat de suspensione, quæ in Clem. Cuiusmodi, de pœnis, fertur in Religiosos excipientes Confessiones, qui requisiti à

Receptoribus Ecclesiarum, vel eorum Vicarijs vt poenitentes inoneant decimas solvere, ac super eo conscientias ipsorum onerent. Item scilicet omittentes id facere, ab officio praedicationis ipso facto suspenduntur, donec confitentibus, conscientias circa eandem rem fecerint, si commode poterint, sique non obstante tali suspensione negligentia illa non prius purgata, concionari audeant, excommunicationem ipso facto incurrant. Notat igitur ad incurrendam talem suspensionem has circumstantias debere concurrere. Prima, vt Religiosi ipsi requisiti sint à Receptoribus Ecclesiarum. Secunda, vt scilicet omittant facere quod dictum est, & non tantum ex inaduertentia. Tertia, vt circa contentes sibi, talem omissionem committant. Quod si de aliquo constaret ei, nulla tali obligatione teneri constaret conscienter, nec se obligari ad eum monendam.

De suspensionibus quae imponuntur ratione ordinis.

SECTIO III.

69. QUINTO, Clerici ratione ordinis in suspensionem incurrunt, tum ex parte ordinantis, tum ex parte temporis, tum ex parte ordinationis. Ex parte quidem ordinantis, vt qui ordinatus est ab Episcopo excommunicato, nesciens illum esse excommunicatum, incurrit in suspensionem ab illo ordine quem suscepit, iuxta Cap. Cum Clericis, De ordinatis ab Episcopo qui renunciauit Episcopatu: vbi conceditur vt talis possit ab Episcopo proprio absolui. Item per Cap. Requisiuit, eodem titulo, recipiens sacros ordines ab eo qui Episcopatu renunciauit, non modo quoad locum, sed etiam quoad dignitatem, suspensus est ab officio. A qua suspensione potest absolui per Episcopum proprium, si id per ignorantiam probabilem fecerit, non item si scilicet, aut per ignorantiam crassam, sed a solo Papa. De hac re pluribus Suarez *tom. 3. disput. 31. sect. 1. in principio*. Quae videtur satis clara, si cum eodem ibidem addamus, Episcopum dici renunciare loco, qui Episcopatum dimittit, se spoliando officio seu potestate iurisdictionis Episcopalis. Dicit autem renunciare dignitati, qui quantum in se est, priuat se vsu ordinis Episcopalis: vt cum eodem renunciat, & renunciatio confirmatur à Papa. Vnde fit, vt quantumcumque retineat ordinem ipsum Episcopalem, quem non potest amittere ob characterem indelebilem, non possit tamen licite illo vti.

Pareta per decretum Concilii Tridentini, sess. 23. cap. 8. De reform. quibus quocumque privilegio munitus, nisi eius prohibitas, ac mores Ordinarij sui testimonio commendentur, prohibetur ordinari ab alieno Episcopo: sique secus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à susceptore ordinum executione, quoad proprium Ordinarium vltimetur expedire, suspenditur.

Sunt autem aliquot casus in quibus excusatio datur ab ea censura. Eos Suarez persequitur in citata sess. num. 15. & aliquot sequentibus. Primus est, quando ignorantia inuincibilis excusat à mortali culpa suscipientem sic ordinem sacrum. Secundus, quando proprius Episcopus est & ipse suspensus ob ordinatum alienum: tunc licet sine ipsius licentia adire alium à quo ordines suscipiantur iuxta Cap. Eos qui, §. si prius De temporibus ordin. in sexto. Tertius est, quando quis per triennium fuit de familia Episcopi alieni, hic enim illum dum modo statim det ei beneficium, potest promouere ex concessione Concilii Tridentini, sess. 23. De reform. cap. 9. Intelligatur autem de Episcopo ordinario: quia ei qui tantum est titularis, talis promotio est interdicta in praeced. sess. 14. cap. 2. De reform. Quartus est quando vnus Episcopus ordinat seditum alterius Episcopi sub spe rationabili rati habitationis eiusdem, ex Cap. vltimo, 9. q. 2. Vbi allegatur factum D. Epiphaniij, qui isto modo ordinauit in Diocesi D. Chrysothomi.

AD HANC suspensionem classem referri potest primo, quod ex Cap. Constat, 1. quæst. 1. ordinatus ab Episcopo heretico, etiam inuitus, & aliquo modo coactus, nisi intra mensem derelictis haereticis confugiat ad Catholicos (dicitur n. cu eis manes praesumitur voluntarie ordinatus) dicitur

reus vsurpatae dignitatis, quo significatur non permitti ei ordinis suscepti executionem, sed ab ea suspendi.

Referri potest secundo, quod is qui scienter Simoniacus, etiam si non Simoniacus, ordinatus est, incurrit in suspensionem per Cap. Si qui à Simoniacis, eadem quæst. Quæ suspensio est ab executione suscepti ordinis: quoniam ibi dicitur: *Eius ordinatio irrita sit*: quod cum non possit intelligi quantum ad ipsum ordinem intelligendum est quantum ad ordinis executionem. De ea pluribus Suarez *disput. 31. sect. 4. num. 34. & aliquot sequentibus*. Referri postremo potest, quod ordinatus ab Episcopo excommunicato suspendatur ab executione ordinis suscepti, vt habetur ex Cap. finali De ordinatis ab eo qui renunciauit Episcopatu. Tangitque ibidem glossa prima: & in confirmationem addit, quod talis non habens talem executionem nequeat alteri illam tradere, ex cap. Gratia, cap. Qui perfectionem, & cap. Ventum est, 1. quæst. 1. & ex c. Daibertum, in sequenti quæst. 7. Quae ratione probatur etiam quod Syluester habet *in verbo Suspensionum*. 6. ordinatum ab Episcopo suspensus, ab eadem executione suspendi. Videndus est Suarez in praeced. sess. 1. n. 61. & aliquot sequentibus. Debet autem is Episcopus suspensus esse, aut excommunicatus nominatim denunciatus, aut notorius percussor Clerici: quia excusatio alioqui erit per privilegium Extraneitatis ad euitanda; cuius meminimus in cap. 17. praeced. tract.

Ex parte temporis autem, per Bullam Pij secundi, quæ incipit, Cum ex sacrorum; suspensus est qui sine legitima licentia sacro seu maiore ordine ordinatur extra tempora à iure statuta: quæ, vt habetur ex cap. vlt. dist. 75. ex cap. De eos, De temporibus ordinationum, sunt ieiunia quatuor temporum, Sabbathum sanctum, & Sabbathum ante Dominicam in Passione: extra quæ Dominicus & alius festis diebus ordines minores conferri posse, non item Subdiaconatum, definitur in illo cap. De eo. Quae in re nihil mutatum est per Concilium Tridentinum, sed potius totum approbatum, dum in sess. 23. De reform. initio capituli octauo praecipit ordinationes sacrorum ordinum celebrari statutis à iure temporibus. Quatenus autem iure quoque antiquo eadem suspensio imposita esse censetur videre qui volet, potest apud Suarez *tom. 5. disp. 31. sect. 1. nu. 30. & duobus sequentibus*.

Eidem autem suspensioni in eadem Bulla duæ aliae adiunguntur; vna in eos qui ante legitimum aetatem ad sacros ordines promouentur. De qua aetate Concilium Tridentinum in sequenti cap. 12. his verbis: Nullus in posterum ad Subdiaconatum ordinem ante 22. ad Diaconatum ante 23. ad Presbyteratum ante 25. aetatis suae annum promouetur. Altera in eos qui sine literis dimissorijs, seu absque legitima facultate ordinantur ab alieno. Illis autem qui talibus suspensionibus perseuerantibus praesumpserint vti ordine suscepto, irregularitatis poena imponitur, in qua solus Papa dispensat: quod notat Syluester in verbo Irregularitas q. 10. in fine. Nauar. in Enchir. cap. 25. numer. 70. & Coar. ad Clemen. Si furiosus, 1. par. §. 1. nu. 4. Aduerte tamen nisi manifesta sit talis suspensio, aut ad externum forum deducta, eam posse ex privilegio Concilii Tridentini, sess. 24. De reform. cap. 6. tolli per Episcopum.

Quod autem aliqui antiquiores senserunt promotum ante aetatem legitimam non esse suspensum, sed suspendendum, iuxta cap. Vel non est compos, De temporibus ordinationum; Nauar. loco citato causam esse ait ignorantiam propositi iuris noui: cuius tenor videri potest apud Rebussum in praxi beneficiorum, par. 2. tit. De Clericis ad sacros ordines male promotis, glossa 4. & apud Georgium Sayrum lib. 4. sui thesauri casuum conscientiae c. 14. n. 13. Eiusdemque confirmatio habetur ex Bulla Xisti V. quæ incipit, Sanctum & salutare, edita anno Domini 1588. & ex alia Clementis VIII. quæ incipit; Romanum Pontificem docet, edita anno Domini 1595. pridie Calendas Martij. De quibus idem Sayrus in fine memorati c. 14.

Mount super eadem suspensione dubium Suarez in ead. sess. 1. n. 25. An qui bona fide ordinatur ante legitimam aetatem inculpabiliter, hoc est, bona fide; existimans se aetate attigisse, ab ea excusetur; Parte autem affirmantem cum Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 151. amplectitur, & probat ex eo, quod intentio Pij secundi fuerit punire excessus qui hac ex

parte

part: sunt, & scandala quæ indogenerantur: id quod satis indicant illa ipsius verba; Nos eorumdem temeritatem tali castigatione reprimentes, &c. Iam vero punitio locus non est, ubi ignorantia excusat à culpa: prout in hac re frequenter contingere potest per ignorantiam facti: raro autem quodam ignorantiam iuris, vt in sequenti num. 27. idem Suarez declarat. Consequenter in numero 28. tangens quod est notatu dignum; istiusmodi suspensionem, quia fertur absolute, & sine determinatione, non cessare adueniente legitima aetate: sed tunc etiam absolutionem requiri ad eam tollendam, adeo vt & tunc irregularitas incurrat illius violatione, nisi bona fides excuset, prout declarat Nauarrus ad Cap. Accepta, De restitut. spoliatorum, oppositione 8. num. 35. Quæ fides quando adit relinquitur prudenti definiendum ex circumstantijs.

AD HANC classem suspensionum reductur ea quæ in Cap. 2. De eo qui furtiue ordinem suscepit, imponitur suscipienti eodem die minores ordines cum Subdiaconatu. De qua notandum est, quod Suarez in ead. sect. 1. num. 4. refert definitum in Congregatione Cardinalium circa Cap. 11. De reform. sect. 23. vbi consuetudo obtinuit vt minores ordines conferantur cum Subdiaconatu, non esse locum tali suspensioni.

Reducitur & alia, quæ per Cap. Literas, De temporibus ordin. imponitur ei qui eodem die quod Concilium Trid. fieri prohibet in seq. Cap. 13. vel duobus diebus continuis, suscepit duos ordines sacros. Suspenditur enim ab ordine superiore inter eos quos sic suscepit. Cur autem potius ab eo, quam ab altero, ratio esse potest, quod superiorem tantummodo ordinem male suscepit. Quod autem absolutio talis suspensionis referretur Papæ, intelligitur ex fine eiusd. Cap. Literas; cuius verba sunt; *Donec de illis aliter disponamus.* Aduerte obiter Concilium Tridentinum citato Cap. 13. & sequenti 14. præcipere quidem, vt post susceptum vni ordinem sacrum, alius non suscipiatur antequam elapsus sit annus integer; nullam tamen poenam imponere contrauenti; nec ita seuerè præcipere, quin totum committat arbitrio Episcopi, vt indicant verba illa; *Nisi aliud videatur Episcopo.* Quæ non sunt ita accipienda, quasi hic possit in ea re dispensare sine rationabili causa: quia ratio dispensandi in lege Superioris id non patitur.

Ex parte demum ordinationis, indebite scilicet factæ, is qui per saltum, id est, aliquo ordine intermedio prætermisso, promouetur ex ignorantia, vel ex negligentia, suspenditur ab ordine, ad quem promotus est, donec recipiat ordinem inferiorem omissum, distin. 52. cap. 1. & 2. & cap. vnic. de Clerico per saltum promotus. De qua pluribus Suarez in citata sect. 1. num. 44. & aliquot sequentibus, in qua, vt raro contingente, non immorabimur. Item si in ipsa ordinatione aliquid de necessarijs, seu spectantibus ad substantiam ordinis, sit omissum, ordinatus suspenditur ab executione illius ordinis, quousque id suppleatur quod fuit omissum, ex glossa ad Cap. 1. De Sacramentis non iuris in verbo Permitti, cum non dicatur quid actum, quando aliquid superest agendum. Quod idem ex Gofredo, & Hostiensis habet Sylva in verbo Ordo 2. quest. 10.

Præterea ex toto titulo De eo qui furtiue ordinem suscipit, is qui absque examine, & Episcopi consensu furtim ingerit le multitudinè examinatum, & simul cum eis ordinatur, suspensus est. A qua suspensione, si talis clandestina ordinatione non fuerit interdicta sub poena excommunicationis, Episcopus poterit eum taliter ordinato post peractam poenitentiam dispensare; sin autem fuerit prohibita sub poena excommunicationis, is qui contempta prohibitione se ordinari curauerit, sic irregularis fiet, vt cum ipso dispenset solus Papa. Nisi quod religionem aliquam ingrediens, possit Abbas eiusdem religionis cum ipso dispensare, ex eodem titulo item per totum. Ad hæc per Extrava. Ioannis XXI. Antiquæ, De voto, suspensio fertur in eum qui post matrimonium contra factum, sacrum ordinem suscipit aliter quam sacri canones permittunt. De qua legendus est textus, & quæ circa eam notat Suarez in eadem sect. 1. num. 54. & duobus sequentibus.

Denique ex Cap. Nominem, & Cap. Sincorum, distin. 70. suspensus est qui promouetur ad sacrum ordinem sine

titulo, vel beneficii, vel patrimonij, si quidem nesciente Episcopo ipso id fiat; adeo vt talis suscipiat ordinem furtiue, seu absque consensu Episcopi; qui de re monitus recuset ordinare. Si vero Episcopo consensu, & permittente vt quis sine dicto titulo sacrum ordinem suscipiat, sic ordinatus non erit suspensus; sed ordinem tenebitur ei providere de congruo victu, quousque provideatur ipsi de competenti beneficio, ex Cap. Cum secundum Apostolum, De præbendis; & ex Cap. Si Episcopus, eo. tit. n. 6. In Concilio autem Trid. sess. 21. De reform. cap. 2. vbi innouantur tales poenæ, statuitur, tale siue beneficium, siue patrimonium, debere sufficiens esse ad honestum victum, ac pacifice possessum. Vnde licet inferre, quod si quis ordinetur cum titulo beneficii, vel patrimonij non sufficientis ad honestum victum, suspensus sit vt prius, si quidem interrogatus, sufficiens esse beneficium, aut patrimonium mentiatur. Quia enim Episcopus cognita insufficientia non ordinaret, ipse censetur ordines furtiue suscipere. Sin autem verum dicat interrogatus, beneficii; aut patrimonij sui quantitatem & qualitatem sincere aperiat Episcopo; quia & tunc hic illum non obstante insufficientia scienter ordinabit, poenam vt prius subibit; nempe onus suppeditandi, seu supplendi quod necessarium est illi ad honestum victum.

PORRO de eo qui ordinatus ad titulum beneficii, vel patrimonij sufficientis, cui post ordines susceptos se statim renunciatum esse promittit, vel iuravit, dubitatio est, an sit suspensus; quam Alphonsus à Vivaldo proponit in 2. par. Cap. delabri aurei, tractatu De suspensione, numer. 28. & pro vtraque parte authores adfert, negantemque sequitur, nixus hoc fundamento; quod Concl. Tridentinum loc. cit. iuxta declarationem Congregationis Cardinalium, non innouet Canones ante citatos ex Decreto Gratiani, quibus suspensio imponitur promotus ad sacrum ordinem sine titulo beneficii, aut patrimonij; sed citatos ex Decretalibus Gregorij, & Bonifacij, quibus Episcopo imponitur onus suppeditandi victum sic promotus. Sed pars altera, vt tutior, videtur tenenda cum Nauar in Enchir. cap. 27. num. 158. vt tenet Suarez tom. 5. disput. 31. sect. 1. numer. 35. Nam id perinde est ac ordinari absque titulo, cum is titulus sit nullus, qui est emittitus; vt merito censetur esse memoratus, cui ex vi promissionis, aut iuramenti, renunciandum est in conscientia. Deinde, etsi à Concl. Tridentinum non sit innouatum ius, ex distin. 70. citatum; non est tamen reuocatum, vt satis ex eo conicitur, quod non sit rationale, tales fraudulentos tanquam liberos à iuris poena, ali debere ab Episcopo, vt eo à quo ordinati sint absque titulo beneficii, aut patrimonij; præsertim cum is absque sua culpa potuerit decipi ab illis, quibus sua fraus non debet patrocinari.

TRIA consequenter Suarez ibidem dicit notanda pro praxi. Primum est; cum quis cum titulo ficto fraudulenter impetrauit à proprio Episcopo literas dimissorias, harum beneficio ordinatum ab aliquo, ligari duplici suspensione: altera, vt sine sufficienti titulo; altera, vt sine proprii Episcopi facultate ordinatum. Ratio est, quod tales literæ sint subreptitæ; & contra iustam Episcopi voluntatem; quando quidem nullo modo talem facultatem concederet, si eiusmodi tituli conditio sene declarata ei fuisset. Quare tales literæ sunt nullæ; ac proinde memoratis suspensionibus non adferunt impedimentum.

Secundum est; mortale quidem peccatum esse, post susceptum sacrum ordinem, renunciare titulo, ad quem quis ordinatus est nihil habens aliud sufficiens sibi ad victum quia Concl. Tridentinum, sess. 21. ca. 2. seuerè id prohibet; suspensionem tamen non incurrit quia neque iure antiquo, neque nouo eiusdem Concilij imponitur.

Tertium est, promotum ad Subdiaconatum absque vero titulo, etiam si à suspensione, quam inde incurrit, absolutus sit, non posse absque nouo titulo vero patrimonij, aut beneficii, ad superiores ordines ascendere. Ratio est, quia iura non prohibent Subdiaconatum solum absque titulo vero suscipi: sed vniuersè sacros ordines; atque adeo quælibet illorum, siue superiorem, siue inferiorem. Nam cum non distinguantur nec nos distinguere debemus, ex cap. Solite, De maiorit. & obediens. Nec obici potest quod ordinem inferior det ius ad suspensionem superioris: quia tale ius non

est nisi ad suscipiendum debito modo, & seruis sacris canonibus.

Huius suspensioni affinis est ea quae incurritur cum Episcopus ordinat aliquem sine titulo, cum conditione quod visum non petet ab ipso, aut ordinat praesentatum ab alio, cum quo ille pepigit, seque plene obligavit ad nunquam petendum ab ipso sustentationem, aut beneficium, aliudve unde sustentari possit. In quibus duobus casibus ordinatus, ab ordine sic suscepto suspenditur suspensione referuata Papae per Cap. penult. De simonia. Vbi & ordinator à collatione, & praesentator ab executione ordinum per triennium suspenditur.

De suspensionibus quae imponuntur Clericis ratione abusus suorum officiorum, & aliorum delictorum.

SECTIO IV.

73. ADHUC Clerici incurrunt in suspensionem ratione suorum officiorum, ut Sacerdos celebrans, & non communicans in Missa quam celebrat, etiamsi eodem die plures Missas dicat: qui suspenditur à communione vno anno, per Cap. Relatum, De consec. distinct. 2. Item qui recipiunt ad communionem altaris, vel ad Ecclesiasticam sepulturam manifestos vsurarios, de quorum poenitentia non constat, suspenduntur ab executione sui officij, donec ad arbitrium sui Episcopi satisfecerint, ex cap. Quia in omnibus, De vsuris. De hac videri potest Suarez in eadem disputatione 31. sect. 2. à num. 6.

Similiter Clerici, siue saeculares, siue regulares, quantumcumque exempti, admittentes ad divina officia, seu Ecclesiastica Sacramenta, vel Ecclesiasticam sepulturam publice excommunicatos, vel interdictos, aut qui coram illis eadem officia celebrant, aut celebrari faciunt, suspenduntur ab ingressu Ecclesiae ad arbitrium illius, cuius sententiam contempserunt, ex Cap. Episcoporum, De privilegijs in 6. Ita Nauarrus in Enchiridio cap. 25. numero 94. Cui aduertatur Syluester in verbo Suspendio, numero 6. casu 23. dicens, non quidem suspendi, sed interdici.

Idque melius, tum quia hoc verbum in textu habetur: tum quia ingressus Ecclesiae non est vsus proprius officij Clericalis, quo suspensio priuat. Caeterum quidquid sit, id iuxta Extrauagant. Ad cuitanda, de qua in praecedenti cap. 17. restringendum est ad nominatim denunciatos, excommunicatos, vel interdictos, aut notorios Clericorum percussores.

Suspenditur quoque à corpore & sanguine Christi, De consecratione, diuisione 1. Cap. Nullus, is qui sine graui necessitate omittit Missam incompletam. Item qui benedicit secundas nuptias, suspensus est ab officio, & beneficio cap. 1. De secundis nuptijs, vbi & praecipitur miti ad Sedem Apostolicam. His addendae sunt suspensiones à iure impositae Clericis propter abusum commissum in electione ab officio, quas Suarez tractat in saepe memorata disputatione 31. sectione 3. Sed quia talis electionis vsus iam pene exoleuit per privilegium passim concessum Principibus, nominandi ad beneficia electiua, non immorabimur in illis.

74. RESTANT suspensiones quas Clerici incurrunt ratione variorum delictorum. Ac primo numeratur ea (quae potius irregularitas est) quam Clericus ille incurrit qui seruo, & vt ordinatus, exercet actum ordinis ad quem nondum est promotus. Etenim in poenam suae temeritatis suspenditur in perpetuum à receptione ordinum, cum in cap. 1. De Clerico non ordinato ministrante, talis praecipitur ab Ecclesia abijci, & nunquam ordinari; quod idem est ac suspendi in perpetuum à susceptione ordinum. Quae item poena in sequenti cap. 2. specialiter statuitur Diacono, ad Sacerdotium nondum promoti celebranti Missam.

Est item ea quae per cap. 1. De schismaticis ab ordinibus sacris, & dignitate, imponitur ijs qui sponte iuramentum praestant de tenendo secl. finire. Itemque ea quae, vt visum est Syluestro, & Tabiena in verbo Suspendio, Clerico qui sponte duellum obtulerit, vel oblatum susceperit, imponitur per cap.

1. De Clericis pugnantibus in duello. Quibus Nauarrus refert in Enchir. cap. 27. num. 15 6. eo quod in illo textu tantum habeatur, quod de rigore iuris sit deponendus, quae verba non significant poenam impositam, sed à Iudice imponendam. In qua vt ibidem additur, proprius Episcopus misericorditer dispensare potest, nisi inde homicidium, aut membri mutilatio fuerit subsequuta, quod si contingat, contingeret, & irregularitas requiritur Papalem dispensationem. Verumtamen quia talis est ipso iure excommunicatus per Concil. Trid. sess. 25. cap. 19. consequenter est suspensus non quidem suspensione quae separata est ab excommunicatione: sed quae includitur in ea tanquam excludente inter caetera, ab vsu ordinum, & beneficiorum.

Quibus accedit ea quae quisquis alicuius saecularis, vel regularis beneficii, montium pietatis, aliorumque piorum locorum iurisdictiones, bona, census, iura, &c. quacumque arte, aut quocumque qua sito colore in proprios vsus conuertere, aut vsurpare praesumpserit, aut impedire ne ab ijs ad quos de iure pertinet, percipiantur. Qui quis inquam Clericus nefandae fraudis, & vsurpationis eiusmodi fabricator, seu consuetudinis fuerit, id est, causa fuerit, tanquam principalis author, aut tanquam persona interposita, praeter excommunicationem Papalem, ei cum vsurpatore communem, & priuationem omnium beneficiorum, & inhabilitatem ad omnia alia beneficia, incurrit suspensionem ab executione suorum ordinum, durantem ad arbitrium sui Ordinarij, etiam post integram satisfactionem, & absolutionem à commisso crimine. Ita statuitur in Concil. Trident. sess. 22. De reform. cap. 11.

Item per Cap. Praeter, distinct. 32. & Cap. Si quis, distinct. 31. Presbyter, Diaconus, & Subdiaconus, immo vt Nauarrus in Enchir. cap. 25. num. 76. addit, & minoribus ordinibus initiatus, concubinaris, aut fornicarijs notorius, suspenditur ab ordine donec poeniteat. Quod intelligendum est de eo qui ita notorius est, vt nulla tergiversatione celari possit. Nec enim sufficit, vt ibidem ait Nauarrus, quod sit infamatus vel probari possit esse talis. Caeterum, an si talis durante ea suspensione exerceret actus ordinum à quibus suspenditur, sit irregularis, dubium est: de quo in vtramque partem plures auctores citat Couarruias in Relict. De homicidio I. par. §. 1. num. 5. & pro parte negante quam magis approbat adfert, quod irregularitas non incurritur, nisi in casu expresso à iure, per Cap. Is cui, De sentent. excommu. in 6. Erad id quod in praecedenti cap. 4. habitum est suspensionem irregularem esse, si suspensionis tempore exercuerit actum ordinis à quo suspenditur: respondet, id verum esse de suspensione quae directe à iure indicta est in poenam delicti, non item de ea quae respectu cuiusdam honestatis indicta est potius ob decorem, quam in poenam directam quales sunt illi (inquit idem Couar.) qui corpore vitiati, & illegitimi, suspenduntur. Talisque cenferi potest ea suspensio de qua agimus. Cum enim maxime indecorum sit, si quid aliud, ei qui tam turpi scelere contaminari palam cognoscitur, sacrorum ordinum vsus permittere, sit vt eiusmodi suspensionem ius indixerit ob talem indecentiam, non autem in poenam: quia ad talem delinquentem corrigendum alia accommodatio esse potest. Quanquam non repugnat, vt Superior dum suspendit alium, donec poeniteat, ipse intendat suspensionem inferre in directam poenam delicti, perinde ac dum simpliciter, aut sub alia conditione suspendit.

Adhuc cum non constet plene, an in memoratis canonibus, suspendendo manifestum fornicarium ab vsu ordinum donec poeniteat, mens Pontificum fuerit tantum ob decorem, an etiam in directam poenam delicti suspensionem imponere: idem author merito monet consultum esse, vt exercens ordinem in ea ipsa suspensione dispensationem ab irregularitate impetret à Summo Pontifice.

De eadem re Suarez copiosissime differens tomo 5. disp. 31. sect. 4. num. 4. & aliquot sequentibus, tandem numero 15. concludit prohibitionem, qua Clericus fornicarius tenetur abstinere ab executione ordinum, non provenire ex censura Ecclesiastica, sed ex malitia intrinseca talis status ipsius, perinde sicut ac vsuuenit careris, peccato moralit aliquo contaminatis: ratione cuius suspenduntur quoad se, & ratione scandali quoad alios. Cuius suspensionis violatione,

quia

quia non est censura, non incurritur irregularitas. Ad quod faciunt quædam tradit precedentes numeris eiusdem sectionis, vbi est videndus.

Dvo alia dubia Couar. in sequenti num. 6. & 7. subiungit. Alterum de Sodomita, & alterum de simoniaco, num irretiantur suspensione, in qua exercendo actum ordinis fiant irregulares? Atque quod de priori statuit multis alijs citatis, nefandi illius criminis reum (tanquam hac censura scilicet innotatum proprie) irregulare fieri exercendo actus ordinum. Nauarrus quoad Sodomita exercendo actus ordinum. Nauarrus quoad Sodomita exercendo actus ordinum. Nauarrus quoad Sodomita exercendo actus ordinum.

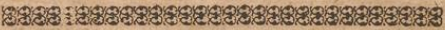
Subiungit autem ibidem Nauarrus explanationem constitutionis Pij V. qua exercentes tam dirum nefas priuati omni priuilegio Clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico, his verbis: Omnes & quoscunq; Presbyteros, & alios Clericos seculares, & regulares cuiuscunque gradus, & dignitatis, tam dirum nefas exercentes omni priuilegio Clericali, omnique officio, & dignitate, & beneficio Ecclesiastico presentis canonis autoritate priuamus. Quæ vltima verba (inquit ille) cum sint presentis temporis, inducant ipso iure pœnam: siue, vt Suarez habet in eadem sectione 4. num. 20. ostendunt tale vitium secundum se, & absolute, id est, siue publica notitia, aut infamia notatum sit, siue non; causam esse sufficientem talis priuationis: quia lex quæ per se ipsam infert pœnam, factum solum requirit, vt operetur; non autem aliquam famam, vel notitiam; nisi ipsamet lex limitet e ad talem conditionem; quod quidem non fit in illa Pij V. constitutione.

Addit Suarez post Nauarrum, tale peccatum debere esse in sua specie consummatum (de tali enim intelligendum est iuxta regulam 49. in 6. pœnam imponi) ita vt non sufficiat quælibet pollutio, vel immunditia cum alio, nisi intercedat copulatio intra vas tali turpitudini ordinatum; quando quidem in eo consummatur tale flagitium. Adde adhuc cum isdem, ad contrahendam talem pœnam non sufficere, vt quis tale flagitium semel, aut iterum committat: sed requiri vt habeat illius consuetudinem. Ad quod significandum de industria vsurpatum esse participium, exercentes, refert Nauarrus testimonio Matthæi Contarelli Datarij. Addit idem, Gregorium XIII. a se interrogatum, an talis pœna vt in externo foro, sic in interno locum haberet, respondisse affirmatiue; tum quia lex eam imponens non fundatur in præsumptione: tum quia non ponit discrimen inter vtrumque forum.

ILLVD AVTEM quod Couarruias de posteriori dubio item statuit, ob simoniam commissam in ordine, aut beneficio incurrì suspensionem, qua durante si actum ordinis simoniacus exerceat, irregularis fiat; late explicatum videri potest apud Syluestrum in verbo Suspendio, quæst. 7. & latius apud Suarezium in sepe citata disputatione 31. sectione 4. Id ipsum autem, si simonia sit in ordine, satis clarum est ex cap. penultimo De simonia: in quo expresse suspensio imponitur, tum conferenti ordines per simoniam, tum alium presentanti ad eos per simoniam, tum de nouo eisdem suscipienti per simoniam. Atque de primo notandum est, quod idem Suarez docet numero 24. & aliquot sequentibus, ipsum suspendi à collatione, non tantum illius ordinis in quo simoniam commisit: sed etiam aliorum, cum in memorato cap. De eo, quod maneat suspensus à collatione ordinum, habeatur; sine limitatione, quæ addita esset; sicut ibidem additur de ordinato, quod maneat suspensus ab ordine sic suscepto. Eandem vero collatoris suspensionem tantum esse per triennium, iuxta citatum cap. penult. quantumcunque simonia sit completa ex vtraque parte, dato scilicet & accepto pretio pro collatione ordinis, idem author sequentibus numeris tuetur: indequæ infert, sic suspensionem posse absque absolute, si nullum aliud impedimentum subsit, triennio elapso ordines conferre. De secundo, hoc est, per simoniam presentante ad ordines, tenendum est parationem suspendi ab executione omnium ordinum quos habuerit; idque tantum per triennium, quantum necque simonia sit completa. De tertio de nouo, nempe eo qui ordines suscipit per simoniam, aperte habetur ex

cit. cap. penult. suspendi tantum ab ordine simoniace suscepto: neque aliud constitutum esse per Extrauag. 2. De simonia, Suarez in num. 33. bene ostendit.

Quod autem attinet ad simoniam commissam in beneficio, late docet Suarez num. 24. & aliquot sequentibus, eam neque in conferente, neque in accipiente beneficium simoniace, inducere suspensionem tanquam censuram ab excommunicatione diuersam: sed vt inclusam in ea, quæ excommunicatum inter cætera excludit ab vsu ordinum. A beneficio autem collato ideo non suspendere, eo quod talis collatio sit nulla, per memoratam Extrauag. 2. De simonia. Quæ de re alias suo loco egimus. Quod verò ab alijs beneficiis acquirendis suspendatur seclusa excommunicatione, non haberi sufficienter ex iure, Suarez ostendit num. 46. Inde concludens, quia nulla censura admittenda est ipso iure, nisi in eo satis expressa sit; ex vi peccati simoniace non manere quem inhabilem ad alia beneficia acquirenda: sed ablata ipsa excommunicatione per absolutiõnem, posse absque alia dispensatione obtinere nouum beneficium. Atque hæc hætenus de suspensione ad Deigloriam dicta sufficiant pro Confessarij nobis propofita institutione.

TRACTATUS III.

De interdicto Ecclesiastico.

AGVNT de isto censuræ genere Palud. in 4. distin. 18. quæst. 8. Sotus in eadem dist. 22. quæst. 3. De Anton. 3. par. tit. 26. Angelus, Sylu. & cæteri Summularum in verbo Interdictum, & in verbo Cessatio à diuinis. Item Nauar. in Enchiridio cap. 27. à num. 164. ad 191. Couar. ad cap. Alma mater, part. 2. atque alij quos commemorat Georgius Sayrus initio libri 5. Thesauri casuum conscientiarum; Alphonsus à Vivaldo in 2. par. Candelabri aurei initio tractatus De interdicto, & Henriquez lib. 13. suæ summæ initio cap. 41. qui etiam late eam materiam persequitur, vt & Suarez tom. 5. in 3. part. D. Thomæ, disput. 32. & aliquot sequentibus. Illud considerabimus, primo in communi, deinde in specie quoad casus, in quibus ipso iure incurritur. Ab homine raro imponitur, quia iam ea est morum peruersitas, iuxta cap. Alma mater, De sentent. excommunic. in 6. §. Quia vero, vt inde exeresceret indeuotio populi, pullularent hæreses, in vnitatem animarum pericula insurgerent. In communi autem sequentia occurrunt tradenda. Primum est generalis definitio interdicti Ecclesiastici cum eiusdem diuisione: secundum, illius causæ tertium, effectus: quartum, relaxatio: quintum cessatio à diuinis, quæ eidem est sic annexa, vt sæpe cum illo confundatur, quemadmodum Angelus & Syluester in verbo Cessatio à diuinis, statim initio, annotant.

CAPVT XXXV.

De generali definitione, & diuisione interdicti Ecclesiastici.

SVMMARIVM.

- 1 Interdictum dicitur, tum generaliter, tum specialiter, & quid sit hoc posteriore modo.
- 2 Diuiditur interdictum iisdem modis quibus suspensio, & peculiariter in locale, personale, & mixtum.
- 3 Locale aliud generale, aliud particulare, & quid vtrumque sit.
- 4 Personale item aliud generale, aliud particulare, quidque vtrumque sit.
- 5 Nec interdictum locale, personas loci interdicat: nec personale, locum personarum interdicat: nec mixtum, locum personarum interdicat: nec mixtum, locum personarum interdicat.
- 6 Quid sit tenendum de eo qui habet duo domicilia, vnu in interdictum, & alterum extra eum.
- 7 Interdicto Clero non interdicatur populus, nec contra.

- 8 Interdictum Clericus non censetur interdicta eorum Ecclesia, nec contra.
- 9 Quid interdictum personale comprehendat, tum quoad personas, tum quoad actus.
- 10 Interdictum Ecclesia comprehendit Sacellum, & Cameterium ei contiguum, & interdictum ciuitatis, tum suburbia, tum adf. cia continentia.
- 11 Ratio iudicandi quae adficia cleri debeant ciuitati continentia.
- 12 Quid sit iudicandum cum terra alicuius Domini supponitur interdictio, si ille plures terras habeat.
- 13 Interdictum mixtum quo modo accipiendum.

1. **Q**uia interdicere est proprie idem ac prohibere, ne quid fiat, interdictum generaliter quidem dicitur qualibet prohibitio, siue legalis, aut civilis siue canonica, aut Ecclesiastica, sed in praesentiarum sumitur angustius, ut sit, prout deservit solet, Ecclesiastica censura, qua prohibetur participatio actiua, & passiuua diuinorum officiorum, & Sacramentorum secundum seipsa: sepulturaeque Ecclesiasticae secundum seipsam item. In qua definitione censura Ecclesiastica tenens locum generis, distinguit interdictum a cessatione a diuinis, quae est sola diuinorum officiorum omisso, quemadmodum habet Nauarr. in Enchiridio cap. 27. §. 1. um. 164. Caetera vero quae sunt effectus interdicti, separant ipsum ab excommunicatione, & suspensione, quae non priuant usu bonorum Ecclesiasticorum secundum se spectatorum: sed excommunicatio, prout illorum participatione fideles inter se communicant, & suspensio, prout eadem participatio est quoddam Ecclesiastici officij exercitium, quemadmodum iam in praecedenti tractatu, cap. 7. num. 2. attigimus. De praedictis effectibus ex quibus pendet distinctior notitia huius censurae, dicitur quantum sufficit, in sequenti cap. 27. & duobus sequentibus. Aliqui proposita definitioni addunt exceptionem, nisi ius, aut priuilegium expresse, vel tacite permittat, quam omisimus perspicuitatis gratia, existimando sufficere, ut monemus, quod illa insinuat, interdictum non priuare omnibus rebus sacris, sed illis tantum quae in sententia qua fertur, expresse sunt: atque modo tantum in ea declarato.

2. **D**ividi vero interdictum potest iisdem modis quibus suspensio, cum qua communicat, quod aliud sit a iure, aliud ab homine item quod aliud ob contumaciam, aliud in puram poenam latum sit. Itemque aliud sit quod priuet omnibus iis bonis quae proposita definitio comprehendit: aliud vero (ad placitum scilicet eius a quo decernitur) pluribus eorum priuet, aliud paucioribus, & aliud vno tantum, ut Ecclesiastica sepultura, vel celebratio: Missae. Modo autem sibi peculiari idem diuiditur in locale, personale & mixtum, ut locale est quod directe atque immediate solum est contra locum, aliquem (licet indistincte, ac mediate sit contra personas illic degentes, impediendo ne possint ibidem officia diuina celebrare, vel audire) nempe Prouinciam, Regnum, Ciuitatem, Castrum, Oppidum, Villam, Monasterium, Collegium, vel Templum. Personale vero sit, contra alicuius loci personas tantum, & demum mixtum, quod sit contra personas, & locum simul.

3. **A**tque eorum quodlibet diuiditur rursus in generale, & particulare. Locale interdictum generale dicitur, quando locus vniuersus, ut tota provincia, regnum vniuersum, ciuitas vel oppidum totum, adeoque iuxta Cap. Cum in partibus. De verborum significat. castrum, aut villa tota generatim interdicuntur. Locale vero particulare dicitur, cum pars, vel plures partes loci, non autem omnes, interdicuntur; ut si ex pluribus templis alicuius ciuitatis, vnum, vel plura interdicantur, vel omnia templa quidem; non tamen caeterae partes ipsius ciuitatis. Nam nec tunc interdictum est generale, tanquam latum in vnum quoddam totum: sed est multiplex singulare, tanquam impositum multis partialibus locis determinatis; perinde ac viuunt in excommunicatione quae per vnam sententiam in plures homines fertur, quae multiplex est pro illorum multitudine. Quam doctrinam habet Suarez 10. §. 5. disputatione 32. sectione 2. numero 10. Addens ei, non obitare quod tantummodo in Ecclesia solear officia diuina celebrari: quia in necessitate extra

eas quoque celebrari possunt, assignatis, ad id accommodatis ciuitatis vel oppidi partibus aliis non suppositis interdicto: prout fieret si omnes ipsae Ecclesiae fuissent pollutae sanguinis humani effusione.

4. **I**nterdictum porro personale generale dicitur, cum loci alicuius vel populus, vel Clerus, aut vterque vniuersim interdicuntur: & particulare, cum pars populi, aut pars Cleri, siue plures sint personae, siue vna tantum persona certa, vel etiam incerta. Interdictum demum locale simul & personale generale dicitur, cum & locus totus, & Clerici, vel laici aut vtrique simul omnes interdicuntur: & particulare, cum pars, vel plures partes vnius loci, & vna persona, vel plures: immo & omnes pertinentes ad talis loci partem vnam, vel plures interdicuntur: in cuius exemplum Nauarrus in Enchiridio capite 27. numero 166. adfert interdictum illud quod dicitur deambulatorium, quo interdicuntur persona, & locus vbi ea fuerit: quale memoratur in Cap. Non est vobis, De sponsalibus.

Notanda pro praxi circa diuisionem interdicti in locale & personale.

5. **S**equitur ut aliquot documentis complectamur, quae pro praxi notanda sunt circa easdem memoratas interdicti species. Primum est (quod ab omnibus solet tradi congruenter Cap. Si sententia, excommunicatio in §.) interdictum tantummodo locale non includere personas, seu populum loci interdicti: itaut quantumvis non liceat eis immo nec alijs aliorum locorum personis, in tali loco celebrare, vel audire diuina officia, administrare, vel recipere Sacramenta nec sepulturam Ecclesiasticam vsurpare nisi cum ius, aut priuilegium expresse, vel tacite permittit, prout in sequenti cap. 3. exponitur, liceat tamen in alio loco, cum non fuerint causa eiusdem interdicti: id est, cum non ob ipsorum culpam neque ad puniendum in eis Dominum, aut Rectorem ipsorum (ut sit cum simul interdicuntur ciuitas & ciues, ex g. ossa ad memoratum Cap. Si sententia, verbo Interdicti) latum est tale interdictum, ut exempli gratia, interdicta hac ciuitate, possunt ciues qui non fuerint causa interdicti, audire Missam in alia ciuitate vel oppido non interdicto. Similiter, interdictum personale non includere locum in quo sunt tales personae, itaut exteri in eo perinde ac si non esset tale interdictum, possint diuina officia audire, & celebrare exclusis personis ipsis subiacentibus interdicto, quae nec ibi, nec alibi diuina officia audire, vel aliquid eorum quae sunt eis interdicta, vsurpare licite possunt, prout habetur ex citato Cap. Si sententia, in fine.

6. **Q**uari autem potest, an habens duo domicilia; vnum vbi totus populus interdictus est generaliter: alterum vbi nihil est tale, censendus sit subiacere interdicto? Ad quod respondendum est, considerari debere, in quo talium populorum habitet actu: quia consentaneum est ut ille conformetur, & illius onere, aut libertate fruatur. Quod si in neutro actu habitet, cum oporteat in partem fauorabilem inclinare in odiosis, iudicari poterit frui libertate populi non interdicti. Ita post Syluestrum Suarez num. 16. sectionis paulo post citanda.

7. **S**ecundum documentum est, quod habetur ex principio eiusdem Cap. Si sententia, interdictum personale Cleri alicuius loci, nec locum ipsum includere, nec ipsius habitatores laicos. Addit Nauarrus in memorato num. 166. alii ciuitatis; nisi sint Religiosi, quia nomine Clerici, prout distinguitur a nomine populi, comprehenduntur Religiosi, & Religiose, etiam Conuersi, & Conuersae, Nouitij, & Nouitiae. Eamque esse communem sententiam notat Couarruias ad cap. Alma mater, 2. par. §. 1. numero 8: De quorum duorum nominum Cleri, inquam, & populi, acceptione plura Suarez in citata disputatione 32. sectione 2. numero 13. & aliquot sequentibus. Nec item vice versa interdictum personale populi, seu laicorum habitatorum loci comprehendere Clerum; itaut tempore talis interdicti Clerici celebrare possint diuina officia: non item laici audire ea; sicut interdicto solo Clero potest eiusdem loci populus diuina officia ibi audire, aduocatis aliunde de ea celebranda Clericis non interdictis. Atque haec intelligenda sunt non modo,

cum

REGINA
DE
PRAXI
EDRIS
E. V

cum interdictum fuerit generale; sed etiam cum particulare: adeo ut interdictis Clericis alicuius certæ Ecclesiæ, hæc non censetur interdicta: sed in ea Clerici alij licite celebrare possint, quemadmodum ad supra citatum Cap. Si sententia, verbo in Clerum, expressit glossa communiter recepta; vt notat Couarruias in præcedenti numero 7. Neque contra, Ecclesiæ interdicta Clerici eius censentur interdicti, quemadmodum expressit Syluester verbo Interdictum 2. numero 8. & sequitur Nauarrus in fine sequentis numer. 167. argumento Cap. Per exceptionem, De priuilegijs in 6. Ratio autem reddi potest: quia censura non transcedit res significatas per verba legis, aut sententiæ qua imponitur, ita ut prohibitio personarum non censentur pariter esse locorum, aut contra, prohibitio locorum esse & personarum.

9. TERTIUM documentum, quod Nauarrus tangit in Enchiridio capite 27. numero 170. est. Personale interdictum particulare quoad personas, comprehendere tantum eas quæ in illo nominantur: quoad actus vero prohibitos, comprehendere & expressos in illo, & eos qui expressis includuntur; vt si Petro, exempli gratia interdictum sit ingressu alicuius Ecclesiæ, censentur simul ei interdictam esse celebrationem diuinorum officiorum intra eandem Ecclesiam: cum hic posterior actus in illo priori includi censetur hoc nomine, quod dari nequeat sine eo. Quando autem nulli actus in interdicto exprimentur; sed Petrus exempli gratia, absolute interdictitur, ipsum censetur tunc comprehendere omnes actus qui videntur interdictis: nempe, iuxta definitionem ante tractatam, actiuam & passiuam participationem, tam diuinorum officiorum, quam Sacramentorum, atque sepulturæ Ecclesiasticæ.

10. QUARTUM documentum est. Interdictum Ecclesiæ comprehendere Sacella, & Cæmeteria ei contigua, non autem alia, id est, non contigua. Hoc habetur ex cap. Si ciuitas. De sententia excommunic. in 6. Vbi etiam definitur interdictum ciuitatis, vel castri, aut villæ comprehendere illius suburbia, & ædificia continentia. Circa quod aduerte, cum ædificia continentia dicantur etiam de non contiguis, seu de seiunctis à ciuitate, vel castro quanta debeat esse talis seiunctio ædificiorum, vt censentur non continentia, arbitrio iudicis relinqui, prout habet glossa ad idem cap. verbo Continentibus.

11. Pro cuius arbitrij directione notandum est, ædificia continentia appellari, quemadmodum habet Suarez in citata sect. 2. num. 23. quæ licet non sint tam vicina, vt suburbium faciant, nihilominus tanquam non multum distantia à ciuitate vel oppido, censentur ad illa pertinere: vt quædam eremitoria, & nonnulla monasteria, ac prædia suburbana, quæ Summi Pontificis voluntate, interdicto ciuitatis comprehensa fuissent: licet vis verborum id non ferat) merito censentur, ne illud aliqui contemptui habeatur inefficaxque reddatur: quandoquidem si ciues in suburbij, vel alijs locis proximis possent diuina audire, non admodum grauantur ipso interdicto, vnde facile fieret, vt ipsum contemnerent. Ex qua ratione, addit bene Suarez, sumenda est regula ad iudicandum, quando ædificia sint continentia: seu quando sint intra distantiam illam, quam interdictum fulminatum sic complectitur, vt si intra eam celebrentur diuina, oriantur in populo occasio ipsum contemnendi. Regula erigitur, locum eum comprehendendi interdicto, respectu cuius talis occasio oriretur, alias non. Neque obstat quod is locus sit in aliena Diocesi, aut exemptus à iurisdictione imponentis interdictum: quia ille tunc censendus est interdictus, non quidem ab homine, sed iure communi, per memoratum Cap. Si ciuitas: sicut cum quis excommunicatus est ab homine maiori excommunicatione, alij iure communi, etiam si non subsistat iurisdictioni excommunicantis, prohibentur cum eo communicare.

Hæc autem locum habent cum interdictum locale fuerit generale: nam quando est particulare, auctor illius non censentur velle, vt maiorem vim habeat quam sequentem ex prohibitione vnus loci. Quo fit vt non nisi ad contigua extendatur: neque ad ea omnia, sed quæ sunt partialia ipsius loci interdicti, sicut Ecclesiæ interdicta censentur & Sacellum, aut Cæmeterium ei contiguum interdictum: non

autem alia Ecclesiæ eidem contigua, seu per intermedium Cæmeterium, siue per communem proprietatem, quia contiguitas non obstat quin sit re ipsa dux Ecclesiæ, neque facit, vt vna sit alterius pars: auctorque interdicti non aliam, quam à se determinatam, interdicit illi subiicere.

12. QUINTUM documentum est. Cui contingit ob delictum Domini terras ipsius interdicti, si is plures habeat, siue æqualibus, siue inæqualibus titulis dominij, vt quando aliarum est proprietarius, & aliarum tantum usufructuarius, si ex verbis quibus interdictum imponitur, vel ex circumstantiis, hoc est proprietate vocum, vel ex consideratione tam rerum, quam personarum, & occasione ferendi talis interdicti, &c. sufficienter constet de qua terra sermo sit ea iudicanda est interdicta. Sin nihil, neque ex vocibus, neque ex circumstantijs quæ terra interdicatur, cognosci possit, interdictum censendum est nullum, tanquam dubium & ambiguum. De qua re videri potest Suarez in citata sect. 2. num. 28. 29. & 30.

13. Vltimum documentum est quod Nauarrus habet in Enchir. cap. 27. num. 166. De interdicto mixto, qua ex parte locale est, esse idem iudicandum ac de locali simplici, & qua ex parte est personale, idem ac de personali simplici.

CAPVT XXVI

De causis interdicti.

S V O M M A R I V M.

- 14 Causa efficiens interdicti, seu quis possit interdiciere.
- 15 Interdicti materia remotas, seu qui interdicti possint.
- 16 Materia propinqua est peccatum mortale, & interdum veniale: illudque non tantum proprium, sed etiam alienum.
- 17 Propter delictum Domini nolentis debita soluere, terra ipsius non est subiicienda interdicto.
- 18 Speciale interdictum imponitur tantum ob culpam propriam quæ interdictum sufficit veniale esse.
- 19 Personale generale iuste ferri potest tantum ob mortalem culpam grauem.
- 20 Locale generale tantum ob mortalem grauissimam, & partiale ob mortalem minus grauem.
- 21 Tenenda de forma, & de fine interdicti.

14. COMMUNIS consensus est eandem esse causam efficientem interdicti, quam excommunicationis, & suspensionis, de quo post alios ab ipso citatos, Suarez tomo 5. dispnt. 36. sect. 1. Sufficit autem notare, quod ipse habet in num. 4. congruenter capit. Cum & placere, §. Excommunicatos, De priuilegijs, & cap. Episcopo, eodem titulo in 6. potestatem ordinariam ferendi interdictum à iure, esse tantum Episcoporum, tanquam habentium principalem iurisdictionem fori contentiosij: atque eorum qui sunt participes iurisdictionis Episcopalis, vt nonnulli Abbates, & capitulum sede vacante. Potestatem vero ferendi interdictum ab homine, in esse quoque alijs iurisdictionem fori externi habentibus, vt Prælati religionum, iuxta cap. Cum ab Ecclesiatur De officio Ordinarij: etsi non sit vi receptum, nec rationi consentaneum, vt interdictum locale imponant; prout idem Suarez notat post Sotum in 4. distin. 22. quest. 3. art. 1. conclus. 2.

15. Communis quoque consensus est, interdicti materiam remotam, esse non modo personas certas, sed etiam vniuersitatē, seu totam aliquam communitatem, vt populum alicuius Regni, vel ciuitatis, Clerum, vel laicos alicuius Parochiæ, &c. iuxta cap. Si sententia, De sententia excommunic. in 6. Immo & locum aliquem, hoc est, prouinciam Regnū, ciuitatem Ecclesiam, ex sequen. cap. Alma mater, eod. titulo & libro. Aduerte autem ex ea. Quia periculolum, eodē adhuc titulo & libro, nec Episcopos, nec Prælatos superiores subiici personali interdicto generali, nisi in hoc de illis fiat specialis mentio. Ceteræ autem personæ omnes subiiciuntur quæ possunt subiici excommunicationi, vt omnes fateri Suarez notat in sequen. sect. 2. num. 3. quia ex parte fidium

eadem est capacitas ad quamcumque censuram, si ex parte sententia Iudicis, aut legis concurrant omnia necessaria,

Vnde patet, ad dubium quod solet moueri de infantibus; an comprehendantur interdicto antequam habeant usum rationis, patet, inquam, respondendum esse negatiue, cum neque capaces sine peccati mortalis, sine quo excommunicatio non incurritur: neque vsus diuinorum, quo interdictum priuat, admittit. Itemque iudicium est de amentibus; adeo ut uterque non obstante generali interdicto personali, sepeliri possit in loco sacro, quem illud interdictum non afficit; sed solas personas, ex quarum numero infantes ante usum rationis, & amentes eximuntur. Statim vero ac idem infantes doli capaces effecti fuerint, prout censentur effecti, qui possunt peccare mortaliter, incipiunt subiaci interdicto, cuius non sunt amplius incapaces: nec culpa in eo requiritur, sicut in excommunicatione; nec necesse est ut ligati fuerint ab initio latae sententiae; quia haec donec reuocetur, vim suam retinet, continueque influit in communitatem contra quam prolata est. De quibus Suarez loco citato numero 7. & tribus sequentibus.

In caeteris ex parte istiusmodi materiae, interdictum conuenit cum excommunicatione (de quibus in praeced. lib. 9. cap. 8.) excepto quod vniuersitas, seu Collegium non possit subiaci excommunicationi, ex Cap. Romana, §. In vniuersitatem, De sententia excommunic. in 6. possit autem, ut vsus ostendit, subiaci interdicto; quod dicitur ligare communitatem, non quidem perse, quae non est capax actuum quibus interdictum priuat; sed per eius partes, seu personas particulares eam integrantes, illorum actuum capaces: ne (ut habetur in Cap. Si sententia De senten. excommunic. in 6.) interdictum ipsum sit inutile.

16. QVOD AD materiam vero propinquam (quae ut Caiet. in verbis Interdictum expressit, potest, sicut minoris excommunicationis, suspensionis, & irregularitatis, esse non modo peccatum mortale; sed etiam veniale in hoc differre interdictum ab excommunicatione, & suspensione, quod cum haec non ferantur, nisi ob culpam propriam; illud etiam ob alienam feratur. Nam ciuitatem, & ciues propter contumaciam Domini, aut Gubernatoris sui (non item cuius, umque alterius personae priuatae, per Concil. Basiliense sess. 20. approbatum ea ex parte a Nicolao V. et notat Couar. ad Cap. Alma mater, 2. par. §. 1. num. 5.) interdicti posse constat; tum ex eodem Concil. cuius verba memoratus author refert: tum ex Cap. Si sententia, §. Caeterum, De sententia excommunic. in 6. Nec. refert inde sequi, huiusmodi censuras subiaci insones simul cum fontibus, nam cum interdictum sit lucus quidam, & mœllitia Ecclesiae, non est incommodum in lucum matris, bonis etiam filiis mœllitiam imponere; qua prouocentur ad extorquendam à malis respicientiam, vrgedo incommodum, quod ipsorum causa sentiunt, participes effecti medicinalis poenae insituta ad ipsorum curationem.

17. Ne autem propter Dominum nolentem soltere debita, terra ipsius, vel ciuitas interdicto subiaciatur sine licentia speciali Papae, cauetur in Extrauaganti communi, Prouidententes, De sententia excommunic. Quae constitutio an intelligenda sit non tantum de generali, sed etiam de particulari interdicto locali, difficultas est; quam tractat Suarez tom. 5. in 3. par. D. Tho. disp. 36. sect. 3. n. 8. qui quamuis partem negantem tenentes sequatur, existimans contrariam ex eiusdem constitutionis verbis minime colligi; merito tamen cum Couar. in citato num. 5. conuicere possumus; Papae mentem fuisse, prohibere usum cuiusuis interdicti localis ad recuperationem debiti. Nam is non expedit Reipub. Christianae, in qua potest remissionem animarum circa Dei cultum generare; necessitate non excusante: cum multae aliae rationes suppetant cogendi debitores ad solutionem aris alieni.

CAETERVM, curandum est in hac re, sicut in reliquis, ut proportio seruetur inter poenam & culpam; quod relinquitur prudentis arbitrio; quem iuuabit obseruatione sequentia, quae Suarez tradit in prior. parte citatae sectionis tertiae.

18. Primum est; speciale interdictum personale non posse in aliquem ferri nisi ob ipsius propriam culpam. Ratio est, quia quod imponitur ad talem in suo auctore puniendam,

vel emendam, culpam autem eiusmodi debere esse mortalem, si interdictum feratur simpliciter, & absolute: quia tunc est grauis poena priuans vsu bonorum magnorum, tanquam spiritualium, ad quae ius habetur: venialem vero sufficere posse, si interdictum imponatur adeo limitatum, ut censetur leue, sicut quando est tantum ab ingressu Ecclesiae, vel à sacra communiōe ad aliquod breue tempus.

19. Secundum est; personale interdictum generale posse tantum ferri ob culpam mortalem, eamque valde grauem. Ratio est, quia talis poena est valde grauis, utpote qua non vnquam tantum, aut altera persona; sed omnes totius communitatis grauantur. Ea autem culpa non exigitur in omnibus personis quae subiaciuntur tali interdicto, ut patet ex cap. Si sententia, §. Caeterum, De senten. excommunic. in 6. Et confirmatur, quia ideo potest tota communitas interdicti, cum non possit tota excommunicari; quod excommunicatio ligare possit tantum ob proprium delictum, & interdictum possit etiam ob alienum; nec quodcumque, sed solum commune; quia contra rationem est, ut poena communis pro culpa priuatae personae imponatur: cum illa non sit huic proportionata, sed eam excedat.

Comunis autem culpa censetur, prout in citato §. Caeterum indicatur, quando ea est domini, vel rectoris loci suppositi interdicto. Et ratio est; quia culpa capitis modo quodam redundat in communitatem, ob coniunctionem qua fit ut potestas Superioris quodam modo sit etiam totius communitatis. Censetur item (ut de se patet) quando delictum ipsum à communitate, ut communitas est, procedit: ut à Capitulo, Collegio, Senatu, &c. Ad quod non requiritur, ut vniuersi qui de ea sunt, conuenerint ad congregationem, ex cuius consensu tale delictum perpetretur: sed sufficit ut talis congregatio totam communitatem representet, tanquam eam, quae commisit illi suas vires; & ex cuius determinatione pendere vult; & tota pendeat.

20. Tertium est ad generale interdictum locale iuste ferendum, perinde atque ad generale personale, requiri culpam mortalem, eamque grauissimam. Ratio est, quia ipsum quoque redundat in totam communitatem, quodammodo priuans eam cultu publico; quo solent homines maxime ad deuotionem excitari. Talis enim culpa, cum non possit esse loci, debet esse hominis, ad quem idem locus aliquo modo pertinet. Non sufficit vero esse personam priuatam eiusdem loci; quia non est consentaneum totam vniuersitatem grauari ob delictum personae priuatae. Debet igitur tale delictum esse Principis, seu Gubernatoris, loci aut totius communitatis, prout ante dictum est de generali interdicto personali; cum quo adhuc ipsum generale interdictum locale conuenit, quod extendat se etiam ad innocentes. Vnde fit, ut neque hi possint in loco interdicto, officijs diuinis interesse.

Aduerte obiter, quod Suarez alius in eadem sententiam citatis, habet num. 7. per Capit. Sane 2. De officio Deleg. ob delictum Praelati, locum ipsius spirituali iurisdictioni subiectum, posse interdicti, quia nulla apparet ratio ob quam coniunctio ac subiectio temporalis ad tale quid sufficiat; non autem spiritualis.

21. Quartum est, particulare interdictum locale, ut iuste feratur, requirere culpam mortalem, licet non tantam, quantum locale generaliter requirit. Ratio est, quia ipsum quoque redundat in grauem communitatis, atque eadeo plurimum personarum, non tantum nocentium; sed etiam innocentium: pauciorum tamen quam interdictum locale generale. Vnde ipsum, ut iuste feratur, grauem sane culpam requirit: non tamen tam grauem quam istud requirit.

22. DE FORMA interdicti idem statuitur quod de forma excommunicationis, & suspensionis, non esse certorū, & definitorum verborum: sed constare posse quibusuis, sufficienter exprimentibus intentionem interdicentis. Quamquam congruenter citato cap. Sane 2. & cap. Cum in partibus, De verborum signif. (ut in 4. distin. 22. quest. tertia, art. 1. conclus. 3. Sotus notat) haec est vtitata; Talem populum, aut locum Ecclesiastico interdicto subiacimus. Necesse est vero, ut quaecumque ea fuerint, significationem habeant sufficienter determinatam ad censuram quae fertur, & ad personam, seu personas, aut ad locum in quem fertur: quia manens incerta.

REGINA
DE
PRAXIS
EDRIP
E.V

incerta, in his nihil operaretur, prout notat Suarez in sequenti sect. 4. submittitur.

Statuitur deinde, cum ob contumaciam interdictum fertur, non item cum in nudam penam, esse illi pramittendam trinam mentionem, iuxta Cap. Reprehensibilis, De appellationibus, & scriptis Reo tradendam sententiam exposita causa propter quam afficiatur tali pena, iuxta Cap. Cum Medicinalis, De senten. excommunic. in 6. Aduerte vero obiter, vt ciuitas obligetur ad obseruationem interdicti, sufficere vt ipsum sit promulgatum in psinaria Ecclesia, immo vt sciatur vicinos, & maxime Ecclesiam metropolitana illud seruare, ex Cap. 1. §. Verum, De postulatione Prælatorum. De fine interdicti nihil aliud dicendum est; quam sicut aliarum censuram, esse correctionem fideium, vt scilicet si respiciant tali pena moti, vel certe puniantur in aliorum exemplum.

CAPVT XXVII.

De effectibus interdicti, ac specialiter de primo, qui est priuatio vsus Sacramentorum.

SVMMARIVM.

22. Tria capita ad qua reuocantur effectus interdicti.
23. Baptismi vsus quatenus permissus tempore interdicti.
24. Permissus est vsus Sacramentorum Confirmationis ac Penitentia, & qualiter.
25. Obseruanda pro praxi circa permissionem vsus Sacramenti tempore interdicti.
26. Quatenus eodem tempore permissus sit Eucharistia vsus.
27. Vsus conferendi Extremam unctionem, aut Sacramentum Ordinis, non est permissus tempore interdicti.
28. Matrimonium valide quidem contrahitur tempore interdicti, non tamen licite.
29. Interdictum non obstat quin sponsalia contrahi possint: & quando obstat benedictioni nuptiali.

DE effectu interdicti late Suarez tomo 5. in 3. partem disput. 33. & duabus sequentibus, cuius tanquam Doctoris recentioris eruditum & diligentis vestigia sectabimur, duobus pramissis in genere. Prius est, effectus omnes interdicti ferri ad tres antea cap. 25. expressos in illius definitione, qui sunt priuatio vsus quorundam Sacramentorum: priuatio vsus officiorum diuinorum, ac priuatio vsus sepulturae Ecclesiasticae. Posterius est, quod idem Suarez ibidem notat: tales effectus communes esse proportionaliter omni interdicto, tam personali, quam locali, & vtrique tam generali, quam particulari. Aduerte vero eos non esse connexos in interdicto ipso, sicut in excommunicatione: ideoque, licet Episcopus excommunicationem ferens, nequeat eam limitare ad aliquem eius effectum, nec ad alium extendere, tamen imponens interdictum, potest illud ad aliquos effectus eius limitare, nec ad alios extendere. Ita docet Henriquez lib. 13. cap. 2. §. 3. bene addens aliam rationem esse de Papa, qui de plenitudine potestatis, id ipsum perinde potest circa effectus excommunicationis, ac circa effectus interdicti, quia differentia solum est ex communi Ecclesiae statuto, quod non ligat Papam, sicut Episcopum. Iam de iis quae propria sunt, dicere aggrediamur, annotando ea quae pro praxi digna sunt obseruatione.

PRIMUM EST. In loco interdicto, siue interdictum generale sit, siue speciale (prout ex Calderino habet Nauarr. in Enchir. cap. 27. n. 178. permitti Baptismum pro paruulis, ex Cap. Non est vobis, De sponsalibus, & ex Cap. Responso, De senten. excommunic. atque permitti absolute cum sacramentalibus, qualia sunt inquit Nauarr. ibidem, Catechismus, Exorcismus, Vnctio olei, &c. ad eum ordinatis. Idque non tantum in Baptismo paruulorum, sed etiam a dultorum, quando periculum mortis non patitur dilatione Baptismi in alium locum, vel aliud tempus, iuxta Cap. Quoniam, De senten. excommunic. in 6. De quo Suarez in cita-

ta disput. 33. sect. 1. num. 2. citans Syluestrum; Nauarrum, & Couar. Addensque in sequen. num. 3. id locum habere, etiam si interdictum sit particulare loci. Pro quo facit quod in illo Cap. Quoniam, absolute dicatur, tempore interdicti licitum esse ministrare illud Sacramentum; neque distinguatur de interdicto particulari, aut generali. Et ita Parochus cuius Parochia particulariter supposita est interdicto, non tenetur aliam propinquam adire, vbi paruulum in illa sua natum baptizet cum solemnitate.

Addit idem consequenter, quod dicitur Interdictum loci non obstat quin paruulus possit solemniter baptizari; similiter dici posse respectu interdicti personalis, quando persona ei subiicitur, non ob suum, sed ob alienum delictum, perinde nimirum ac locus solet. Et certe conueniens est, vt sicut Baptismus ob necessitatem ipsius permittitur administrari in loco interdicto; pari ratione permittatur administrari a persona interdicta, absque vlla sua culpa. Atque vt ad eiusdem Sacramenti reuerentiam spectat dum solemniter administratur, id fieri in loco sacro (quod praecipitur in Clemen. vnica de Baptismo) sic etiam spectet, idem fieri a persona sacra, adeo ut necesse non sit Parochum cum ceteris de Parochia interdictum ob delictum Domini loci, aduocare vicinum Parochum pro baptizando in eadem Parochia paruulo. Quod si interdictus esset ob delictum proprium (vt fit per personale interdictum particulare, aut per generale locale, vel personale cui causam dederit) non posset baptizare nisi in necessitate, & absque solemnitate, propter culpam suam propriam sustinens penam interdicti tanquam reus ea affectus.

SECUNDUM EST. Idem in hac re dicendum esse de vsu Confirmationis, siue actiuo eam ministrantis, siue passiuo eam recipientis, ac dictum est de vsu Baptismi. Ius enim de vtroque pariter statuit, vt patet ex cap. Responso, De senten. excommunic. & ex cap. Quoniam, eodem tit. in 6. Ratio vero esse potest, quod Confirmatio sit veluti complementum quoddam status hominis Christiani, cuius professio est Baptismus. Istud plenius tractatum habet Suarez in citata sectione 1. §. De Confirmatione: simul docens quod in hac re dicitur de ministrante Confirmationis, dicendum esse pariter de confectioe Christiani. Pro quo facit citatum Cap. Quoniam, vt haec illi aequiparatur respectu interdicti.

TERTIUM EST. Tempore interdicti ita permissum esse vsu Sacramenti Penitentiae, vt hoc administrari possit peccatoribus, tam sanis, quam infirmis, siue interdictum sit a iure, siue ab homine. Pro quo textus est expressus in Ca. Alma mater, De senten. excommunic. in 6. §. Quia vero: addita duplici limitatione illius in sequenti paragrapho; quarum prior est; dummodo is qui ad tale Sacramentum admitti vult, impedimentum non habeat excommunicationis. Nam eiusmodi, nisi verentur in mortis periculo, admitti prohibentur. Posterior limitatio est, dummodo ij qui admitti petunt, non sint illi ob quorum culpam, dolum, aut fraudem latum est interdictum: aut qui ipsi in talis delicti perpetratione consilium, vel auxilium dederint. De quibus vtrisque ibidem Pontifex decernit, non esse aliqua tenus concedendum tantum beneficium, nisi prius satisfecerint, vel de faciendo idoneam cautionem dederint: aut si nequeant haec praestare, iurauerint se quantum poterunt, duros operam fideliter, vt siue per se, siue per alios a quibus fieri debet, talis satisfactio fiat.

Obseruanda sunt autem quae Suarez in memorata sect. 1. §. De sacramento Penitentiae attingit. Primum est, limitationem illam priorem esse intelligendam de excommunicatione, prout in foro externo absolutio eius, siue sit, siue non sit reseruata, datur cum solemnitate praescripta in Cap. A nobis 2. §. penult. De senten. excommunic. Nam cum iuxta Cap. Nuper, eodem titulo, in vsu fori interni comites sint potestas absoluendi a mortali, & potestas absoluendi ab excommunicatione non reseruata, absolutio ab ipsa excommunicatione non reseruata, censenda est tempore interdicti permitti in foro interno, perinde ac permittitur absolutio a peccatis.

Secundum est, ex posteriore limitatione colligi aperte, eum qui ligatus est particulari interdicto personali non pos-

se recipere Sacramentum Pœnitentiæ; quandoquidem eiusmodi interdictum nunquam fertur nisi ob propriam culpam illius in quem fertur. Tertium est, eadem ratione quod dictum est antea, Baptismum permitti in loco interdicto, nec per generale interdictum personale impediri illius administrationem in eo, qui non dederit causam eidem interdicto; dicendum pariter esse, Pœnitentiæ Sacramentum in tali loco posse administrari a persona generali interdicto ligata, non ob suum, sed ob alienum delictum: non vero a persona ligata speciali interdicto personali, adeoque ob propriam culpam. Nam talis cum denunciatus fuerit, non potest ingerere se propositæ administrationi; potest autem ab Ecclesia toleratus: perinde ac de excommunicato, *iuxta privilegium Concilij Constantinensis*, tradidimus in 1. libro cap. 9. sect. posteriori; quæ consule.

26. **QUARTVM EST;** tempore interdicti ob periculum mortis notabile, permittitur esse Sacrosanctæ Eucharistiæ usum per modum viatici, *iuxta illud in Cap. Quod in te, De pœnit. & remiss. in illo verbo, Per quod morientibus pœnitentiam non negamus, viaticum etiam quod vere pœnitentibus exhibetur, intelligi volumus, ut nec ipsum decedentibus denegetur.* Vbi nota primo esse perinde siue periculum sit mortis naturalis, siue violentæ, ut afficiendi extremo supplicio, vel suscipientis longum & periculosum iter. Nota 2. ut qui causam dedit interdicti, capax sit susceptionis viatici, perinde ac ut sit capax absolutionis sacramentalis, debere antea satisfacere, si possit: aut si non possit, dare cautionem, qualem per Cap. Alma mater, De senten. excommunic. in 6. exigente notatum est; præsertim cum ipsi Eucharistiæ sumptionem, concius sibi peccati mortalis (ut censendus est qui particulariter ob propriam culpam suppositus est interdicto) præmittere debeat confessionem sacramentalem, ex definitione Concilij Trident. sess. 23. cap. 7. Nota 3. de eo qui in particulari interdictus est personaliter, idem esse dicendum quoad administrationem, ac dictum est paulo ante quoad administrationem Sacramenti Pœnitentiæ. Nota 4. in delatione viatici ad domum aegroti non esse prohibitam solemnitate per quam excitatur populus ad illud comitandum & concurrendum ad illius venerationem. De his Suarez in eadem citata sect. 1. §. De Eucharistia.

In sequenti §. subiunguntur ex vi interdicti, extra mortis periculum non esse permissam Eucharistiæ administrationem. Quod probat, quia omne interdictum prohibet Sacramentorum usum, nisi is sit eorum Sacramentorum, quæ iure excipiuntur. At Eucharistia non est excepta, nisi ut usurpatur per modum viatici, aut in Missæ celebratione quæ sine usu Eucharistiæ perfici nequit. Et certe supra citata verba ex Cap. Quod in te, De pœnit. & remiss. satis ostendunt non, ut quibus, etiam sanus, ad Pœnitentiæ Sacramentum admittitur tempore interdicti, *iuxta Cap. Alma mater, §. Quia vero De senten. excommunic. in 6. §. etiam quemvis ad Eucharistiæ sumptionem esse admittendum, sed solum versantem in mortis periculo; aut habentem ad id speciale privilegium: aut si interdictum sit tantum locale: cui si quis non dederit causam, is non prohibetur communicare in loco non interdicto: secus si fuerit interdictum personale (etiam generale cui causa non dederit) quia interdicti personalis ea vis est, ut personam (sicut interdicti localis, ut locum) extorret usus Sacramentorum: addat extra casus iure, aut privilegio permittos. De qua re Suarez loco cit. n. 32. & textus satis apertus habetur in Cap. Si sententia, De senten. excommu. in 6.*

27. **QUINTVM EST;** non esse permittitur tempore interdicti usum Extremæ vntionis, habet ex Cap. Quod in te, De pœnit. & remiss. cum dicitur; Licet per generale interdictum omnibus denegetur tam Vntio quam Ecclesiastica sepultura, &c. De hoc Suarez agens in §. De eadem Vntione, aduertit primo, ne quidem instante morte permitti talem usum tempore interdicti; quia is prohibetur maxime pro articulo pro quo Sacramentum ipsum Extremæ vntionis insituitur. Ille autem est in quo mors ex graui morbo instat. Aduertit secundò, tali prohibitione comprehendi tam Clericos quam laicos: & tam Religiosos quam sæculares: quia vniuersalissima sunt verba ante relata, *omnibus denegatur tam Vntio, &c.* quæ limitare non est liberum nisi ex alio Decreto habeatur talis limitatio; aut ex adiuncta exceptione, qua-

lis in eod. Cap. Quod in te, adiuncta est: quoad sepulturam Clericorum, qui seruauerunt interdictum. De quo memoratus author contra Paludanum.

SEXTVM EST. Usum recipiendi, aut administrandi Sacramentum ordinis non esse censendum permittitur tempore interdicti. Hoc citatis Paormitano, Paludano & Coar. Suarez habet in eadem memorata sect. 1. nu. 45. Rationem addens: quod nulla possit illius Sacramenti in iure fundari exceptio a generali, *de quo agimus*, interdicti esse. Cui priuandi participatione Sacramentorum: cuius tam aperta est mentio sine tali exceptione in Cap. Responso, §. penultimo de senten. excommuni. & in Cap. Alma mater, §. 2. eodem titulo in 6. quæ tamen fieri debuisset sicut factæ sunt alia.

SEPTIMVM EST. Constat quidem, matrimonium initum tempore interdicti validum esse, cū interdictum nihil auferat quod sit de illius Sacramenti veritate: sed difficultatem esse, an tunc in eatur licite. Pro cuius parte affirmante multos auctores citat Thomas Sanchez lib. 7. De matrim. dispur. 8. num. 2. adfertque pro fundamento, tum Cap. Capellanus, De feris, vbi habetur eam esse Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, ut matrimonium quocumque tempore contrahatur. Tum quod matrimonium sit contractus quidam naturalis, cui per accidens Christus Dominus adiecit Sacramenti rationem. Sed pro parte negante Suarez in sæpe memorata sect. 1. num. 51. bene vrget, ex paulo ante citatis iuribus haberi, nulla Sacramenta esse administranda tempore interdicti, certis casibus & Sacramenti exceptis. De quorum exceptorum numero si matrimonium esset censendum, maxime esset ob allata fundamenta. Sed ea non sufficere Suarez ipse ostendit: quia quod in Cap. Capellanus dicitur, matrimonium omni tempore contrahi, intelligi potest valide, etiam si illicite; aut omni tempore quidem, & licite, dummodo tamen non obfistat circumstantiæ, sicut obfistat circumsstantiæ loci & personarum, ratione interdicti localis & personalis. Deinde quod matrimonium sit contractus naturalis, non impedit in illo veram rationem Sacramenti; cum qua ratio contractus comparata minus principalis est tanquam perillam eleuata: atque adeo ab illa post se tracta. Quod sit ut eiusdem (tanquam principalioris) conditionem sequatur; ideoque in hac re iudicandum sit de matrimonio tanquam de Sacramento, potius quam ut de contractu naturali.

De sponsalibus autem, dubium non est quin & in loco interdicto, & a personis interdictis celebrari possint licite: quoniam constat talem celebrationem non esse Sacramentum neque diuinum officium: quandoquidem sponsalia ipsa sunt tantummodo contractus humanus; vnde nihil est cur dicatur includi interdicto.

De benedictione vero nuptiali; quod includatur, nec licita sit tempore illius, habet multis authoribus allatis Sanchez in memorata dispur. 8. num. 10. Et probat ex eo, quod talis benedictio sit officium diuinum. Nam est actus Sacerdotalis ordinis cū solus Sacerdos possit sponsum & sponsam benedicere: consistitque in precibus peculiaribus ab Ecclesiâ institutis, atque in Missarum solemnibus. Quocirca ad illam accommodanda sunt dicenda in sequenti cap. de prohibita tempore interdicti officiorum diuinorum celebratione. Nota vero cum eodem alios citante in sequenti nu. 19. altero tantum ex coniugibus interdicto; si interdictum sit locale, eos benedici posse extra locum ipsum interdictum, *iuxta ante habita ex Cap. Si sententia, de senten. excommu. in 6. Sin sit personale particulare, siue viri, siue femine, nullibi benedici posse: quia tali donec accedat absolutio personarum, eas ad instar aliarum censurarum comitatur, quocumque se transferant. Sin autem sit personale generale, nec etiam benedici possunt, quando vir est qui tali interdicto subiacet: non autem quando femina; quæ cum sortiatur forum, munera & honores viri sui, ex lege femina, ff. De senat. & ex lege finali, Cod. De incolis, eum eo immuni ab interdicto poterit benedici, tanquam libera quoque ab interdicto: ad modum scilicet illius, qui mutatione domicilij definit esse pars multitudinis per illud interdictæ.*

REGINA
DE
PRAXIS
EDRIP
E.V

CAP. XXVIII.

De secundo effectu interdicti, qui est priuatio vsus officiorum diuinarum.

S V M M A R I V M.

- 30 Rigor iuris antiqui de priuatione vsus officiorum diuinarum tempore interdicti, restrictus per Cap. Alma mater, De senten. excommuni. in sexto.
- 32 Quomodo accipi debeant in eodem Cap. nomina Eccl. sive & Monasterij.
- 32 Concessio celebrationis diuinarum officiorum tempore interdicti: & qua comprehendantur ipso nomine officiorum diuinarum.
- 33 Quomodo amplianda sit, & quomodo restringenda eadem concessio.
- 34 Conditiones seruanda in celebratione diuinarum officiorum tempore interdicti.
- 35 Persona ab ista officis tunc excludenda.
- 36 Festiuitates in quibus diuina officia tempore interdicti permittuntur celebrari solemniter, cum responsione ad nonnulla dubia de istis festiuitatibus.

DE hoc secundo effectu Suarez late differit tomo 3. disput. 34. in cuius initio pro eodem varia iura adfert. De quibus pro praxi notandum est, rigorem illorum temperatum esse à Bonifacio VIII. in cap. Alma mater, §. Adiciamus, De senten. excommuni. in 6. permittente vt singulis diebus in Ecclesijs & Monasterijs Missæ celebrentur, & alia diuina officia, sicut prius, submissa tamen voce, ianuis clausis, excommunicatis & interdictis exclusis, & capanis etiam non pulsatis. Atque vterius permittente vt in quatuor festiuitatibus Natalis Domini, Pasche, Pentecostes, & Assumptionis Virginis gloriosæ, Missæ & diuina officia celebrentur cum tota solemnitate consueta. Quod Martinus V. & Eugenius I V. extenderunt ad festum Corporis Christi, & octauas eiusdem, quemad. ex D. Anton. Nauarro, Angelo, Syluestro, & ex Romano Bullario Suarez refert sect. 1. n. 41.

NOTANDA sunt autem aliqua ad intelligentiam eiusdem Capituli. Primum est, difficultatē esse, quæ nomine Ecclesiarum comprehendantur in eo. Probabile autem videtur comprehendī quidem Hospitalia in quibus est sacer locus, autoritate Episcopi approbata diuinarum officiorum celebrationem: non tamen priuata Oratoria Ita ex Couarr. & quibusdam alijs Sanchez habet lib. 7. De matrimonio, disput. 8. num. 13. Et ratio est, quia in illa loca, non item in Oratoria priuata cadunt causæ cōcessionis, initio illius Capituli assignata. Illæ enim sunt, quod ex occasione diuinarum officiorum exerceat in deuotione populi, hæreses pullulent, & Ecclesia debito seruitio defraudetur. Quæ incommoda euenire possunt tantum respectu locorum in quibus à populo diuina frequentantur: quod fieri solet in prædictis quoque Hospitalibus, non vero in priuatis Oratorijs. Ob eandem rationem etiam nomine Monasteriorum comprehendī, non tantum Religiosorum, sed etiam Religiosarum, Monasteria bene addit Couarr. ad idipsum cap. Alma mater, par. 2. §. 4. num. 2. approbantque Sanchez in sine citari num. 13. ac Suarez in memorata est. 1. num. 2.

SECUNDVM est, quod ex Couarr. in sequenti nu. 3. Suarez ad nu. 11. adfert; ex proposito Decreti verbis illis, Missæ celebrentur, & alia diuina officia sicut prius, haberi nō esse audiendos illos qui dicunt tempore interdicti licitā esse tantū Missam propriam illius diei: seu iuxta ritum Ecclesie assignatā pro illo die in quo celebratur: itaut non liceat tunc dicere Missam de Beata Maria, aut aliā ex deuotione. Id quod reuocatur: tum quia verba illa nihil tale, sed potius contrarium indicant, vt pote qui bus fit absolute concessio celebrandi; idque sicut prius. Cuius particule adiectione, satis indicatur perinde liberam tunc esse Missæ electionem, ac fuit prius.

TERTIVM est, difficultatē esse, quæ in proposito Decreto significantur nomine officiorū diuinarum. Nam Suarez tractans in sequenti sect. 3. communem omnium sententiam, aliorum citatis, esse ait nu. 7. quod significantur officia illa,

quæ in Ecclesia ab ipsius ministris tali modo fiunt, vt eodem fieri possint tantum à Clero ad alia specialiter ordinato ac deputato. Ratio vero est, quod Ecclesie intentio sit per interdictum prohibere vsum communem eorum officiorum quæ nomine & autoritate ipsius à ministris per eam ad illa obeunda ordinatis ac deputatis celebrantur. Quæ vero talia sint iudicandum est in particulari: tum ex actione, & voce publica; tum ex apparatu & vestibus permixtis tantum ordine initiatis, cum quibus solent exerceri: vt cum superpellicio, aut stola, aliove exteriore indumento sacro. Excipiendæ sunt autem horæ canonicæ, quæ vere sunt quidem officia diuina; tamen ad earum recitationem, etiam publicam pro vniuerso populo; necessarius non est ordo, vt patet ex ea quæ fit à Monialibus. Vel certe dicendum est, talem recitationem esse primario deputatam ordini Clericali, sufficere vt ea censetur esse de numero memoratorum officiorum per interdictum prohibitorum, quoties publico nomine Ecclesie exercetur, prout fit etiam à Monialibus tanquam personis Ecclesiasticis.

Atque ex dictis Suarez duo infert. Alterum nu. 8. nō esse prohibita tempore interdicti officia quæ non fiunt tanquā Ecclesiastica, & communia: sed tanquam priuata, vt benedictio mensæ; recitatio itinerarij seu orationū institutarum pro iter agentibus: recitatio salutationis Angelicæ dato signo publico certis horis diei. Videndus est Nauarrus in Enchir. cap. 27. num. 176. alia adferens exempla. Alterum quod Suarez nu. nono infert, est, omnem sacram benedictionem ab Ecclesia institutam cum particularibus ceremonijs & precibus, ac deputatam; vt communiter solet, ordini Sacerdotali, comprehendī sub generali appellatione diuinarum officiorum, quæ per interdictum prohibita sunt.

QUARTVM est, concessionem in illo cap. Alma mater, §. Adiciamus, factam, sic accipiendam esse vt extendatur ad omnia diuina officia per interdictum prohibita. Id quod satis intelligitur ex verbis illis (Missæ celebrentur, & alia dicantur diuina officia sicut prius.) Non extendatur vero ad Sacramentorum administrationem, quoniam de ea sermo nō est in illo paragrafo, cum in præcedentibus iam esset de ea dispositum: itaut quod eam, standum sit dictis in præcedenti cap. 27. Adde, restringendam esse eandem concessionem ad generale interdictum locale, quia in locali particulari causæ an ea relatæ, quæ ad eandem concessionem faciendam mouerunt Papam; non inueniuntur interuenire in illo. Vnde glossa ibidem ad verbum Ecclesie; non de Ecclesijs interdictis, sed de Ecclesijs sitis in loco interdicto interpretatur, indicans quod dicimus: & communiter ex eadem glossa receptum esse notat Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 173. Ad personæ vero interdictum pertinent verba posita in eodem cap. §. Adiciamus (excommunicatis, ac interdictis exclusis) quibus satis incutitur à memorata concessione exclusio personarum interdictas, siue generali, siue particulari interdicto personarum; itaut non modo celebrare diuina officia, sed nec celebrationi interesse, pro quo adhuc est textus expressus in Cap. Si sententia, §. finalis eodem titulo & libro, licet ipsis: exceptis quatuor festiuitatibus, in quibus diximus permissam esse tempore interdicti diuinarum officiorum celebrationem cum solemnitate. Nam in eodem cap. Alma mater, §. penult. interdictis personaliter conceditur participatio diuinarum officiorum, cum hac tamen limitatione, vt iis qui causâ interdicti fuerunt, non permittatur accedere ad altare.

QUINTVM est, quatuor conditiones seruandas in celebratione diuinarum officiorum tempore interdicti permissa, indicari illis verbis, Submissa voce, ianuis clausis excommunicatis, & interdictis exclusis, & capanis etiam nō pulsatis. Quarū prima exigit, vt talis celebratio fiat sine cantu, ne foris audiat à prohibitis audire. Secunda vero, vt omnes ianuarum loci in quo fit eadē celebratio, clausæ sint, ob eadē scilicet causam. Monet autē Suarez disp. 34. sect. 1. n. 12. non esse ad eam necessarium vt ianuarum ipsæ sint ita obleratæ interius, vt ingressus omnino impediatur, cum sæpe dentur habentes facultatē tunc audiendi officia diuina, quibus patere debet ingressus (si que alij ingredientur, expelli possunt) sed sufficere quod sic iunctæ sint eadem ianuarum, vt videre, & audire officia ipsa diuina, & intrare profertur impediatur, nisi aperiuntur.

35. Tertia porro, excommunicatis & interdictis exclusis, quoad priorem partem de excommunicatis, illud tantum hic occurrit monendum, eos non solum tempore interdicti, sed etiam quocumque alio à diuinis officiis excludi. Quoad posteriorem vero de interdictis, notandum est intelligi, tum de omnibus personaliter interdictis, idque congruenter ca. Si sententia, De sententia excommunic. in 6. tum etiã (congruenter cap. Licet, §. finali De priuilegiis eodem libro) de iis qui interdicto locali causam dederunt: aut ad perpetrandum delictum, cuius occasione illud latum est, præbuerunt consilium, auxilium, vel fauorem. De aliis autem, qui nec sunt interdicti, nec interdicto vllam occasionem dederunt, nec ij sunt per quos debeant celebrari diuina officia, puta laici; difficultas est an sine priuilegio possint admitti ad eadem officia audienda. Illius tractationem Suarez late persequitur in memoratis sect. 1. nu. 20. & pluribus sequentibus; quem si lubet, consulas. Studio enim breuitatis contenti esse possumus notare, quod pro praxi sufficit; nec tales admitti debere, deduci, tum ex citato cap. Licet, cum dicitur, Licet vobis concessum existat, vt interdicti tempore ianuis clausis excommunicatis, & interdictis exclusis, vocẽ submissa diuina celebrare possitis: ad ea tamen aliquos (etiã si aliunde venerint) nisi super hoc priuilegiati existant, recipere nullatenus debetis. Adde quod, vt idem Suarez num. 27. vrgit, is fit communis Ecclesiæ sensus, & recepta consuetudo in eadem.

Quarta denique conditio, campanis non pulsatis, intelligenda est de pulsatione quæ Missam & alia diuina officia antecedit ad conuocandum publice populum, prout communis vsus habet; qui tunc interrumpitur, quia cum populus tunc non sit ad talia officia admittendus, nec est vocandus illo publico signo, vt nec alio æquiualentem, quo solitus erat vocari. In alium finem vero, vt ad salutationem Angelicam, vel concionem campanas tunc pulsari non est prohibitum. Videri potest Suarez in citata sect. 1. n. 15. & quatuor sequentibus.

36. POSTREMVM EST. Circa festiuitates in quibus sine talium conditionum obseruatione diuina officia celebrari, & ad ea etiam interdicti permittuntur admitti, sequentia dubia posse moueri.

Primum est, quo modo intelligendum sit quod interdicti qui interdicto causam dederunt, tunc permitti non debeant ad altare accedere? Ad quod Suarez in eadem sect. n. 37. responder; id non esse referendum tantum ad remotionem à loco, sed etiam ad remotionem à sacra Communione, qua tales indigni sunt perseverantes in sua contumacia. Immo & ab oblatione faciendâ ad altare, vt ad humilitatis gratiam & reconciliationis affectum se faciens inclinent; quod in eis quæri ipsa admissio ad diuina officia cum tali conditione, expressum est in eodem cap. Alma mater, §. In festiuitatibus.

Secundum dubium est. An eadem festiuitates sint singulæ vnus diei, vel plurium? Ad quod idem respondet in sequenti n. 38. esse tantum vnus diei: quia omnium par est ratio, nec dubitari potest quin festiuitas Natiuitatis Domini sit tantum vnus diei, nisi quod ad festum Corporis Christi adiunctæ sint etiam octauæ eiusdem; vt patet ex præced. n. 30.

Tertium dubium est. Quando censeantur tales festiuitates incipere & desinere? De hoc pluribus Suarez in sequenti sect. 3. n. 12. & aliquot sequentibus. Solutio autem est incipere à tempore primarum vespèrarum vnus cuiusque talis festiuitatis, & secundum completorium eiusdem includere cum aliis, vt ex eo probatur, quod illa concessio præcipue sit, vt illis diebus officium diuinum celebretur solemniter. Vnde cum eadem concessio absoluta sit, itaut extendatur ad totum officium, ad quod completorium pertinet perinde ac præcedentes vespèræ, illud non est excludendum, sed sicut vespèræ, potest solemniter cantari. Videndus idem author quædam alia addens, in quibus ob eorum rarum vsu non immorabor, studio vitandi prolixitatis fastidium.

CAPVT XXIX.

De tertio interdicti effectu, qui est priuatio sepultura Ecclesiastica, deque ei affini prohibito Ecclesiæ ingressu.

SVM MARI VM.

- 37 Prohibitio sepeliendi in loco interdicto, communis est infantibus cum adultis: excipiuntur ab ea Clerici qui seruauerunt interdictum: neque ea obstat quin defectus in loco interdicto, possit in alio non interdicto Ecclesiastico sepultura donari.
- 38 An innodatus generali interdicto personali, priuetur Ecclesiastica sepultura.
- 39 Prohibitio ingressus Ecclesiæ, rationem quamdam habet interdicti personalis, & quo modo à cæteris personalis distinguatur.
- 40 Prohibitus Ecclesiam ingredi, priuatur omni participatione diuinorum officiorum que in ea sunt.
- 41 Ne quidem existens extra Ecclesiam, illa audire potest in Cœmeterio vero potest, si in eo celebrentur.

DE hoc effectu late Suarez tomo 5. disput. 35. Nobis pro praxi quotidiana sufficere potest notare, per interdictum locale generale prohiberi, ne quis in eo loco sepulturam accipiat, cap. Cum & plantare, §. Quod si, & cap. Vt priuilegia, De priuilegiis, & cap. Episcoporum eodem titulo in 6. & Clementina 1. De sepulturis. Intellige autem nisi priuilegium habeatur in contrarium, aut aliqua personæ sint exemptæ, sicut sunt Clerici qui seruauerunt interdictum. Illis enim in cap. Quod in te, De peniten. & remiss. conceditur vt decedentes, in Cœmeterio Ecclesiæ sine campanarum pulsatione, cessantibus solemnitatibus omnibus cum silentio tumulentur. Aduerte autem primo, effectum hunc priuationis sepulturae habere locum non tantum in adultis, sed etiam in infantibus baptizatis, itaut in loco interdicto, his perinde ac illis sit deneganda Ecclesiastica sepultura; quia iura absolute loquuntur, & cadauera paruulorum perinde ac adultorum capacia sunt illius priuationis. Videri potest Suarez sect. 1. n. 2.

Aduerte secundo, vita functum in loco interdicto, sepeliri posse in alio non interdicto: quia interdictum locale nõ fertur in personas absolute, sed solum per relationem ad locum qui interdicitur. Excipe eos, qui eidẽ interdicto causam dederint, respectu quorum interdictum ipsum locale ex communi sententia, prout Suarez habet in sequenti n. 3. vim & efficaciam sortitur interdicti personalis, quasi culpa peccatam attrahente ad suum auctorem personaliter, adeoque reddente eum priuatum Ecclesiastica sepultura, ad modum particularis interdicti personalis, cui talis effectus tribuitur in cap. Episcopum De priuilegiis in 6. & in Clementina 1. De sepulturis.

Porro difficultas est, an generale interdictum personale, eo innodatos excludat ab Ecclesiastica sepultura? Illam plenius Suarez tractat in eadem disput. 35. sect. 3. & tandem bene statuit sublatam esse per Extrauagantẽ Ad euitanda; de qua egimus in lib. 1. ca. 9. sect. posteriore. Priuilegio enim eiusdẽ Extrauagantis, non tenemur cuiusquam personæ communem vitare, siue in diuinis, siue in humanis, nisi sit nominatim interdicta; ac proinde, nec in Ecclesiastica sepultura.

De prohibito Ecclesiæ ingressu, pars reliqua capituli.

DE hoc late Suarez in eadem disput. 35. sect. 4. Contenti erimus aliquot documentis pro praxi. Primum est, tale prohibitionẽ habere rationẽ interdicti personalis, nõ vero localis: quia loco non competit ingredi, sed tantum personæ. Distingui autem à cæteris interdictis personalibus, quod cæteri priuent simpliciter participatione diuinorum in omni loco, iuxta cap. Si sententia, §. finali De sentent. excommunic. in sexto: illud vero ab ingressu Ecclesiæ, eadem participatione priuet solum intra Ecclesiam, iuxta illud

REGINA
PRAXIS
EDRIP
E.V

incap. Is cui De sententia excommunicat. 6. Is cui est Ecclesie interdictus ingressus, cum sibi per consequens censetur in ipsa diuinorum celebratio interdicta. &c. Illa enim particula (in ipsa) sufficienter indicat prohibitionis limitationem ad Ecclesiam, cuius ingressus interdicatur. Consequentia autem illic expressa ratio aperta est: quia celebratio diuinorum in Ecclesia necessario supponit ingressum in illa.

Aduerte vero prohibitionem eiusmodi procedere quoad quacumque diuinorum celebrationem, vt omnes Doctores ibidem notare habet Suarez n. 5. atque adeo tale interdictum conuenire in hoc cum alijs personalibus, quod prius omni participatione diuinorum in Ecclesia, cuius ingressus prohibetur, ita ut is cui prohibetur, nec celebrare possit in ea, nec sepeliri, nec dare, aut recipere Sacramenta nec ministerium aliquod sacrum exercere, nec Missam, aut aliud officium diuinum audire. Possit vero extra illam, prout idem in sequenti numero 6. alius citatis bene docet Ratioque in promptu est: quia per nullam censuram plus prohibetur, quam verba canonis, vel sententia continent: quandoquidem poenae interpretatione restringendae sunt potius, quam extendendae. At per verba, quibus fertur poena de qua agimus, ipsa imponitur cum determinatione ad Ecclesiam. Ergo non obstat quin licet illa affecto extra eam ipsam Ecclesiam diuinis se immiscere, perinde ac non affecto, vt Missam dicere in priuato Oratorio approbato ab Episcopo, & fiteri, recipere viaticum, & Sacramentum Extremae vnctionis in sua domo.

DVBITARI autem potest primo, An proposito modo interdictus possit extra Ecclesiam exiitens audire diuina, quae in ea celebrantur? Ad quod Suarez num. 7. respondet negatiue: quia tale interdictum prohibitio est non tantum ingressus Ecclesiae, sed etiam participationis diuinorum in ea: idque principaliter, vt argumentum est, quod cessante tali participatione, censetur licitus ingressus. Sic enim, vt ex Calderino & Ancharano Couar. habet ad Cap. Alma mater, par. 2. §. 1. n. 3. is cui est interdictus Ecclesiae ingressus, potest eam ingredi, & in ea orare, quo tempore officia diuina non celebrantur. Quae esse communem sententiam Nauar. ait in Enchir. cap. 25. nu. 75. Pro eaque Suarez nu. 19. alios refert. & n. 23. tanquam fauorabilem contraria (de qua ille pluribus n. 20. 21. & 22.) nec probabilitate carentem, ait in praxi secure teneri posse, quod nobis sufficit.

DVBITARI potest secundo, An proposito modo interdictus possit in Coemeterio Missam dicere, vel eam aut alia officia diuina audire, si sibi celebratur? Id quod late tractat Suarez n. 9. & aliquot sequentibus: tandemque resolutum posse, quia in talis interdicti sententia tanquam poenali, (& ideo restringenda interpretatione) nomen Ecclesiae accipiendum est in rigore, quo non comprehendit Coemeterium, vt patet ex communi vsu. Et ideo ius in cap. Is cui, De sententia excommunicat. in 6. tanquam non satis indicatum prius nomine Ecclesiae, addidit nomen Coemeterij, vt ad ipsum extenderet priuationem sepulturae Ecclesiasticae. Verba sunt haec: Talis quoque si hoc interdictum durante decedat, non debet in Ecclesia, vel Coemeterio Ecclesiastico, nisi poenituerit sepeliri. Capella autem cum sint reuera partes Ecclesiae, illius nomine comprehenduntur, illarumque ingressus censendus est prohibitus, huius ingressu prohibito.

CAPVT XXX.

De peccato violantis interdictum.

SUMMARIVM.

- 42 Laicus violans interdicti localis, de se tantum est peccatum veniale.
- 43 Modi quibus idem peccatum aggravatur mortaliter.
- 44 Laicus violans interdictum, personale peccat mortaliter.
- 45 Clericus violando interdictum, siue locale, siue personale, committit peccatum suo genere mortale.
- 46 Cuius peccati quatenus materia censetur, minorum officiorum officia celebrata esse, quodque ad eam officia, & cuiusuis diuini officij pars notabitur.

47 At ali peccato non excusat privilegium contra, ut in Cap. Alma mater, nisi omnes conditiones ibidem requiruntur. Et quatenus excuset privilegium Extraneantis ad euitanda.

INTER effectus interdicti poni potest, quod illius violator, si laicus sit, peccet venialiter quidem, cum interdictum est locale, nec interuenit contemptus, quo nihil fiat Ecclesiae auctoritas, aut aliud aggravans in infinitum ipsam violationem: mortaliter vero, cum interdictum est personale. Quorum prius Sotus in 4. distin. 22. quaest. 3. art. 1. conclus. 6. probat: quia tunc cum solus locus interdicatur, mandatum ad Clericos dirigitur (vt argumento est ex Caiet. in verbo Interdictum initio, quod illis solis hac ex parte poena indicatur) quibus praecipitur, vt interdictum seruente celebrando officia diuina iansis clausis, & voce submissa, exclusis laicis tam interdictis, quam non interdictis, iuxta Cap. Alma mater, De sententia excommunicat. in 6. iuncta glossa ad verbum Interdictis. Quare laicus ingerendo se diuinis in loco interdicto, hoc tantum nomine peccat, quod interpretatiue faciat contra intentionem Clericorum, quibus ex officio ita incumbit laicos a diuinis officijs in loco interdicto arcere, vt hi illis parere teneantur. Quod non facere, haud videtur de se mortale, sed tantum interueniente contemptu, aut illatione violentiae, aut ex allato scandalo, aliove ex quo talis violationis malitia aggrauetur in infinitum iudicio prudentis: cuiusmodi censentur ea quae adfert Nauarrus in Enchir. cap. 27. n. 187.

Quorum primum est, si talis laicus interdictus est personaliter, etiam interdicto tantum generali, de quo inferius. Adde, & cum dedit causam interdicti locali: quia hoc respectu ipsius, vim & efficaciam habet interdicti personalis, vt in praecedentibus annotauimus. Secundum est, si vt ipsa diuina officia contra interdictum dicantur in causa est expresse, vel tacite; puta rogando, iubendo, aut praesentia, auditioneque sua praebendo occasione: quia tunc mortaliter peccabit tanquam consentiens mortaliter peccantibus, iuxta cap. 1. epistolae ad Romanos in fine. Tertium est, si talia officia dicat, qualia dicendo Clerici violarent interdictum. Quartum est, si mentiendo, asserens se Clericum esse minorum ordinum, aut privilegium habere, intret templum ad officio diuina audienda contra interdicti prohibitionem.

IAM POSTERIVS, hoc est, quod laicus mortaliter peccet violatione interdicti personalis, Sotus, & post eum Suarez in citata sect. num. 2. & 3. probat hac ratione: quia interdictum personale, siue particulare, siue etiam generale; censura est directe imposita personae, quae quod sit laica, non impedit quin idem interdictum inducat totam obligationem, quam Ecclesia per absolutam suam prohibitionem intendit imponere. Talem autem obligationem constat esse sub mortali, si facta sit in re graui, qualis sine dubio, est ea de qua per interdictum personale prohibitio datur: vt potest spectans ad Christianae legis Sacramenta officia diuina. Quare violans interdictum personale, siue Clericus, siue laicus sit, peccatum committit suo genere mortale. In quo potest excusatio dari per ignorantiam inculpabilem, paruitatem materiae dispensationem, necessitatem urgentem, sicut passim in plerisque alijs.

Aduerte autem ob tale peccatum praecise laicos numquam poenam Ecclesiasticam incurrere, cum in iure nulla inueniatur imposita: licet ex adiuncta circumstantia excommunicationem incurant, prout habetur ex Clementina 2. De sententia excommunicat. vbi ipso facto excommunicantur laici qui quempiam cogunt celebrare officia diuina in loco interdicto: vel prohibitos, publice vocant vt diuinis officijs in loco interdicto celebratis intersint, vel prohibent ne interdicti qui Missam intersunt, exeant, postquam a celebrantibus moniti sunt: ac tandem excommunicantur, & ipsi interdicti qui post similem monitionem non exeunt.

Reliqua pars capituli de peccato Clerici violantis interdictum.

Quod si violator interdicti sit Clericus, ipse peccati committit suo genere mortale; siue locale, siue personale; & siue

& siue generale, siue speciale interdictum fuerit; prout communem sententiam esse Suarez in *curia disput. 4. sect. 4. n. 4.* Cum enim fuerit personale, patet eadem ratione, qua ante offensum est, laicum violatione illius peccare mortaliter. Cum vero fuerit locale: quia iura per interdictum locale prohibentia vsus Sacramentorum, & diuinorum officiorum vel sepulturae Ecclesiasticae, directe respiciunt Clericos, tanquam eos ad quos spectat circa talem vsus inuigilare, ne in eo contingat aliquid contra intentionem Ecclesiae, quae illis ipsi tanquam ministris suis committit. Et quia prohibitio est in materia graui, vt constat ex antedictis, inducit obligationem sub mortali. Circa quod, sicut passim circa alia mortalia, certum est posse excusationem contingere, tum ex indeliberatione, tum ex materia leuitate. De hac re moueri possunt in particulari tria dubia, quae ipse Suarez in ead. sect. a nu. 9. ad 14. tractat.

46. PRIMVM EST. An contra interdictum exercere actum alicuius minoris ordinis sufficiat ad mortale? Responso autem est, talem actum quidem esse sufficientem de se, cum sit sacer, ad quem ex officio exercendum minister est consecratus, tanquam cooperaturus sacrificio Missae, aliorumque diuinorum officiorum celebrationi. Nihilominus tamen in praxi, quia consuetudo obtinuit vt vsus minorum ordinum indifferenter exercentur a laicis, sicut a Clericis, illi possunt censi materia de se leuis & insufficientis ad mortale, nisi contingeret fieri cum aliqua solemnitate laicis minime permessa; quod vix iam est in vsu.

SECVDVM dubium est. An publice in Ecclesia diuinum officium, vel aliquam illius partem notabilem canere contra interdictum, sit materia sufficiens ad mortale? Responso est affirmatiua, quoad casum in quo Clericus munus eiusmodi exercet tanquam persona Ecclesiastica ad illud deputata: vt contingit cum quis tanquam pars Cleri seu Ecclesiasticae communitatis, ad ipsam celebrationem deputata, eandem exercet: prout faciunt Religiosi concurrentes in choro ad eandem celebrationem: ac etiam iij saeculares Clerici, quibus ratione beneficii, aut alio titulo incumbit onus concurrentis in choro ad eam ipsam celebrationem. Quae utrisque permessa est quidem sine solemnitate, ex cap. Alma mater, De senten. excommunic. in 6. s. Adiciamus: sed cum solemnitate manet prohibita: sic mirum, vt materia prohibitionis sit, non quidem solemnitas in se, sed celebratio coniuncta solemnitati. De qua, quin sit materia grauis, dubitari non debet. Notat autem partem notabilem non esse aestimandam ex sola longitudine illius, sed etiam ex magnitudine autoritatis & solemnitatis cum qua profertur: sic enim oratio ab hebdomadario tanquam initio sacerdotali dignitate cantata in choro solemniter, licet breuis sit verbis, pars tamen notabilis officij diuini esse censetur: & sic de Episcopi benedictione, alisque nonnullis, quemad. ipse Suarez in 11. annotat.

47. TERTIVM dubium mouetur circa conditiones cum quibus tempore generalis interdicti localis in memorato s. Adiciamus, permittitur celebratio diuinorum officiorum (quae sunt, fieri submissa voce, inuis clausis, excommunicatis, & interdictis ecclesiis, & campanis non pulsatis) An omisso vnus tantum earum sit materia sufficiens ad mortale? Ad quod Suarez respondet affirmatiue. Cuius responsionis veritas sic elucidatur. Cum sit peccatum suo genere mortale, praedicto tempore diuina officia celebrare aliter, quam iure permissum est, neque id aliter iure permittatur, quam seruatis memoratis circumstantiis; neque ea censeantur seruari, aliqua earum omissa, si tamen talis omissio (vt pote quae includit transgressionem praecipii ad mortale obligantis) censenda est sufficiens materia peccati mortalis. Nec refert quod vna talis cōditio in se spectata videatur leuis, quia grauis est prout concurrat ad permissionem, quam cessare facit deficiendo; per defectum scilicet partis ei necessariae ad constitutionem obiecti circa quod versatur. Adeo ut, si diuina officia celebrantur aperijs ianuis, etiam si tres reliquae conditiones seruentur, talis celebratio non excusetur a mortali per permissionem datam in cap. Alma mater: quia vere seruatum non est, quod est; quod ad eam ibi exigitur. Nec est quod dicas, non tra exigere quin defectus vnus conditionis, tanquam partis modicae, possit excusari a mortali. Nam contrarium

colligitur ex Clement. 1. De senten. excommunic. vbi subiciuntur excommunicatio soli (quae infertur tantum ob mortale) omittentes vnam earum: nimirum clausuram ianuarum; eamque non expresse, sed solum aequiualeenter factam, nempe perforando ianuas ipsas, aut faciendo in eis fenestras vt diuina officia contra interdicti prohibitionem a laicis possint audiri. Aduertere autem ob priuilegium Extrauagantis Ad euitanda, Clericos in celebratione diuinorum officiorum non teneri ad obseruationem praedictarum conditionum, quando id ipsum generale interdictum locale non fuerit nominatim denunciatum, seu publicatum auctoritate Iudicis: nisi quod eicere teneantur nominatim excommunicatos; & interdictos personali interdicto denunciato: aut cum alias non admitterentur sine scandalo, aut sine cooperatione ad peccatum violationis interdicti, cui obnoxij sunt qui illo innodantur, etiam si non sit denunciatum; quia per eam Extrauagantem nihil quoad eos, vt nec quoad alios censura irretitos, est ab Ecclesia relaxatum.

CAPVT XXXI.

De irregularitate, & quibusdam aliis penis, quae incurruntur a Clericis, & violatione interdicti.

SVMMARIVM.

- 48 Impositio irregularitatis incurrenda a Clerico violente interdictum, quoad alie pane quibus idem ad huc subicitur.
- 49 Ignorantia excusans ab irregularitate, & quod ei obnoxius sit non tantum celebrans Missam, sed etiam celebrans alia diuina officia.
- 50 Irregularitas incurritur non modo interdicti localis; sed etiam personalis violatione.
- 51 Irregularitas ob violationem interdicti personalis, & omnibus, & solis Clericis imposita: quam non incurrunt nisi exercendo officium diuinum, ad quod sint consecrati.

48. Celebrantem scienter absque priuilegio in loco qui suppositus est interdicto, in irregularitatem incurrere habetur expresse ex ca. Is qui, De senten. excommunic. in 6. his verbis. Is vero qui scienter in loco celebrat supposito interdicto (nisi super hoc priuilegiatus existat, aut a iure sit concessum) irregularitatem incurrit, a qua nequit per alium, quam per Romanum Pontificem liberari. Quae verba cum sint generalia, locum habent tam in locali interdicto generali, quam in particulari: & tam in interdicto ab homine, quam a iure, comprehenduntque omnem Clericum tam regularem, quam secularem: quod Suarez annotat disput. 34. sect. 4. nu. 14. vbi notatu dignum praemittit aliquot auctoribus citatis, quasi axioma esse in hac materia. Violentem interdictum exercendo actum proprium sui ordinis eo modo quo nequit a laicis exerceri, irregularem fieri, aliaque penas in iure expressas incurrere.

Quae sunt intelligibile esse: sic nimirum, vt non modo non possit eligi, sed neque alium eligere, ex eodem cap. Is qui, in fine. Item inhabile esse non modo ad acquirendum beneficium, sed etiam ad acquisitum retinendum, iuxta cap. Tanta, s. finali De excessibus Praelatorum. Praeterea ca. Postulastis, s. finali De Clerico excommunic. ministrante: praesumentes celebrare diuina officia in loco interdicto spoliandos esse beneficiis, si sint Clerici. Sin Monachi sint, aut Moniales, in arctiora Monasteria ad agenda poenitentia detrudendos. De qua pena sic Suarez iudicat, vt velit ad eam cum interdicti violatione requiri contumaciam: cum qua praedicti, in violatione ipsa perseverantes, fuerint excommunicati. Quod quidem est consentaneum his verbis, postis ibidem in praeced. paragrafo; Non venent officia diuina celebrare, quamuis propter hoc sint excommunicationis vinculo innodati. Postremo, per Clementinam primam

De senten. excommunic. in excommunicationem incur-
re ipso facto Religiosos quodcumque scientes Cathedra-
lem, & Matricem, seu Parochialem Ecclesiam seruare inter-
dictum, si ipsi non seruent.

49. **NOTANDUM** est autem circa verba, Is vero, &c. ante re-
lata; ex particula, *scilicet*, deduci quod ab irregularitate ex-
cusetur ille qui interdictum violat ex ignorantia, etiamsi nō
excuset ipsum a culpa, eo nomine quod negligens fuerit in
ipsa depellenda: ita tamen vt non fuerit affectata, quæ dolo
& quiparanda, auctori suo prodesse nō debet. Et certe si ad
talem excusationem requireretur ignorantia inuincibilis,
proposita particula *scilicet*, nihil operaretur: quandoquid-
dem ea etiam omnia loci esset excusationi ab irregularita-
te per ignorantiam ipsam inuincibilem.

Notandum est præterea, etiamsi verbum, *Celebret*,
absolute prolatum solet de Missæ sacrificio, intelli-
gi; nihilominus in §. illo sic accipiendum esse, vt exten-
datur ad omnem actum, quem proprium sui ordinis Cleri-
cus exercet eo modo, quo nequit a laico exerceri: vt tan-
quam axioma à Doctoribus receptum ante diximus; & ex-
positionem esse omnium Suarez ait in citata sect. 4. n. 15. Ex
quo in sequenti in 16. sub finem adde: si talis actus ex leuitate
materiz, aut aliunde, in iudicio prudētis excusetur à mortali;
excutioni mandatum in loco interdicto, nō inducere, *sal-*
tem quoad conscientie forum, irregularitatem quam Ecclesia
imponit tanquam pœnam grauis peccati.

50. Notandum est porro, Clericos irregularitatem incur-
re vt violatione interdicti localis: sic etiã violatione interdicti
personalis, iuxta Cap. Is cui. De senten. excommunic. in 6.
cum dicitur, Is cui est Ecclesiæ interdictum ingressus, irregu-
laris efficitur si contra interdictum huiusmodi, diuinis in ea
se ingerat, in suo agens officio prius: cum sibi per con-
sequens censetur in ipsa diuinorum celebratio interdicta.

Vbi aduerte primo, his verbis impostum interdictum,
esse pure personale. Quod enim per illud Ecclesia non sit
censenda interdicta, ex eo patet, quod in illa possint ab aliis
diuina officia tum celebrari, tum audiri: alioqui enim cum
innodatus eo, sit interdictus respectu omnium Ecclesiã-
rum, in nulla ab aliis possent siue celebrari, siue audiri officia
diuina; quod & à ratione, & à communi Ecclesiæ vsu alio-
num est.

Aduerte secundo, quod iisdem verbis dicitur de inter-
dicto personali determinato ad certum locum, puta ad Ec-
clesiam, intelligi posse (argumento à minori ad maius) de
interdicto simpliciter, si enim ob illud irregularitas, incurri-
tur, multo magis censenda est ob hoc (tanquam longe fetu-
rius) incurri. Ita Suarez late consequenter docens intelli-
gi quoque de interdicto personali tã generali, quã particulari.
Quã doctrinã tere tutum est, licite verba textus ad eam ac-
commodare sit difficile. Videndus est Suarez ipse.

51. Aduerte tertio, eadem quæ dicta sunt de irregularitate
quæ incurritur violatione interdicti localis, pariter dicenda
esse de ea quæ incurritur violatione interdicti personalis:
nempe eam esse generalem quoad personas, prout verba il-
la; Is cui, &c. à nobis relata satis indicant, vt potest aequitalen-
tia his; Omnis cui, &c. Deinde esse nihilominus propriam
Clericorum, quorum proprium est peccatum illud propter
quod ea incurritur: violationis, inquam interdicti, in ge-
nere de diuinis ex officio sicut prius. Non enim est aliorum,
quam Clericorum ex officio diuina celebrare.

Quarto aduerte, verbum, *ex officio sicut prius*, indicare ad
incurrendam irregularitatem violatione interdicti perso-
nalis, requiri vt interdictus aliquod ministerium diuinum
ad quod fuit consecratus, exerceat ex officio; nec sufficere
vt exerceat solum prout laicus exerceret, vt sit cum initiatus
minoribus seruit Sacerdoti priuatim sacrum Missæ facienti.
Videndus est Suarez loco cit. n. 25. & sequentibus.

CAPVT XXXII

De relaxatione interdicti.

SVMARIVM.

52. Eiusdem modi sunt relaxatio interdicti, & suspensionis.

- 53 Interdictum conditionale cessat cessante conditione, nec abso-
lutio ad id requiritur.
- 54 Ad relaxationem interdicti absoluti requiritur absolutio;
quæ dari potest ab eo qui interdictum tulit si sit ab homi-
ne: sique ipsam latum sit cum reservatione, ab eo cui fa-
cta sit.
- 55 Sin sit latum à iure sine reservatione, & sit locale, aut perso-
nale generale, ad illius absolutionem requiritur Episco-
pali iurisdictione.
- 56 Cur non possit Parochus in talibus absolvere, & cur possit in
particulari interdicto personali.
- 57 Forma absolutionis ab interdicto.
- 58 Quatenus absolutio ad lauream h. beat locum in inter-
dicto.
- 59 Quatenus per mutationem loci, interdictum locale tollatur,
declatur aliquot conclusionibus.
- 60 Quatenus con. ingere possit generalis interdicti personalis
relaxatio, sine Superioris absolutione.
- 61 An speciale interdictum personale cesset in eo, qui defunctus
est penitens.

DE relaxatione interdicti Suarez late in disput. 38. supra
memorati tom. 5. & ante illum plurimi, ex quibus mihi
propono sequendum Angelum in verbo Interdictum 8. vbi
notat eadem quæ de relaxatione suspensionis statuta sunt
in præced. cap. 22. esse statuenda de relaxatione interdicti. Ac
primo, interdictum reddi nullum per antecedentem appella-
tionem, & interrupti, seu ab effectu suspendi per appella-
tionem sequentem, quando ipsum fuerit à temporalibus,
eadem scilicet ratione qua de suspensione cit. citato cap. 22.
num. 40. traditum est. Sectus est vero, quando ipsum fuerit
à spiritualibus, de quibus in precedentibus. Nam post latam
sententiam interdicti, à talibus interdictum ipsum non sus-
pendi per appellationem interpositam, habetur ex ca. Ad-
hæc 3. De appellationibus.

Secundo, interdictum posse ad tempus suspendi autho-
ritate Superioris à quo latum est. Id quod Suarez in ead. disp.
sect. 3. nu. 5. & ante eum Couar. ad Cap. Alma mater, par. 2. §. 2.
num. 4. plenius tractat; in confirmationem adferens. Tunc
quod censuræ Ecclesiasticæ regulariter ligent ad nutum, &
voluntatem eas decernentis, cap. Veniens 2. De testibus, &
Ca. Significasti, De eo qui duxit in matrimonium, &c. Tum
quod in cap. Dilectus, De appellationibus, §. Quia vero, ha-
beat mentionem suspensio- nis eiusmodi. Quam quidem idem
author admonet debere ab Episcopo fieri tantum ad tem-
pus, ne videatur privilegium dare aduersus ius commune, interdi-
cti obseruationem præcipiens, nō videre est in Conc. Trid. sess. 25.
De regularib. c. 12.

53. Tertio, cū interdictū aliud sit absolutū, & aliud cōditio-
nale (quale est quādo interdicitur quis donec satisfecerit;
aut ad annum vsq; aliudve certum tempus; aut quādo locus
interdicatur, quādiu ibi certus aliquis fuerit) conditionale
quidem siue sit ab homine, sius à iure, cessare cessante cōdi-
tione sub qua latum fuerit; puta satisfactioe facta, vel ad-
impleto anno, aliove tempore determinato, vel si iure pro-
pter quem locus suppositus est interdicto, quādiu inibi
fuerit, inde recesserit. Neq; ad illud tollendū absolutionem
requiri, ex Panor. habent Angelus loco cit. in principio, &
alij quorum Suarez meminit in memorata disp. 38. sect. n. 4.
à quibus ille dissentit in eo quod paret opus esse absolutio-
ne quādo conditionale interdictum fuerit impostum ob
contumaciam, seu pertinacem perseverantiam in peccato,
cuiusmodi censetur impostū alicui donec satisfecerit; item-
que impostum loco quādiu quis ibi fuerit. Consentit autē
existimando absolutione opus non esse quādo interdictū
est impostum in pœnam peccati præteriti, vt cum alicui in-
gressus Ecclesiæ per annum interdicatur ob perpetratum à
se aliquod flagitium. Illum qui volet, consulat.

Nobis pro praxi sufficit, quod ille fatetur, probabile ef-
se per solam cessationē conditionis interdictum condition-
nale cessare, neque absolutionem requirere. Probabilis
autem fundamentum est, tum autoritas Doctorū ita sen-
tentiū, quorū ille meminit, tū ratio. Lex enim aut sententia
nō operatur amplius quā verba ipsius exigant. Ergo quādo

verba

verba in sententia interdicti, ipsum limitant certa conditione, non nisi hac possit, illa ligat, itaut ea sublata esset vinculum, ab solutione tollendum. Neque obstat quod obicitur contrarium (non tolli inquam sine ab solutione) ex iure haberi de excommunicatione, aut de suspensione conditionali, quia tale quod non habetur similiter de interdicto conditionali: immo habetur aliquatenus contrarium quatenus scilicet ipsum in Cap. Alma mater, De sentent. excommunic. in 6. (de quo in præced. cap. 28. in principio) non modo extendendum, sed potius restringendum esse aperte ostenditur bonis rationibus allatis.

54. DE INTERDICTO autem absoluto certum est, cum vinculum sit absolute iniectum, nihil habere vnde cesset præter ab solutionem quam, si ipsum sit ab homine, dare potest tantum is qui illud tulit, aut Superior eius aut alius de eorumdem commissione, argument. Cap. Si Petrus 24. quæst. 1. Id quod receptum communiter, tam à Sumularijs in verbo Interdictum quam à Canonistis ad cap. Si sententia, & cap. Si ciuitas, De sentent. excommunic. in 6. Suarez annotat. in citata disput. 38. sect. 2. num. 2. Sin autem absolutum interdictum sit à iure, & cum reservatione, ab solutio illius dari potest tantum ab eo cui facta est reservatio, aut ab alio de commissione ipsius, aut per priuilegium iuris quale in Conc. Trident. sess. 24. c. 6. De reform. datur Episcopis ab soluendi in sua Diocesi in quibuscumque casibus occultis, quoscumque sibi subditos. Vide quæ in præcedenti lib. 8. c. 4. & seqq. sunt generaliter dicta de ab solutione à reservatione, & huic loco in particulari accommodata.

55. Sin vero interdictum absolutum sit sine reservatione, distinguendum est: vel enim est locale, vel personale, & utrumque vel generale, vel particulare. Atque si locale sit, siue generale, siue particulare: potest quidem tolli ab solutione Episcopi talis loci, aut alterius habentis in eodem loco iurisdictionem quasi Episcopalem, non item ab alio. Quorum prius probatur per illud in cap. Nuper, §. penult. De sentent. excommunic. quod quando conditor iuris à quo lata est sententia excommunicationis (eadem ratio est de aliis censuris) non retinuit sibi specialiter illius ab solutionem, eo ipso alijs concessisse videatur facultatem relaxandi. Posteriore vero probatur, quia talis relaxatio, utpote spectans ad locum, qui non est materia fori paritatis, requirit iurisdictionem fori causarum: quam respectu spiritualium habent tantum præditi iurisdictione Episcopali.

Qua ratione docetur pariter, non nisi Episcopum, aut alium qui iurisdictionem Episcopalem habeat in suos, posse ab soluere à generali interdicto personali. Talis enim ab solutio requirit iurisdictionem in foro causarum: non enim sufficere iurisdictionem in foro poenitentiae patet: quia communitas, quatenus communitas (quo modo spectata supponitur tali interdicto) non est quid pertinens ad forum poenitentiae, in quo tantum iudicatur in particulari de vnoquoque, Ecclesie clauibus subiciente sua sponte.

56. Nec dici potest habentem iurisdictionem solummodo in foro poenitentiae, ut Parochum, non posse quidem ab soluere totam ipsius communitatem: posse tamen ab soluere in particulari personas persistentes in ea, tanquam membra in corpore. Hoc inquam dici non potest: quia, ut bene ait Suarez. in memorata disput. 2. n. 6. contra ordinarium Ecclesie vsus est, ut communitas a iate. us communitas maneat interdicta: & personæ perseuerantes membra esse illius, ab soluantur ab interdicto. Et ratio est, quia posset alioqui fieri ut tale interdictum, sigillatim auferretur ab omnibus qui sunt de illa communitate, eadem manente interdicta: quod absurdum est, præsertim cum communitas non sit quid aliud à toto populo. Non est tamè negandum quin possit alicui concedi priuilegium, ut non obstante quod sit communitatis interdictæ membrum, ab eo vinculo eximatur. Quæ concessio fieri debet per eum qui potestatem habet omnes liberandi, atque adeo tollendi id ipsum interdictum.

DE SPECIALI interdicto personali difficultas est an ab illo soluere possit iurisdictionem habens tantum in foro poenitentiae, ut Parochus? Eam Suarez in sequentibus numeris tractans, partem affirmantem sequitur. Et merito, dum modo præcedat iusta poenitentia cum emendatione & satisfactione, aut aliqua cautione sufficienti. Ratio est,

quia persona sic interdicta tanquam particularis potest in poenitentiali foro se clauibus submittere, nihilque obstat quin ut à peccatis, & alijs censuris, sic ab interdicto personali in eo ab soluat: præsertim cum inde minime sequatur absurditas, ob quam paulo ante negatum est Parochum posse ab soluere à generali interdicto personali.

57. PORRO ab solutionis ab interdicto, sicut & ab solutionis à suspensione, nulla est certa, determinataque verborum forma, ut Caiet. in verbo Ab solutio, passimque alij de eadem forma agentes notant. Itaut nihil referat, siue dicas, ab soluo, siue remoueo, aut reuoco, aliudve eiusmodi, prout Angelus expressit in verbo Interdictum 8. numero 1. Forma vero in Ecclesia communiter vsitata, prout Felicianus habet in tract. De interdicto, cap. vltim. est: si quidem interdictum sit locale, interdictum tali loco propter talem causam impostum auctoritate qua fungor, remoueo, atque reuoco: vel vsque ad tale tempus suspendo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen. Sin sit personale, auctoritate qua fungor, ab soluo te, vel vos, si pluris fuerint, à vinculo interdicti, quod incurristi, vel incurristis propter hoc vel illud in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Explicatio aliquot dubiorum.

58. PRIMVM EST: an interdicto locum habeat ab solutio ad cautelam, sicut in excommunicatione? Ad quod responso est expressa in cap. Præsentis; De sentent. excommunic. in 6. quoad generale interdictum locale, vbi dicitur beneficium relaxationis, ad cautelam non habere locum in illo. Quoad reliqua igitur est tota difficultas. Cuius partem affirmantem Suarez disput. 38. sect. 3. num. 3. & 4. tenendam censet hac ratione, quod tale beneficium sit in censuris communiter concessum, ideoque in illis in quibus non negatur, censeri manere. Negatur autem solummodo in generali interdicto locali. Nam de alijs non habetur textus expressus, & id ipsum cap. Præsentis, quia determinate conceptum est de solo locali generali, non habet locum in alijs interdictis, ne quidem in locali particulari: sed potius ut illa, sic & istud excludit, prout ad id ipsum cap. ponderando verbum Generaliter, statuunt Canonistæ, quos sequitur, & refert Couarruuias ad Cap. Alma mater. 2. parte, §. 2. num. 5. Videnda sunt de istius generis ab solutione tradita in præcedenti libro 9. capite 5.

59. SECVDVM DVBIVM EST: an per mutationem loci interdictum locale relaxetur? Istud Suarez tractat in memorata disput. 38. sect. 1. statuens aliquot conclusiones, quibus præmittendum est, cum mutationem posse esse vel quoad dominium, ut cum per venditionem ipsum ab vno in alium transferatur, vel quoad ædificia, ut cum ea destruantur hostili vastatione, aut incendio, vel aquarum inundatione, vel demum quoad personas loci incolas.

Prima igitur conclusio est. Ad hoc ut interdictum locale cesset ipso facto, non sufficere loci alienationem. Exempli gratia, si domini alicuius terra sit interdicta ob peccatum ipsius, ipseque eam omnino alienet, non ideo interdictum tolli ipso facto. Hanc habet Sylu. in verbo Interdictum 2. num. 3. eamque probat. Tum quia tale interdictum est velut onus quoddam loci, & res quæ alienatur, transit cum suo onere, iuxta cap. Pastoralis, §. Expenfas, De decimis. Tum quia tale interdictum relaxari debet per iudicem, prout fert communis Ecclesie vsus; & merito, quia potestas Ecclesiastica facile alioqui vilipenditur illudendo ei, siue per veram siue per fictam loci alienationem.

Secunda conclusio est. Si dominus, cuius terra supposita est interdicto, aliam acquirat, eam non censeri interdictam. Ratio est, quia non fuit comprehensa in sententia interdicti: nisi, prout Sylu. monet, ea ferat, ut omnis terra talis personæ tam possessa, quam possidenda, sit interdicta, aut certe, prout habet Suarez num. 11. nisi locus ille de nouo acquisitus, loco interdicto tanquam pars accumuletur.

Tertia conclusio. Pars loci interdicti si alienetur, non ideo desinit esse interdicta. Hæc eadè ratione probatur qua prima, præceditque non solum cum talis pars est toti loco interdicto realiter coniuncta: sed etiam cum est loco se iuncta, ut cū terræ alicuius suppositæ interdicto, sunt locis separatæ.

REGINA
DE
PRAXIS
DORIS
E. V

Nam sicut ea separatio non obstat, quin sint vniuersi domini: ita nec quia interdictum per modum vniuersi latum, omnes comprehendat, eaque alienatas sequatur tanquam earum onus.

Quarta conclusio. Interdictum locale, siue generale sit, siue speciale, non cessare ipso facto destructione edificiorum in loco interdicto. Ratio est, quia non interdicuntur aedificia sola: etiam solum in quo sita sunt. Immo hoc potius, quam illa tanquam eorum basis immobilis. Pro quo facit, tum quod destructa Ecclesia interdicta, tanquam perseuerante interdicto, non liceat ibi sepelire defunctum; etiam si locus non desierit sacer esse, tum quod ante sublatum per absolutionem interdictum, si Ecclesia de nouo tota in eodem solo reedificetur, nequeant in ea, tanquam existente in loco interdicto, officia diuina celebrari. Quae de re plenius Suarez num. 13.

Vltima conclusio est. Interdictum locale non cessare recessu incolarum à loco interdicto: nisi interdictum fuerit, ut vocant, ambulatorium. Prior pars patet: quia locus statuitur obiectum proximum, & ad quatum talis interdicti. Posterior quoque patet: quia interdictum ambulatorium dicitur per quod interdicatur locus, in quo certa persona extiterit. Inde enim sequitur hoc ipso quod eadem persona ab illo loco migrauerit ab eodem, sine alia relaxatione tolli interdictum praedicto modo impositum. Et ex aduerso locus in quem migrauerit, hoc ipso quod ille ibi existit, idemmet locus absque noua sententia interdictus esse incipit. Et confirmatur: quia tale interdictum re ipsa conditionale est, utpote latum, non quidem in locum absolute, sed sub conditione, si in eo talis persona maneat. Quo fit, ut non nisi ea conditione interueniente id ipsum interdictum vim habeat, tanquam deficiente ipsius obiecto proprio.

TERTIUM DVBIUM EST, an generale interdictum personale cesset destructione communitatis in quam latum fuit? Istud quoque Suarez consequenter tractat sequentes conclusiones attingens. Prima est. Interdictum eiusmodi cessare destructione communitatis interdictae. Ratio est, quod illud afficiat hanc, tanquam corpus quoddam politicum moraliter vnum: quod vt dissolui potest, sic & desinere tale esse, & per consequens amittere rationem subiecti, quod afficiatur memorato interdicto. Definere autem subiecto, necesse est accidens desinere. Vnde, inquit in eadem sect. 1. Suarez num. 15. cum interdictum dicitur perseuerare donec ipsum auferatur, intelligendam est perseuerante re subiecta, prout illius capace. Neque conclusioni obstat quod maneat homines ex quibus communitas componebatur; quoniam desierunt eam componere. Interdictum vero eos non afficit nisi vt partes communitatis, tanquam vniuersi corporis politici. Quo proinde omnino destructo, sicut rationem partis amittunt omnino, ita & desinunt pertinere ad obiectum interdicti in communitatem ipsam fulminati.

Secunda est. Generali interdicto personali subiecti desinere eum, qui à communitate interdicta sic se subtraxerit, vt non sit amplius eius membrum. Ratio est, quia cum interdicatur communitas, interdictum non cadit in singulas personas per se absoluteque spectatas, sed vt ad communitatem ipsam tanquam totum quoddam corpus politicum constituendum, concurrunt instar membrorum. Namque interdicti communitatem, est censura interdicti ligari ipsius membra, adeo vt liberi sint à tali vinculo, qui desierint esse ne talium membrorum numero, & incipiant ligari, qui ad eundem numerum pertinere incipiunt. Hanc esse communem Canonistarum & Summulariorum doctrinam in sequenti nu. 16. Suarez notat.

Tertia conclusio, quae praecedens restringitur, est. Eum qui generali interdicto causam dedit, non liberari ab eo, se à communitate interdicta separando per mutationem domicilij. In hac quoque auctores conuenire Suarez habet in sequenti num. 18. addita ratione, quod respectu talis personae, interdictum generale vim habeat specialis, quia illam afficit per se, & ob propriam contumaciam, in qua perseuerantem liberum fieri solo recessu à communitate, non est rationi consentaneum, ac proinde nec de mente Ecclesiae. Secus est vero de illis, qui cum innocentes sint, tali interdicto afficiuntur tantum eorumque sine partes communitatis.

Aduerte, quod idem in sequenti num. 19. habet, communitatem quae propter domini sui tanquam capitis peccatum interdicta est, non liberari ab eo vinculo per mutationem, qua talis persona desierit esse dominus & caput illius. Ratio est quia huiusmodi interdictum afficit per se primo communitatem, quae suam rationem communitatis sub qua interdicatur, non amittit ex mutatione domini. Illa autem perseuerante, interdictum eiusmodi dici nequit deficere, deficiente subiecto, sed ad illud tollendum opus est perinde ac prius, absolutione Superioris.

QUARTUM DVBIUM spectans ad speciale interdictum personale, est, an personaliter interdictus liberetur eo vinculo, hoc ipso quod à vita excedit poenitens? Dico poenitens, quia de non poenitente in Cap. Is cui, De sententia. Excommunic. in 6. haec verba sunt aperta. Talis quoque si hoc interdicto durante decedat, non debet Ecclesia vel Coemeterio Ecclesiastico, nisi poenituerit sepeliri, quod Suarez num. 20. & sequentibus tractat allatis auctoribus & rationibus in vtramque partem. Pro praxi autem nobis sufficit tanquam tutiorem, & rationi valde consentaneam, videri tenendam partem negantem: cum de negatione censurae sit vinculum esse, quo innodatus non liberetur, nisi solutione facta Superioris auctoritate. Licet igitur vita functus cum poenitentia, si non fuerit denunciatus, possit à viuentibus sepeliri in sacro, iuxta priuilegium Extrauag. Ad euitanda, cuius antea saepe meminimus: non possit tamen denunciatus, donec à Superiore obtenta sit absolutio. Pro quo faciunt, per argumentum à pari, dicta de absolutione ab excommunicatione in praeced. lib. 9. cap. 2. num. 43.

CAP. XXXIII.

De interdictis à iure laicis.

SVMMARIVM.

62. Generale interdictum latum ob infectum hostiliter S. R. E. Cardinalem.
63. Duo alia ob iniuria affectos Episcopos.
64. Aliquot alia eiusdem generis.
65. Vnum locale impositum Ecclesiae Religiosorum vel Clericorum inducentium alienos ad promissionem eligendi in illa sepulturam.
66. Quatuor generalia interdicta personalia à iure imposita.
67. In generalia locali interdum personale includitur.
68. Octo particularia interdicta personalia à iure imposita.
69. Documenta aliquot pro praxi notanda de obligatione interdicti.

Interdicta iure ipso imposita referuntur Angelus & Syluester in verbo Interdictum 4. & inter recentiores Georgius Sayrus alios referens in Thesaurio casuum conscientiae lib. 5. cap. 12. ac Suarez tomo 5. q. 37. Primo referemus generalia localia. 2. specialia localia. 3. generalia personalia, & 4. specialia personalia.

Generalia localia.

SECTIO I.

PRIMUM istius generis habetur ex cap. Foelicis, De poenitentia in 6. in quo variæ poenae imponuntur ei qui Cardinalem S. R. E. fuerit hostiliter infectus, vel percusserit aut ceperit, vel socius fuerit faciendis, &c. & inter ceteras interdictum his verbis §. finali. Ciuitas vero quauis alia praeter urbem, quae talia facienti, vel facientibus, seu praesumentibus, in his consilium, vel auxilium dederit aut fauorem, vel infra mensem saltem taliter delinquentes (prout tantum facinoris enormitas exegerit, & facultas ei adfuerit) non duxerit puniendos, Pontificali, & supra eo ipso dignitate priuata, & nihilominus remaneat interdicta.

Aduerte vero quod Suarez loco citato num. 16. notat, quia tale interdictum fertur tantum contra ciuitatem in qua Magistratus memorato scelere se contaminauerit, viliam aliamve locum inferiorem cuius ciuitatis nomen minime conuenit, non incurere in propositum interdictum, etiam si

per eos qui illic præfunt commissum sit crimen. De quo sermo est in ipso Cap. Felicitas. Nam in materia odiosa restringenda sunt verba, nec extendenda ultra sensum quem habent in communi vsu. Si dicas, extensionem eam fieri posse ob paritatem rationis. Respondetur, id propterea non habere in hac materia locum in ordine ad praxim, quod populi inferiores, seu villarum & pagorum, facile possint alia ratione coerceri, nec interdictum videatur medium esse ad illorum emendationem satis accommodatum, ob indevotionem, hæreses, infinitaque pericula animarum quæ ex eo insurgere possunt, prout notatur in Cap. Alma mater, De sententia excommunic. in 6. §. Quia vero.

63. **SECUNDUM** est non ab simile, latum in Clement. 1. De pœnis, edita contra eum qui ausus fuerit corporali iniuria afficere quemvis Episcopum. Verba eius sunt §. 3. Terra quoque illius (dum tamen ultra vnam Diœcesim non contineat) vsque ad conuictam satisfactionem eiusdem, nec non locus aut loca in quibus Episcopus captus detinebitur, quamdiu detentio ipsa in eisdem durauerit, Ecclesiastico subiaceat interdicto. Ex quibus Suarez nu. 19. bene colligit, ad istiusmodi interdictum incurrendum non sufficere iniuriam Episcopo illatam à priuato. Cum enim dicatur (Terra illius) ostenditur agi de Domino terræ. Deinde ipsi in tota Diœ. esse locum habere, si tota ad talem Dominum spectet. Quod si pars tantum spectet, ea sola interdicto subiacebit. Sin plures Diœceses idem in suo dominio habeat, cõsequenter in eadem Clement. sic statuitur: Quod si terra eiusdem duas Diœceses, vel ultra contingat, Diœcesis domicilij principalis, & illa etiam in qua fuerit delictum commissum, si sua sit, & duæ aliz quæ sub ipso sint eidem loco magis vicinæ, interdicto subiaceat supradicto.

TERTIUM est in eadem Clementina, §. Ciuitas, latum contra ciuitatem quæ antedicta perpetravit in suum Episcopum. Vbi ex verbo, Ciuitas, idem colligitur: quod in primo casu, aduerte differentiam huius interdicti à præcedenti, quod populi Dominus illi causâ det; & huic ipse populus.

64. **QUARTUM** est impositum ciuitati in qua moritur Papa, & faciendâ est successoris electio, si illius Dominus, Rectores vel Officiales nõ faciunt inuolabiliter absq; vlla fraude & dolo obseruari ea quæ in Cap. Vbi periculum. De electione in 6. præscribuntur. Verba quibus ibidem propositum interdictum imponitur sunt. Ciuitas vero prædicta nõ solum sit interdicta, sed Pontificali dignitate priuata.

QUINTUM habetur ex Extrâ, agant communi Super gentes, De consuetudine. In illa enim, cum Dominus regnat, aut cuiuslibet loci impeditur ne Legatus, vel nuncius Apostolicus possit officium suum exequi in eo, idem supponitur interdicto quamdiu in tali contumacia is ipse Dominus permanferit.

SEXTUM habetur ex Cap. 1. De vsuris in 6. in quo prohibetur ne quis vsurarios alienigenas ad habitandum, & exercendum vsuras admittat in suis terris, contrariumque facientes, si fuerint Ecclesiasticæ personæ, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, suspensionis, minores vero personæ singulares excommunicationis, & communitates interdicti sententiam incurrant. Quam sententiam si per mensum animo indurato sustinuerint, terræ ipsorum, quamdiu in eis iidem vsurari commorantur, ex tunc Ecclesiastico subiaceant interdicto. Circa quod interdictum Suarez nu. 24. duo admoget. Alterum est ipsum habere tantummodo locum, quando personæ contumaces fuerint Ecclesiasticæ. Alterum est, durare non quidem durante tali contumacia, sed durare cõmoratione prædicti vsurarij in tali loco.

Specialia localia.

SECTIO II.

65. **Q**UOD attinet ad specialia interdicta localia, omittis cæteris de quibus non est certum imponi à iure, vt ostendit Suarez num. 27. & 28. vnum tantum referemus, de quo constat ex Cap. 1. De sepulturis in 6. ubi religiosi, alijque Clericis seuerè prohibetur ne quem inducant ad iurandum, vel alius promittendum, quod in ipsorum Ecclesia eliget sepulturam, vel semel electam vterius nõ mutabit. Addito quod si postea in Ecclesia sua, vel Cœmeterio talè sepelire presumpserint, nisi intra decem dies omnia quæ occasione sepulture

habuerint, restituant illi Ecclesie vbi de iure sepeliendus erat (etiã ipsum cadauer si petatur) ipso facto Ecclesia eorum & Cœmeteria sint interdicta, quousque antedictorum omnium sit facta restitutio plenaria. Circa quod interdictum Suarez in duobus præcedentibus numeris tria notat. Primum est, propositam obligationem restituendi non requirere septentiam Iudicis; sed tantum lapsum decem dierum computandorum. *ex communi Doctorum consensu*, à die celebratæ sepulture. Secundum est: si vnus tantum, aut alter Clericus non restituat partem suam, quæ sit ita notabilis, vt sufficiat ad peccatum mortale; insurgere interdictum: quia tale peccatum sufficit ad talè pœnâ. Nec obstat, quod sit personæ particularis; quia interdictum particulare incurritur ob peccatum particularis personæ. Adde quod cæteri propter cõmunem conspirationem in peccatum, tanquam ad restitutionem obligati in solidum, teneantur in conscientia suppleri defectum lociorum non restituentium; nisi que faciunt, peccare mortaliter eadem omissione. Tertium est; si vnus Religiosus, aut Clericus priuato nomine ad memoratâ promissionem inducat; & cæteri id ignorantes bona fide sepeliant indutum, nec propterea restituant accepta, non incurrit interdictum. Ratio est, quia imponitur ob delictum eorum qui præsumperint, quod non vsuuenit agentibus bona fide.

Generalia personalia.

SECTIO III.

66. **I**nter generalia interdicta personalia hæc referuntur. Primum est. Quando vniuersitas concedit repressalias seu pigriorationes contra personas Ecclesiasticas, vel earum bona, necnon quando eadem qualescumque generaliter concessas, cuiusvisque consuetudinis prætextu, quæ potius est abusus, ad personas Ecclesiasticas, carumve bona extendit. Tunc enim vniuersitas prædicta nisi concessionem, vel extensionem eiusmodi reuocarit intra mensem à die concessionis, aut extensionis computandum, ipso iure in interdictum incidit, ex Cap. vnico de iniurijs in 6.

Secundum habetur ex Bulla cœnæ Domini canone 2. vbi interdicuntur Vniuersitates, Collegia, & Capitula quocumque nomine vocentur, quæ à sententijs, ordinationibus & mandatis Summi Pontificis appellant ad futurum Concilium generale. Itemque ij quorum consilio & fauore fuerit appellatum. Quæ de re videnda sunt dicta ad eundem canonem in præced. lib. 9. cap. 15.

Tertium habetur ex Concilio Triden. sess. 7. cap. 10. De reforma. vbi Capitulis Ecclesiarum præcipitur, ne sede vacante, infra annum à die vacationis, literas dimissorias ad ordines recipiendos concedant alicui, qui beneficij Ecclesiastici recepti vel recipiendi occasione auctus non fuerit. Et subditur: Si secus fiat, Capitulum contraueniens Ecclesiastico subiaceat interdicto.

Quartum habetur ex Extrâ, vnica inter communes, Ne sede vacante; in qua Pontifex quædam statuens super eo quod in nonnullis Ecclesijs obseruatur, & à longis retroactis temporibus obseruatum est, vt fructus primi, vel secundi aut alterius cuiusq; sequentis anni, beneficiorum in eisdem vacantium, defuncto, vel fabricæ, aut Ecclesie, vel personis habentibus annata de consuetudine, vel privilegio, vel statuto, applicentur, &c. Id ipsum statutum suum sic munit, vt Capitulum, Vniuersitat. m. & Collegiũ transgrediens illud, accipiendo de huiusmodi fructibus, subiiciat interdicto, donec ipsum integre restituerit.

Quintum esset addendum ex cap. Clericis, De immunitate Eccles. in sexto, nisi ipsum reuocatum esset per Clement. vnicam, eodem titulo, prout Sylua *Interdictum 4. quest. 2. in fine* expressit.

67. Notat autem Nauarrus in *Enchir. ca. 27. nu. 169.* in omnibus casibus in quibus iure fertur interdictum locale generale ob delictum populi, in eisdem etiam cõtra eundem populũ ferrí personale generale, tanquam in illo inclusum virtute; non item si feratur ob delictum solius Domini, nisi exprimat in sententia ferrí pariter in populum ipsum, ex cap. Si sententia, De sententia ex cõmunic. in 6. Cui Capitulum cõsentaneæ Suarez *in cit. et a. dispur. 37. num. 16.* dicit quando populum causam dedit generaliter interdicto locali, per illud nõ inter

dici

dici virtus personaliter eos qui in illo inveniuntur ita innocentes, et nulla ratione interdicti causam dederint. Tales enim respectu eorum qui dederunt, perinde se habent, ac subditi respectu Domini, qui solus est in culpa.

Particularia personalia.

SECTIO IV.

Restant particularia interdicta personalia à iure imposta. Primum habetur ex Cap. I. De sententia excommunicati. in 6. vbi Iudex Ecclesiasticus prohibetur sententiam excommunicationis, suspensionis, aut interdicti pronuntiare sine scriptis, vel sine monitione, aut non exprimendo causam; iubeturque parti petenti concedere intra mensem, exemplar scripturæ. Cuius constitutionis si temerarius violator fuerit, per mensem vnum suspenditur ab ingressu Ecclesiæ, & diuinis officiis. Circa quod sub initium memorate disput. 37. Suarez notat primo, ad illud incurrendum requiri, vt Iudex ex certa scientia & directa voluntate, vel certe ex negligentia tanta quæ eidem æqualeat, omiserit seruare quod ibi præcipitur. Id enim significant verba, *violator temerarius*. Secundo, verbum *suspensionis*, additione, *ab ingressu Ecclesiæ*, trahi ad significationem interdicti; retinere vero suam significationem additione eius quod subiungitur, & *diuinis officiis*, quæ ne facta sit frustra; sic accipienda est, vt excludat à diuinis officiis celebrandis, siue in Ecclesia, siue extra eam. Tertio, cum tale interdictum in vindictam delicti imponatur, susinendum per tempus determinatum (vnius mensis scilicet) non esse quem intra id ipsum tempus absolendum quantumuis satisfaciatur, ac poenitentiam agat. Quarto, tali poenæ, iuxta Cap. Quia periculosum, De sententia excommunicati. in 6. non subici Episcopos, quia non fit illorum expressa mentio in sententia qua fertur.

SECUNDUM interdictum præcedenti aliquatenus simile habetur ex Cap. Sacro. De sententia excommunicati. initio; vbi prohibetur ne quis præsumat sententiam excommunicationis promulgare in aliquem, nisi competenti admonitione præmissa, & præsentibus personis idoneis, per quas, si necesse fuerit, probari possit monitio; additurque: Qui si contra præsumperit, etiam si iusta fuerit excommunicationis sententia, ingressum Ecclesiæ per mensem vnum sibi nouerit interdictum. Vbi aduerte verbum, *presumpserit*, indicare, quod ad hoc, sicut ad præcedens incurrendum requiritur vt Iudex ex certa scientia, directaque voluntate agat.

TERTIUM habetur ex Cap. Præsentibus, De officio Ordinariorum in 6. vbi ab Ecclesiæ ingressu donec de acceptis restitutionem fecerint, suspenduntur Episcopi, & eorum Superiores, qui quoquo modo præsumunt vsurpare bona quarumcumque Ecclesiarum, aut beneficiorum vacantium, vel eorum fructus applicandos ad vtilitatem earundem, aut reseruantos successuris in illis.

QUARTUM habetur ex Cap. Episcoporum. De priuilegiis in 6. vbi Ecclesiæ ingressus interdictus cuiilibet, siue seculari, siue regulari quantumcumque; communito exemptione per priuilegium Sedis Apostolicæ, cuiuslibetque ordinis religionis, status, vel conditionis existat, si scienter celebret, vel faciat celebrari diuina in ciuitatibus, castris, villis (nisi quatenus à iure conceditur) seu locis aliis interdictis ab ordinariis, siue delegatis Iudicibus, vel à iure; aut excommunicatos publice, vel interdictos ad diuina officia, seu Ecclesiastica Sacramenta, vel Ecclesiasticam sepulturam admitrat. Duraturum vero imponitur tale interdictum, donec de prædicta transgressione ad arbitrium eius cuius sententia contempta est, fuerit competenter satisfactum.

QUINTUM habetur ex Cap. 2. De censibus in 6. innouato à Concilio Tridentino. sess. 24. Cap. 3. De reform. in quo Ecclesiæ ingressus interdictus Episcopo, & superioribus Prælatibus; qui intuitu procuratoris sibi debite ratione visitationis, recipiunt aliquid contra constitutionem positam in præcedenti Cap. Interdicitur autem non quidem absolute, sed sub conditione; si intra mensem duplum eius quod acceperint, non restituerint. Quam conditionem, aduerte in Extrauag. vnica inter communes. De censibus, extendi ad duos menses. Vbi etiã id ipsum interdictum extenditur ad omnes de familia visitatoris, qui per se, vel alios ab eis qui visitandi sunt, aliquid recipiunt præter id quod est ipsis iure concessum.

SEX TUM habetur ex tertia Extrauag. communi De priuilegiis; vbi sententia excommunicationis, suspensionis & interdicti ipso facto; incurrenda promulgatur contra Iudices Ecclesiasticos, qui Officiales Romanæ Curie, vel alios, qui ad eandem Curiam pro suis negotiis profecti sunt, priuant suis beneficiis Ecclesiasticis, & ea conferunt aliis; ad quos, si ea recipiant, eadem poenæ extenduntur; inter quas excommunicatio ibidem expresse referuatur. Papæ. Unde licet colligere, duas reliquas non esse referuatas. Et de interdicto dici potest, quod non extendatur ad Episcopum & Superiores, quos excludit latum generaliter, ex Cap. Quia periculosum; De sententia excommunicati. in 6.

SEPTIMUM fertur in Cap. Si quis deinceps 16. quæst. 7. in eum qui Episcopatum, vel Abbatiam, vel quamcumque inferiori dignitate Ecclesiasticam susceperit de manu personæ laicæ. Quod, vt notat Suarez in 9. in materia poenali accipi potest cum restrictione ad susceptionem consummaram ademptionem possessionis, & executionis officij eiusdem dignitatis.

OCTAVUM in Extrauag. vnica inter communes, Ne sede vacante, &c. fertur contra Episcopos, & Superiores qui contra præscriptum illius constitutionis, aliqua bona beneficiorum vacantium vsurpant, si intra mensem ea cum effectu non restituant iis ad quos pertinent.

Notanda de obligatione interdicti à iure lati.

SECTIO V.

PRIMUM est. Particulare interdictum personale statim ligare personam in quam fertur; non tenentur vero alij vitare ipsum donec denuncietur declaratione scilicet specialiter & expresse facta per Iudicem Ecclesiasticum. Hoc quoad vtramque partem habetur ex Extrauaganti Ad euitanda; de qua egimus in præced. lib. 1. cap. 9. sect. posteriore. Ea enim non fauet censura irretitis, sed tantum aliis, quibus permittit cum ipsis communicare, si non sint denunciati, nec Clerici percussores ita notorij, vt nulla tergiversatione celari possint. Unde is fauor non obstat quin iura prout intendit, eorūque verba præ se ferunt, ita irretiat cōtumaces, vt irretiti debeant ab iis abstinere, à quibus censura quam incurrerūt, excludit; alij vero ad teneantur eo ipso vitare illos.

SECUNDUM est. Neque eos ipsos, alios teneri vitare interdictos generali interdicto personali, donec ipsum fuerit denunciatum, certum est. Dubitatur vero, vtrum sufficiat denunciatum esse intra communitatem, quæ in illud incurrit; an vero necessarium sit nominatim personas singulas quæ sunt illius membra, denunciari in particulari? Ad quod Suarez in *antecitata disput. 37. sect. 2. nu. 3.* respondet, illud sufficere, nec istud esse necessarium; quia interdictum ipsum alioqui magna ex parte esset inutile; quandoquidem posteriore hoc modo denunciationem fieri impossibile est mortaliter. Sufficit igitur, vt communitas illa quæ interdictum contraxit, nominatim & in particulari denunciatur, posteaque constet euidenter personam vitandam membrum esse eiusdem communitatis.

TERTIUM est post memoratam Extrauag. Ad euitanda. Interdictum locale, siue generale, siue speciale non habere vim donec denunciatur. Namque priuilegio eiusdem Extrauag. nemo quoad diuina celebranda tenetur ab eo loco propter interdictum abstinere ante sufficientem denunciationem. Vbi aduerte totam rationem istiusmodi interdicti consistere in fidelium quoad diuina, separatione à tali loco. Neque enim potest locus interdictus separare seipsum à fidelibus, sicut potest persona interdicta personam interdictam. Aduerte etiam ad generalis interdicti localis denunciationem in particulari ac nominatim sufficere vi nomine collectiuo, aut quasi collectiuo, quo totus locus comprehendatur, vt sic Ecclesiæ singule alięque partes interdictę intelligatur.

QUARTUM est. Quando suspensum est interdictum neminem teneri illud seruare, argumento Cap. Alma mater. §. In festiuitatibus, De sententia excommunicati. in sexto. Triplex autem diligenter consideranda est suspensionis forma, ne quid fiat contra interdictum. Atque si suspēdatur simpliciter diuina omnia vt prius celebrari poterūt; in quoad aliquę tantum diuina illa tantum poterunt celebrari; sique ad certum tem-

pus, et vsque tantum diuina celebrari poterunt. Ita notat Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 183. Et patet, quia in eo agendum est iuxta intentionem Superioris, quam sententia suspensionis ostendit.

QVINTVM est. Neminem teneri seruare interdictum, quando non seruatur ab eo cuius causa latum est, ex Cap. Petisti, De priuilegijs. Quod si plures sint quorum causa interdictum fuerit promulgatum, ad talem excusationem requiritur, vt maior pars illorum violet interdictum, habendo animum in tali violatione perseuerandi, prout conuicti ex ipsorum actibus. Ita Panorm. annotat ad citatum Cap. Petisti, num. 2.

CAPVT VLTIMVM.

In quo per modum appendicis agitur de cessatione à diuinis.

S V M M A R I V M.

70. Quid & quod duplex sit cessatio à diuinis, & quatenus ab interdicto differat.
71. Conditiones requiritæ ad illius validitatem.
72. De eiusdem causa efficiente, seu à quo ferri possit.
73. De ceteris illius causis.
74. Primus effectus cessationis à diuinis, priuare vsu diuinorum officiorum.
75. Tempore cessationis à diuinis non est permittum, sicut tempore interdicti, submissa voce, clausis ianuis, non pulsatis campanis, ac excommunicatis, & in eisdem exclusis diuina officia celebrare.
76. Nec permittum est in principalibus anni festiuitatibus eadem officia celebrare solemniter.
77. Horas canonicas Clerici priuati in eodem tempore possunt bin recitare, & quod Episcopus imponens cessationem à diuinis possit eam limitare.
78. De secundo effectû, qui est priuatio vsus Sacramentorum; & quæ Sacramenta ab eo excipiantur.
79. Quatenus permittum sit celebrare Missæ tempore cessationis à diuinis.
80. Sacramenta quorum vsus prohibetur esse tempore cessationis à diuinis, certum est; & quatenus de Baptismo dubitetur.
81. Dabunt de Confirmatione & aliud de Penitentia.
82. De tertio effectû, qui est priuatio sepulture Ecclesiasticæ.
83. Excommunicatio imposita a legibus quibus vsus violentibus cessationem à diuinis.
84. De modo quo relaxatur ipsa cessatio.

70. **H**uius appendicis addenda ratio est, quod cessatio à diuinis similitudinem habeat cum interdicto locali. De ea inter ceteros satis copiose agunt Georgius Sayrus alios citans in lib. 5. Thelauri casuum conscientiarum cap. 17. & Suarez tomo 3. in D. Thomam disput. 39. Congruenter autem communi Canonistarum doctrinæ ea definitur à Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 188. definitur quædam à diuinis officijs & ab administratione Sacramentorum. Quæ quidem si fiat in toto aliquo loco, vt in tota ciuitate vel oppido dicitur generalis; si tantum in aliqua parte, vt in vna Ecclesia vel pluribus, non in omnibus, dicitur particularis. De ea autem dicemus 1. quatenus differat ab interdicto & quas conditiones requirat vt sit valida. 2. quæ sint illius causæ. 3. qui effectus. 4. quæ pena incurratur illius violatione, & quo modo ea tollatur.

Quatenus cessatio à diuinis differat ab interdicto, & quas conditiones ea requirat ad validitatem.

S E C T I O I.

Cessationem à diuinis ab interdicto differre constat ex his. Primo, quod non sit Ecclesiastica censura, id est, penæ licui ob delictum imposita à Ecclesiastico Iudice; sed sit factum quoddam, quo certa de causa suspenduntur

in aliquo loco, diuina laudis organa, prout habet Conar. ad Cap. Alma mater, par. 2. §. 2. in initio. Deinde, quod per illius transgressionem non incurratur irregularitas, vt ibidem Nauarrus docet: quia non inuenitur imposita; & ideo non est afferenda ex Cap. Is cui, De sententia excommunic. in sexto. In eandem sententiam plures Sayrus refert in citato cap. 17. num. 9. Præterea quod nunquam imponatur à iure, etiam si ab illo permittatur, vt patet ex Cap. Si Canonici, & ex Cap. Quamuis, De officio Ordinarij in sexto. Quarto, quod qui habent priuilegium audiendi officia diuina tempore interdicti, non ideo possint audire tempore cessationis à diuinis. De quo Nauarrus in sequenti num. 189. pluribus de huiusmodi differentia differens. Videri potest Suarez in memorata disput. 39. sect. 1.

Lam vt valida sit cessatio à diuinis (prout post Ioannem Andream ad memoratum Cap. Quamuis, docent in verbo Cessatio à diuinis, Angelus num. 3. Syluest. nu. 2. Sotus in 4. distinct. 22. quest. 3. art. 2. conclus. 3.) ad eam concurrere debent decem conditiones, quæ fere omnes sumuntur ex eodem Cap. Quamuis, & ex Cap. Si Canonici, ante etiam memorato, & ex Cap. Irrefragabili, §. Cæterum, De officio Ordinarij. Prima est, vt is cuius autoritate cessatur à diuinis, eandem autoritatem habeat vel à iure: vt Episcopi habent ratione suæ dignitatis, & Capitulum sede vacante; vel à consuetudine, aut priuilegio; vt in quibusdam Ecclesijs nonnunquam habent Canonici, ex memorato Cap. Si Canonici. Quod vero alias Canonici cessare non possint à diuinis sine consensu Episcopi sui, satis colligitur ex memorato Cap. Irrefragabili. Secunda est, vt Canonici omnes nullo dempto, etiam abentes qui conuenire possunt, conuocentur ad tractandum de ipsa cessatione, ac si ageretur de electione canonica, per textum expressum in Cap. Quamuis, §. 2. De officio Ordinarij in sexto. Tertia, vt de causa cessandi mature & diligenter tractetur. Quarta, vt de cessando habeatur deliberatio; in qua necessarium esse, vt maior pars Capituli concludat cessandum esse, intelligitur ex eo quod in citat. cap. Quamuis, conuocatio ad cessationem faciendam æquiparetur ei quæ fit ad electionem canonicam agendam. Quinta, vt offensa propter quæ cessatur, manifesta sit ac notoria. Sexta est expressa in Cap. Irrefragabili, §. Cæterum, De officio Ordinarij, vt eadem causa sit rationalis, seu apertis rationibus demonstrata, vt Soto interpretatur; & ideo infert conditionem hanc sequi ex præcedenti. Septima, vt ante cessationem instrumentum publico, patentibus vel literis, authentico sigillo munitis causa cessationis exprimat. Octaua, vt idem instrumentum tradatur ei contra quem cessatur. Nonna, vt cessaturi ab eodem postulent, vt emendet competenter iniuriam seu offensam, propter quæ volunt cessare: quod si facere nolit, locum habet tunc cessatio. Postrema quæ in memorato cap. Quamuis, expresse traditur est, vt post cessationem ytraque pars tam cessans, quam contra quam cessatur, per se, aut per procuratores sufficienter instructos, iter ad sedem Apostolicam intra mensem arripiat: & continuatis diebus quam cito poterit, se eidem sedi presentet; vt cognita causa Pontifex de remedio prouideat, ne Ecclesia in tali afflictione diu permaneat. Vbi aduertit, quod Sayrus in citato lib. 5. c. 18. in fine habet citatis Soto, Toledo, & Henriquez: si partes inter se conueniant, cessationem à diuinis tolli posse ab eo à quo lata est, nec esse opus sedem Apostolicam adire. Ratio est, quia in tali professione præscribenda, intentio Papæ fuit tantum, vt quam cito prouideretur Ecclesiæ, obuiareturque damnis, quæ possent euenire, si ea absq; diuinorum celebratione diu maneret. Cæterum si non seruentur prædictæ conditiones, nec seruanda est ipsa cessatio, iuxta Cap. Quamuis, §. finali de officio Ordinarij in 6. Et ita expresserunt in verbo Cessatio à diuinis, Angelus & Syluester, ille 103. & hic q. 1. vt et que sub finem. Quod qua ratione ex illo Cap. deducatur, Suarez declarat in illa disp. 39. sect. 3. n. 13. in præcedentibus, de memoratis conditionibus agens.

De causis cessationis à diuinis.

S E C T I O II.

Quod attinet ad causam efficientem consentiunt Doctores, quorū nonnullos Suarez in præcedenti n. 2. & plures

Sayrus

Sayrus in exato lib. 5. cap. 18. nu. 9) Episcopo iure ordinario, atq; ex officio cōpetere potestatem imponendi cessationem à diuinis. Ratio vero est, quod eadem cessatio sit fori Ecclesiastici contentiosi, ideoq; requirat iurisdictionem Episcopalem per quā iudicia exercentur in illo foro Ecclesiastico. Quæ iurisdictione, quia sede vacante cōpetit Capitulo, ipsum quoque potest tunc imponere cessationem ipsam à diuinis. Postè quoque Concilium provinciale patet ex Clement. 1. De senten. excommunic. §. 2. illis verbis Quod etiam in interdicitis & cessationibus à diuinis inductis per prouincialium Conciliorum statuta, vel ipsorum auctoritate, &c. Postè demum aliquando ex consuetudine prescripta, aut Papæ privilegio, Collegium aliquod, vel Capitulum, vel conuentus Ecclesiarum, siue regularium, siue secularium, constat adhuc ex eadem Clementina in sequenti §. 3.

73. QVOD attinet ad causam finalem, bene ait Suarez in citata scilicet. nu. 4. Si de proximo sine cessationis à diuinis agatur, eis coincidit cū illius effectus, de cuius varietate dicitur in sequenti sectione. Sin de remoto; in eo conuenit cū censuris proprie dictis, quod tanquam medicina instituitur ad emendationem delinquentis, à quo Ecclesia graui iniuria affecta, siue in se, siue in aliquo ex suis, non valens illum iuris ordine aliter compescere; conatur exterrere, inquit Sotus in 4. distict. 22. quest. 3. art. 2. conclus. 2. tam ingenti falem doloris significatione ac sensu, quo à suis canticis lætitiæ, & diuinæ laudis cessat; ad instar populi Israelitici (ex Psal. 136.) Babylonem abducti in captiuitatem, suspendentis in salicibus organa sua, & sedendo silentis.

QVOD attinet ad materiam, seu delictum propter quod iuste imponitur cessatio à diuinis, illud debet grauissimum esse, vt loco citato Suarez notat, & ceteri communiter docent, quia medium tam acerbum tamque periculosum non est assumendum sine grauissima causa. Debet idem delictum, vt idem addit, esse publicum, seu communi bono Ecclesiæ potestatiue Ecclesiasticæ contrarium; quandoquidem eos etiam qui innocentes fuerint talis poenæ attingit. Debet demum esse manifestum, nec sufficit probabiles coniecturas de eo haberi, iuxta cap. Irrefragabili, §. Ceterum, De officio Ordinarij.

QVOD denique attinet ad formam seruandam in ferenda cessatione à diuinis; ob similitudinem quam habet cum interdicto locali, forma simili potest imponi dicendo v. g. prout habet Sayrus in memorato cap. 18. nu. 11. Nos ob talem causam, villam, aut ciuitatem talem à diuinis officiis cessare præcipimus, &c. Condiciones quas eadem forma comites habere debet, vt legitima sit impositio cessationis à diuinis, traditæ sunt in præcedenti sectione num. 71.

De effectibus cessationis à diuinis, & specialiter de priuatione diuinorum officiorum.

SECTIO III.

74. EFFECTUS cessationis à diuinis sunt, scilicet interdicitum; tum priuatio diuinorum officiorum, tum priuatio Sacramentorum, tum etiam priuatio sepulturæ Ecclesiasticæ.

Quod ad primum attinet, cessatio à diuinis (quod ipsius nomen indicat, constatq; ex vfu cōmuni) priuat vsu omnium diuinorum officiorum; celebrationis inquam Missæ, recitationis horarum canonicarum, & aliorum. Quamquam, inquit Suarez disput. 39. sect. 2. sub initium, nunquam horæ ipsæ canonicæ censentur prohibita dici priuatiuè, etiam à personis Ecclesiasticis, dicentibus eas ex officio, nomine Ecclesiæ, ministerio ipsorum vtentis ad diuinas laudes pro toto populo decantandas. Nunquam enim Ecclesiæ ministri tali onere sibi imposito liberantur ob istiusmodi priuationes; sed tantum illis publica recitatio prohibetur. Addit Suarez notatu dignum pro praxi; etsi præceptum cessationis à diuinis directe pertineat ad Ecclesiasticos, quorum est diuinorum celebratio; ad ceteros tamen indirectè quoque pertinere; quia reuera ponitur pro toto populo. Ideoq; si Ecclesiastici contra tale præceptum cessare nolint, reliqui tenebuntur vitare eos in diuinis, hoc est, non adesse illis celebrantibus; non solum quia in eo cooperarentur prauitati ipsorum; sed etiam quia illo præcepto adstringuntur. Quinimo ob ean-

dem causam, inquit idem, si aliquis Sacerdos ex priuilegio celebret tempore cessationis à diuinis, alij carentes in hac re priuilegio, nequeunt eidem celebrationi interesse.

Consequenter late tractat, an tempore istius cessationis, sicut tempore generalis interdicit localis, liceat per priuilegium Ca. Alma mater, §. Ad dicimus, De senten. excommu. in 6. Missam celebrare, & horas canonicas dicere submissa voce, ianuis clausis, non pulsatis campanis, ac clectis excommunicatis, & interdicitis; Partem autem negatam sequitur; approbatum vt ipse ait, per Congregationem circa hanc materiam, Salmaticæ factam Doctorū iuris, & Theologorum, anno Domini 1556. & receptam Ecclesiæ consuetudine. Videtur autem aperte deduci posse ex cap. Si Canonici, §. Si autem, De officio Ordinarij in 6. vbi habetur, eum cuius culpa cessatio canonice indicta fuerit, teneri Canonicis, & Clericis ad id quod interfit ipsorum ex eo, quod omnino cessantes à celebratione diuinorum officiorum amiserint, aut sane non acquirerint distributiones quotidianas, quæ non nisi interessentibus diuinis officiis dari solent, & debent, ex cap. vnico De Clericis non residentibus in 6. & ex Concil. Trident. De reform. sess. 21. c. 3. & sess. 22. cap. item, 3. Eas vero acquiri à celebrantibus officia diuina, secundum permissionem factam in memorato §. Ad dicimus, satis aperte ibidem indicatur. Cum ergo non acquirantur tempore cessationis à diuinis (quod consequens est ex eo quod is qui cessationi causam dedit, teneatur cessantibus eas restituere) argumento est; ne quidem seruatis conditionibus positus in eodem §. Ad dicimus, celebrationem officiorum diuinorum permitti. Qua ratione subtiliter Couarruias ad cap. Alma mater, 2. parte, §. 4. numero 7. vers. 3. pro hac ipsa sententia vtitur. In sequenti 4. addens, quod iure antiquo, a gumento Capitul. Non est vobis De sponsalibus, celebratio diuinorum officiorum tempore cessationis penitus indicta fuerit. Cui iuri non derogatum per post editum Decretum in citato cap. Alma mater, quod tantum loquitur de interdico, nec interpretatione extendendum est ad cessationem à diuinis; vt specie ab illo diuersam, & post illud applicari solitam, tanquam medicinam fortiorem, ad delinquentis contumaciam frangendam.

76. Addit Suarez nu. 13. n. 9; factam in sequenti paragrafo eiusdem cap. Alma mater, permissionem celebrandi solemniter officia diuina in festiuitatibus Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis Virginis gloriosæ, locū habere in cessatione à diuinis. Nam non est ratio cur de tali permissione hoc dicatur potius, quam de præcedenti; præsertim cum eadem rationes in vtraque eorum pariter militent. Nec obstat quod in illo sequenti paragrafo, verba sint absque speciali mentione temporis interdicit; quia sufficit in illo cap. sermonem esse tantum de eo ipso tempore, vt patet considerari verba quæ habentur non procul ab initio; Concedimus quod tempore interdicit ab homine, vel à iure prolatis, &c. Item; alia quæ habentur in §. finali. Ceteris quæ circa obseruationem interdicatorum, à nostris sunt prædecessoribus instituta in suo robore duraturis. Itaque cum dicitur; In festiuitatibus Natalis Domini, &c. subintelligendum est tempore interdicit.

77. Adde præterea c. num. 14. Clericos, quamuis à nonnullis dubitatum sit, posse priuatiuè officium diuinū binos recitare tempore cessationis à diuinis; quia non est ea de re in iure prohibito; atq; cessatio ipsa dirigitur tota ad Ecclesiastica officia, prout sic publice fiunt, vt ordinentur ad populi participationem auditionemque. Adde porro ex nu. 16. non excedere ordinariam potestatem Episcopi, vt imponens cessationem à diuinis deam limiter ad certum genus officij diuini, vt v. g. ad solā Missæ celebrationem; nihilominus ordinariæ, ac secundum communem Ecclesiæ consuetudinem, id non fieri; quia non est necessarium; eo quod ipsa cessatio non solcat imponi, nisi post adhibita alia remedia, & quando ea nihil profunt iudicatur expedire diuina organa omnino suspendere. Vnde cum potius prohibito sufficit, ea fieri solent per interdicitum. Pulsatio campanarum, vt idem notat nu. 17. tempore cessationis à diuinis prohibetur, sicut tempore interdicit; nimirum facta ad conuocandum populum ad officia diuina; non autem ad conuocandum ad alia, vt ad conuocationem, salutationem Angelicam, & similia.

De reliquis effectibus.

SECTIO IV.

78. QVOD attinet ad secundum effectum cessationis à diuinis, qui est priuatio vsus Sacramentorum, is cessationi à diuinis tribuitur, quia & Sacramenta, & vsus eorum sunt vere diuina. Nam est tamen priuatio ita generalis quin plures exceptiones admittat, de quarum nonnullis certum est; & de aliis dubitatur.

CERTVM EST igitur primo, excipi Baptismum paruulorum, & poenitentiam morientium, ex cap. Non est vobis, De sponsal. verbis illis; Nulla diuina officia præter Baptismum paruulorum, & poenitentiam morientium celebratis, vel permittatis celebrare. Ratioque exceptionis est, quod cum illa duo Sacramenta sint iure diuino ad salutem fidelium necessaria, sit vt perpetua Ecclesiæ obseruatione nullo vnquam tempore ea illis negentur. Ob quam etiam rationem censetur excipi Eucharistia ministranda per modum viatici. Nam & ea suo modo necessaria est iure diuino; quod assumptionem illius imponens, obligat si vnquam alias, tempore eo quo mortis adest periculum. Accedit quod ex cap. Quod in te, De poenitent. & remiss. quoties in iure præscribitur, vt morientibus poenitentia non negetur, viaticum pariter comprehendatur: quod poenitentibus denegare, nimis durum esset.

79. Cum autem hoc ita sit, inferri potest, tempore cessationis à diuinis licitam esse Missæ celebrationem; quatenus necessaria est, vt Eucharistia renouari ac custodiri possit pro infirmis. Pro quo tempore licet non habeatur textus, sicut pro tempore interdicti in cap. Permittimus, De senten. excommunic. nihilominus tamen ob æqualem, immo & ob eandem necessitatem, id ipsum quod ius permittit tempore interdicti (semel scilicet in hebdomada Missarum solemniter celebrare causa conficiendi corporis Domini, quod decedentibus in poenitentia non negatur) consentaneum est vsurpare quoque in cessatione à diuinis, tanquam spectans ad sacrosancti Sacramenti reuerentiam, cui obstatulum obicere, Ecclesia non intendit, nec potest.

Vbi aduerte tria quæ Suarez habet *disput. 39. sect. 2. nu. 19. & duobus sequentibus*. Primum est. Cum iuxta citatum cap. Permittimus, ad prædictam reuerentiam sufficiat tempore interdicti, Missæ sacrum semel in hebdomada fieri, merito credendum esse, quod idem sufficiat tempore cessationis à diuinis; nihil enim ad decentiam Sacramenti conuenientius censeretur potest, quam aliquando fuerit iure probatum.

Secundum est. Si quando contingat Eucharistia non esse reuerentiam pro infirmis; & in eo necessitatis articulo aliquæ ita versari, vt credatur moriturus sine viatico, nisi de nouo consecratur; tunc sufficientem dari causam vt Missa celebraretur tempore cessationis à diuinis. Ratio est, quod cum duo præcepta ibi concurrant, vnum diuinum, de sumenda in mortis periculo Eucharistia; alterum humanum, prohibitionis celebrandi tunc Missam, oporteat humanum cedere diuino. Nec obstat quod tunc non sit iuris diuini obligatio Sacerdotis celebrandi, sicut est iuris Ecclesiastici prohibitio non celebrandi. Nam etsi id ita sit, tamen Sacerdos ipse tunc naturali charitatis iure tenetur existenti in illa necessitate subuenire, ministrando ei viaticum, si commodum potest. A quo charitatis officio probabile non est Ecclesiam velle eum impedire: immo vero sicut concedit viaticum morientibus ministrari tempore cessationis: censenda est concedere consequenter vt Missæ sacrificium fiat, quando pro illis non potest Eucharistia aliter haberi.

Tertium est. In tali celebratione ita esse habendam rationem cessationis à diuinis, vt in ea nihil ultra fiat, quam necessarium sit ad finem in quem tunc conceditur: nempe ad Sacramenti consecrationem, ad quam necessaria est sacrificij oblatio cum debitis ceremoniis spectantibus ad eius intrinsecam solemnitatem; cæteris exclusis; sique non debet tunc vt nec tempore interdicti, ex cap. Permittimus, De senten. excommunic. fieri cum conuocatione populi, & pulsatis campanis; sed secreto, ac ianuis clausis. Attamen Sacramentum ipsum deferri debet firmis cum pompa necessaria ad illius reuerentiam; populo etiam ad illud comitandum

conuocato: per campanæ signum; et si inter deferendum non sit dicendum officium aliquod diuinum, cum id per se prohibitum sit, nec necessarium ad conuenienter peragendam concessam Eucharistia administrationem. Ita Suarez in fine numero 21.

CERTVM est secundo de proposito effectu, quod locum habeat in Sacramento Eucharistia extra viaticum, & in Sacramenti Extremae unctionis & Ordinis. Nam cum interdictum priuet talium vsu, prout habitum est in præcedenti Cap. 3. *num. 26. & 27.* negari non potest quin eodem priuet quoque cassatio à diuinis, vt pote quæ ipsi interdicto (si non sufficiat ad deducendos à contumacia delinquentes) solet per modum aggravationis poenæ superaddi. De matrimonio idem sentiendum est ac antea diximus in sequenti num. 28.

DUBITATUR AUTEM primo, An vt paruulorum, sic & adulterorum Baptismus sit permixtus tempore cessationis à diuinis? Ad quod Suarez in citata *disput. 39. sect. 2. numer. 22.* merito respondet affirmatiue, quia Baptismi vsus prohiberi non potest, vt pote necessarius ad salutem, nõ modo paruulis; sed etiam adultis, & vtrisque siue in periculo mortis, siue extra illud constitutis. Quod autem in Cap. Non est vobis, De sponsalibus (vnde habetur exceptio Baptismi ab hoc effectu) nominatim facta est mentio Baptismi paruulorum; idem author interpretatur; in quibus ideo nominatim exceptum esse Baptismum paruulorum, non quod solis paruulis tunc dari permittatur; sed quod iuxta morem Ecclesiæ, in infantia Baptismus conferri solet; quod si aliqua de causa non sit factum, suppletur in ætate prouectiore; in qua etiam est Baptismus paruuli; si non de facto; at certe de iure, hoc nomine; quod in infantia dari potuerit, & debuerit, tanquam conuenienti tempore, iuxta Ecclesiæ morem. Adde ex eodem in sequenti nu. 23. licitum esse utrosque tunc baptizare etiam cum solemnitate; quia ius concedens absolute Baptismum, intelligendum est de Baptismo ritu solemniter ministrato, cum de se non debeat aliter ministrari; nec existimandum est concedi solummodo id quod est homini necessarium; sed etiam id quod Sacramentum ipsum docet. Nam in necessitati hominis, sic & reuerentiæ Sacramenti consulendum est.

DUBITATUR secundo, An eodem effectu Sacramentum Confirmationis comprehendatur? Ad hoc Suarez nu. 24. respondet negatiue, eo quod concessio Baptismi extendi possit ad concessionem Confirmationis; vt intelligitur ex cap. Quoniam, De senten. excommunic. in 6. in quo Confirmatio cum Baptismo fit commune periculum moræ; ob quod vsus eorum Sacramentorum tempore interdicti conceditur. Et ratio esse potest, quod Confirmatio censetur perfectio quadam & complementum Baptismi.

DUBITATUR tertio, An Sacramentum Poenitentia tempore cessationis à diuinis possit ministrari extra periculum mortis? Istud Suarez ibidem consequenter tractans, propèdet aliqua ratione in partem affirmantem. Sed valde obstat quod lex prohibitionis vsus Sacramentorum tempore cessationis à diuinis, & se generalis sit, à qua non inuenitur in iure specialis exceptio vsus Sacramenti Poenitentia extra memoratum articulum; præsertim cum ex eiusdem authoris doctrina antea tradita, ad inferendam talem exceptionem non sufficiat, quod in ca. Alma mater, §. Quia vero. De senten. excommunic. in 6. cõcedatur, vt tam sani, quàm infirmi ad poenitentiam admittantur. Et certe cur relaxatio interdicti facta in aliquo debeat interpretatione extendi ad relaxationem cessationis à diuinis, ratio non apparet; cum hæc ad illud nihil pertineat, illique addi solet; non quidem tanquam complementum, sed vt poena vrgentior aduersus delinquentis contumaciam.

Si dicas rationem quæ in eodẽ paragrapho tangitur, quod poenitentia propter pronitatem, & facilitatem hominum ad peccandum summe necessaria sit, locum proinde habere respectu cessationis à diuinis, ac interdicti? Respondetur, id non sufficere ad excipiendum, vbi ius non excipit; quia talis ratio non est tanti momenti, vt negandum sit Ecclesiam posse prohibere ne sanis ministraretur Sacramentum Poenitentia; qui dammandus esset vsus reuerentiam casum extra mortis periculum, quod aduersatur definitioni Concilij Tridenti *sect. 14. cap. 7.*

QVOD

82. QVOD ATTINET ad tertium effectum cessationis a diuinis, qui est priuatio Ecclesiastica sepultura; aduertendum est duo distingui in Ecclesiastica sepultura; vnum est depositio adaueris in terra sancta. Alterum est, Ecclesiasticum officium quod pro Ecclesie consuetudine solet fieri dum corpus hominis fidelis traditur sepulture. Quod posterius non esse licitum tempore cessationis a diuinis Doctores consentiunt: quia impositio cessationis a diuinis prohibentur omnia officia Ecclesiastica, ex Cap. Non esse vobis. De sponsalibus. Accedit, quod nec tempore interdicti tale quid vllō modo permittatur, vt patet ex Cap. Quod in te, De pœnit. & remiss. §. 2. vbi Clericis qui interdictum seruauerint, conceditur quidem sepeliri in Cœmeterio suæ Ecclesie, sed cum silentio cessantibus omnibus solemnitatibus.

De priore vero, licitum ne sit, magna difficultas est: quam Suarez tractat in sæpe citata sect. 2. nu. 29. & aliquot sequentibus: vbi partem affirmantem amplectitur; tum alijs rationibus: tum quia traditio sepulture facta in loco sacro, non est per se diuinum officium, proprie & in rigore sumptum: sed tantum opus pietatis, & misericordie, laicis perinde ac Clericis licitum. Illa ergo non comprehenditur generali diuinorum officiorum prohibitione; quæ cum odium rigoremque contineat, est stricte interpretanda. Si opponas, inde sequi nec cessationem ipsam priuare Sacramentis quæ in iure distinguuntur ab officiis diuinis, vt patet ex cap. Si sententia, De sentent. excommunic. in 6. Respondetur, quidquid id sit, particulariter ex cap. Non est vobis, De sponsal. haberi, in cessatione a diuinis nomen officij diuini ita sumi, vt comprehendat Sacramentorum ministerium tanquam aliquod officium sacrum, ac proprie diuinum. Illic enim his verbis (nulla diuina officia præter Baptismum paruulorum, & penitentiam morientium, &c.) aperte significatur Baptismum paruulorum, & penitentiam morientium fuisse ibi comprehendenda sub diuinis officiis, nisi exciperentur, atque adeo ipsum diuinorum officiorum nomen, illic ita accipi, vt sua significatione comprehendat ministerium Sacramentorum, quod proinde in cessatione a diuinis prohibitum censetur quoad Sacramenta non excepta.

De pœna violentis cessationem a diuinis; & de modo quo hæc tollitur.

SECTIO VLTIMA.

83. IN Clementina 1. De sentent. excommunic. pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, imponitur quibuslibet Religiosis cuiuscumque ordinis & conditionis, siue exemptis, siue non exemptis, non seruantibus generalem cessationem a diuinis: quando viderint, aut sciuerint Ecclesiam Cathedralē, vel Matricem seu Parochialem, obseruare illam; non solum si lata sit à Papa, vel ab Episcopo; sed etiam si à Concilio prouinciali, aut etiam ab aliquo Capitulo, vel Collegio, aut Conuentu siue sæcularium, siue regula-

rium, vendicante sibi ius ex consuetudine, vel priuilegio eamdem imponendi. Quæ omnia habentur expressa in textu eiusd. Clementina. Ex quibus liquet materiam remotam illius excommunicationis, seu personas in quas profertur, esse solos & omnes Religiosos. Proximam vero, seu actionem ob quam profertur, esse violationem de qua agimus.

Aduerte vero, quod cum generali verbo, non seruantibus, talis actio indicata sit dubitari posse quid eadem requirat in particulari, vt sit sufficiens ad propositam excommunicationem incurrendam. Videtur autem nihil aliud requirere, quam eam esse quæ censetur tale peccatum quale requiritur in materia proxima excommunicationis minoris, iuxta Cap. Nemo Episcoporum 11. quæst. 3. Non haberi autem aliam pœnam à iure impositam violanti cessationem a diuinis Suarez notat in fine supracitæ sect. 2.

84. DE MODO vero quo cessatio a diuinis tollitur, notandum est primo, quod ea cum non imponatur à iure, sed tantum ab homine, possit tolli tantum ab eò à quo imposita est, vel à Superiore ipsius, vel etiam ab eius successore, si ipse excesserit è vita, vel ab eo quem hi ad id delegauerint. Formam vero tollendi, nullam certam esse præscriptam: etsi requiratur vt eam tollens verbis suam voluntatem explicet; solo enim facto in censuris, & similibus tollendis procedere, censetur proprium esse Papæ, qui solus non est alligatus præscriptis iuris canonici.

Notandum est secundo, cum cessatio a diuinis nunquam imponatur ad certum tempus; vt pote quæ ferri tantum potest vt recedatur à contumacia; in quo nullum est certum tempus præfixum: nec etiam imponatur sub conditione, sed absolute; ad illam tollendam semper requiri Iudicis relaxationem.

Notandum est tertio, cessationem a diuinis per appellationem præcedentem, illius sententiam impediri ne valeat ob defectum iurisdictionis, non item per subsequentem, per quam legitime prolatam vim accepit, requirit relaxationem, vt illam amittat.

Notandum est quarto, quod Suarez docet in fine disput. 39. Iudicem à quo imposita est cessatio a diuinis, sicut potest sua autoritate totam tollere: sic etiam posse iusta de causa eam suspendere ad aliquot tempus, aut ex aliqua parte quoad certos effectus, aut certas personas. Cur enim ei qui potest totum tollere, negetur potestas tollendi partem, nulla videtur esse ratio, & per consequens, nec cur in istiusmodi cessatione (presertim cum sit tantum quid facti) negandum sit posse actus aliquos, aut personas aliquas ab ea eximi, quando nullum aliunde datur impedimentum.

De Ecclesie pollutione quæ interdicto quoque affinis est, iam diximus in præcedenti lib. 29. numer. 179. & aliquot sequentibus. Sicque operi mois humeris satis impari impositus sit finis ad Dei gloriam, Beatissimæ Virginis, Sanctorum omnium honorem, atque Ecclesie Catholicæ utilitatem, cuius censura omnia in illo à me tradita humiliter subijcio.

Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc, & vsque in sæculum.

REGINALD
DE
PRAXIS
DORIS
E. V.